

DEMOKRACIJA

Odkrita grobišča Hrvatov na Celjskem

Največje število pobitih žrtev po drugi svetovni vojni v Sloveniji predstavljajo hrvaški begunci. Njihova grobišča so razsejana po Sloveniji. V tokratni številki razkrivamo, kje so njihova grobišča na širšem območju Celja.

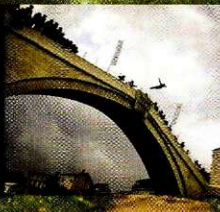
Spominski park
Teharje pri Celju

9 771408 049069

POLITIKA
Razprtije v
novonastali
opoziciji

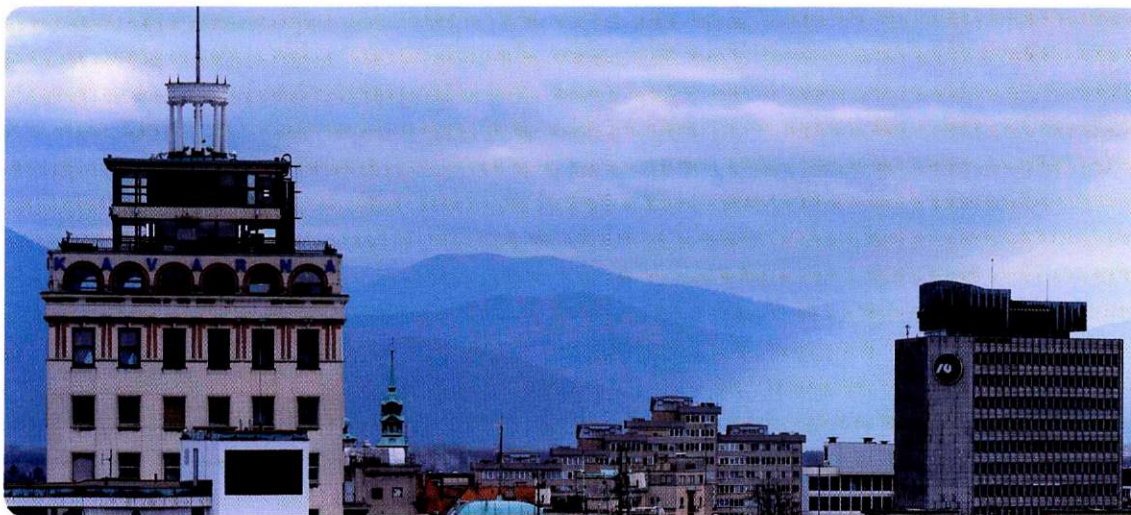

TUJINA
Ali Bosni
grozi nova
nestabilnost?

INTERVJU
Dr. Norma Mankoč
Vloga politike v
znanosti je sporna

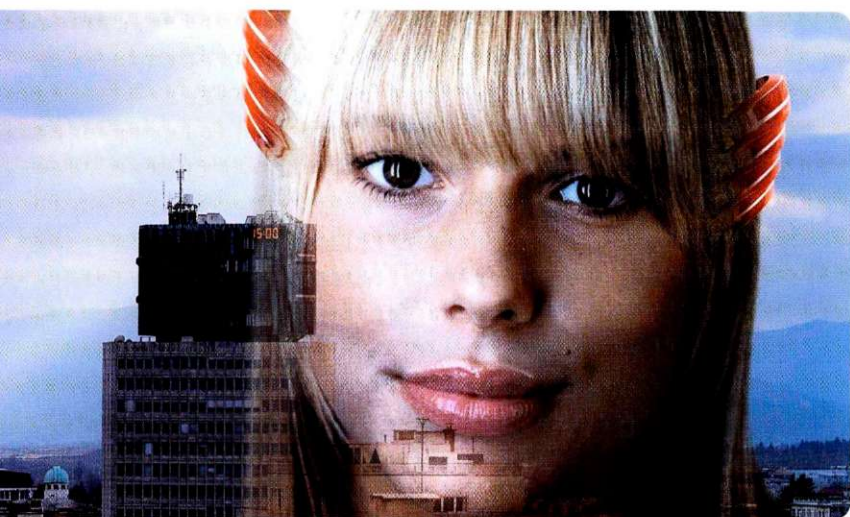
Kako hitro je življenje?

Med prvimi operaterji na svetu in kot edini slovenski smo uvedli UMTS (univerzalni Mobilni telekomunikacijski sistem), tretjo generacijo mobilnih telekomunikacij.

Zaradi izpopolnjenega prenosa podatkov (do 384 kb/s) zagotavlja UMTS uporabo vsebinsko bogatih avdio in video storitev ter pošiljanje in sprejemanje multimedijskih vsebin nekajkrat hitreje kot sistem GSM. S tem omogočamo bolj kakovostno uporabo že znanih in razvoj novih storitev. **Mobilnik je tako postal prenosni multimedijski pripomoček**, ki združuje lastnosti telefona, fotoaparata, kamere, interneta, televizije in radia.

Začenjamo novo štetje na področju slovenskih mobilnih telekomunikacij.

Agencija 41, design: LUKS Studio, foto: T. Gregorič, J. Poldič Mobitel d.d., 1537 Ljubljana

Mobitel UMTS

Nova generacija mobilnih telekomunikacij

Ponosni na samostojnost

Jeseni 1990 je postalo jasno, da nove slovenske ustave ne bo mogoče sprejeti na hitro. Začele so se pobude za takojšnjo plebiscitno osamosvojitve. Tudi takratni predsednik slovenskega ustavnega sodišča Peter Jambrek, sicer zagovornik osamosvojitve s pomočjo sprejetja nove ustave, je sredi oktobra prišel do odločitve, da je potreben plebiscit za osamosvojitve. Zato se je zadnjo soboto in nedeljo v oktobru na Bledu odločil, da bi bilo treba takoj, v nekaj dneh prepričati prijatelje v Demosu za razpis predustavnega plebiscita o neodvisnosti, izveden pa naj bi bil 23. decembra. Skupaj s Tonetom Jerovškom sta na ustavnem sodišču že naslednji dan formulirala vprašanje, ki bi ga postavili vsem Slovencem. Oblikovano pobudo za plebiscit je Jambrek izročil predsedniku sveta Demosa Jožetu Pučniku in Francu Zagožnu, predsedniku Demosovega kluba poslancev. Oba sta se z njo po kratkem premisleku strinjala. Pučnik je kasneje pripovedoval, da mu ideja za plebiscit ni bila tuja, saj je njihova socialdemokratska mladina to predlagala že pol leta prej. Ko sta s Petrom Jambrekom konec oktobra sedela v Pučnikovem avtomobilu pred ustavnim sodiščem, zunaj pa je močno deževalo, mu je Jambrek dejal, da bi bilo treba iti drugačno pot. Najprej referendum o neodvisnosti in šele potem sprejetje ustave. In Pučnik se je s tem takoj strinjal. V soboto, devetega novembra, je bil v Poljčah sestanek kluba poslancev Demosa, na katerem je bila glavna tema vprašanje kako do osamosvojitve. Najprej sta govorila predsednik izvršnega sveta oziroma predsednik vlade Lojze Peterle in predsednik takratne skupščine France Bučar, ki sta bila do plebiscita dokaj zadržana. Kot tretji je nastopil predsednik Demosa Jože Pučnik, ki je udaril čisto odprto: "Mi gremo takoj, Jugoslavija razpada na pašaluke in kmalu bo imela vsaka republika svojo armado. Dajmo jih prese-netiti, mi bomo prvi in to storimo, še preden se bodo oni v Beogradu zavedeli." Nato je predlagal datum za referendum, ki naj bi bil 23. decembra 1990, in sicer zato, ker gredo takrat "južnjaki" domov, v Slovenijo pa pridejo "gastarbajterji" iz Nemčije in Avstrije in že to lahko pomagata, je menil Pučnik. Poslanci so njegov govor prekinjali z aplavzi in se s tem strinjali. Že pred sejo se je s tem strinjal Janez Janša, kasneje tudi drugi. Pučnik je s seje

zaradi obveznosti predčasno odšel in še isti dan novinarjem na Ptuj sporočil, da bo po sklepu Demosovega poslanskega kluba plebiscit za neodvisno Slovenijo že 23. decembra. Zaradi tega ga je v ponedeljek javno napadel takratni slovenski zunanji minister ... Kot se je kasneje spominjal Ivan Oman, ki je bil takrat član slovenskega predsedstva, je predsednik predsedstva Milan Kučan, ko je zavedel za Pučnikov predlog, zadevo nekoliko ironično komentiral, češ, pa ravno Pučnik nas bo komandiral. "Seveda pa se je bilo treba sprijazniti z dejstvom, da so vladne stranke s predlogom o plebiscitu mislile čisto zares. Predlog je bil tu in treba se bo odločiti. Tudi zaradi slovenske javnosti ni nikomur kazalo biti odkrito proti." Kot vemo, se je kasneje s plebiscitom vse dobro izteklo, saj je projekt slovenske osamosvojitve dobil s plebiscitom največjo mogočo legitimizacijo – jasno ljudsko voljo za samostojno slovensko nadaljnjo pot.

Štirinajst let kasneje je praznovanje dneva samostojnosti po precej brezbriznem odnosu prejšnje oblasti do teh dogodkov in praznikov spet pridobilo nekaj veljave, saj so na oblasti stranke (oziroma njihove naslednice), ki so bile nosilke Demosa in s tem slovenske osamosvojitve. Tako je na slovesnosti ob obletnici dneva samostojnosti v Cankarjevem domu predsednik vlade Janez Janša dejal, da v slovenski zgodovini obstaja povsem določljiv in razpoznaven čas, ki je ne samo dejanski, temveč tudi simbolni izvor slovenske skupnosti. In v tem izvoru so zapisane korenine trajnega ljudskega soglasja o slovenski državnosti. Janša je spomnil na zgodovinski vstop v EU in NATO, pri čemer je presodil, da vključevanje v evropske integracije slovenstva ne more ogroziti. Slovenski jezik je eden od uradnih evropskih jezikov, zato je treba poskrbeti za njegovo rabo in veljavo, podobno pa po njegovem mnenju velja za slovensko kulturo. Smiselnost evropskih povezav je po Janševem mnenju v neoviranem in sproščenem povezovanju na vseh področjih, ne pa v stapljanju v eno evropsko kulturo po zgledu talilnega lonca. Janša se je v svojem govoru v nasprotju s svojimi predhodniki ob omenjanju ključnih gospodarskih izzivov zavzel za to, da se ne zanemari socialni položaj mladih, zaposlenih in upoko-jencev. Opozoril je na negativne novice iz gospodarstva; na številna propadla podjetja in stečaje v delovno intenzivnih panogah in pri tem na nujnost spoštovanja pravne države: "... apeliram na preiskovalne in pravosodne organe, da načrtne stečaje in malverzacije z usodami zaposlenih delavcev vendarle resno obravnavajo in pravično presodijo, preden bodo dejanja zastarala tako kot doslej že na stotine podobnih".

Glede na to, da ima vlada po podatkih zadnjega Politbarometra, ki ga uradno ne vodi več dr. Niko Toš, kar šestdesetodstotno podporo javnosti, je očitno, da ima vlada možnost, da se mirno in modro loti dela v dobro Slovenije.

Metod Berlec

Štirinajst let kasneje je praznovanje dneva samostojnosti po precej brezbriznem odnosu prejšnje oblasti do teh dogodkov in praznikov, spet pridobilo nekaj veljave, saj so na oblasti stranke (oziroma njihove naslednice), ki so bile nosilke Demosa in s tem slovenske osamosvojitve.

9 Morala in svoboda

Očitno so za svobodo, takšno, kakršna je pač mogoča, nujna pravila, kako naj se ljudje obnašajo drug do drugega.

11 Slovenski zunanjepolitični izzivi

12 Opozicijske razprtije

Medtem ko je Janezu Janši brez večjih pretresov uspelo sestaviti vlado, se počasi formira tudi nova opozicija. Slednja se za zdaj sicer še bolj ukvarja sama s sabo, vendar pa je že predstavila nekatere načrte, zaradi katerih naj bi se čez štiri leta vrnila na oblast.

16 Enigma nacionalni interes

Pojem nacionalni interes je nekaj povsem drugega kot lastništvo in ne more biti predmet manipuliranja z državljani, kot smo bili tega vajeni v preteklih letih. Kako bomo ravnali z državnim premoženjem v prihodnje? Kaj je pri tem slovenski nacionalni interes?

18 Slovensko gospodarstvo 2004

22 Nas čaka evforija zadolževanja?

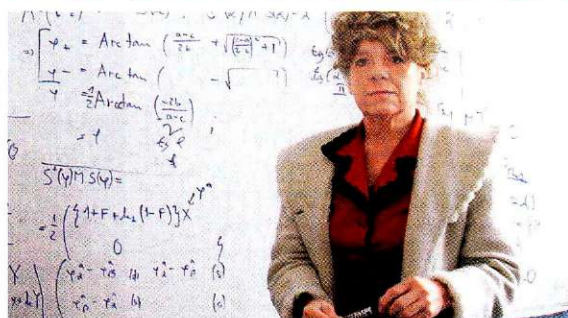
24 Opeharjeni kmetje

31 Ali Bosni grozi nova nestabilnost?

Zahodni Balkan ostaja bela lisa, ko gre za širitev evroatlantskih integracij. Medtem ko je Hrvaška pogojno dobila zeleno luč za nadaljnji proces pridruževanja EU, ostajajo Bosna in Hercegovina, Srbija in Črna gora, Makedonija in Kosovo z vidika Zahoda bolj problem. Trenutno je spet vroče v Bosni.

34 Vloga politike v znanosti je pogosto negativna

Pogovor z dr. Normo Mankoč Borštnik

Politika nas je pustila z verbalno podporo, ni nas podprla s sredstvi za prepotrebne začetne lastne laboratorije in tudi sicer nas je finančno pustila brez podpore, četudi je ves čas govorila prav o pomembnosti prenosa znanja z univerz in inštitutov v gospodarstvo. Dostikrat je bila njena vloga celo zelo negativna.

44 "Hrvati" na Celjskem

47 "Neznani" Ilirik

56 Zgledi in težave

Norvežanke so v finalu evropskega rokometnega prvenstva na Madžarskem ugnale Danke.

Demokracija, p.p. 4315, SI - 1001 Ljubljana, obzorja@siol.net; telefon: 01-434-54-48 (uredništvo), 01-434-54-63 (tajništvo); faks: 01-434-54-62
 Glavni in odgovorni urednik: Metod Berlec; tehnični urednik: Bojan Jovan; novinarji: Vida Kocjan, Denis Vengust, Monika Maljevič, Barbara Kavtičnik, Gašper Blažič, Aleš Kocjan, Gjyle Vishaj, Mitja Volčanšek; kolumnisti: dr. Janez Jerovšek, dr. Matej Makarovič, dr. Janko Kos, mag. Andrej Aplenc, dr. Peter Starič, dr. Ljubo Sirc, dr. Andrej Capuder, dr. Janez Juhant, mag. Klemen Jaklič, Esad Babačić; stalni zunanji sodelavci: Igor Gošte, Miran Mihelič, Peter Colnar, Lovro Kastelic, Vera Ban (p.p. 1716); lektoriranje: Joža Gruden; skeniranje: Matej Šoper; prelom: Tone Tehovnik, Matej Šoper; realizacija: Nova orbita, d.o.o.; fotografija: SAFO, Reuters; tisk: Ma-tisk, d.o.o., Maribor; datum natisa: dan pred izidom; izhaja vsak četrtek; cena 550 tolarjev; izdaja: Nova obzorja, d.o.o.; direktor: Božo Predalič; naklada: 11.000 izvodov; TRR: 24200-9004125033, Raiffeisen Krekova banka, d. d., Maribor, poštnina plačana pri pošti 1102. Fotografija na naslovnici: Arhiv Demokracije
 Nenaročenih člankov in fotografij ne plačujemo in ne vračamo.
 Na podlagi zakona o davku na dodano vrednost (Ur. l. RS, št. 89/98) sodi tednik Demokracija med proizvode, za katere se obračunava davek na dodano vrednost po stopnji 8,5 %.
 Naročniški oddelek: obzorja.narocnine@siol.net; Naročniki prejmejo položnico s prvo revijo v mesecu. Odjave sprejemamo pisno do 15. v mesecu z veljavnostjo prvega v naslednjem mesecu. Letna naročnina za države članice Evropske zveze znaša 260 evrov, za druge pa 288 USD.

Verjamem, da bomo projekte izpeljali

Pogovarjali smo se s Petrom Verličem, državnim sekretarjem na ministrstvu za promet.

Ali lahko na področju pobiranja cestnin pričakujemo kakšne spremembe?

V koalicijski pogodbi je zapisano, da bo koalicija pospešila aktivnosti za zagotovitev elektronskega cestninjenja v prostem prometnem toku skladno z načrti Evropske unije na tem področju. Elektronsko cestninjenje namreč edino omogoča pošteno plačevanje cestnine, kjer plačaš toliko, kot prevoziš, tehnologija pa omogoča prosto vožnjo brez ustavljanj pred cestninskimi postajami. Nemčija z novim letom tak sistem uvaja za tovornjake. Koalicija bo preučila tudi možnost uvedbe vinjet namesto cestnin v prehodnem obdobju do uvedbe elektronskega cestninjenja in to rešitev podprla, če se bo izkazala za ekonomsko upravičeno.

Nekateri zagovarjajo sistem koncesij pri graditvi avtocest. Kakšno je vaše stališče do tega?

Najpomembnejša naloga je zagotoviti ustrezne gospodarske razmere za financiranje in razvoj ter ohranjanje prometne infrastrukture in prometnih sredstev. Pri tem se koncesije pojavljajo kot ena izmed oblik financiranja graditve avtocest. Menim, da bo v prihodnje treba predvsem temeljiteje kot doslej preveriti in zagotoviti financiranje infrastrukture s pomočjo različnih evropskih skladov, ki so na voljo v ta namen, veliko pozornost pa bo treba posvetiti tudi racionalni porabi sredstev pri graditvi infrastrukture.

Na Slovenskih železnica se po odhodu Blaža Miklavčiča (še) ni nič spremenilo. Šimenc je še vedno zaposlen, po-

godbe s svetovalci, ki jih je sklenil Miklavčič in po njih posamezniki prejmejo po 10.000 evrov mesečnega plačila, še vedno veljajo. Kakšno je vaše stališče do tega?

Vodstvo prometnega ministrstva bo Slovenske železnice prvič obiskalo v začetku januarja, saj se želiva z ministrom temeljito seznaniti s zdajšnjimi razmerami. Od nadzornega sveta Slovenskih železnic pričakujeva takojšen sklic seje glede odgovornosti preostalih članov poslovodstva, saj ni nobenega razloga za kakršno koli zavlačevanje. Z ministrom sva enotna, da je treba čim prej vzpostaviti stanje, v katerem bodo ministrstvo za promet, agencija za železniški promet in Slovenske železnice delovali usklajeno in enotno in to bo v naslednjih mesecih prednostna naloga ministrstva.

Kaj vas ta čas na ministrstvu najbolj zaposluje?

Lahko rečem, da sva z ministrom takoj po prevzemu poslova polno prišla za delo. Minister je imel že po 14 dneh mednarodno srečanje ministrov štirilaterale Hrvaške, Slovenije, Madžarske in Italije, na katerem je bil podpisan memorandum o nadaljnjem skupnem sodelovanju na t. i. V. prometnem koridorju (Koper—Ljubljana—Murska Sobota—Madžarska), ki je vitalnega pomena za Slovenijo, prav tako pa je začela polno delovati vlada na rednih tedenskih sejah. Kot namestnik ministra in državni sekretar sem se v tem času podrobneje seznanil z delom in projekti, ki ta čas potekajo po posameznih direktoratih ministrstva, opravljati pa moram tudi tekoče posle ministrstva, da ne bi delo po nepotrebnem stalo. Med tem časom sem se spoznal z zaposlenimi in prepričan sem, da bomo lahko dobro sodelovali in izpeljali projekte, ki so pred nami v tem mandatu.

Vida Kocjan

14 let od odločitve za Slovenijo
(Stran 10)

Načrt za prihodnost
(Stran 15)

“Prva pomoč” za Tosamo
(Stran 26)

Ropovo novoletno darilo
(Stran 27)

Rekorden rop
(Stran 28)

Brez božičkov
(Stran 30)

Severjevi nagrajenci
(Stran 38)

Med Ljubljano in Mosko
(Stran 40)

Corpus Platonicum
(Stran 42)

Spremeniti svet
(Stran 48)

Bogata letina
(Stran 55)

Kako do najboljših božičnih kompilacij?
(Stran 58)

Petardisti na pohodu
(Stran 60)

TIGR iz Trsta
(Stran 62)

Mediji in informiranje
(Stran 55)

Zavezan sam sebi
(Stran 66)

Protibirokratska revolucija

Novi minister Gregor Virant je pred nedavnim napovedal, da od januarja pogodb o prodaji vozil ne bo treba več overiti pri notarju, ampak bodo lahko to po novem za desetkrat nižjo ceno naredili kar na upravnih enotah. Pa naj še kdo reče, da se menjava oblasti ne izplača!

Reveži

Predsednik protikorupcijske komisije Drago Kos je pretekli teden začel uresničevati svoje napovedi, da njegova komisija ne bo škrbasti tiger, s tem da je skozi sito parlamentarne komisije s podobnim imenom spravil poseben zakon, po katerem bodo morali najvišji državni funkcionarji prijaviti vse svoje premoženje. Pri tem bodo morali biti zelo izčrpni. Napisati bodo morali podatke o plačah, funkcije, nepremičnine, premičnine ... Načeloma smo seveda takšnim in drugačnim preverjanjem takšnega in drugačnega kapitala in premoženja izbrancev ljudstva vsi naklonjeni, težava pa nastane takrat, ko ugotovimo, da so nas izbranci ljudstva potegnili za nos. Saj veste, po kakšnem receptu gre to. Minister denimo objavi razpis, da kupuje nove fikuse. Na razpis se prijavi podjetje njegove svakinje. Razpisna komisija, v kateri je tudi minister, podjetju dodeli posel, in ker so fikusi kvalitetni, mu za nagrado nakaže nekaj dodatnih milijonov. Te milijone nato podjetje nakaže ministrom ljubici, ta pa si z njimi kupi hišo. Minister pri tem seveda ostane čist kot solza, država pa mu za njegovo prizadevno delo, če si po koncu mandata ne more najti službe, še eno leto nakazuje ministrsko plačo. In tako je človek, ki je uradno reven, v resnici bogat kot Krez.

Prav zaradi tega bi bilo nujno, da bi državni funkcionarji v Kosov obrazec poleg nekaj splošnih vnesli še nekaj posebnih podatkov. Poleg tega, koliko premoženja so si pridobili v času mandata, bi bili podatki o vseh njihovih ljubicah, bratih, sestrah, babicah, prababicah ... Njihovih premičninah, nepremičninah, psih, ribicah, hrčkih. Nujno bi morali v obrazce vpisati, v katerih restavracijah so jedli pred mandatom in med njim, v katere lokale so zahajali, v katerih trgovinah so kupovali, kakšne spodnje hlače in čevlje so nosili. Katere kondome so uporabljali ... Vse to so namreč podatki, iz katerih je mogoče razbrati, ali je neki minister pošteno preživel svoj mandat ali pa je svojo funkcijo opravljal samo zato, da je lahko medtem pridno molzel državo.

No, vse omenjeno se za zdaj zdi iluzija, saj Kosovi obrazci ne predvidevajo vpisa takšnih podatkov. Glede na to se tudi močno bojim, da bo Drago Kos na koncu držal obljubo in njegov urad ne bo brez zoba tiger. Bo namreč ena navadna škrbasta mačka ...

Aleš Kocjan

"Problem v LDS je drugorazredna golazen, ki si z žrtvovanjem Ropa hoče zagotoviti, da se ne bi nič spremenilo."

(Filozof Slavoj Žižek je končno doumel glavni problem "svoje" stranke.)

"Upokojenci si s povišico lahko kupijo steklenico vina in v njej utopijo vse svoje skrbi, upajoč, da ne znajo plavati."

(Anonimni bralec Nedeljskega dnevnika razkriva, kako lahko upokojenci koristno uporabijo "božičnico".)

"Menedžer Palacea ne more biti Igor Bavčar, saj o hotelirstvu nima pojma."

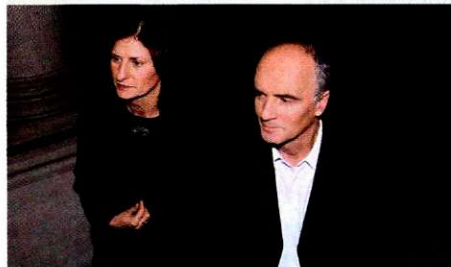
(Čedomil Vojnić, direktor Hotelov Bernardin, ne želi videti vajencev med hotelirji.)

"Odločila sem se, da ne kupim nobenega takega časopisa več, kajti vedno preberem kaj novega in norega. Tudi o sebi."

(Pevka Maja Slatinšek noče v rumenem tisku prebirati o tem, kaj vse je uspičila.)

"Mislim, da sva se lepo ujela in doživeto odpela, tako da tudi poslušalci radi pripomnijo, da imajo občutek, kot da sva zares oče in sin."

(Zlatko Dobrić najraje prepeva v duetu z Marjanom Zgoncem. Morda se ob njem počuti mladeža?)

"Desnica v kulturnem boju dobiva bitke, a dolgoročno neizogibno izgublja vojno."

(Strupeni kolumnist Vlado Miheljak se tolaži z upanjem na skorajšnje vrnitev levičarjev na oblast, pri tem pa politiko razume kot skrajno nasilno dejavnost.)

"Upam, da bom takrat lahko igrala na šarm in ženskost."

(Igralka Alenka Tetičkovič razmišlja, kako bo igrala pri svojih šestdesetih letih.)

"Seveda nisem pričakovala, da me bo čakalo toliko presenečenj – stvari, o katerih kot svetnica nisem vedela in bila o njih obveščena, stvari, ki so tako neprijetno zarezale v proračun in delo."

(Za Danico Simšič je bilo dosedanje delo ljubljanske županje neprijetno, sploh glede rebalansa letošnjega proračuna.)

"Imel bi zelo slabo vest, če bi pri svojih 600 tisočakah glasoval za zvišanje poslanskih plač."

(Poslanec SDS Mirko Zamernik bi ob povišanju poslanskih plač v nasprotju s prvakom nacionalne stranke težko pogledal v oči delavcu z minimalno plačo.)

"Spoštujem vsakega človeka, tudi satanista. Vsak človek je bitje, ustvarjeno za srečo, vsi jo imajo pravico iskati na svoj način."

(Ljubljanski nadškof Alojz Uran je v božičnem času še posebej spravljiv, čeprav je po Sloveniji še mnogo /prikritih/ zlodejev.)

"Josip Broz - Tito je bil sin slovenske matere, zmagovalac druge svetovne vojne in maršal Jugoslavije, velik človek pa tudi velik modrec."

(Zmago Jelincič Plemeniti si spet po svoje razlaga slovensko zgodovino, morda pa so za to krivi njegovi prepogosti obiski Beograda.)

Veselo in srečno leto 2005
Vam želi uredništvo revije Demokracija.

Luč miru iz Betlehema

Vsako leto pred božičnimi prazniki slovenski skavti in skavtinje v Slovenijo prinesejo luč miru iz Betlehema. Gre za plamen, ki najprej zažari v Betlehemu, rojstnem mestu Jezusa Kristusa, od tam pa ga raznesejo po vsem svetu. Pri tem je sporočilna predvsem njegova simbolika, saj nekako ponazarja nebeško svetlobo, ki so jo betlehemski pastirji doživeli ob Jezusovem rojstvu. Tedaj so namreč angeli oznanjali mir ljudem na Zemlji. Spomin na ta dogodek in želja po miru, ljubezni in sožitju pa je prav omenjena luč miru. Slovenija je luč miru letos sprejela že štirinajstič, v našo domovino pa so jo 12. decembra (dan pred godom sv. Lucije) prinesli slovenske skavtinje in skavti ob pomoči Zveze tabornikov Slovenije, Zveze bratovščin odraslih skavtov in skavtinj Slovenije ter zamejski slovenski skavti. Plamen luč miru se je v Sloveniji začel širiti 17. decembra z mašo in sprejemom na Slomškovem trgu v Mariboru, slavje pa se je nadaljevalo dan kasneje v Ljubljani v frančiškanski cerkvi Marijinega oznanjenja na Prešernovem trgu, kjer je bilo ekumensko srečanje. Luč miru sta sprejela tudi predsednik državnega zbora France Cukjati in predsednik republike Janez Drnovšek. Kot so v izjavi za javnost zapisali organizatorji projekta Luč miru iz

Skavti so luč miru iz Betlehema prinesli tudi predsedniku državnega zbora Francetu Cukjati.

Betlehema, je omenjeno akcijo v samem začetku spremljala poslanica z naslovom Mir je čas brez vojne. Letos pa Luč miru iz Betlehema prinaša nekoliko svojevrstno geslo: Pridi k sebi. Gre za vabilo ljudem, da bi se ustavili, prisluhnili sebi, prišli k sebi. Prostovoljni prispevki, ki bodo zbrani z akcijo Luč miru iz Betlehema, bodo letos namenjeni zavodu Zarja, ki je namenjen osebam po poškodbah možganov, njihovim svojcem in preventivnemu delovanju v širšem družbenem okolju. Denarni prispevki za zavod Zarja se zbirajo po župnijah, zbira pa jih tudi Druženje slovenskih katoliških skavtov in skavtinj na posebnem računu (glej: <http://lmb.skavt.net>). G. B.

Predlogi za revizijo nekaterih projektov

V drugi polovici decembra je svetniški klub SDS mestne občine Ljubljana s prvim podpisanim Dimitrijem Kovačičem Računskemu sodišču RS poslal predlog, naj sodišče v revizijski program za leto 2005 uvrsti opravljanje revizije poslovanja za šest pravnih oseb. Svetniki predlagajo, da revizorji revidirajo Družbo za avtoceste Republike Slovenije (DARS) in z njo povezane osebe, pri čemer naj pregledajo proces načrtovanja projektnih rešitev in graditev avtocestnega odseka Šentvid—Koseze. Po oceni svetnikov naj bi bilo pri tem delu prišlo do oškodovanja javnih sredstev za več kot 11 milijard tolarjev. Nadalje predlagajo revizijo poslovanja DARS in Državne revizijske komisije za revizijo postopkov javnega naročanja. Predmet revizije naj bo zakonitost oddaje javnega naročila št. Ob-97443, ki se nanaša na graditev avtoceste A2 Karavanke—Obrežje, odsek Smednik—Krška vas oziroma na začetna dela in graditev predobremenilnih nasipov, priključka, deviacij in bencinskega servisa Zaloke, regulacije 7-1 potoka Ilovca in zavarovanja magistralnega plinovoda M-4 DN400s. Po grobi oceni znaša oškodovanje javnih sredstev več kot 100 milijonov tolarjev. Nadalje predlagajo revizijo poslovanja Termoelektrarne - Toplarne Ljubljana. Predmet revizije naj bo oddaja javnih naročil in sklepanje pogodb za intelektualne storitve. Revizorji naj bi pregledali tudi zakonitost poslovanja Gospodarskega razstavišča Ljubljana in z njim povezane osebe za leta 2002, 2003 in 2004, pri tem pa naj bi pregledali zlasti področje izvedbe investicij in s tem povezana upniško-dolžniška razmerja. Naslednja družba, v kateri naj bi revizorji pregledali finančno poslovanje v letih 2003 in 2004, je Casino Ljubljana. Obseg revizije naj bo v okviru sodišču priložene prijave zaposlenih in omenjeni družbi. Revizija poslovanja je potrebna tudi v družbi Vodovod - Kanalizacija, Ljubljana in

modrosti tedna

“V politiki moramo vedno računati na vse možnosti. Zlasti volitve so odprte, čeprav smo se pri nas nekako navadili, da je v glavnem zmagovala ena stranka, liberalna demokracija. Tako da ta sprememba tokrat izgleda večja in bolj nenormalna, ampak slej ko prej spremembe pridejo in tudi to se je moralo zgoditi.”

(Predsednik države Janez Drnovšek)

“Mislim, da Sloveniji ni potreben 100-odstotni zasuk. Dobre rešitve nameravamo nadaljevati. Potrebni pa je veliko povsem drugačnih pristopov. /.../ Naš temeljni cilj je, da Slovenija postane prijazna domovina enakih možnosti za vse, ki v njej živimo.”

(Predsednik vlade Janez Janša)

Svetniki SDS v mestni občini Ljubljana predlagajo številne revizije.

mestni občini Ljubljana, revizorji pa naj pregledajo projekt graditve vodovoda in kanalizacije v naselju Rudnik oziroma projekta Vinterca. Po zakonu o računskem sodišču imajo svetniki pravico do tega, da predlagajo opravljanje tovrstnih revizij, od računskega sodišča pa je nato odvisno, ali bo te predloge sprejelo ali ne. V. K.

Trinajst let slovenske ustave

Triindvajsetega decembra je minilo 13 let, odkar je slovenska skupščina sprejela novo slovensko ustavo, slovesno razglasil pa jo je njen predsednik France Bučar. Sprejetje ustave je pome-

Slovesnosti na Ustavnem sodišču RS se je udeležil tudi predsednik vlade Janez Janša.

nilo, da sta slovenska osamosvojitve in država dobili tudi formalnopravni okvir, hkrati pa je bila to prelomnica v delu ustavnega sodišča, ki je z ustavo zaživel kot najvišji sodni organ v državi. Zato so pretekli teden na Ustavnem sodišču RS pripravili posebno slovesnost, ki so se je poleg njegovega predsednika Janeza Čebulja udeležili predsednik vlade Janez Janša, predsednik državnega sveta Janez Sušnik in predsednik vrhovnega sodišča Franc Testen. Kot je v svojem nagovoru zbranim dejal Janez Čebulj, je šlo

pred 13 leti za zgodovinski dogodek, ob katerem se je ustavno sodišče soočilo z izzivom, kako vzpostaviti in oblikovati ustrezne mehanizme in orodja za takšno ustavnosodno presojo, da bo zadostila standardom pravne države v njenem najširšem pomenu besede. Po Čebuljevem mnenju je sodišče dobro opravilo to nalogo, trinajst let pozneje pa se sooča s podobno nalogo. “Ustavno sodišče se je letos znašlo pred podobnim izzivom, ki ga prinaša uporaba evropskega prava, in prepričan sem, da se bo nanj odzvalo enako ustrezno, kot se je odzvalo na izziv iz leta 1991.” A. K.

Strokovnjaki

Predsednik vlade Janez Janša je pretekli teden vlado seznanil z imenovanjem strateškega sveta za gospodarski razvoj. Imena strokovnjakov so bila njegova izbira, o njih ni odločala vlada, z njimi se je le seznanila. Janša se je odločil dobro. Prvič zato, ker takšen svet nujno potrebuje, saj bo novoimenovana skupina obravnavala strateška vprašanja razvoja Slovenije v skladu s strategijo razvoja Slovenije in cilji lizbonske strategije. Osredinili se bodo predvsem na zagotavljanje stabilne gospodarske rasti. Janševa odločitev je dobra tudi zato, ker je v strateškem svetu združil različne kadre z različnimi izkušnjami. Prihajajo z različnih področij, od enajst članov jih ima osem najvišjo formalno stopnjo izobrazbe. Osem je doktorjev znanosti, en član ima magistrirani, dva pa sta priznana gospodarstvenika z dolgoletnimi izkušnjami, kar tudi nekaj velja. Poleg tega je Janša združil mladost in izkušenost, politično pripadnost pa je pustil ob strani. Gre seveda za veliko novost v slovenskem političnem prostoru, vredno pohvale. Strateški svet bo vodil dr. Mičo Mrkač. Izkušnje si je nabiral tudi v

Predsednik vlade Janez Janša je združil mladost z modrostjo in presegel strankarske plotove.

ZDA in zelo dobro pozna tako slovenske kot svetovne razmere. Kot človek brez dlake na jeziku, politično pa neobremenjen mlajši ekonomist se bo v tej vlogi zagotovo dobro znašel. Nekoliko starejši je dr. Marko Kranjec, javnosti bolj znan kot finančni minister v času osamosvajanja države. Njegove izkušnje so več kot dobrodošle za delovanje v prihodnjih letih. Dr. Ljubo Sirc je najstarejši član ekipe, svoje mednarodne izkušnje in znanje bo lahko kompetentno vgra-

dil v delo ekipe. Dr. Jože P. Damijan, dr. Igor Masten, mag. Sašo Polanec in dr. Tomaž Prosen veljajo za mlajše ekonomiste. S svojim delovanjem v preteklih letih so izkazali svoje znanje in vizije. Dr. Antona Jurgetza smo pred meseci že predstavili v našem tedniku. Slovenec po rodu in prepričanju, ki desetletja živi v Nemčiji,

Nepoznavanje in slabo utrjena identiteta pogosto vodita k predsodkom in neutemeljenim strahom.

do potankosti pozna delovanje naše države in poslovanje razvitih članic EZ. Njegove izkušnje so neprecenljive in prav je, da se je vladni predsednik spomnil tudi nanj. Matjaž Gantar in Ivo Boscarol sta lastnika in direktorja uspešnih zasebnih družb. Kot takšna poznata vse tegobe malega gospodarstva, zato bosta skupaj s sodelavci iskala rešitve za težave podjetnikov. Ne nazadnje je tu tudi dr. Janez Šušteršič, direktor Urada RS za makroekonomske analize in razvoj, ustanove, kjer dnevno analizirajo dogajanje v slovenskem gospodarstvu, tako na mikro- kot makroravni. Šušteršič makroekonomska gibanja države pozna do obisti, tudi on pa se uvršča med mlajše ekonomske stro-

kovnjake. Nekateri so pričakovali, da bo član ekipe tudi dr. Mojmir Mrak, redni profesor na ljubljanski ekonomski fakulteti in dober poznavalec dogajanja na finančnem področju. Verjetno bi bilo dobro, če bi vladni predsednik v strateški gospodarski svet vključil še kakšno ime. Verjetno pa je tudi, da bodo na razširjene seje sveta vabili vse tiste, ki so pripravljeni delati za prihodnost Slovenije. Če bo res tako, potem se nam za prihodnost ni treba bati.

Vida Kocjan

Identiteta

V času, ko smo se pripravljali na vstop v Evropsko unijo, je bilo mogoče slišati veliko polemik o naši nacionalni identiteti, ali bo z vstopom Slovenije v Evropsko unijo ogrožena in kako se ubraniti negativnih učinkov globalizacije. Toda bilo bi primerno, če bi se vsi Evropejci vprašali, koliko sploh skrbimo za

ralnosti ni primerno omenjati krščanstva kot enega od temeljev evropske kulture. Je bila morda takšna odločitev sprejeta zaradi dejstva, da je Evropska unija prižgala zeleno luč Turčiji, ki si že desetletja neuspešno prizadeva za vstop v družino evropskih narodov? Med glavnimi slabostmi Turčije se je namreč omenjalo

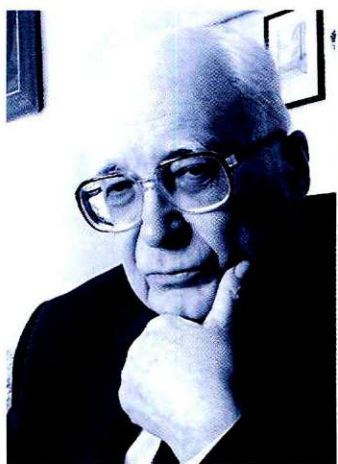
skupno evropsko identiteto, ki postaja v zadnjem času čedalje bolj ogrožena, in to po zaslugi Evropejcev samih.

O čem govorim? Predvsem o poročilih, ki v zadnjem času prihajajo iz evropskih držav oziroma iz evropskih šol, od koder izginja krščanska simbolika. Jaslice, božična smrečica in svetopisemske zgodbe o Jezusovem rojstvu so nadomestile pravljice o Rdeči kapici in razni umetni nadomestki, ki predstavljajo kvečjemu komercialno plat božiča. In zakaj tovrstna sekularizacija božičnih vsebin? Preprosto zaradi navzočnosti nekaj muslimanskih otrok. Da jih šola ne bi "posiljevala" v vsebinami druge vere, kot je njihova, se je božič znašel med "izbrisanimi". Posebej proble-

prav dejstvo, da je islamska država in poleg tega še ena največjih v Evropi, pa tudi problematična glede spoštovanja človekovih pravic Kurdov.

Vprašanje je, koliko je sploh upravičeno, da se Evropejci tako zlahka odrečemo svoji identiteti in krščanskim koreninam. Dejstvo je, da bodo s tem tudi muslimanski otroci prikrajšani za poznavanje temeljev evropske kulture. Nepoznavanje in slabo utrjena identiteta pa pogosto vodita k predsodkom in neutemeljenim strahom, s tem pa tudi v nasilno in diskriminatorno obnašanje. Nestrpnost, pa naj bo verska ali kakšna druga, je dostikrat posledica zanikanja identitete – nič čudnega torej, da postaja nestrpnost do etničnih in verskih manjšin v zadnjem času čedalje večji problem v Evropi, po drugi strani pa se v Turčiji krepi islamski fundamentalizem, ki se odmika od strpne usmeritve evroislama. To pa seveda pomeni, da vedno nove težnje k prevelikemu sekularizmu v Evropi ne pripomorejo k strpnosti. Prej nasprotno.

Gašper Blažič

Dr. Ljubo Sirc

Morala in svoboda

Očitno so za svobodo, takšno, kakršna je pač mogoča, nujna pravila, kako naj se ljudje obnašajo drug do drugega. "Ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe" je krščansko izročilo, ki ga lahko izrečemo bolj učeno: Obnašaj se tako, da bi tvoje ravnanje lahko postalo pravilo za ravnanje vseh tudi v razmerju do tebe samega. Deset božjih zapovedi v delu, ki se nanaša na dolžnosti do drugih ljudi, v bistvu pove isto. Še več – razne razglasitve človekovih pravic oznanjajo prav to, saj je pravica enega dolžnost drugega.

Vendar se pri takem premišljevanju pojavi razlika med moralo in pravom, ki ga lahko razumemo kot tako pomemben del morale, da ga mora država s silo uveljavljati. Kljub temu bi liberalno nagnjeni ljudje prav zaradi svobode skušali pravila, ki jih je uveljavila država, omejiti na najmanj, kar je mogoče. S tem ni rečeno, da k spoštovanju preostalih moralnih dolžnosti ne bi moglo ali smelo pritiskati javno mnenje.

Nedvomno je s stališča človeka najvišja pravica do življenja in vsega, kar iz tega sledi, predvsem dolžnost vseh drugih, da ne posegajo v človekovo celovitost. Veljalo je, da je življenje mogoče odvzeti, če se je človek sam pregrešil zoper življenje. Celo to pravilo je zadnje čase v civiliziranem svetu prišlo pod vprašaj, tako da so bile sklenjene mednarodne pogodbe, ki odpravljajo državno pravico, da, nekoč celo dolžnost, najhujše zločine kaznovati s smrtjo.

V tem smislu ta sprememba preseneča, saj smo prav v 20. stoletju doživeli vrsto pogledov na svet, ki dovoljujejo ubijanje, če naj bi masakri prinesli koristi "skupnosti"! Prav te dni smo brali, kako je kristjan Edward Kocbek razmišljal o ubojih "iz svete jeze", če naletiš na ljudi, ki

preprečujejo "novi red", ki bo vsem prinesel srečo in boljše življenje. Vse, kar se je zgodilo poslej, menda kaže, kakšno slepilo je taka sveta jeza.

S to zmoto se ukvarja Friderik Hayek, srednjeevropski Dunajčan. Razlaga, da je pri liberalizmu mogoče ločiti francosko kontinentalno in angleško atlantsko zvrst. Po njegovo francoski liberalizem temelji na veri v razum (ratio) pod vplivom novoveških uspehov prirodoslovnih znanosti, medtem ko angleška različica izhaja iz obzirnih odnosov med ljudmi, iz vrednot, kot so po Humeu sočutje, dobrohotnost in simpatija. Govorimo tudi o zmernosti in strpnosti.

Pod vplivom karterizijanstva so francoski revolucionarji in njihovi kasnejši evropskokontinentalni privrženci menili, da je človeški razum (pravzaprav Razum) tako prodoren, da si lahko scela izmisli nov, boljši družbeni red. To slepilo so gnali komunisti do konca in si domišljali, da je kaj hitro mogoče izračunati, kakšna ureditev bo prinesla ljudem ne-

praktično. Adam Smith piše o "nevidni roki" kot razlagi za tržno gospodarstvo, dasi ne razume do podrobnosti, kako deluje, in obenem celo uči delovno teorijo vrednosti.

Po Hayekovem mnenju je trg, ki je pripeljal do doslej najvišje materialne blaginje, nastal spontano s kulturno selekcijo, pri čemer je vodilno vlogo igrala posamična lastnina. Tega za gospodarstvo odločilnega dela morale si ni nihče izmislil, ampak je po izročilu veljal skozi stoletja. Podobno si ni nihče načrtno izmislil človeških jezikov ali civilnega prava, dasi tudi te "pridobitve" skozi zgodovino kar najbolje služijo človeškim potrebam. Ker se ta zvrst liberalizma opira na skozi zgodovino veljavno moralo, ne prihaja v nasprotje z vero, saj ta vera sprejema iste zgodovinske izkušnje.

Hude težave seveda nastanejo, če "načrtovalci" pretrgajo spontani razvoj in povzročijo zaostajanje na vseh področjih. Kako naj se vrnemo k spontanosti in samospodbudnemu svobodnemu obnašanju posa-

Očitno so za svobodo, takšno, kakršna je pač mogoča, nujna pravila, kako naj se ljudje obnašajo drug do drugega. "Ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe" je krščansko izročilo, ki ga lahko izrečemo bolj učeno: Obnašaj se tako, da bi Tvoje ravnanje lahko postalo pravilo za ravnanje vseh tudi v razmerju do tebe samega.

sluteno blaginjo. Zaradi tega predrznega zaupanja v svojo domišljavost so množično pobijali ljudi, ki v take prenačljene sklepe niso verjeli.

Angleško-škotska "racionalnost" podobnih miselnih akrobacij ni dopuščala. Tamkaj prevladujoči misleci niso verjeli, da človeški razum lahko vse dojame. Bolj so bili pripravljeni sprejeti, da so koristne in uspešne človeške ustanove nastale postopno kot rezultat sodelovanja ljudi ne po kakem načrtu, marveč

meznikov, ki je že vodilo in bo spet vodilo k blaginji, če so voditelji, ki so predrzno zaupali svoji na izust naučeni pameti, prav tako svobodno obnašanje ljudi preganjali? Spoprijeti se moramo z vprašanjem, kako odpraviti krčevitost človeškega obnašanja, ki so jo vseznalci vsilili.

V tem smislu želim bralcem srečno in svobodno novo leto 2005, potem ko jim je bil božični čas priložnost, da premislijo o vprašanjih svobode in morale.

Skoraj se mi je zapisalo "morala in liberalizem", vendar to zadnjo besedo ta čas uporabljamo v tako različnih pomenih, da moramo biti pazljivi. Mnogi besedo preprosto razumejo kot razuzdanost, t. j. odsotnost vseh pravil. Taka svoboda, ki naj bi bila temelj liberalizma, svobode ne bi prinesla, ker je nemogoče pričakovati, da bi se čutil svobodnega, kdor ne ve, kaj naj pričakuje od svoje okolice.

14 let od odločitve za Slovenijo

Triindvajsetega decembra sta vlada in državni zbor slovensko počastila dan samostojnosti, obletnico plebiscita, katerega izidi so bili uradno razglašeni tri dni kasneje. Slavnostni seji v DZ je sledila prireditev v Cankarjevem domu.

Leta 1991 se je 95 odstotkov Slovencev in Slovencev, ki so se udeležili plebiscita o samostojnosti in neodvisnosti Slovenije, izreklo za samostojno in neodvisno državo ter s tem jasno pokazalo svojo voljo. Letošnji osrednji govornik na seji DZ je bil njegov predsednik France Cukjati. Poudaril je, da svoboda ni svoboda do zla, temveč do dobrega, prav v tem pa je čar svobode; take odločitve bogatijo človeka in narod. Cukjati je poudaril, da se odgovornost več hkrati z večanjem samostojnosti. Tudi ustava in zakonodaja puščata neizmerno polje svobodnega odločanja, ki ga nihče ne more predvideti in mu dovolj podrobno predpisati ravnanja. Potrebna so univerzalna etična načela, ki so skupna vsem veram in civilizacijam, saj "slovenska samo-

stojnost pomeni našo odgovornost do drugih narodov, odgovornost v mednarodnih odnosih in v sodelovanju s tujino". To odgovornost moramo zato ocenjevati ne le na ravni spoštovanja predpisov, ampak tudi na ravni spoštovanja univerzalnih etičnih načel. Predsednik DZ je dan samostojnosti med drugim označil kot priložnost, da se vse tri veje oblasti zavejo svoje odgovornosti do državljanov, Evrope in sveta.

Predsednik vlade Janez Janša je v svojem govoru v Cankarjevem domu spomnil, kako je bila skladnost Slovencev, iz katere se je razvila zadostna sila za oblikovanje lastne države, vzpostavljena za kratek, toda odločilni čas šele med plebiscitom in vojno za Slovenijo leta 1991. Ta čas je ne samo dejanski, temveč tudi simbolični izvor slovenske skupnosti, v katerem so zapisane korenine trajnega ljudskega so-

glasja o slovenski državnosti. Premier je dodal, da te vrednote niso bile izoblikovane le literarno in racionalno, ampak ob simbolnih izrazih istovetnosti in udeležbe ljudi, zaradi česar je soglasje o slovenski državnosti toliko trajnejše in vseobsežno. Janša je spomnil tudi na letošnjo zgodovinsko dogodka vključitve v EU in NATO. Ocenil je, da vključevanje v evropske integracije slovenstva ne more ogroziti. Slovenščina je eden od uradnih jezikov EU, zato je treba poskrbeti za njegovo rabo in veljavo kot tudi za slovensko kulturo, kajti smiselnost evropskih povezav je neovirano in sproščeno povezovanje na vseh področjih, ne pa stapljanje v eno kulturo. V prihodnjih letih Slovenijo čakajo ključni gospodarski izzivi, pri čemer ne smemo zanemariti socialnih vprašanj. V govoru se je Janša dotaknil tudi novic o propadlih podjetjih in stečajih v delovno intenzivnih panogah. Premier je apeliral na preiskovalne in pravosodne organe, naj pravočasno ukrepajo v primerih načrtnih stečajev in malverzacij z zaposlenimi. **M. V.**

Predsednik vlade Janez Janša je spomnil na skladnost Slovencev ob plebiscitu in po njem, ki je bila ključnega pomena za uspeh osamosvajanja.

Prednovoletni sprejem za novinarje

V naši državi velja nekakšen običaj, da predstavniki oblasti v času pred božično-novoletnimi prazniki povabijo predstavnike sedme sile na družabno srečanje.

Tudi tokrat se slovenski politiki niso izneverili tradiciji, saj se je v sredo, 22. decembra, v prostorih Narodnega muzeja v Ljubljani zbralo več sto novinarjev, politikov in predstavnikov za stike z javnostjo. Značilnost letošnjega sprejema za novinarje je bila, da je bil organiziran enotno s strani "triumvirata", to je predsednika države Janeza Drnovška, predsednika vlade Janeza Janše in predsednika državnega zbora Franceta Cukjati. Razlog za to pa ni samo v dejstvu, da je takšen sprejem cenejši za državo (davkoplačevalce), ampak tudi v tem, da je druženje z vsemi tremi predsedniki lepše in da se zato zbere več ljudi, poleg tega pa je poudarjeno večje sodelovanje med posameznimi vejami oblasti.

Vsi trije predsedniki, ki so na priporočilo prispeli pol ure po uradnem za-

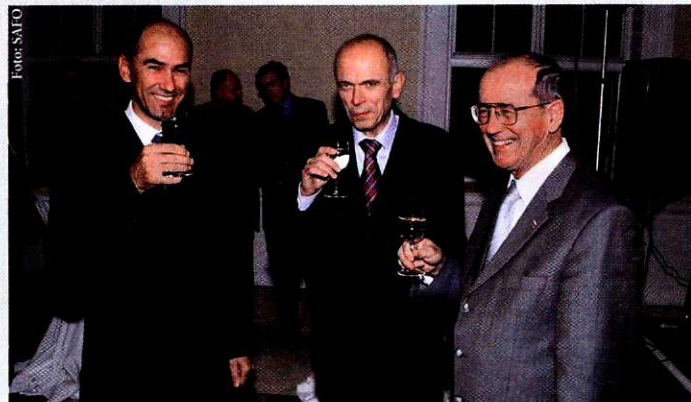
četku srečanja, so v svojih nagovorih zaželeli vesele božične praznike in veliko sreče v novem letu, predvsem pa veliko uspeha pri novinarskem delu. Nagovorom je sledil neuradni del s prigrizkom, ki ga je pripravila Hiša kulinarike Jezeršek, nastopila pa je tudi pevka Alenka Godec ob spremljavi ansambla.

Letošnji sprejem za novinarje je bil poleg tega, da so bili častni pokrovi-

teli Drnovšek, Janša in Cukjati, nekaj posebnega tudi zato, ker je potekal po veliki spremembi na volitvah in ustoličenju nove vlade. Zato je bilo pomenljivo predvsem to, da so se ga udeležili tudi nekateri predstavniki opozicije (opaziti je bilo mogoče na primer Saša Pečeta iz SNS in Mirana Potrča iz ZLSD), ni pa bilo mogoče videti predstavnikov LDS ter nekdanjega predsednika drža-

ve Milana Kučana, ki se sicer še vedno rad kaže v javnosti. Sprejema se je udeležila velika večina ministrov iz Janševе vlade in nekateri državni funkcionarji.

Po končanem uradnem delu je veliko novinarjev pokazalo zanimanje za predsednika vlade Janeza Janšo, ki je bil – resnici na ljubo – v preteklosti v nekaterih občilih močno osvojačen bodisi zaradi afer Depala vas in trgovine z orožjem, bodisi zaradi ostrih nastopov proti prejšnji oblastni eliti, predvsem pa zaradi Bajukove vlade, ki je bila deležna medijskega "mesarskega klanja". Tokrat je bil odnos novinarjev do Janše in ministrov njegove vlade precej bolj prijateljski, pri čemer ne gre izključiti možnosti oportunitizma. To pa seveda ne pomeni, da bodo novinarji v prihodnosti pisali "po nareku" vlade, kot se je to rado dogajalo v preteklosti. Ne nazadnje novinarji predstavljajo neformalno četrto vejo oblasti, zato je njihovo kritično pisanje zaželeno, vendar to ne izključuje sproščene in prijateljskega odnosa med novinarji in predstavniki oblasti. **G. B.**

Letos se je prvič zgodilo, da so novoletni sprejem za novinarje skupaj organizirali predsednik vlade Janez Janša, predsednik republike Janez Drnovšek in predsednik državnega zbora Francet Cukjati.

Zunanjepolitični izzivi

Slovensko zunanjo politiko čakajo naslednje leto veliki izzivi. V ospredju je nedvomno predsedovanje Organizaciji za varnost in sodelovanje v Evropi (OVSE), ki šteje 55 držav članic, kar jo uvršča med največje regionalne mednarodne organizacije. V regiji (Evropa in Azija), ki jo pokriva, je OVSE primarni inštrument za zgodnje opozarjanje, preprečevanje konfliktov, pokonfliktno obnovo in krizno upravljanje. Slovenija se bo v prihodnjem letu ukvarjala predvsem z reformo organizacije, ki naj bi pripeljala do njene večje učinkovitosti. V ta namen bo ustanovljeno posebno telo uglednih osebnosti iz večjih držav članic, ki bodo skušale pripraviti reformne ukrepe. OVSE čaka v prihodnjem letu tudi izbira novega generalnega sekretarja organizacije. Hkrati organizacija potrebuje nov zagon, saj je zaradi velikih nasprotij med glavnima članicama ZDA in Rusijo ter zaradi slabega bolgarskega predsedovanja v precejšnji krizi. Njena težava je tudi v tem, da jo Rusija vidi predvsem kot inštrument za širjenje ameriških interesov v nekdanjih sovjetskih republikah. Zato bo po mnenju slovenskega zunanjega ministra Dimitrija Rupla Slovenija morala vzpostaviti nekakšno ravnotežje in poskrbeti, da bodo upoštevani tudi ruski interesi.

Priprave na predsedovanje EU

Nova slovenska vlada se je poleg priprav na predsedovanje OVSE, te so potekale že pod prejšnjo vlado, lotila tudi priprav na predsedovanje Evropski uniji (EU) v okviru trojke od začetka leta 2007 do sredine leta 2008, oziroma če evropska ustavna pogodba ne bo sprejeta, samostojno predsedovanje v prvi polovici leta 2008. Kot pravi predsednik vlade Janez Janša, je ta projekt največji izziv za Slovenijo po osamosvojitvi in vstopu v EU, zaradi česar se je vlada te naloge lotila resno in se je že posvetovala z državami, ki imajo izkušnje s predsedovanjem. Janša pri tem računa na tesno sodelovanje z Nemčijo in Portugalsko, ki bosta skupaj s Slovenijo, če bo potrjena evropska ustava, tvorili predsedujočo trojko. Vlada namerava pri izpeljavi te naloge "izkoristiti vse potencialne v državi", pri čemer pa posebnega sporazuma med parlamentarnimi strankami ne načrtuje, saj obstaja v državnem zboru veliko soglasje, da Slovenija kot prva med novimi desetimi članicami EU prevzame predsedovanje. Nedvomno bo to velik zalogaj za slovensko diplomacijo in državni proračun, vendar se bo obrestoval. Za Slovenijo bo to resnično velik dogodek, saj je bila konec osemdesetih let prejšnjega stoletja še nepomembna jugoslovanska socialistična republika, dvajset let kasneje pa bo na čelu porajajoče se svetovne velesile – Evropske unije.

Po poti Združenih narodov?

Že v eni izmed prejšnjih Demokracij smo pisali o (ne)smiselnosti vstopa Turčije v EU. Kot je pokazala naša javnomnenjska anketa med slovenskim prebivalstvom, to vprašanje ni kdo ve kako aktualno, zaradi česar je približno enako razmerje med zagovorniki in nasprotniki vstopa Turčije. Sredi meseca so voditelji EU na vrhunskem srečanju v Bruslju sprejeli sklep o začetku pristopnih pogajanj s Turčijo, ki naj bi se uradno začela oktobra prihodnje leto. Ker je omenjena država na pot evropske integracije stopila pred štiridesetimi leti, njeni politiki pričakujejo, da bodo čez kakšnih deset, petnajst let končno vanjo tudi vstopili. Kot glavni argument za vstop Turčije se omenja pozitiven odziv, ki bi sledil v islamskem svetu, preprečitev radikalizacije turške politike, večje možnosti za rešitev ciprskega vprašanja in zgraditev "mostu" do Bližnjega vzhoda. Na drugi strani je cel kup argumentov proti vstopu Turčije v EU; prevelik vpliv vojske na turško politiko, drugačna kultura in vera, kršenje človekovih pravic (Kurdi, Armenci, ženske), izgubil bi se čut evropske identitete, Turčija je preštevilčna država, da bi jo Evropa zmogla absorbirati, postavilo bi se vprašanje, zakaj ne bi tudi nekatere druge države vstopile v EU in podobno. Res je sicer, da se bo Turčija v prihodnosti nekoliko približala evropskim standardom, vendar se postavlja vprašanje, kakšen smisel ima, da iz EU nastane tvorba, ki bo presegala evropske zemljepisne meje. Za širše okvire obstaja na primer OVSE ali Združeni narodi, ki pa so prav zaradi svoje številčnosti pogosto neučinkoviti. Kakšen smisel bo potem imela EU, saj se bo iz elitnega kluba spremenila v nekaj povsem drugega? In kje je tu vloga Slovenije? Naša država mora vztrajati pri tem, da Turčija izpolni vse zahtevane kriterije za vstop, kar bo ta v bližnji prihodnosti le težko uresničila, in pri tem, da se o tem vprašanju odpre širša razprava tudi v slovenski javnosti.

Mejni gordijski voz

Na omenjenem vrhunskem zasiedanju v Bruslju so voditelji EU določili tudi začetek pristopnih pogajanj s Hrvaško. Ta se bodo začela marca prihodnje leto. Za Slovenijo to pomeni nov okvir reševanja odprtih vprašanj med državama. S približevanjem evropskim standardom bodo nekatera vprašanja avtomatsko rešena. Ne bo pa rešeno vprašanje meje, ki je zaradi hrvaških enostranskih ukrepov čedalje bolj zapleteno. Predsednik slovenske vlade Janša tako ne verjame, da bi bilo dogovor o meji, ki sta ga pred leti dosegla Drnovšek in Račan, kadar koli mogoče ratificirati z enakim vsebinskim okvirjem. Po njegovem mnenju sicer lahko pride do rešitve, a bo ta gotovo imela drugačen okvir. "Bili bi previliki optimisti, če bi pričakovali, da je to mogoče storiti v naslednjih dveh letih," še meni Janša. Nedvomno bodo omenjene teme slovensko zunanjo politiko v prihodnjem letu temeljito zaposlovale.

Metod Berlec

Slovenski zunanji minister Dimitrij Rupel bo prihodnje leto predsedujoči (Chairman - in - Office) OVSE (na sliki na prednovoletnem sprejemu za novinarje v Vili Podrožnik).

Slovensko zunanjo politiko čakajo naslednje leto veliki izzivi. V ospredju je nedvomno predsedovanje Organizaciji za varnost in sodelovanje v Evropi (OVSE), ki šteje 55 držav članic, kar jo uvršča med največje regionalne mednarodne organizacije.

Medtem ko je Janezu Janši brez večjih pretresov uspelo sestaviti vlado, se počasi formira tudi nova opozicija. Slednja se za zdaj sicer še bolj ukvarja sama s sabo, vendar pa je že predstavila nekatere načrte, zaradi katerih naj bi se čez štiri leta vrnila na oblast.

Poraz na volitvah je za vsako stranko, še posebej če je na oblasti skoraj 12 let, boleč. Nekatere vegetirajo v opoziciji, druge razpadejo, nekatere pa se po porazu znova dvignejo. Kako je s tem, mogoče še najbolje vedo v Slovenski demokratični stranki, v kateri sicer nikoli niso bili v položaju, da bi najprej prevzeli oblast in jo nato izgubili, so pa zato skoraj 10 let čakali v opo-

Fotografije: SAPO

vodstvo stranke in razpravljalo o strategiji stranke do naslednjega volilnega in programskega kongresa, ki bo predvidoma konec marca naslednje leto, nato pa še za naslednje volitve. Kot je po koncu sestanka dejal predsednik ZLSD Borut Pahor, naj bi stranka najprej spremenila ime, po novem naj bi se imenovali Socialni demokrati, nato pa sprejela še nov program. Ta naj bi bil v nasprotju s prejšnjimi, v katerih stranka ni imela posebej visokih ciljev (največkrat so si zadali, da bi skupaj s katero od večjih strank oblikovali vlado), po Pahorjevih besedah veliko bolj drzen. Tako naj bi si stranka v njem prvič postavila cilj zmagati na parlamentarnih volitvah in po njih dobiti mandat za sestavo vlade. Še prej bi po Pahorjevem načrtu stranko v slovenskem političnem prostoru uveljavili kot zmerno in široko stranko leve sredine, ki se ne zapira v ozke, tradicionalne okvire, in oblikovali poseben strokovni svet, ki bi se opredeljeval do aktualnih vprašanj na posameznih področjih in na ta na-

Tegobe nove opozicije

ziciji, saj prek 16 odstotkov niso mogli. No, po volitvah 2000 so strankini strategji oblikovali novo strategijo, ki jih je letos pripeljala do zmage na volitvah. Slednja je bila toliko veličastnejša zato, ker je potem njenemu predsedniku uspelo sestaviti tudi vlado. Če je torej

SDS zmogla preobrat, da je po dolgih letih opozicije prišla na oblast, se ob tem seveda postavlja vprašanje, ali sta tega po porazu na zadnjih volitvah zmožni tudi LDS in ZLSD. S tem vprašanjem se v zadnjih nekaj tednih ukvarjajo predvsem strankini strategji, ki skušajo

svojo politiko preoblikovati tako, da bi na naslednjih volitvah znova prišli na oblast. Najbolj temeljito to delajo v ZLSD, za katero se zdi, da se skuša zateči k že preizkušeni formuli, ki jo je pred zadnjimi volitvami uporabil Janez Janša. Tako se je v začetku tega meseca sešlo ožje

čin predstavljal alternativo aktualnemu vladnemu programu.

Matevž Krivic: Poguba za levico se imenuje Borut Pahor

Pahorjev načrt nikakor ni slab, saj gre za preizkušen recept, ki ga je pred zadnjimi volitvami uspeš-

Borut Pahor je za pohod na oblast napovedal novo politiko ZLSD, ki naj bi stranko pomaknila bolj na sredino.

V Mladini je nekdanji ustavni sodnik Matevž Krivic Pahorju očitil, da gre pri njegovi novi politiki samo za leporečje in politično diletantstvo.

Ali se bodo Pahorjevi načrti o novi politiki izšli, bo odvisno predvsem od starega partijskega kadra v združeni listi.

no demonstrirala koalicija Slovenija, vprašanje pa seveda je, ali mu ga bo na kongresu in pozneje uspelo tudi uresničiti. To vprašanje je toliko bolj na mestu, ker so se začeli oglašati nekateri posamezniki, katerih delovanje je tesno povezano s stranko. Tako se je denimo v Mladini oglasil nekdanji strankin dežurni odvetnik Matevž Krivic in v svoji redni kolumni ostro napadel Pahorjevo zamisel. V svojem zapisu je Krivic Pahorjevo zamisel o odpiranju stranke navzven označil kot prazno samovšečnost in politični dilentantizem. "Tudi ne trdim, da se je vse to – kljub hudemu porazu – pri LDS že končalo.

Toda poskus izkoristiti te še nepremagane slabosti LDS za to, da bi jo ZLSD skušala 'prehiteti po desni' in zasedati njeno dosedanje mesto vodilne in 'vladotvorne' stranke levosredinske koalicije, lahko zraste v samo prej opisanem milnem mehurčku prazne samovšečnosti in političnega dilentantizma." Prav tako je Krivic Pahorja obtožil, da s tem, ko poskuša ZLSD profilirati na levi sredini, mestu torej, ki naj bi ga do zdaj zasedala LDS, vnaša razdor med obe stranki, ki lahko le skupaj na naslednjih volitvah premagata Janeza Janšo. "Tu pa se začne zgodba, zaradi katere dolgotrajnost komaj začete zgodbe Janševe vladavine ne bo odvisna samo od njegovih lastnih napak in slabosti ter od slabosti znotraj LDS, ampak, se bojim, vse bolj tudi od razdora, ki ga Pahor vnaša ne le v svojo

Predsednik države Janez Drnovšek je v intervjuju za nacionalko potožil, da pred dvema letoma, ko je moral imenovati svojega naslednika na čelu LDS, ni imel prave izbire. Njegovo razhajanje z Ropom se je začelo že ob podpisu pristopne pogodbe v EU.

stranko, ampak vsak dan bolj tudi v celotno potencialno 'opozicijsko koalicijo' proti Janševi vladi, torej v nadaljevanje koalicije ZLSD-LDS." Za konec prispevka, ki ga je naslovil s Poguba za levico se imenuje Pahor, pa je Krivic napadel še Pahorjev cilj, da bi stranka na naslednjih volitvah dobila relativno večino. "Tisto, ob čemer res ostriš, je njegova megalomanska napoved, da naj bi ZLSD postala 'sposobna sestaviti in voditi vlado'. Za prejšnjo je komaj spravila skupaj tri blede ministre, čez štiri leta naj bi jo pa kar sama 'sestavila in vodila'!? Pahor se iz svojih megalomanskih – in za celotno levo opozicijo skrajno razdiralnih – sanj seveda ne bo zbudil. Zanima me, ali se bo iz njih sposobna zbuditi ZLSD."

Pahorjeve dileme

Čeprav je v Krivičevih besedah,

predvsem tistih, da ZLSD kronično primanjkuje sposobnega kadra (le stežka si predstavljamo, da bi Miran Potrč po naslednjih volitvah postal pravosodni minister), nekaj resnice, gre pri njegovem odzivu bolj kot za to, kdo ima prav in kdo ne, za domnevo, da njegovo razmišljanje predstavlja razmišljanje velikega dela tistih visokih članov stranke, ki nikoli niso zmogli koraka, da bi stopili s svojih ideoloških okopov. Glede na to se upravičeno postavlja vprašanje, koliko visokih predstavnikov ZLSD se s Krivičevim razmišljanjem strinja in koliko podpore si za svojo zamisel v resnici lahko obeta Pahor. Za zdaj se zdi, da radikalnejši del v ZLSD, ki ga predstavlja predvsem Miran Potrč in oba Jurija, previdno molči in čaka, kaj se bo izcimilo iz Pahorjeve ideje o novi politiki stranke. Če bo Pahorju uspelo za-

njo pridobiti podporo v večjem delu stranke, se ji bodo najverjetneje pridružili (navsezadnje je Potrč mojster preobrazbe), če pa ne, se bodo najverjetneje kmalu postavili na okope. No, v nasprotju s preteklimi leti, ko se je zdelo, da se ne profilirani Pahor stranko potrebuje veliko bolj kot stranka njega, je tokrat v prednosti Pahor, ki nima kaj izgubiti. Vztrajati na mestu predsednika stranke, ki jo bolj kot sam vodijo drugi, namreč ne more biti kakšen poseben užitek, prav tako pa Pahor zaradi svoje vsaj navidezne odprtosti verjetno ne bi imel težav, če bi se denimo po koncu svojega evropskega mandata hotel pridružiti kakšni drugi stranki. Slednjega se očitno zaveda tudi Pahor, ki se še ni odločil, ali bo na marčevem kongresu stranke vnovič kandidiral za njenega predsednika. V intervjuju za Večer Pa- »

Anton Rop vleče še zadnje kadrovske poteze, s katerimi si skuša utrditi položaj. Imenovanje Romana Jakiča za generalnega sekretarja stranke je bila ena takih.

Tako Pahorjeva združena lista kot liberalna demokracija napovedujeta oblikovanje vlade v senci po zgledu Janševga strokovnega sveta. Za zdaj vsaka posebej.

» hor sicer ni postavlja nobenih pogojev, iz njegovih odgovorov pa je bilo mogoče čutiti, da se bo znova potegoval za predsednika le, če bo presodil, da ima njegov novi program dovolj podpore v stranki.

Še zadnje menjave v LDS

V nasprotju z združeno listo, ki se bo še nekaj časa ukvarjala sama s sabo, so razlike v pogledih na politiko stranke vsaj navidezno zgladili v LDS. Slednja naj bi se tako že začela pripravljati na novo vlogo, ki se bo v polni meri začela takrat, ko se bo izteklo sto dni miru, ki jih ima na voljo nova vlada. Še preden pa se bodo v stranki lotili resnega dela, stranko in njeno vodstvo čakajo nekatere kadrovske spremembe. Izvolitev novega generalnega sekretarja je stranka izpeljala v preteklem tednu, izvolitev predsednika sveta stranke in nekaterih članov izvršilnega odbora pa naj bi po napovedih njenega predsednika izpeljali enkrat po novem letu. V skladu s pričakovanji je novi generalni sekretar stranke postal nekdanji strankin poslanec Roman Jakič, ki je na seji sveta stranke, potem ko je svojo kandidaturo za to mesto umaknila Irma Pavlinič Krebs, dobil 61 glasov članov sveta, devet pa jih je bilo proti. Jakič, ki ga je na to mesto v skladu s spremenjenim statutom predlagal Anton Rop, je po izvolitvi dejal, da se mora stranka v prihodnje organizirati na način, da bo čez štiri leta lahko alternativa vladajoči SDS, še pred tem pa mora doseči čim boljši izid na lokalnih volitvah leta 2006. Pri tem se je Jakič spomnil tudi enega izmed svojih znamenitih predhodnikov Gregorja Golobiča. Kot je dejal, si ne "ne dela utvar, da bi lahko dosegel njegovo veličino", prizadeval pa si bo, da bi bila stranka vsaj tako prepoznavna, kot je bila v Golobičevem času.

Stranka naj bi torej enkrat po novem letu izvolila predsednika sveta stranke in nekatere člane izvršilnega odbora. Kdo vse bi lahko kandidiral na te pomembne položaje, za zdaj še ni znano, sli-

Pretekli teden je predsednik Slovenske nacionalne stranke Zmago Jelincič Plemeniti na vrtu svoje vile v Tivoliju odkril doprsni kip nekdanjega diktatorskega maršala Josipa Broza Tita. Presenetljivo (ali tudi ne) se je odkritja udeležil tudi nekdanji prometni minister in podpredsednik LDS Marko Pavliha. Se liberalna demokracija vrača v jugonastolgijo in obskurnost?

šati pa je, naj bi bili to Bogdan Biščak, Slavko Gaber, Matej Lahovnik, Tone Anderlič, Irma Pavlinič Krebs in Metka Mencin Čeplak. Pri tem bo zlasti zanimivo videti, ali bo svet stranke "obračunal" s Tonetom Anderličem, ki je imel tako na blejskem kongresu kot se pred njim veliko povedati čez politiko vodstva stranke, ali pa ga bo – zaradi ljubega miru v stranki – podprl pri njegovi kandidaturi.

Drnovšek: Ni bilo prave izbire

Za največ dogajanja, povezanega z LDS pretekli teden, je po-

skrbel aktualni predsednik države in nekdanji predsednik LDS Janez Drnovšek. V intervju je za nacionalno televizijo je med drugim komentiral nekatere dosežke svojega naslednika Antona Ropa. Kot je pomenljivo spomnil Drnovšek, je imela stranka, ko jo je zapustil, veliko prednost v javnomnenjskih raziskavah, vendar je nato razmeroma hitro omajala svoj položaj. Razlog za to je Drnovšek pripisal več različnim potezam in reakcijam novega vodstva, ki jih volivci niso najbolje ocenili. Na novinarsko vpra-

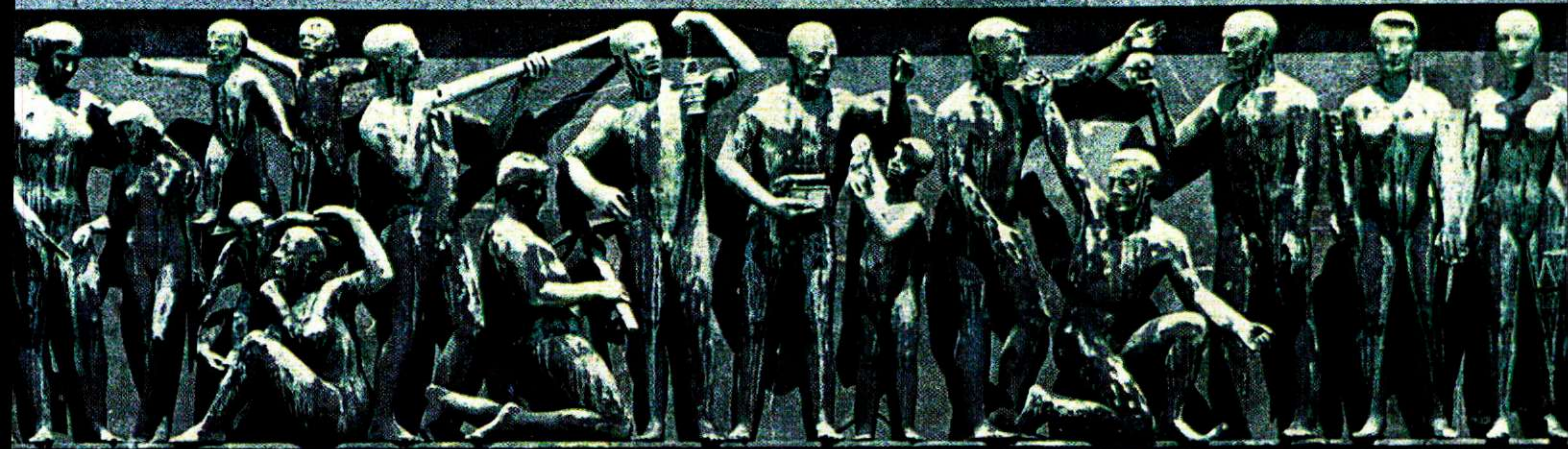
šanje, ali mu je zato žal, da je pred dvema letoma za svojega naslednika podprl Antona Ropa, pa je dejal, da je bil Rop pravzaprav pričakovan naslednik in da takrat v vrhu stranke ni bilo nobene prave izbire. Po Drnovškovem mnenju je Rop sicer naredil tudi "marsikaj dobrega", vendar si je preveč prizadeval, da bi se s svojimi odločitvami profiliral kot drugačen od svojega predhodnika. "Morda je celo preveč poskušal biti drugačen, vsaj glede na reakcijo volivcev," je dejal Drnovšek.

Drnovškove izjave seveda kažejo na to, da nima preveč dobrega mnenja o Ropu in da ga je pred dvema letoma za svojega naslednika predlagal pač zato, ker ni imel nikogar drugega. Zato smo pričakovali, da se bo Rop odzval na Drnovškove besede, vendar se to ni zgodilo. Rop je očitno presodil, da je bolje biti tiho in se brez spora z Drnovškom, ki bi mu seveda prejškodil kot koristil, v miru pripravljati na naslednje volitve. Do takrat je sicer še zelo daleč, vendar mora, če se hoče vrniti na oblast, začeti delati že zdaj. Enako seveda velja tudi za Boruta Pahorja.

Ales Kocjan

Nekoliko odmaknjeno, a zato veliko bolj sproščeno od aktualnega političnega dogajanja je potekal novoletni sprejem za novinarje, ki so ga pretekli teden v Narodnem muzeju v Ljubljani prvič skupaj pripravili vsi trije predsedniki – vlade, države in parlamenta.

Načrt za prihodnost

Prejšnji teden se je sešel kolegij predsednika državnega zbora, na katerem so obravnavali načrte o prihodnjem delu. Tako so določili okvirno vsebino prvega rednega zasedanja, ki bo predvidoma potekalo med 24. in 28. januarjem, poleg tega je kolegij določil tudi program dela DZ v naslednjih dveh mesecih in program rednih zasedanj v letu 2005.

Na januarskem zasedanju naj bi DZ obravnaval predloge Slovenske nacionalne stranke (SNS) o zakonu o romski skupnosti, po katerem bi ROME izenačili z drugim prebivalstvom, o spremembi zakona o varstvu potrošnikov v zvezi z odpravo obvezne uporabe manjšinskih jezikov v trgovinah na dvojezičnih območjih ter o dopolnitvi zakona o praznikih in dela prostih dnevih z uvrstitvijo dneva priključitve Primorske mednje. Na januarski seji bodo obravnavali tudi predlog spremembe t. i. azbestnega zakona, ki bi zagotovil sredstva za odškodnine in delovno dobo t. i. azbestnih bolnikov, verjetno pa bosta prišla na vrsto predloga državnega sveta (DS) o spremembi novega zakona o varnosti cestnega prometa, po katerem bi policisti lahko zasegli neregistrirano vozilo, in o spremembi zakona o DS, po katerem bi njegov predsednik postal poklicni funkcionar s temu primerno plačo, medtem ko bi svetniki prejeli sejnine in bili

upravičeni do povrnitve stroškov.

Februarsko zasedanje naj bi potekalo med 21. in 25., na njem pa naj bi obravnavali zakonski predlog Slovenske ljudske stranke (SLS) o zagotovitvi sredstev za odpravo posledic rudarjenja v opuščnem rudniku Sitarjevec pri Litiji ter novelo zakona o Gospodarski zbornici Slovenije, ki jo predlaga SNS za odpravo obveznega članstva v zbornici. Na seji bodo obravnavali poročili varuha človekovih pravic o izbrisanih in o nasilju v družini. Še isti mesec naj bi v DZ pripravili javno razpravo o evropski ustavni pogodbi. Odločanje o razvpitem predlogu zakona o Triglavskem narodnem parku s strani LDS so preložili na eno naslednjih sej.

Kolegij je sprejel predlog predsednika DZ Franceta Cukjati, po katerem naj bi v času trajanja sej poslanci delali do 18. ure, če pa jim v petih dneh seje ne bi uspelo dokončati, bi na razpolago ostal še naslednji terek popoldne. Predstavniki poslanskih skupin so se na kolegiju dogovorili tudi o vodenju večine parlamentarnih skupin prijateljstva s posameznimi državami z izjemo skupine prijateljstva z Argentino (zanj se potegujeta SDS in SNS) in Hrvaško (v igri sta LDS in SLS).

Kolegij je na predlog LDS in ZLSD obravnaval vprašanje zasedbe parlamentarne skupine za nadzor proračuna. Predsednik Cukjati se strinja z Miranom Potrčem (ZLSD), da opoziciji v komisiji pripadata mesto predsednika in podpredsednika. Pri njeni sestavi pa bo treba rešiti neravnovesje, saj bi v tem primeru No-

va Slovenija (Andrej Bajuk je bil do imenovanja za finančnega ministra podpredsednik komisije) ostala prikrajsana. V prihodnje bodo obravnavali tudi predlog LDS, da bi v tej komisiji imela še en sedež. Cukjati je med drugim napovedal pripravo sestanka s poslanskimi skupinami glede prenosov sej na TV Slovenija.

Višje poslanske plače?

Predlogu vodje poslanske skupine SNS Zmaga pl. Jelinciča, naj poslanske plače, ki so jih pred dobrim desetletjem znižali na 80 odstotkov, vrnejo na sto odstotkov, slabo kaže. V vseh poslanskih skupinah z izjemo SNS namreč ugotavljajo primernost poslanskih plač in se strinjajo, da jih v sedanjih razmerah ne gre zviševati, finančno ministrstvo pa meni, da bi takšno zvišanje preveč obremenilo proračun. Po besedah Mirka Zamernika (SDS) je treba doseči gospodarsko rast in izboljšati standard prebivalstva, šele nato bo razprava o višjih plačah poslancev mogoča. Podobno menijo tudi v opoziciji; po mnenju Mirana Potrča (ZLSD) bi dvig poslanskih plač povzročil "veržno reakcijo" v javnem sektorju. Drugi Jelincičev predlog zadeva predčasno upokojevanje poslancev. Predlog naj ne bi koristil Jelinciču osebno, saj bo po tem mandatu že dosegel splošne pogoje za upokojitve. Prvak SNS si želi, da bi se pod njegov predlog podpisal po en poslanec iz vsake poslanske skupine, a bo to težko uresničil. Tone Rop (LDS) meni, da obstaja možnost, da bi se iz obstoječih bru-

toplač poslanci dodatno zavarovali in bi lahko odšli v pokoj pod enakimi pogoji kot vsi državljani. V večini poslanskih skupin so mnenja, da je v določenih točkah treba položaj poslancev znova urediti, npr. pri vprašanju, katere dejavnosti sme poslanec opravljati poleg temeljne funkcije, saj po štirih ali osmih letih, kot je dejal Mirko Zamernik (SDS), popolnoma izgubi stik s prejšnjim poklicem.

Število zaposlenih se ne bo povečalo

Minister za javno upravo Gregor Virant je napovedal, da bo uradniški svet takoj po novem letu pripravil besedila večine razpisov in oblikoval natečajne komisije za izbiro generalnih direktorjev direktoriatov na posameznih ministrstvih. Čeprav imajo ministri nove vlade pravico tri generalne direktorje direktoriatov, ki jih je imenovala še Ropova vlada, v treh mesecih od nastopa funkcije zamenjati, Virant upa, da bodo našli skupni jezik, saj gre pri omenjenih generalnih direktorjih za dobre strokovnjake. Število direktoriatov bo naraslo s sedanjih 48 na 53, poleg teh ima nova vlada še 44 organov v sestavi (prej 45) in 16 vladnih služ (prej 18), kar v celoti pomeni dve organizacijski enoti več kot prejšnja vlada, vendar Virant zagotavlja, da se skupno število zaposlenih ne bo povečalo. Dobrodošla novost bo možnost overovitve podpisov za potrebe upravnih postopkov neposredno na upravnih enotah, pri čemer bo omenjena storitev na upravni enoti bistveno cenejša kot pri notarju.

Mitja Volčanšek

Pojem nacionalni interes je nekaj povsem drugega, kot so nam poskušali predstaviti do sedaj, in ne more biti predmet manipuliranja z državljani, kot se je dogajalo v preteklih letih.

Čas globalizacije je prinesel velike spremembe tako v razmišljanju politikov, gospodarstvenikov kot drugih državljanov. Med prvimi je na pojem globalizacije, njegove dobre strani in številne pasti že leta 1996 v svojem nastopu na Dnevih Drage na Opčinah pri Trstu opozoril An-

Strateski svet za gospodarski razvoj, ki ga vodi ekonomist dr. Mico Mrkač, bo svetoval predsedniku vlade. Eno glavnih vprašanj za svet bo, kaj storiti z državnim premoženjem in kaj je resnični nacionalni interes.

Fotografije: SAPO

Enigma nacionalni interes

drej Bajuk. Njegove besede je takrat razumel le malokdo, v zadnjih osmih letih pa smo marsikaj od takrat povedanega občutili na lastni koži. Za Slovenijo je bil pomemben tudi vstop države v Evropsko skupnost. Prvega maja letos se je marsikaj spremenilo. Veliko stvari v zadnjih letih je povezanih tudi s pojmom nacionalni interes. Prav s tem pojmom so nekateri v preteklih letih zelo radi manipulirali. Velikokrat se je namreč zgodilo, da so se nekateri nekdanji vodilni politiki pri za mnoge spornih potezah skrivali za tako imenovanim nacionalnim interesom. Ta beseda je bila nekaj let vsakdanja popotnica nekdanjega predsednika države Milana Kučana. Prišli so novi časi, prišlo je do sprememb tudi na domačem političnem prizorišču. V prednovoletnih intervjujih je bilo veliko govorjenja tudi o teh rečeh, čeprav je že nekako prišlo "iz mode" govoriti o nacionalnem interesu, kar pa ne pomeni, da pojma ne bo nekdo ob pravem času spet potegnil na plano. Vsekakor je ta pojem vpet tudi v razprave o vstopu tujih vlagateljev v slovensko gospodarstvo pa tudi v lastninjenje slovenskih bank, vse skupaj pa je povezano z odprodajo državnega premoženja.

Arhar se zavzema za prodajo deleža NKBM

Na razlike pogledov pri lastninjenju bank in odprodaji deležev v ne-

katerih javnih podjetjih je bila javnost podrobneje opozorjena v času pogajanj o novi koalicijski pogodbi štirih vladajočih strank oktobra in novembra letos. SLS je imela svoje poglede na to. Zato so zanimivi pogledi na nove razmere, ki sta jih v razmiku nekaj dni dvema različnima časnikoma razkrila nekdanji in zdajšnji guverner Banke Slovenije. France Arhar, nekdanji guverner Banke Slovenije in predsednik uprave slovenske enote Bank Austria Creditanstalt, je v pogovoru za Večer dejal: "Če bo (vlada, op. a.) začela privatizacijo državnega premoženja, bo morala pomemben del tega premoženja uporabiti za investicije, ki bodo prinašale nova delovna mesta." Upa tudi, da je 500 milijonov evrov, ki jih je nekdanja vlada dobila za NLB, se kje spravljениh, ali pa "so jih v teh letih porabili za

vsakdanji kruh". Glede prodaje deleža v Novi Kreditni banki Maribor (NKBM) je poudaril, da bi bilo dobro, če bi vlada obdržala vsaj minimalen nadzor, če ne že večinskega deleža v eni od bank. "Pomembno se mi zdi, da bodo ti koraki storjeni čim prej, kajti prav prihodnje leto kot prvo leto delovanja vlade je izrednega pomena za ugled vlade doma in v tujini," je rekel Arhar. Kot poznavalec bančnega trga je izpostavil, da za manjšinski delež zagotovo ne bo pravega zanimanja; omenil pa je, da se Bank Austria Creditanstalt še vedno zanima za nakup NKBM, vendar je NKBM po ustavljeni privatizaciji spremenila strategijo. Ključno vprašanje je po njegovem mnenju povezano z nameni, ki jih ima država kot lastnica z največjo banko. "Od tega je odvisna rešitev za NKBM in za

Abanko skupaj z Zavarovalnico Triglav," je izpostavil. Povezovanju NKBM in PBS v obliki, kot se je začelo, ne napoveduje svetle prihodnosti, saj se "v njem zrcali določena mera nekih čisto osebnih želja in ciljev". Arhar ne izključuje niti možnosti, da bi se kljub procesu združevanja PBS in NKBM prva kasneje izločila.

Ni enakega recepta za vse

O bankah je v enem izmed intervjujev govoril tudi Mitja Gaspari, guverner Banke Slovenije. Dejal je, da se mu zdita zanimiva prodaja ali sprememba lastništva bank. Enkratni prevzemi ali prodaje so ena možnost, druga je postopno prilagajanje sestave lastništva. Tu ni enakega recepta za vse banke, lastniki morajo sami analizirati stanje. "Za zainteresirani smo, da postopek poteka nadzo-

France Arhar, nekdanji guverner Banke Slovenije, pravi, da bi bilo dobro, če bi vlada obdržala vsaj minimalen nadzor, če ne že večinskega deleža v eni od bank, in se zavzema za hitre rešitve.

Koprsko banko so prodali tujcem na neprimeren način, zato obstaja upanje, da se bo prodaja Nove Kreditne banke Maribor iztekla drugače. Isto velja za morebitno prodajo preostalega državnega deleža v NLB.

rovano in v razumnih časovnih intervalih," je dejal Gaspari in spomnil, da prevzemi ali prodaje zahtevajo poleg denarja tudi razmeroma veliko priprav, strokovnega znanja in koordinacije. "Naš prvi cilj je doseganje maastrichtskih meril, zato nam ni vseeno, kako bi potekale te operacije," je dejal Gaspari. Zanimanja tujih bank za prevzem katere od slovenskih bank je po Gasparijevih besedah v nekaterih okoljih veliko, v drugih, kjer bi želeli, da bi ga bilo več, pa premalo. Osebo upa, da se bo pokazal kakšen interes ameriških finančnih ustanov, in to iz čisto pragmatičnih razlogov, ker se bo naš prostor razvijal in rasel. Paziti moramo le, da si ne bomo z neustrezno davčno regulativo porezali kril, še preden bomo poleteli, je v pogovoru za Delo opozoril guverner Banke Slovenije.

Pred kratkim smo v našem tedniku objavili tudi daljši pogovor z Mariborčanom Jurijem Pintarjem, zastopnikom številnih tujih podjetij. Predstavil se nam je kot izrazit nasprotnik zapiranja Slovenije pred tujimi investitorji. Dejaj, da se "čudi povsem nerazumnemu obnašanju naše države oziroma nekaterih njenih predstavnikov do sosednjih in partnerskih držav Evropske skupnosti", katere članica smo postali, potem ko smo se za vstop trudili več kot deset let, "hkrati pa pred domačo javnostjo vzbujali strah in sejali odpor pred vsemu, kar prihaja iz te nove skupnosti držav". Prav Pintar je eden redkih, ki se sprašuje, kaj sploh je pravi nacionalni interes. Po njegovo so vse interpretacije slovenskega nacionalnega interesa kazale le na krizo v državi. Nacionalni interes in lastništvo sta povsem nekaj drugega. "Govoriti o tem, kdo je lastnik nečesa, je irelevantno vprašanje. Pravo vprašanje je na primer, ali lastnik neke nepremičnine plačuje davke." Kapital EZ, v kateri je Slovenija enakovredna partnerica, pa ni tuj kapital. Če smo vstopili v EZ in sprejeli njena načela globalnih povezav, potem Slovenija in njeni prebivalci v bančnem sistemu uveljavljamo 'nacionalni interes' prek nacionalne banke, ki s svojimi ukrepi in predpisi regulira finančni trg v dobro njenih državljanov. Torej je nacionalna banka tista, ki na trgu kapitala narekuje pravila

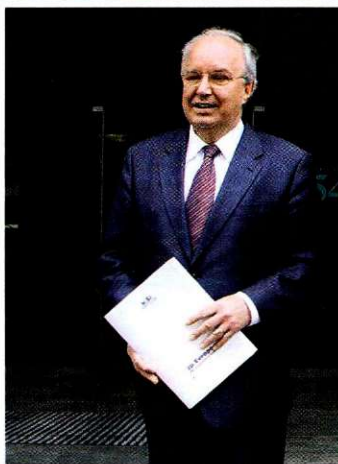

Predsednik vlade in finančni minister: dovolj znanja in politične modrosti, da bo delna in postopna prodaja državnega premoženja izpeljana v korist vseh državljanov in brez manipuliranja s pojmom nacionalni interes.

igre. Morda bi si za zgled morali postaviti sosednjo Avstrijo in njene banke. "Ko so Avstrijci prodajali svojo 'sveto banko' Bank Austria, nihče ni kaj dosti stokal, saj so se dobro zavedali, da je bila ta njihova bančna ustanova sama prešibka za financiranje kapitalskega trga, ki se je odprl na Češkem, Slovaskem, Madžarskem, Hrvaškem, v Sloveniji in še kje," dodaja Pintar in nadaljuje, da je Slovenija "še le z vstopom v veliko bančno skupino zmožna pokrivati potrebe po kapitalu in servisiranju tega trga", nasploh pa zelo zagovarja povezovanje z Nemčijo in Avstrijo, saj naj bi bili s tema državama poslovno najbolj povezani, "ker z njima že sodelujemo, se že poznamo in bi tako lažje uveljavljali svoj skupni interes na trgih JV Evrope".

Rešitev ni v avstrijski službi

Zanimiva so tudi razmišljanja dr. Ljuba Sirca, od preteklega tedna člana strateškega sveta za gospodarska vprašanja v kabinetu predsednika vlade. V pogovoru za dnevnik Večer je dejal, da "popolnoma razume, da Slovenci želijo, da gospodarstvo ostane v slovenskih rokah. Toda ali lahko funkcionira? Ker naši menedžerji so podjetniki svoje vrste. Ne rečem, da kdo nima podjetniške žilice. Nekako očitno znajo voditi tovarne. A po vsem svetu je podjetništvo toliko vredno, kolikor prispeva h gospodarski rasti, zaradi katere bodo ljudje lažje živeli, imeli višje plače. Tekmovanja ni. Bila je potuha." Dr. Sirc je še prepričan, da bo gospodarstvo napredovalo, ko bosta zavladala trg in konkurenca. "Poglejte samo, kolikšna je že gospodarska razlika

med Slovenijo in Avstrijo. Nekega Mariborčana sem vprašal, kaj si misli, ker imajo čez mejo trikrat višje plače. Odgovoril mi je, da hodijo v Avstrijo delat. To pa seveda ni rešitev, huda obsodba je za Slovenijo."

Kaj pa gospodarstvo?

Veliko se govori tudi o prevzemih v gospodarstvu, manj pa je slišati o povezavah ali prevzemih slovenskih podjetij v tujini. Če omenimo samo po en primer z vsakega področja. Na področju prevzemov s strani tujih investitorjev je nedvomno najbolj zaželen prevzem novomeske Krke, saj je družba tako velika, da je v Sloveniji nihče ne more prevzeti. Če bo rast te družbe takšna kot doslej, ji kmalu niti ljubljanska borza ne bo mogla več slediti in bo morala družba kotirati na drugih evropskih (večji) borzah. "Večina tistih, ki bi želeli Krko v svojem okrilju, nima finančnih sredstev oziroma likvidnega denarja, da bi jo kupili," zatrjuje Jože Colarič, novi generalni direktor družbe. Krka s konkurenti zelo veliko sodeluje, kar ne izključuje višje stopnje, ki lahko preraste v manjše oblike kapitalskega povezovanja, v obliko mešanega podjetja ali kaj podobnega. "Ampak za to v tej fazi danes in v letu 2005 ne vidim nobene možnosti ali potrebe," je dejal Colarič in zanimal govornice, da bo prišlo do prevzema Krke. Nekoliko drugače kot običajno pa razmišljajo v Istrabenzu. Igor Bavčar, predsednik uprave, je tako pretekli teden dejal, da razmišljajo tudi o povezovanju živlcev čez slovenske meje, in sicer tako na jugovzhodu kot v osrednjem delu Evrope; napoveduje torej možnost si-

ritve in prevzemov nekaterih družb v drugih državah. To pa je tisto, na kar so opozarjali že mnogi, ki s politiko niso imeli "zveze", in se spraševali, kdaj bodo slovenska podjetja začela prevzemati podjetja v tujini in ne bomo čakali samo na to, kdaj bodo drugi prevzeli naša podjetja. Bavčar razmišlja torej v pravo smer, vse skupaj pa po časi kaže obrise prave globalizacije.

Za nabiranje političnih točk ni časa

Da nekateri novih časov in razvoja ne razumejo, kaže tudi podatek o tem, da so nekateri člani SLS celo napovedali, da pri vprašanju prodaje državnega premoženja ne bodo podprli vlade, četudi so v njeni koaliciji. Janez Janša, predsednik vlade, je v Ampaku to pospremil z besedami, da "vlada ne bo predlagala nikoli nič takšnega, kar ne bi bilo dobro za Slovenijo, takšno ravnanje pa pričakuje tudi od celotne koalicije". Vendar pa nekateri želijo to napenjati in s tem pridobivati politične točke. Marjan Podobnik, ki bi se rad vrnil v politiko, je tako na primer pretekli teden v pogovoru za enega od slovenskih dnevnikov dejal, da "se boji razprodaje državnega premoženja, saj SLS v koalicijski pogodbi ni uspelo uveljaviti svojih pogledov na umik države iz gospodarstva in lastninjenje bank". Dejaj, da "Če se bo več kot tisoč milijard najkakovostnejšega in strateško pomembnega državnega premoženja razprodalo in doseglo učinke, ki jih poznamo na primer iz Hrvaške ali Madžarske, ne želimo, da bi za to odgovarjala SLS. A verjamem, da bo prišlo o tej temi do resne strokovne razprave, ki bo morda korigirala zapisano v koalicijski pogodbi." Do razprave že prihaja in ugotovitve kažejo, da se primeri Hrvaške ali Madžarske izpred nekaj let v Sloveniji glede na vse znanje, ki ga premoremo, ne morejo zgoditi, zato je Podobnikov strah odveč. Vsekakor pa bo potrebne veliko trezne pameti in koncentracije vsega znanja ne glede na strankarsko pripadnost, da se bo tudi Slovenija odprla v svet. In da ne pozabimo: pojem nacionalni interes bo treba vsem državljanom in državljanke prikazati v pravi luči. Samo to je prava pot do uspeha.

Vida Kocjan

Fotografije: SAFD

Gospodarstvo v letu

Leto 2004 si bomo zapomnili po tem, da se je inflacija še vedno gibala okrog 3,5 odstotka, gospodarska rast naj bi dosegla 4,5 odstotka, število brezposelnih še vedno presega 10 odstotkov, značilno je tudi povečanje zadolževanja gospodinjstev in velik odliv kapitala v tujino.

Ekonomisti Ekonomskega inštituta Pravne fakultete so v pregledu gospodarskih dosežkov iztekajočega se leta zapisali, da je v mesecih po vstopu v EZ prišlo do znatnega likvidnostnega izpada domačih davkov na blago in storitve. Zaradi počasnega normaliziranja medletne dinamike davčnega donosa od domačih davkov na blago in storitve

ve se ekonomistom zato postavlja vprašanje, ali ni z vstopom v EZ prišlo do dolgoročnejšega zmanjšanja učinkovitosti davčnega administriranja. Pri tem ugotavljajo, da se je gospodarska aktivnost od konca leta 2003 precej okrepila. Gospodarski rasti pa daje tempo izvozno povpraševanje in nekaj manj investicije. Opazna pospešitev kreditiranja

prebivalstva napaja zalet trošenja prebivalstva, vendar to za zdaj le sledi živahni rasti bruto domačega proizvoda (BDP), ob tem pa tekoče trošenje države za blago in storitve zaostaja za rastjo BDP. Zniževanje inflacije se je upočasnilo. Vpliv nihanja cen nafte na inflacijska pričakovanja so delno nevtralizirale cene hrane, delno pa fiskal-

na politika. Relativne cene pa so se povečale. Stroškovni pritiski se povečujejo, saj rast cen surovin pritiska na cene proizvajalcev, hkrati pa je rast plač v gospodarstvu zelo živahna. Krepitev stroškovnih pritiskov se bo odrazila v zaposlenosti menjalnih sektorjev in v cenah nemenjalnih sektorjev, opozarja Velimir Bole in pravi, da se obseg

Kljub prizadevanju Mitja Gaspari, guverner Banke Slovenije, ni mogel zajezi večjega odliva kapitala v tujino.

Železnice so zapostavljene v primerjavi z avtocestami.

Najslabše izide

zaposlenosti pospešeno krepi. Sredi leta je število delovno aktivnih, merjeno z anketno metodo, že za skoraj šest odstotkov presežlo ustrezno število zaposlenih lani. Takšna dinamika pa je, kot ugotavlja, najhitrejša medletna rast v zadnjih štirih letih. Povečala se je tudi registrirana zaposlenost, vendar je ta zaradi metodologije spremljanja manj odzivna. Obenem se še naprej hitro izboljšuje kakovost zaposlenosti, ki je v posameznih segmentih že v celoti primerljiva z EZ.

Inflacija 3,6-odstotna

Po podatkih Urada RS za makro-ekonomsko analize in razvoj (Umar) so se cene življenjskih potrebščin novembra letos povečale za 0,6 odstotka. To pomeni, da je bila letna inflacija, če primerjamo podatke z lanskim novembrom, na ravni 3,6 odstotka, kar je za 1,5 odstotne točke manj kot novembra lani. Podobno kot vse mesece v letošnjem letu so tudi novembra izstopale spremembe cen, ki so v pretežni meri posledica

su vključevanja v skupno evropsko valuto, ne pričakujejo, da bi inflacija ob koncu leta značilno odstopala od napovedanih 3,5 odstotka.

Zunanjetrgovinski podatki

Zaradi spremenjenega načina spremljanja podatkov zunanjetrgovinske menjave in začasnega poslabšanja njihove kvalitete za obdobje po maju ekonomisti še ne razpolagajo s podatki o izvozu po posameznih dejavnostih in državah. Zato lahko o uresničevanju napovedi izvoza in uvoza sklepajo le na podlagi podatkov o obsegu proizvodnje in številu zaposlenih v predelovalnih dejavnostih, ki so najbolj izpostavljene tem tveganjem. To so delovno intenzivne panoge z nizko dodano vrednostjo na zaposlenega, ki so zaradi strukturnih težav soočene s čedalje večjo nekonkurenčnostjo svojih proizvodov. To velja predvsem za živilsko, tekstilno, usnjarsko in lesnopredelovalno industrijo. Ekonomisti Umarja so tako že med letom predvideli, da se bo njihov izvoz v prihodnje zmanjševal in bo stagniral, poleg tega obstoji še vzporedna napoved, da bo padec izvoza teh dejavnosti še močnejši. Vendar pa podatki o industrijski proizvodnji in zaposlenosti v teh dejavnostih tega scenarija še ne potrjujejo.

Na najslabšem v delovno intenzivnih dejavnostih

Proizvodna aktivnost predelovalnih dejavnosti se namreč že od konca lanskega leta ohranja na visoki ravni in se je v devetih mesecih letos glede na isto obdobje lani povečala za 6 odstotkov. Pri tem so najvišje rasti dosegli v proizvodnji električne in optične opreme ter v proizvodnji kemikalij in kemičnih izdelkov. Po pričakovanjih so najslabše izide dosegle delovno intenzivne dejavnosti. V proizvodnji hrane in tekstila je bil v devetih mesecih letos v primerjavi s istim obdobjem lani obseg proizvodnje nižji za 8 odstotkov, v proizvodnji usnja za 10,5 odstotka, v lesni industriji pa se je povečal za 4 odstotke. Zmanjševanje obsega proizvodnje v teh dejavnostih je bilo letos celo nekoliko manjše

Nekateri kazalci poslovanja

(letošnji kazalci v primerjavi s kazalci v istem lanskem obdobju; september 2004/september 2003) – v odstotkih

	Kazalci	Rast v %
Obseg industrijske proizvodnje	5,8	
Izvoz blaga (v evrih)		10,1
Uvoz blaga (v evrih)		11,3
Stroški dela na enoto proizvodnje	0,2	
Realni efektivni tečaj tolarja	0,8	
Brutoplača na zaposlenega (realno)	1,8	
Skupno varčevanje prebivalstva v bankah (realno)	3,7	
Javnofinančni prihodki (realno)	2,0	
Število formalno delovno aktivnih	0,4	
Število registriranih brezposelnih	-4,9	
Število prostih delovnih mest		15,5
Stopnja registrirane brezposelnosti (v %)	10,3	
Inflacija (v %)		3,5

Vir podatkov: Umar, Statistični urad RS, Banka Slovenije

Leto 2005 bo podobno letošnjemu

Letošnja gospodarska gibanja je tik pred božično-novoletnimi prazniki v publikaciji Gospodarska gibanja, ki jih izdaja Ekonomski inštitut Prave fakultete (EIPF), predstavil znani ekonomist Velimir Bole. Hkrati je napovedal nekatere gospodarske aktivnosti v letu 2005. Zapisal je, da bo gospodarska aktivnost v letu 2005 podobna letošnji, tempo pa bo še naprej narekoval izvoz. Rast cen se bo po kratkem predahu konec leta opazneje zniževala le še do sredine prihodnjega leta, ob koncu leta 2005 pa bo dosegla stopnjo rasti, ki bo verjetno na zgornji meji inflacijskega kriterija za vstop v evroobmočje, se pravi okoli 2,5 odstotka.

Vsako, tudi samo "strukturno" spreminjanje trošenja javnofinančnega sektorja je v letu 2005 nevarno, sviri Bole v napovedi gospodarskih gibanj za prihodnje leto. Zaradi težav z davčnim donosom bi se namreč javnofinančni primanjkljaj lahko povečal prek maastrichtskega merila v višini 2,3 odstotka BDP. Letošnji likvidnostni premiki v davčnih prihodkih za fiskalne rezultate v letu 2005 sicer niso pomembni oz. so lahko celo ugodni, vendar pa bi bilo, če bi bile likvidnostne težave z letošnjim obsegom davčnih prihodkov že posledica pospešenega zniževanja učinkovitosti davčnega administriranja na raven EZ, lahko ogroženo doseganje kriterija javnofinančnega primanjkljaja za vstop v evroobmočje. To se mu zdi toliko pomembnejše, ker bodo ob zagonu reformiranega sistema mogoče dodatne (sicerčasne) težave z učinkovitostjo implementacije. Težave z davčnim donosom bi lahko po njegovem mnenju povečale tudi nihanje inflacije in tako poslabšale možnost za doseganje maastrichtskega inflacijskega kriterija. Realne obrestne mere se bodo le še malo zmanjšale, v drugi polovici leta pa bodo začele naraščati. Večji avtonomni pritoki iz tujine bi obrestne mere nominalno dodatno zmanjšali, tudi za več kot pol odstotne točke. Znova bi povečali tudi "opazovalno" vlogo osrednje banke pri obrestnih merah ter zato narodnogospodarske oportunitetne stroške (morebiti) potrebnih protiinflacijskih posegov.

kot v zadnjih dveh letih. V letih 2002 in 2003 je bilo to zmanjšanje v tekstilni industriji kar 12-odstotno. Podobno tudi podatki o zaposlenosti do septembra še ne kažejo na večje zmanjševanje zaposlenosti v teh dejavnostih, vendar se bodo glede na zadnje odpuščanje zaposlenih v

tekstilni in obutveni dejavnosti bistveno spremenili. Na slabše seveda.

Število delovno aktivnih nad pričakovanji

Po podatkih o delovno aktivnih prebivalcih se je do septembra letos (to so zadnji objavljeni podatki) nad

2004

sezonskih dejavnikov, in cene, povežane z gibanjem cen nafte. Tako ekonomisti ugotavljajo, da je med ukrepi ekonomskih politik imela pomembnejši vpliv na cene prilagoditev trošarin na tekoča goriva na nivo iz decembra lani. Ekonomisti Umarja glede na izvajanje ukrepov vlade in Banke Slovenije za znižanje inflacije, predstavljenih že v proce-

osegajo delovno intenzivne panoge.

V obutveni dejavnosti so bili kazalci zelo slabi. Pri tem je svetla izjema družba Peko, tovarna čevljev, iz Trziča, ki se dviga iz pepela.

» pričakovanji povečalo število neformalno delovno aktivnih prebivalcev, kar je poleg ugodne rasti števila formalno delovno aktivnih prebivalcev največ pripomoglo k zmanjšanju stopnje anketne brezposelnosti. Ta namreč znaša 6 odstotkov. To pomeni, da se za zdaj alternativni scenarij znižane konkurenčnosti ne uresničuje, ampak gre za normalen proces zmanjševanja aktivnosti nizkokonkurenčnih dejavnosti.

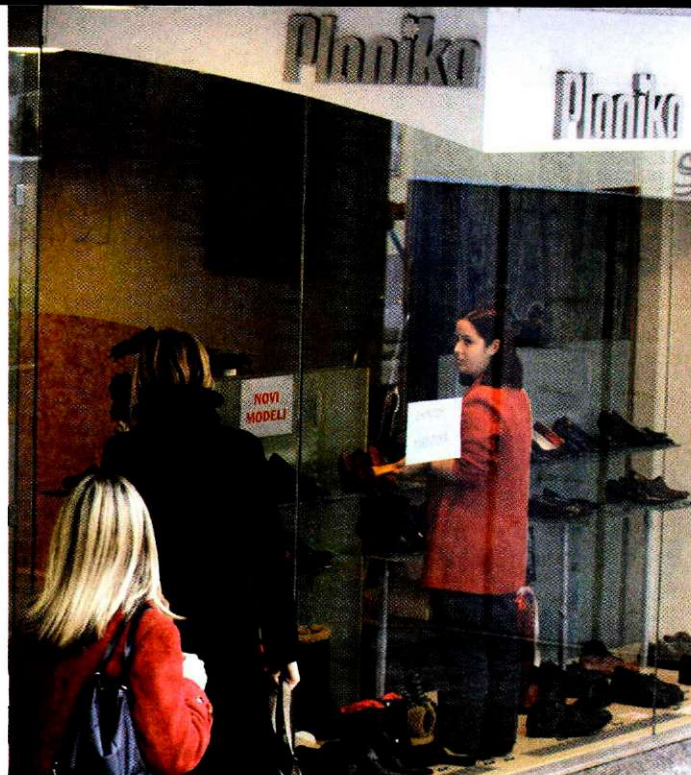
Posojila prebivalstvu naraščajo

Rast posojil prebivalstvu se je letos realno povečevala kar pet mesecev zapored. Do oktobra letos se je realno povečala za 15,1 odstotka in je bila najvišja po marcu leta 2000. Rast izvira iz dolgoročnega zadolževanja, k čemur naj bi pripomoglo tudi zadolževanje v okviru stanovanjske sheme. Podjetja so se zadolževala predvsem v obliki deviznih posojil, katerih netopovečanje je bilo oktobra za skoraj dve tretjini večje kot lani, zadolževanje v obliki tolaških posojil pa je bilo nizko. Pri tem je zanimivo, da se obseg dolgoročnega zadolževa-

nja znižuje že skoraj vse leto. V tretjem četrtletju je bilo tako glede na isto obdobje lani večje tudi zadolževanje podjetij v tujini. Bolj kot v istem obdobju lani so se do septembra zadolževale tudi banke v tujini, ki tako zadovoljujejo povpraševanje po deviznih posojilih na domačem trgu. Nizka raven obrestnih mer sicer vpliva na upadanje tolaškega varčevanja, vendar pa se nadaljuje krepitev drugih oblik varčevanja in devizno varčevanje. Vsa ta gibanja so po zatrtjevanju vladnih ekonomistov v okviru pričakovanih in za zdaj ne kažejo na večjo rast domačega trošenja od predvidene.

Uvoz še vedno višji od izvoza

Tekoči podatki o mednarodni menjavi kažejo, da se tako rast izvoza kot uvoza še nadalje nekoliko krepi. Po zadnjih podatkih je bil izvoz višji za 10,2 odstotka, uvoz pa za 11,6 odstotka (merjeno v evrih). Ob ohranjanju relativno visoke rasti izvoza v države nečlanice EZ in po zmanjšanju uvoza iz teh držav krepitev blagovne menjave izvira iz večje menjave s članicami EZ.

V vodstvu kranjske Planike so veliko pripomogli k temu, da se je obutvena dejavnost v državi skoraj sesula.

Državni sektor glavni krivec za netoodtok kapitala

Analiza kapitalskih tokov po sektorjih kaže, da sta v letošnjih treh četrtletjih zasebni sektor – to so podjetja, banke in prebivalstvo ter osrednja banka – izkazovala netopritok kapitala, medtem ko je imel državni sektor netoodtok. Celotni netoodtok kapitala je tako znašal 108,5 milijona evrov, medtem ko je bilo v istem obdobju lani 167,6 milijona evrov netopritoka kapitala. Glavni viri pritoka kapitala v treh četrtletjih letos so bili najeta posojila v tujini s strani domačih poslovnih bank in domačih podjetij, priliv neposrednih tujih naložb, kratkoročne obveznosti iz naslova komercialnih posojil ter gotovina in vloge tujih bank. Pritok kapitala v

zasebni sektor je znašal 1.876,5 milijona evrov, kar je 476,6 milijona evrov več kot lani. Poslovne banke so doma pokrivalo večje povpraševanje po deviznih posojilih, zadolževanje podjetij pa se že drugo leto umirja. Podjetja so se bolj financirala z domačimi posojili, od katerih je bilo največ deviznih. To je bilo posledica precej izenačenih tujih in domačih obrestnih mer za devizna posojila. Zaradi manjše razlike med domačimi in tujimi obrestnimi merami za devizne vloge so se v primerjavi z istim obdobjem lani znižale tudi vloge tujih bank pri domačih poslovnih bankah.

Priliv tujih naložb nižji

Priliv tujih neposrednih naložb je bil nekoliko nižji kot v istem obdobju

www.radiodur.si

Nismo največji, nismo najboljši, nismo najlepši
in nismo najbolj trapasti.

01 / 520 5000

Radio je uho, s katerim slišimo svet!

Mir! Zdravje! Prijateljstvo! Veselje!

Te vrednote naj obkrožajo svet v letu 2005!

RADIO ŠTAJERSKI VAL

Plačilna bilanca Slovenije za čas od januarja do septembra 2004 v milijonih evrov

	Prilivi	Odlivi	Saldo	Saldo 1-9/2003
Tekoče transakcije	12.211,8	12.260,2	-48,5	-19,0
Blagovna menjava	9.319,8	9.792,0	-472,2	-337,1
Storitve	2.082,2	1.591,0	491,2	416,6
Transport	586,8	358,2	228,6	199,6
Potovanja	1.003,6	593,5	410,1	387,2
Druge storitve	491,8	639,3	-147,5	-170,1
Dohodki od dela in kapitala	400,6	492,7	-92,1	-158,7
Tekoči transferji	409,2	384,5	24,6	60,2

Opomba: Negativni predznak v saldu pomeni presežek uvoza nad izvozom pri tekočih transakcijah ter povečanje imetij pri kapitalskih transakcijah in zunanji poziciji osrednje banke.

Vir podatkov: Umar in Banka Slovenije

Nekaj podatkov za evroobmočje

Glede na prvo hitro objavo je rast BDP v evroobmočju v 3. četrtletju na medletni ravni znašala 1,9 odstotka, kar pomeni rahlo umiritev glede na drugo četrtletje, ko je bila rast 2-odstotna. Industrijska proizvodnja in naročila na novo dobavo se avgusta in septembra po podatkih Eurostata trendno rahlo krepi, kar tudi kaže na uresničitev predpostavke o 1,8-odstotni gospodarski rasti evroobmočja.

lani. Letos je bil priliv iz tega naslova 188,2 milijona evrov, lani pa ga je bilo v višini 193 milijonov evrov. Večino letošnjega priliva tujih neposrednih naložb je predstavljal lastniški kapital, medtem ko so ga v istem obdobju lani oblikovale obveznosti do povezanih podjetij. Ob povečanem obsegu blagovnega uvoza iz petindvajseterice držav EZ so se do omenjenih držav povečale tudi kratkoročne obveznosti iz naslova komercialnih posojil.

Odtokanje kapitala

Kapital je odtikal predvsem s selitvijo tuje gotovine in vlog prebivalstva iz bančnega sistema, z naložbami v vrednostne papirje, s kratkoročnimi komercialnimi posojili, z neposrednimi domačimi naložbami v tujino in s posojili. Odtok kapitala zasebnega sektorja, ki predstavlja skoraj celotni izvoz kapitala v tujino, je v letošnjih treh četrtletjih izkazoval 11.795,6 milijona evrov in se je v pri-

merjavi z istim lanskim obdobjem povečal za 552,4 milijona evrov. Od tega so dve tretjini prirasta prispevale portfeljske naložbe in posojila.

Izvoz kapitala večji že tretje leto

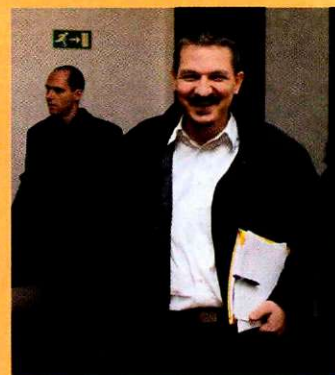
Rast izvoza kapitala v obliki tuje gotovine in vlog prebivalstva se povečuje že tretje leto. Letos se je najbolj povečal v drugem četrtletju, medtem ko se je v tretjem četrtletju medletna rast že upočasnila. V drugem četrtletju je bila stopnja 24 odstotkov, v tretjem pa 8,3 odstotka. Naložbe v tuje vrednostne papirje so od vseh tokov izvoza kapitala naraščale najhitreje, povečala so se vlaganja podjetij in prebivalstva v tuje delnice in obveznice, plačilo obveznosti iz naslova evroobveznic s strani državnega sektorja pa je predstavljalo približno 40 odstotkov tega odtoka. Povečal se je tudi odtok kratkoročnih komercialnih posojil, kar je bilo predvsem posledica visoke rasti blagovnega izvoza v države nečlanice. Odliv neposrednih domačih naložb v tujino se je v primerjavi z istim obdobjem lani, ko je znašal 337,8 milijona evrov, nekoliko znižal (na 308,8 milijona evrov), po podatkih Banke Slovenije pa se povečuje delež teh naložb v petindvajseterici držav EZ.

Slabša konkurenčnost

V tretjem četrtletju letos se je cenovna konkurenčnost slovenskih predelovalnih dejavnosti v primerjavi z drugim četrtletjem rahlo izboljšala, v primerjavi z ravni izpred enega leta pa nekoliko poslabšala. Stroškovna konkurenčnost predelovalnih dejavnosti se je v povprečju tretjega četrtletja leta 2004 poslabšala, v primerjavi z ravni v istem ob-

Gospodarska rast bo 4-odstotna

Janez Šuštersič, direktor Urada RS za makroekonomske analize in razvoj, je prepričan, da bo Slovenija ob koncu leta zagotovo dosegla napovedano štiriodstotno gospodarsko rast, predvidoma pa bo celo nekaj višja. Napoved urada temelji na objavljenih statističnih podatkih o gospodarski rasti v prvih treh četrtletjih, ki je bila s 4,5 odstotka precej višja od napovedane. Kljub temu pa tekoči podatki kažejo, da proti koncu leta prihaja do pričakovanega umiranja gospodarske aktivnosti. Na uradu so zato pri napovedih o letošnji gospodarski rasti previdni. "Rast bo verjetno nekoliko višja od štirih odstotkov, vendar nižja od 4,5 odstotka, doseženih v prvih treh četrtletjih," je dejal Šuštersič. Za letošnjih prvih devet mesecev je značilna visoka rast izvoza, ki je bila v tem času več kot 10-odstotna. Šuštersič poudarja, da gre za izvoz na vse trge, tudi v EZ, kamor je bil izvoz zadnjih nekaj let precej nizek. K takšni stopnji rasti je pripomoglo predvsem drugo četrtletje, torej čas pred vstopom Slovenije v EZ, medtem ko se je v tretjem četrtletju izvoz spet nekoliko umiril. Naložbe v osnovna sredstva so se v devetih mesecih zvišale za 6,9 odstotka, kar je za približno pol odstotne točke manj od pričakovanj urada. Vendar pa je rezultat še vedno zelo dober, saj so med njimi poleg naložb v infrastrukturo in stanovanja spet v večji meri kot v preteklih letih navzoče zasebne naložbe. To kaže na vzpon v gospodarskem ciklu. Cene nafte so se v zadnjem času začele zniževati. Povprečna cena za sod nafte vrste brent bo v letu 2004 okoli 38 dolarjev, kar je le dolar več od predpostavk, na podlagi katerih je UMAR pripravil jesensko napoved gospodarskih gibanj. "Tudi če se cena nafte spet zviša, bo letna povprečna cena le za dolar do dva višja od upoštevane pri jesenskih izračunih," poudarja Šuštersič.

FM 102.1
99.5
stereo
RDS

Radio VIVA

M.Sobota tel: 02/537-1949

Slave Klavžar 1
9000 Murska Sobota
Slovenija
tel.: 02/537 1949
fax.: 02/537 1948
GSM: 041/34 66 46
GSM: 031/34 51 51
http://www.radio-viva.com
e-mail: viva@radio-viva.com

Evforija zadolževanja?

Prevzem evra leta 2007 je najpomembnejši gospodarski cilj slovenske države. Ob vseh teh pripravah na prevzem nove valute se pojavljajo tudi nekateri problemi, s katerimi se že ukvarjajo gospodarstveniki in Banka Slovenije. Gre namreč za proračunsko politiko, ki bo s politiko plač v javnem sektorju nosila glavno breme stabilnega tečaja tolarja, dokler bo v ERM 2.

Banka Slovenije zaradi upadanja inflacije (ki je naša vstopnica za prevzem evra) in obrestnih mer, ki jih ni spreminjala, ta čas še vzdržuje obrestne mere realno na višji ravni, vendar bodo te podrejene cilju trdnega tečaja. Po inflacijskem poročilu je Banka Slovenije za zdaj povsem zadovoljna z dano denarno politiko in učinki dane fiskalno-denarne mešanice. Inflacija se umirja po pričakovanjih, prehod v ERM 2 je bil dobro nastavljen in ni

pretresel politike obrestnih mer, tečaj tolarja do evra so stabilizirali samo z redkimi administrativnimi signali. Vendar pa bo trajnost dosežkov kajpak odvisna od njihovega vzdrževanja na srednji rok. In kako se bodo slovenske banke odzvale na zmanjševanje dohodka, ki ga bosta povzročila prav konec upadanja depozitnih obrestnih mer in dodatno zniževanje inflacije? Najbrž bo temu sledil izbruh posojil.

Slovenija je vstopila v sistem ERM 2 kot nekakšno čakalnico za prevzem nove valute evra. Medtem pa se bo z

nadaljnim približevanjem oziroma zniževanjem slovenskih obrestnih mer na raven evropskih obrestnih mer in do prevzema evra konkurenčni položaj bank še naprej zaostroval. Najpomembnejšo vlogo bo pri tem igralo zniževanje inflacije, ki je pravzaprav eden najpomembnejših, če ne celo najpomembnejši dejavnik, ki bo odločal o tem, ali je Slovenija že pripravljena na evro. Prav zaradi zniževanja inflacije domače banke še vedno ustvarjajo zajetne razlike v obrestnih prihodkih in odhodkih. Pri tem

Čakamo na prevzem evra

ne smemo zanemariti razlikovanja med slovenskimi bankami v večinski domači in večinski tuji lasti. Sestava bilanc stanja domačih bank v večinski tuji lasti je pri nekaterih kategorijah bolj podobna sestavi bank v EU. To pa pomeni, da bo pot preoblikovanja pa tudi nadaljnje rasti bank v večinski domači lasti morala biti drugačna. Kako se bodo na to odzvale banke v večinski domači lasti in kakšne aktivnosti sledijo? Dejstvo je, da skupaj z zniževanjem inflacije kot našim pomembnim ciljem pri vstopu v valuto evro, na obzorje prihajajo tudi novi problemi, s katerimi se bodo morali soočiti bančniki.

Denar v papirjih, ne v posojilih

In kako bo z naložbami bank v vrednostne papirje? Nekateri gospodarstveniki menijo, da ti ne bi več dosegali večje donosnosti. Da bo stvar razumljivejša, pogledimo problem malce širše. Delež naložb v vrednostne papirje, izdane s strani države in Banke Slovenije, je namreč pri bankah v večinski domači lasti veliko večji od bank tako v EU kot v preostalih slovenskih bankah. Tako visok

delež vrednostnih papirjev, s katerimi se soočajo banke v večinski domači lasti, je predvsem posledica sterilizacijskih prizadevanj Banke Slovenije ob velikih kapitalskih prilivih v letu 2002, vendar pa se bo moral z vključevanjem v EMU zmanjševati na račun povečevanja deleža posojil nebančnemu sektorju in medbančnih naložb. Banke v večinski domači lasti pa z zniževanjem obrestnih mer niso ustavile upadanja obrestnih prihodkov, saj je bil delež manj donosnih vrednostnih papirjev v njihovih naložbah preprosto prevelik.

Vsekakor najpomembnejšo vlogo zagotovo igra prav razlika pri naložbah bank v vrednostne papirje, saj je ta v tem segmentu odločilna. Nacín odzivanja bank na zniževanje obrestnih mer se bo moral kmalu obrniti od spreminjanja depozitnih in posojilnih obrestnih mer k povečevanju obsega poslovanja. Ker banke depozitnih obrestnih mer ne bodo mogle več v nedogled zniževati hitreje od posojilnih obrestnih mer in ker se bo zaradi zniževanja stopnje inflacije hitro zmanjševal tudi inflacijski dobiček, bomo kaj kmalu lahko pričeli močni posojilni ekspanziji domačih bank. To je seveda razumljivo. Razlika pa je v tem, da bodo to ekspanzijo banke v večinski domači in banke v večinski tuji lasti financirale iz drugačnih virov prav zaradi razlik v sestavi njihovih bilanc. Struktura bilance stanja pa močno vpliva tudi na uspeh bank v večinski domači lasti.

Po predvidevanjih bo za podružnice tujih bank v Sloveniji še naprej relativno pomembnejše financiranje iz tujine, medtem ko bodo banke v večinski domači lasti del posojilne aktivnosti relativno več financirale z unovčevanjem vrednostnih papirjev. Povečevanje kreditiranja bo za banke, če bodo ob upadajoči obrestni marži hotele ohranjati dober poslovni izid, kar je seveda logično, edina opcija. In povsem upravičeno je verjeti, da se bo to zares zgodilo. Ekspanzija posojil, s katerimi se bodo soočale naše banke, je (morda) že zelo blizu.

Tujci obvladujejo bančništvo v pristopnicah

Banke v tujem lastništvu v desetih novih članicah EU ter na Hrvaškem, v Bolgariji in Romuniji opravljajo že

dve tretjini odstotkov kreditiranja in drugih aktivnih poslov. Prek tujih bank se opravijo tudi tri četrte vseh denarnih transakcij, domačih in mednarodnih plačil, ugotavlja nedavno na Dunaju predstavljena analiza Bank Austrie Creditanstalt. Banke v tujem lastništvu tako prevladujejo v bančnem sistemu novih članic EU in v treh državah, ki se pripravljajo na vstop v unijo. Pri tem v Estoniji opravijo skoraj vse tovrstne posle, na Hrvaškem, Slovaškem in Češkem več kot 90 odstotkov, v Bolgariji, Litvi in Estoniji pa več kot 80 odstotkov. Izjemi s pomembnim deležem domačega bančništva sta prav Slovenija in Latvija. Podatki prepričljivo kažejo, kje ima tuji kapital poseben interes, pri čemer izstopa udeležba avstrijskih bank. Po drugi strani so takšne razmere odsev šibkosti politike tranzicijskih držav, da ohranijo pomemben delež lastništva v vitalni dejavnosti, kot je bančništvo. Tudi v prihodnje računajo, da bo rast v novih članicah še naprej velika. Naraščalo bo kreditiranje gospodarstva in tudi prebivalstva, ki je za zdaj precej manj zadolženo v bankah kot povprečni prebivalec EU-15.

Kakšna je usoda bank?

Podatki za letošnji maj govorijo,

da se je to, kar je bilo predvideno, že začelo dogajati, še preden se je zniževanje obrestnih mer sploh približalo koncu. Obstaja upravičena bojazen, da bo zaradi različnega načina financiranja rasti odobrenih posojil pri domačih bankah prihajalo do podcenjevanja potreb po oblikovanju rezervacij za morebitne slabe terjatve. Lani so namreč banke v večinski slovenski lasti za oblikovanje rezervacij namenile veliko manjši delež svojih brutohodkov kot banke v večinski tuji lasti in manj kot banke v EU leto prej. Ker je delež dobička pred obdavčitvijo pri bankah v večinski domači lasti veliko večji od deleža pri preostalih domačih bankah, bi lahko sklepali, da te banke tako povečujejo svojo donosnost. Vendar veliko višje donosnosti bank v večinski domači lasti ne moremo razložiti le s skromnejšim oblikovanjem rezervacij. Pomembna je tudi razlika v politiki razdeljevanja poslovnega rezultata med bankami v domačem in tujem lastništvu. Številke potrjujejo, da banke v tuji lasti prelivajo dobiček v tujino z izkazovanjem visokih operativnih stroškov v poslovanju z matično banko v tujini.

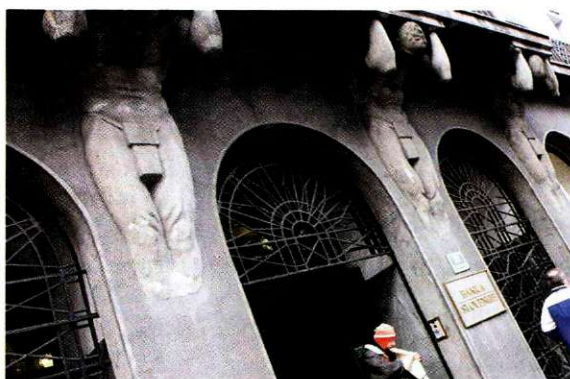
Ni dvoma, da bodo banke v tuji lasti še naprej prelivale dobiček v tujino prek transernih cen. Vendar pa

je pomembnejši odgovor na vprašanje, ali se bodo banke v večinski domači lasti še naprej zatekale k lahkotnejšemu ocenjevanju posojilnih tveganj, kot to počnejo sedaj. Lahko se zgodi, da bomo za dejanski obseg slabih posojil pravzaprav izvedeli, šele ko se bo razkrila konkurenčnost podjetij na evropskem trgu oziroma ko bodo neprilagojena slovenska podjetja začela zapirati svoja vrata.

Banke v večinski domači lasti se še vedno oklepajo prelahkotnega in pogosto "prijateljskega" ocenjevanja posojilnih tveganj, medtem ko banke v večinski tuji lasti dobiček prelivajo v tujino. Kako bo to vplivalo na slovenska podjetja in slovensko gospodarstvo nasploh? Kaj se bo zgodilo v nadaljevanju? Dejstvo je, da so pred nami veliki koraki, za katere lahko upamo, da jih bomo odlično izvedli. Prevzem evra zahteva nižjo inflacijo, hkrati pa to povzroča neštete preglavice slovenskim bankam. Ali se bodo te znale kosati s tem problemom in kako? Še vedno pa se poraja vprašanje, zakaj se na koncu koncev nočemo zgledovati po drugih državah, ki so skozi to fazo že šle in uspešno končale celotno zadevo? Dober zgled bi nam morda prihranil marsikatero težavo. **Denis Vengust**

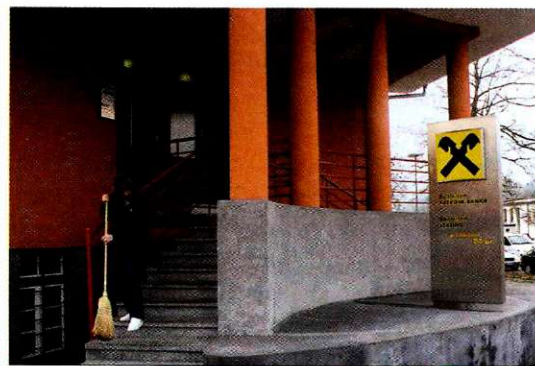
Ali se nam obeta poplava posojil?

Konkurenčni položaj bank se zaostruje.

Kakšna bo usoda ljubljanske borze?

Bodo banke v tuji lasti resnično prelivale kapital v tujino?

Opeharjeni kmetje

Prejšnji minister za kmetijstvo Milan Pogačnik je ob koncu svojega kratkega mandata postregel z osupljivimi številkami, saj mu je v nekaj mesecih uspelo sanirati skoraj sedem milijard primanjkljaja, kolikor je le-ta znašal ob prevzemu ministrske funkcije.

Pogačnik je ministrsko funkcijo opravljal od aprila, ko je nadomestil Francija Buta, potem ko je SLS odšla iz vlade, do decembra, ko je z novo vlado ministrsko funkcijo nastopila Marija Lukačič. Saniranje, s katerim se ponaša Pogačnik, je bilo mogoče ob sodelovanju finančnega ministrstva, ki je zagotovilo 3,75 milijarde, 1,35 milijarde tolarjev pa so pridobili s prerazporeditvijo neporabljenih sredstev znotraj lastnega ministrstva. Opustitev nenujnih programov je nadalje omogočila privarčevanje 1,700 milijonov tolar-

jev. Pogačnik se je med drugim pohvalil z akreditacijo agencije za kmetijske trge in razvoj podeželja, razdelitvijo mlečnih kvot, dokončanjem programa razvoja podeželja od 2004 do 2006 in njegovo potrditvijo s strani evropske komisije, ne nazadnje pa tudi z izplačilom 6,3 milijarde tolarjev upravičencem, izplačilom subvencij za ukrepe ekološke rastlinske proizvodnje ter s plačilom akontacij na škodo zaradi letošnje toče in odškodnin po lanski suši.

Evropski denar

Še posebej velja izpostaviti sredi julija potrjen program razvoja podeželja v letih od 2004 do 2006, kar naj bi kazalo pravilno usmeritev naše kmetijske politike v zadnjem desetletju. S potrditvijo programa bo namreč v naslednjih treh letih zagotovljenih 85 milijard tolarjev. Predvideni ukrepi pa ne odstopajo bistveno od tistih, ki jih Slovenija že izvaja in so bili odlična izkaznica za Slovenijo. Tako je tu sklop ukrepov za območja, ki so za kmetovanje manj primerna in za-

jemajo okrog 85 odstotkov slovenskega ozemlja. Med ukrepi, ki jih program predvideva, je treba poudariti ukrep zgodnjega upokojevanja, ki je del ukrepov socialnega in ekonomskega prestrukturiranja podeželja.

Varčevali na račun kmetov

Vse lepo in prav, celo odlično, bi rekli na prvi pogled. Toda nekateri se z optimističnimi podatki nekdanjega ministra Pogačnika vendarle

ne strinjajo. Tako je Ivan Bučar, kmetovalec iz okolice Grosuplja, ki pozna stanje, na Pogačnika naslovil marsikateri očitek. Proračunski denar naj bi bilo ministrstvo namreč privarčevalo na račun kmetov, je prepričan in pri tem navaja več primerov. Govor je o letošnjih razpisih za pomoči v kmetijstvu. Prva velika napaka je bil po Bučarjevem mnenju razpisni rok, ki je bil omejen le na mesec avgust, kajti v tem času je večina delavcev v upravnih enotah, na občinah in drugod na dopustu, tako da "tudi če si že lahko pripravil dokumentacijo, je praktično nisi mogel oddati", pravi Bučar, poleg tega je tudi čas enega meseca (od 1. do 31. avgusta) za pripravo vlog bistveno prekratek. Bučar Pogačniku očita tudi nestrokovno črtanje območij z omejenimi dejavniki (OMD), katerih območje je bilo še lani bistveno obsežnejše, pri čemer so bili pomembno prikrajšani prav na Dolenjskem. Pri financiranju OMD, ki ga ne izvaja le ministrstvo, gre za podporo kmetijstvu na "težav-

Predsednik kmetijske zbornice Peter Vrsk: zbornica bi morala zastopati in terese vseh kmetov, vendar kaže, da ta ustanova deluje precej izključujoče.

Milan Pogačnik je ob koncu svojega mandata ponosno mahal s podatki o saniranju večmilijardnega primanjkljaja. So zaradi tega škodo trpeli kmetje?

Nova ministrica za kmetijstvo Marija Lukacič je prevzela finančno sanirano ministrstvo, vendar tudi številne tleče probleme. Jih bo znala rešiti?

Kmetovalec Ivan Bučar je prepričan, da jih je Pogačnik zavajal, saj so kmetje kljub visokim vlaganjem za pridobitev sredstev z ministrstva ostali praznih rok.

nih" območjih z namenom izravnave stroškov pridelave zaradi težjih pridelovalnih razmer ter podporo ohranjanju kulturne krajine in poseljenosti.

Onemogočen prevzem kmetij

Najhuje se je po Bučarjevo godilo v zvezi z razpisi za mlade prevzemnike kmetij. "Vseh so polna usta, da je starostna struktura slovenskih kmetij previsoka in da naj mladi prevzamejo kmetije," je rekel Bučar, potek razpisa pa je pokazal drugače, čeprav so projekt podprli tako ministrstvo kot razne agencije in uradi.

Prepričani v smotrnost prijave na razpis in v pričakovanju povrnitve vloženih sredstev je 250 kmetov pripravilo vso potrebno dokumentacijo. Celoten postopek je stal od 200 do 300 tisoč tolarjev za vsakega, če seveda izvzamemo izplačila drugim dedičem. Nato so na ministrstvu denar, namenjen razpisu, zmanjšali z 250 na komaj 100 milijonov tolarjev. "Če bi nam to prej povedali, marsikdo od nas sploh ne bi kandidiral," je razložil Bučar, ki meni, da so jih na ministrstvu zavajali.

Uvoz kmetov grob

Bučar je izpostavil še nekatere druge probleme slovenskega kme-

tijstva, na primer favoriziranje mlekarskega in govedorejskega sektorja tako na zbornici kot na ministrstvu. Za Bučarja je skrajni čas, da se konča s tem, saj "smo trenutno zelenjadariji in sadjarji prepuščeni na milost in nemilost veletrgovcev". Večino zelenjave in sadja namreč uvažamo iz držav, kot so Poljska, Češka, Madžarska, Ukrajina, katerih poglobljena slabost naj bi bila po Bučarjevih besedah navzočnost pripravkov, ki v Sloveniji že leta niso dovoljeni.

Poleg neustreznosti omenjenih kmetijskih pridelkov iz tujine je Bučar problematiziral tudi cenovno po-

litiko. "Poljski ali ukrajinski kmet lahko proda krompir po 8 tolarjev, jaz ga za ta denar ne morem pridelati, ker me že sadilni material stane od 180 do 220 tolarjev." Zato je treba ljudi ozaveščati o višji kakovosti doma pridelane zelenjave v primerjavi z uvoženo. Kakovost zagotavlja stalni nadzor nad pridelki. V končni fazi pa mora potrošnik zahtevati pravico do nakupa kakovostnih domačih pridelkov. Ne glede na izvor pa je po Bučarjevem mnenju nujno treba zagotoviti, da potrošnik ve, kakšni izdelki se znajdejo na njegovi mizi, v vrtcih, domovih za ostarele itd.

Ceniti domače pridelke

Zagotovitev kakovosti in primerne cenjena slovenska živila bi lahko bila podlaga, da veletrgovci znova začnejo bolj množično povpraševati po slovenskih proizvodih. Žal Bučar ugotavlja, da smo npr. pri nakupu avtomobila izredno natančni in nas zanimajo vse podrobnosti v zvezi z izdelkom, pri živilih pa ni tako, saj "za svoj trebuh preslabo poskrbimo".

Posredno je slab ugled slovenske hrane potrdil tudi Pogačnik konec prejšnjega meseca, ko je na posvetu Kmetijskosvetovalne službe pri Kmetijsko-gozdarski zbornici Slovenije na Bledu poudaril potrebo po povečanju ugleda slovenske hrane med slovenskimi in tujimi potrošniki. Skrb za varno in kakovostno hrano mora biti ena ključnih nalog ministrstva v prihodnje, saj zagotavlja kmetom boljši položaj, potrošnikom pa prinaša večje zadovoljstvo. Tovrstna skrb je vsekakor potrebna zaradi preteklih živilskih afer povsod po svetu. Pogačnik je bil tudi mnenja, da je treba izboljšati odnose med proizvajalci, pridelovalci in trgovci. Z drugimi besedami: novi ministrici Mariji Lukacič dela na tem področju prav gotovo ne bo zmanjkalo.

Sporno vodstvo zbornice

Kot član kmetijsko-gozdarske zbornice je Bučar izredno kritičen do njenega predsednika Petra Vriska, pri čemer ni osamljen. Slovenska ljudska stranka, katere član je Vrisk, je pri sestavi ožjega vodstva zbornice in njenih delovnih teles delovala izključujoče. Gre za ekskluzivizem, ki si ga tak organ ne sme privoščiti, saj "kmetijske politike ne more voditi en človek ali ena stranka", ampak je potreben konsenz vseh vpletenih akterjev.

Mitja Volčanšek

Pomemben delež sredstev za kmetovanje je Slovenija prejela (in jih še bo) od evropskih skladov. V naslednjih treh letih bo iz Bruslja priteklo 85 milijard tolarjev.

Kmetijski pridelki slovenskega porekla so praviloma kakovostnejši od tujih, a so hkrati potrebni revalorizacije s strani trgovcev in potrošnikov.

Zmanjšanje sredstev, namenjenih prevzemnikom kmetij, je mnoge prosilce pustilo dolgih nosov. Zaradi starostne strukture kmetkega življa se žal obeta odmiranje podeželja.

Fotografije: SAFO

“Prva pomoč” za Tosamo

Nov komplet za prvo pomoč, ki ga je s posebnim pravilnikom predpisal še stari prometni minister Marko Pavliha, je dvignil veliko prahu. Veliko se je govorilo o varnosti, v ozadju pa gre predvsem za željo po velikih dobičkih.

Zgodba o novem kompletu za prvo pomoč se je začela julija letos, ko je začel veljati nov zakon o varnosti v cestnem prometu. V njem je, podobno kot je bilo v starem zakonu, določeno, da morajo biti vsa vozila, ki so v prometu, opremljena s predpisano opremo, med katero seveda sodi tudi prva pomoč, na novo pa je bilo v zakonu napisano, da natančne specifikacije, kakšna mora biti ta oprema, s posebnim pravilnikom predpiše prometni minister. Slednji je nato 15. septembra izdal Pravilnik za prvo pomoč, ki spada

v obvezno opremo motornih vozil, v njem pa je zelo natančno določeno, kaj vse mora vsebovati novi komplet za prvo pomoč. Ker so specifikacije nove opreme, ki bi jo po pravilniku morali vsebovati novi kompleti za prvo pomoč, zelo natančne (govori celo o merah najmanjših posameznih gaz in obližev) in ker se je izvedelo, da so pri sestavi pravilnika sodelovali tudi predstavniki domačih tovarne sanitetnega materiala Tosama, so nekateri posumili, da je

novi pravilnik prilagojen Tosami z namenom, da se iz konkurence izloči vsa druga podjetja, ki takšnih kompletov ne morejo narediti. Na slednje je v zadnji Motoreviji, ki jo izdaja AMZS, opozoril izmed njenih piscev: “Očitno je torej, da so pripravljalci pravilnik prilagodili svojim željam in potrebam, zato so tudi tako natančno določene dimenzije embalaže, saj je na ta način najlažje izločiti tekmece, ki bi lahko enako vsebino ponujali v nekoliko

drugačni embalaži. V ozadju pa je seveda denar – ne samo od prodaje kompletov prve pomoči, temveč tudi vrednosti delnice Tosame. Ko se je v borznih krogih razvedelo, da je pravilnik pisan na kožo Tosame, je vrednost Tosaminih delnic na ljubljanski borzi odločno poskočila – samo v enem dnevu za 4 odstotke.”

Nelojalna konkurenca?

V Tosami domnevo, da je pravilnik prilagojen njenim kompletom,

V Tosami so že kakšen mesec pred vsemi drugimi konkurenti vedeli za vsebino novih kompletov.

Pretekli teden se je oglasila Zveza potrošnikov Slovenije, ki je velike plakate Tosame označila za zavajajoče oglaševanje. Plakati naj bi potrošnikom napačno sporočali, da zakon predpisuje prav Tosamine komplete.

seveda zanikajo. Pravijo, naj bi bilo ministrstvo za promet Tosamo ob pripravi pravilnika le zaprosilo, da kot edini slovenski izdelovalec sanitetnega materiala pregleda predlog pravilnika in poda svoje strokovno mnenje glede njegove vsebine, kar so nato v njihovi strokovni službi tudi storili. Glede na to naj torej pri stvari ne bi bilo nič spornega, vendar to ne drži. S tem ko je prometno ministrstvo osnutek pravilnika poslalo na vpogled Tosami, je ustvarilo ne- lojalno konkurenco med proizvajalci tovrstne opreme (teh v Sloveniji res ni veliko, obstajajo pa podjetja, ki sa-

Božič ustavil različne razlage

Potem ko je nekdanji minister Marko Pavliha sredi septembra objavil pravilnik o kompletu za prvo pomoč, so se v javnosti pojavile različne interpretacije. Tosama, ki je seveda pri celotni stvari zasledovala predvsem svoj ekonomski interes in je, še preden je bila znana pravilna razlaga pravilnika, na novo za določen čas zaposlila nekaj deset ljudi, je trdila, da je pravilnik treba razlagati tako, da morajo imeti po novem letu nov komplet prav vsa vozila, Direkcija za ceste pa je menila, da pravilnik velja le za tista vo-

V Tosami so že veselo preračunavali, koliko dobička bodo po zaslugi novega pravilnika pobasali v žep, a jim je načrte prekrizal prometni minister.

nitetni material uvažajo iz tujine). V Tosami so namreč z vpogledom v osnutek pravilnika že vsaj kakšen mesec pred vsemi drugimi morebitnimi ponudniki vedeli, kakšne zahteve bo postavil pravilnik za prvo pomoč, in so se lahko nanje ustrezno pripravili. Slednje posredno dokazuje tudi trg, kjer na primer najdemo Tosamine komplete, ki že ustrezajo novemu pravilniku, medtem ko konkurenčnih paketov še ni opaziti.

Eldeesovske povezave?

Pri celotni zadevi je zanimivo tudi to, da je direktor, ki je v Tosami zadolžen za široko potrošnjo (za prodajo omenjenih kompletov), Jure Anžin hkrati podpredsednik domžalskega lokalnega odbora Mladih liberalnih demokratov. Sta se z nekdanjim ministrom Markom Pavliho glede na to, da prihajata iz iste stranke, dogovorila, kakšni naj bodo novi kompleti, ki bodo privilegirali Tosamo?

zila, ki bodo po tem datumu prvič registrirana v Sloveniji. Dvomeščno polemiko je šele pred kratkim ustavil novi prometni minister Janez Božič, ki je v uradnem listu objavil spremembe pravilnika o kompletu za prvo pomoč in v njih natančno določil, da morajo imeti nove komplete v avtomobilu po novem letu samo tista vozila, ki bodo po tem datumu prvič registrirana v Sloveniji, medtem ko jih bodo morali vsi drugi zamenjati postopoma, to je do 1. januarja leta 2008.

S tem so seveda Tosamina prizadevanja, da se pravilnik tolmači tako, kot so ga tolmačili njeni predstavniki, padla v vodo, s tem pa tudi dobiček, ki bi ga imeli od prodaje kompletov. Če vemo, da se po slovenskih cestah vozi okoli milijon vozil in da en komplet stane okoli 6.500 tolarjev, bi Tosama na račun pravilnika in pomanjkanja konkurence s prodajo kompletov ustvarila kar 6,5 milijarde prometa. To pa je denar, zaradi katerega velja narediti nekaj rompopompa.

Aleš Kocjan

Novoletna jelka z računi ni prišla na pravi naslov. Namesto Cukjatiju bi jo morali študentje izročiti Antonu Ropu ali pa nekdanjemu finančnemu ministru Dušanu Mramorju.

Ropovo novoletno darilo

Novi dohodninski zakon, ki bo začel veljati 1. januarja leta 2005, je razburil študente. Zoper takšno novoletno darilo so zato pretekli teden predsedniku DZ Francetu Cukjatiju izročili novoletno jelko z računi.

A jelka ni prišla v prave roke.

Aprila letos je državni zbor na predlog Ropove vlade sprejel nov zakon o dohodnini, ki se je med drugim v enem delu dotika dohodnine študentov in dijakov. Po zakonu, ki bo začel veljati z novim letom, bodo dohodki dijakov in študentov za delo prek študentskih servisov izenačeni z drugim pogodbenim delom. Študentje in dijaki bodo sicer pri tem upravičeni do posebne osebne olajšave v višini 1,2 milijona tolarjev, vendar le, če njihovi dohodki ne bodo presegli 1,6 milijona tolarjev. Navedena olajšava se bo priznala do dopolnjenega 26. leta starosti, za starejše pa le, če se do 26. leta vpišejo na dodiplomski ali podiplomski študij. Poleg tega novi zakon uvaja tudi plačilo akontacije, ki bo znašala 12,5 odstotka, če dohodek na posamezno napotnico ne bo presegel 74.000 tolarjev, medtem ko bo za višje zneske enaka akontaciji iz pogodbenega dela, torej 25-odstotna.

Obe spremembi v zakonu pa tudi nekatere druge, ki bistveno bolj obdavčujejo študentsko delo, so seveda že sprožile nezadovoljstvo v Študentski organizaciji Univerze v Ljubljani (ŠOU). Njeni predstavniki so pretekli teden predsedniku državnega zbora Francetu Cukjatiju podarili novoletno jelko, okrašeno z računi. S tem dejanjem so se, kot so dejali, želeli na simbolni ravni zahvaliti novoletnemu "darilu" države, ki ga bodo vsi študentje prejeli v obliki določb novega dohodninskega zakona. Čeprav jelka ni prišla na pravi naslov, omenjeni zakon je namreč že aprila na predlog Ropove vlade sprejel takratni državni zbor, novi vladi pa ga v tako kratkem času ni uspelo popraviti, je France Cukjati Jelko sprejel, študentom pa obljubil, da si bosta nova vlada in državni zbor prizadevala, da bosta sprejela takšne popravke zakona, ki bodo študente manj dohodninsko obremenili. Da bo slednje držalo, je potrdil tudi začetek pogajanja med predstavniki ŠOU in ministrstvom za finance (zastopal ga je novi državni sekretar na finančnem ministrstvu), na katerem je Bogomir Špiletič študentom obljubil, da si bo ministrstvo prizadevalo za takšno davčno politiko, ki za študente in dijake ne bo pomenila bistveno drugačne davčne obravnave, kot so je bili deležni do zdaj, to je pred uveljavitvijo zakona.

A. K.

Dragocena kitara

Kitaro, na kateri sta igrala George Harrison in John Lennon in katere zvoki se slišijo tudi na albumih Revolver in White Album skupine The Beatles, so na dražbi v New Yorku prodali za 567.500 dolarjev, kupec pa je želel ostati anonimen. Harrison, ki je leta 2001 umrl za rakom,

je imel kitaro gibson SG češnjeve barve med letoma 1966–1969, potem pa jo je dal Petru Hamu iz rokavske zasedbe Badfinger. Ko je Ham leta 1974 umrl, je imel kitaro kar 28 let v lasti njegov brat, dokler je niso znova odkrili in jo leta 2002 razstavili v Ohio.

Rekorden rop

Iz neke banke v severnoirskem Belfastu so bančni roparji ukradli najmanj 28 milijonov evrov, kar je rekordna vsota, omenja pa se tudi številka 42 milijonov dolarjev. Policija je bila o ropu obveščena šele šest ur po njegovi izvedbi. Roparska tolpa je najprej vdrla v hiši dveh

vodstvenih delavcev v banki Northern Bank v Belfastu in njuni družini vzela za talce. Zaposlena, ki sta imela dostop do bančnega trezorja, sta naslednji dan kot običajno odšla na delo v banko, ob koncu delovnika pa roparjem odprla sefe z denarjem. Na koncu so roparji talce izpustili nepoškodovane. Velika količina denarja v bančnem trezorju je bila namenjena vsem 95 podružnicam te banke v Severni Irski. Da so to količino denarja lahko odpeljali, so morali roparji uporabiti vsaj en velik tovornjak.

Zadolženi Američani

Po opravljeni raziskavi, ki jo je izvedla ameriška tiskovna agencija AP, je polovica Američanov zaskrbljena zaradi svojih dolgov, mnogi pa so zaradi svoje zadolženosti zaskrbljeni večino časa. 40 odstotkov ljudi, ki imajo kreditno kartico, je medtem izjavilo, da jo bodo uporabili za prednovolet-

ne nakupe. Raziskava je pokazala, da skoraj petina ljudi s kreditno kartico dolguje 5.000 dolarjev ali več, medtem ko vsak deseti imetnik kartice ne ve natančno, koliko je zadolžen. Da ima kreditno kartico, so izjavile tri četrtine vprašanih. Vsak šesti imetnik kartice je tudi izjavil, da si ne zaupa glede obvladovanja dolgov. Posebej negotovi vase so bili mladi in ljudje z manj kot 25.000 dolarjev letnega zaslužka. Približno tretjina tistih, ki imajo kartico, je izjavila, da imajo tri ali več kartic, vsak deseti ima celo več kot pet kreditnih kartic.

Nekoč toplo

Severno ledeno morje, ki ga prekriva več metrov debela plast ledu, je bilo verjetno pred 70 milijoni let morje s temperaturo 15 stopinj Cel-

zija, pred 90 milijoni let pa naj bi ta dosegla celo 20 stopinj Celzija. To so z raziskavo ugotovili znanstveniki oxfordске univerze. Ugotovitev izhaja iz analize vzorca molekul maščob mikroorganizmov, ki so ga vzeli z ledene plošče. Sicer pa znanstveniki še niso ugotovili, zakaj je bila temperatura morske vode tako visoka, saj ji zaradi polletne teme tega ne bi pripisali. Menijo pa, da je bila to posledica velike koncentracije ogljikovega dioksida v ozračju. Ta plin je po mnenju strokovnjakov tudi danes glavni krivec za učinek tople grede, ki je vzrok za globalno segrevanje. Prav tako je bila po mnenju strokovnjakov koncentracija tega plina pred 70 milijoni let tri- do šestkrat večja kot danes, kar je povzročilo podnebje supertople grede.

Poštena nagrada

Muzikolog Philip Gossett z Univerze v Chicagu je prejel 1,5 milijona dolarjev (1,1 milijona evrov) za nadaljevanje svojega študija o itali-

janski operi 19. stoletja. To je ena od letošnjih nagrad, ki jih prispeva sklad Andrewa W. Mellona s sedežem v New Yorku. Sklad je te nagrade začel podeljevati leta 2001, Gossett pa je četrti profesor s čikaške univerze, ki je prejel to priznanje. Gossett, ki je bil deset let dekan tamkajšnje fakultete za humanizem, je dopisni član Univerze v Rimu ter strokovnjak za opus italijanskih skladateljev Giuseppa Verdija in Gioacchina Rossinija, o katerih je objavil tudi kritiske izdaje, poleg tega je bil predsednik Ameriške muzikološke zveze. Ko je leta 1968 prišel na univerzo, so italijansko opero nekateri muzikologi še vedno šteli za lahkotno zvrst, ki ne zasluži akademske obravnave.

Drago darilo

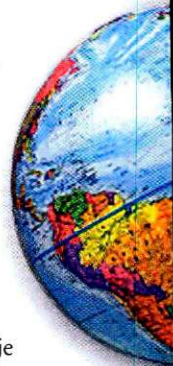
Nekdanja članica britanske popskupine Spice Girls Victoria Beckham je po lastnih navedbah našla idealno božično darilo za svojega petletnega sina Brooklyna. Najstarejši sin Victorie in nogometnega zvezdnika Davida Beckhama naj bi namreč dobil miniaturno terensko vozilo znamke hummer, vredno 31.000 evrov. Miniatura za pogon uporablja bencin, doseže pa lahko hitrost do 45 kilometrov na uro. Deček bo tako imel miniaturno izvedbo terenskega

Jenna bo učila

Hčerka ameriškega predsednika Georgea Busha, 22-letna Jenna Bush, bo učila na javni šoli za učence iz revnih družin. Jenna Bush je spomladi diplomirala iz angleščine na Univerzi Texas, poletje pa je preživela ob boku svojega očeta in mu pomagala pri pridobivanju glasov za novembrske predsedniške volitve. Jennina sestra dvojčica Barbara je spomladi končala študij na Yaleu, vendar še ni znano, kam jo bo vodila poklicna pot.

vozila, kakršnega si je nedavno privoščil njegov oče, strasten zbiralec jeklenih konjičkov, zanj pa je odštél 105.000 evrov. Victoria je igračo odkrila v londonski veleblagovnici Harrods in dejala, da si Brooklyn želi biti tak kot njegov oče. V vsem ga posnema in se potem počuti imenitno.

Priljubljeni Barney

Belahiša je tudi letos izdala prazničen videoposnetek predsedniškega psa, škotskega terierja Barneyja Busha, ki blo-di po prebivališču najmo-gočnejšega človeka na svetu in tokrat menda išče sorodno du-

šo, prav tako škotsko terierko gos-podično Beasley, ki jo je pred-sed-nik George Bush kupil ženi Lauri. Videoposnetek, kjer je videti Bus-ha, kako razlaga psu, da ne more biti član njegovega kabineta, ker mora paziti na psicko, je namenjen prikazu praznično okrašene Bele hi-še s pasje oziroma Barneyjeve per-spektive. Gledalci tako lahko z Ber-nejem pokukajo v notranjost Bele hiše z 41 božičnimi drevesi, 155.000 lučkami in drugimi okraski.

Lisa prodaja posestvo

Lisa Marie, hči kralja rokenrola Elvisa Presleyja, se je odločila prodati večji del očetovega posestva Graceland, za kar naj bi iztržila okoli sto milijonov dolarjev. V skladu s prodajno pogodbo bo 36-letna Li-

sa Marie ohranila lastniško pravi-co do Gracelanda, odpovedala pa se bo vsemu drugemu, kot so av-torske pravice do uporabe Elviso-vega imena in podobe. Posest bo kupil poslovnež Robert F. X. Siller-man, ki bo Lisi Marie v gotovini iz-plačal 53 milijonov dolarjev, odpla-čal pa ji bo tudi dolg 25 milijonov dolarjev, za kolikor je posest zadol-žena. Dobila bo še 20 milijonov dol-larjev vreden delež v podjetju, ki se bo ukvarjalo s prodajo Elviso-ve znamke. Lisa Marie, edina dedinja Elvisovega premože-nja, bo tako omogočila, da bo Graceland še naprej odprt za Elvisove oboževalce. Samo le-tos si je to posestvo ogledalo že več kot 650.000 ljudi.

Opazovalni satelit

Iz vesoljskega centra Ko-urou v Francoski Gvajani so izstre-lili evropsko nosilno raketo ariane-

5, ki je v vesolje ponesla vojaški opa-zovalni satelit helios II-A in še šest pomožnih manjših satelitov. Ariane

Nevarne okužbe

Evropska agencija za mamila s sedežem v Lizboni je opozorila, da okužbe s hepatitisom C utegnejo Evropsko zvezo v prihodnjih letih sta-ti več milijard evrov. Samo šest najbolj prizadetih držav – Francija, Nem-čija, Italija, Portugalska, Španija in Velika Britanija – bo imelo v prihod-njih dveh desetletjih zaradi te bolezni za skoraj milijardo in pol evrov stroškov. Po današnjih podatkih znašajo stroški za zdravljenje enega oku-ženega med 13.000 in 26.000 evrov. Najpogostejši način okužbe je prek igel, ki si jih menjavajo uživalci mamil. Medtem ko naj bi bil med prebi-valci EU z virusom hepatitisa C okužen en odstotek ljudi, je odstotek med uživalci mamil bistveno višji. Kar 90 odstotkov na novo okuženih v EU naj bi namreč predstavljale osebe, ki so se okužile prek igel in drugega pribora za vbrizgavanje mamil. V svetu naj bi bilo okuženih 170 milijo-nov ljudi, pri več milijonih pa naj bi se razvila ciroza jeter ali rak.

se je približno uro po vzletu ob 17.26 po srednjeevropskem času uspelo utiriti v orbito. To je tretji in zadnji letošnji polet ariane-5, ki je v veso-lje prvič doslej ponesla sedem sate-litov. Vojaški satelit helios II-A naj bi izboljšal predvsem obveščevalne podatke, zlasti za Francijo, Belgijo in Španijo, opremljen pa je s poseb-nimi infrardečimi senzorji, s po-močjo katerih bo lahko francoska vojska podatke zbiral tudi ponoči.

Združenim narodom prisluškujejo

Delavci v palači ZN v Ženevi so že jeseni med obnovo v sobi poleg glavne dvorane odkrili tehnološko dobro dodelano prisluškovalno na-pravo, vendar razkritja v ZN niso obešali na veliki zvon, saj menda preiskovalcem doslej ni uspelo od-kriti, kdo je napravo podtaknil. Stav-bi ZN v Ženevi in New Yorku sta namreč posejani s prisluškovalnimi napravami, namesti pa jih vsaka dr-žava, ki ima tehnološke zmogljivos-ti, dostop in dovolj interesa. Zato so

takšna odkritja ponavadi bolj nerod-na za ZN kot za prisluškovalce, saj vodstvo svetovne organizacije ne more narediti veliko. Še posebej če odkrijejo prisluškovanje katere od

članic Varnostnega sveta. Visoki predstavniki ZN se zavedajo prisluš-kovanja in so zato navajeni, da se o kakšni pomembni zadevi pogovo-rijo neke drugje v mestu, najbolje na ulici ali v kakšni restavraciji.

Graceland

Manj tveganja

Raznolika prehrana zmanjšuje možnost obolenosti za boleznimi srca in ožilja. Če uživamo česen, mandlje, sadje, zelenjavo, grenko čokolado in vse to poplaknemo s kozarcem vina, lahko zmanjšamo tveganje srčne kapi kar za tri četrtine in se izognemo zdravilom. Oscar Franco, strokovnjak za zdravo prehrano z univerzitetnega medicinskega centra v Rotterdamu na Nizozemskem in njegovi kolegi so trgu zdrave prehrane že leta 2003 predlagali dopolnilo k prehrani, ki vsebuje vse našteto in naj bi bila namenjena profilaktiki pred infarktom. Jemanje tega živilskega dodatka naj bi pri ljudeh, starejših od 55 let, zmanjšalo tveganje za 80 odstotkov. Pričakovanja so bila potrjena v primerjavi s 750 obstoječimi zdravili. Kljub temu je bolj priporočljivo jesti zdravo, kakor pa omenjene tablete, saj ima zdrava prehrana manj stranskih učinkov. Seveda pa zdrave prehrane ni treba jemati preveč romantično, še dodaja Oscar Franco, včasih ne zadostuje.

Učne metode

Amerika ni obdržala prednosti pred "made in China" niti glede šolskega izobraževanja. Ker Američane skrbijo skrajno slabi rezultati šolarjev pri matematiki, so naročili učne načrte in metode iz Kitajske in upajo, da bodo le-ti izboljšali rezultate. ZDA vsako leto doživljajo šok prav v času, ko je objavljena svetovna klasifikacija držav glede na rezultate šolskega izobraževanja. Seznam sestavlja Organizacija za sodelovanje in ekonomski razvoj, ki združuje 30 najrazvitejših držav. Klasifikacijo naredi glede na izide testiranj na desetstisoče študentov na področju literature, matematike in drugih ved. Preizkus znanja matematike ni v reševanju nalog, ampak v preizkusu ustvarjalnosti, ki jih študentje pokažejo pri reševanju nalog. V zadnjih letih se ameriški študentje vedno znova znajdejo na zadnjih mestih med razvitimimi državami, na vrhu pa prevladujejo azijske države. Prav letos je Amerika doživela največji poraz, saj se je znašla na 28. mestu. Za njo zaostajajo italijanski študentje.

Brez božičkov

Zakoni lahko močno posežejo v življenje in v navade, ki so del tradicije že stoletja. To prav zdaj bolj ali manj bridko okuša Francija. V božičnem času se ta država spet sočla z upoštevanjem zakona, ki v šolah, vrtcih in drugih javnih mestih prepoveduje uporabo javnih verskih simbolov in atributov. Tako se je zgodilo, da so bili vrtci na severu Francije prisiljeni vrniti nekaj tisoč božičnih paketov – daril za otroke, ker so z vidika novega zakona vsebovali protizakonita darila: igrače v podobi svetega Miklavža oziroma božička in čokoladice v obliki krščanskih križcev. Božična darila so torej morali vrniti: Francija naj ne bi bila sprejela omenjenega zakona samo zato, da bi samo muslimanskim dekletom prepovedovala nositi pokrivala v javnosti. Zakon še vedno burka duhove v Franciji, ker zadeva tudi simbole krščanstva, s katerimi je povezana zgodovina vse Evrope. Politična korektnost pa hoče nočes ne more biti enostranska.

Nova vrsta

Nemški znanstveniki so v Boliviji odkrili novo vrsto glodalcev. Odrasel osebek tehtal okoli 300 gramov, dolg je okoli 22 centimetrov, dlaka pa je siva z rdečkasto nadlanko. Glodalca so odkrili zoologi münsterske univerze in ga imenovali Galea monasteriensis, kar pomeni münsterški morski prašiček. Odkrili so ga povsem po naključju. Pred šestimi leti so raziskovalci pripeljali v Nemčijo skupino bolivijskih morskih prašičkov iz pokrajine Kočabamba, da bi jih križali z domačimi in s tem preprečili križanje v bližnjem sorodstvu. Toda izkazalo se je, da gre za popolnoma drugo vrsto, saj križanje ni uspelo. Zato so se bolivijskim glodalcem morali bolj posvetiti. Genetska analiza pa tudi primerjava kosti in zob je pokazala, da je domneva resnična. Poleg tega, da imajo nekatere telesne posebnosti, so bolivijski morski prašički še monogamni. Profesor münsterske univerze Norbert Sachser je dejal, da so takšna odkritja zares redka, saj velja, da čim večji je sesalec, tem manjša je verjetnost, da bi odkrili novo vrsto.

Ugodnosti za nove naročnike revije Demokracija:

- prvi mesec boste revijo prejeli brezplačno
- brezplačno prejmete majico Demokracija
- sodelujete v žrebanju za eno od knjig naše založbe

Naročnina na revijo Demokracija je lahko tudi darilo.

Naročilnica

Akcija - novi naročniki - prvi mesec **brezplačno!**

Plačilo s poloznico • Uredništvo revije Demokracija • p.p. 4315, 1001 Ljubljana

DEMOKRACIJA

ime in priimek: _____

datum rojstva: _____

ulica: _____

kraj, poštna št.: _____

pošiljati začnete dne: _____

datum: _____

podpis naročnika: _____

Davčni zavezanec: ☐ da ☐ ne

Če želite 8-odstotni popust pri naročnini, vas prosimo, da označite status, ki ga imate: ☐ upokojenec ☐ invalid ☐ brezposeln ☐ študent ali dijak

S to naročilnico se zavežem, da bom naročnik Demokracije najmanj eno leto!
cena: 550 SIT

Po vojni znova zgrajeni znameniti most v Mostarju naj bi simboliziral možnosti za spravo med etničnimi skupinami.

Fotografije: Reuters

V Evropo prek haaškega sodišča

Zahodni Balkan ostaja bela lisa, ko gre za širitev evroatlantskih integracij. Medtem ko je Hrvaška pogojno dobila zeleno luč za nadaljnji proces pridruževanja Evropski zvezi, ostajajo Bosna in Hercegovina, Srbija in Črna gora, Makedonija in Kosovo z vidika Zahoda bolj problem, ki ga mora Zahod reševati, kot pa območja, ki naj bi v kratkem postala del Zahoda.

Kateri problemi najbolj ovirajo vključitev teh družb v evroatlantske integracije, kamor si večina njihovih prebivalcev vsaj načelno želi? Ko gre za formalno demokratičnost, balkanske sode Evropske zveze nikakor nimajo tolikšnih problemov kot njene vzhodne sode na območju Skupnosti neodvisnih držav. Težav z nezamenljivimi avtoritarnimi voditelji, nesvobodnimi mediji, izginotji političnih nasprotnikov in volilnimi manipulacijami, za katerimi trpijo Ukrajina, Rusija, Belorusija in večina drugih članic Skupnosti neodvisnih držav, na zahodnem Balkanu praktično ne najdemo več.

Na celotnem območju nekdanje Jugoslavije danes prihaja do normalnih menjav na oblasti na podlagi demokratično izražene ljudske volje. Avtoritarnih in polavtoritarnih režimov v tej regiji ni več, vzpostavila se je precej normalna politična konkurenca. Deloma je k temu pripomogel precejšen nadzor s strani mednarodne skupnosti, ki je v regiji močno navzoča. Oktobra letos so parlamentarne volitve potekale tudi na Kosovu, drugič v njegovi zgodovini, in postopki so bili pod budnimi očmi mednarodnih opazovalcev prav tako označeni kot popolnoma korektni.

Od kolektivne k individualni krivdi

Glavni politični problem celotne re-

gije se seveda pojavlja drugje: pri obračunu z najbližjo preteklostjo in pri vzpostavljanju državnosti. Ni naključje, da se problem obračuna s preteklostjo najpogosteje pojavlja prav kot vprašanje sodelovanja s haaškim sodiščem za območje nekdanje Jugoslavije. Kaznovanje krivcev za vojne zločine je namreč tisto, ki omogoča opredelitev individualne krivde. Če tega ni, se zdi, da je krivda kolektivna in da so za etnično čiščenje in druge vojne zločine krivi celotni narodi. Šele kaznovanje individualne krivde naj bi bilo tako eden glavnih pogojev za spravo med narodi ter med etničnimi večinami in etničnimi manjšinami v regiji.

Celo za Hrvaško je postal primer Gotovina osrednji pomislek Evropski zvezi ob sprejetju odločitve o pristopnih pogajanjih. Hrvaške oblasti so sicer že doslej poudarjale, da celotna država ne bi smela biti talka enega samega človeka. Res je tudi, da je zločine, ki jih obtožnica očita generalu Gotovini, po naravi

in obsegu težko primerjati na primer z zločini Karadžića in Mladića v Srebrenici. Toda v resnici ne gre toliko za vprašanje enega samega človeka, ampak za bolj načelno vprašanje, ali je vlada pripravljena sodelovati s haaškim sodiščem tudi v primerih, ko mora za to plačati določeno politično ceno. Drugi primeri so se namreč za Hrvaško večinoma rešili precej gladko in niti niso predstavljali kakšnega posebnega izziva. General Ademi se je sodišču vdal sam (s čimer se je nacionalistov ni usmerila na vlado, ampak kar nanj osebno), general Bobetko je umrl. General Gotovina je tako postal simbol hrvaškega (ne)sodelovanja s haaškim sodiščem.

Problem Republike srbske

Bosna in Hercegovina je od evroatlantskih integracij veliko bolj oddaljena, sorazmerno večji pa so tudi njeni problemi. Letos je bila že drugič zavrnjena njena prošnja celo za tako ohlapno obliko sodelovanja, kot je Natovo Partnerstvo za mir. Vzrok je popolno nesodelovanje srbskega dela te enitete, Republike srbske, s haaškim sodiščem, ceno nesodelovanja pa seveda plačuje Bosna kot celota. Vi- »

• Lord Paddy Ashdown, visoki predstavnik mednarodne skupnosti v Bosni in Hercegovini: njegovi ukrepi proti Republiki srbski so sprožili ostre reakcije v Srbiji pa tudi v Rusiji.

• Pripadniki mednarodnih sil v Bosni in Hercegovini: poveljstvo je prešlo od Nata k Evropski zvezi.

• Zemljevid BiH z označeno delitvijo med Republiko srbsko in Bošnjaško-hrvaško federacijo: delitev Bosne po daytonskem sporazumu

• Množična grobišča v Srebrenici: glavni krivci ostajajo nekažnovani.

• Dragan Mikerević, premier Republike srbske: protestni odstop zaradi Ashdownovih ukrepov

» soki mednarodni predstavnik Paddy Ashdown je v okviru svojih pristojnosti po daytonskem sporazumu razrešil šest policijskih in še tri druge visoke uradnike Republike srbske. Ukrep je bil sam po sebi glede na okoliščine precej blag in niti ne predstavlja kakšne posebne novosti. Verjetno so bolj kot to srbsko stran razburile Ashdownove napovedi o odpravi obrambnega in notranjega ministristva na ravni entitet, v skrajnem primeru pa še njegova grožnja o morebitni odpravi Republike srbske. Njen premier Dragan Mikerević se je na vse to odzval s protestnim odstopom.

Zanimivo je, da je Ashdown s svojimi ukrepi mednarodno skupnost (znova) razdelil na vzhod in zahod, pri čemer so si Evropa in ZDA v stališčih bliže, na drugi strani pa je Rusija z nekaterimi pravoslavno-slovanskimi zavezniki. Kritičen odziv Rusije na Ashdownove ukrepe, ki v njih vidi "ogrožanje krhkega ravnotežja", je tega visokega predstavnika mednarodne skupnosti celo presenetil, saj naj bi bila Rusija vnaprej seznanjena z ukrepi. Vsekakor bi ruska reakcija kazala, da poskuša ta država znova okrepiti svoj mednarodni položaj in pri tem izkoristiti "bele lise" v evropski integraciji,

kakršna je zahodni Balkan. Če najde pri tem zaveznike med srbskimi skrajnimi nacionalisti in odločnimi nasprotniki sodelovanja s haškim sodiščem, je to očitno niti posebej ne moti.

Evropska komisija je nasprotno podprla Ashdownove ukrepe, še odločnejše pa so bile, kot je v teh primerih običajno, ZDA. Američani so na ravnanje Republike srbske, ki ni od konca vojne dalje prišla še niti enega Srba, osumljenega vojnih zločinov, tako ostreje reagirali. Predstavnikom obeh vladajočih strank v Republikah srbski, Srbske demokratske stranke in Stranke za demokratski napredek, je tako prepovedan vstop v ZDA, zamrznjeni pa so tudi tamkajšnji finančni viri obeh strank.

Mladićeva pokojnina

Nič bolje ni s sodelovanjem Srbi je in Črne gore. General Ratko Mladić se najverjetneje skriva v Srbiji, kjer ga po nekaterih informacijah varujejo določeni srbski vojaški in policijski krogi. Od srbskih oblasti dobiva vojaško pokojnino – po besedah srbskega predsednika Tadića mu ta formalnopravno pripada –, ki jo zanj redno pobirajo njegovi sorodniki. Obtoženec za najhujše vojne zločine na območju nekdanje Jugoslavije je vsak

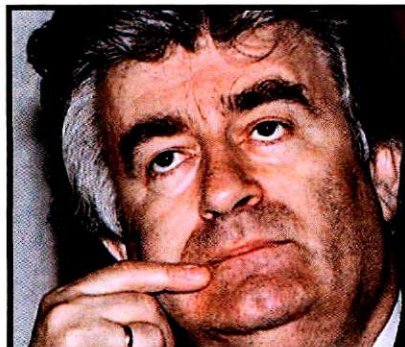
meseč nagraden z dobrimi 500 dolarji pokojnine, kar je več kot dvakrat toliko, kot znaša povprečna pokojnina v Srbiji. Zanimivo je, da lahko Mladića brez težav najde njegova bogata pokojnina, ne morejo pa ga – vsaj uradno ne – najti srbske oblasti, ki zatrjujejo, da ga menda sploh ni v Srbiji.

Nesodelovanje s Haagom je še očitnejše, ko gre za pripadnike srbske vojske in policije, ki so obtoženi vojnih zločinov na Kosovu. Pripravljenost predsednika srbske vlade Vojislava Koštunice na sodovanje s haškim sodiščem vključuje kvečjemu "pravico" obtožencev, da se sodišču sami vdajo, nikogar pa ni pripravljen aretirati in prisilno izročiti mednarodnemu sodišču. Sklicuje se na to, da mnogi Srbi obravnavajo te ljudi kot narodne junake in da bi njihova izročitev vodila v politično nestabilnost. Ameriški veleposlanik Pierre-Richard Prosper, pristojen za področje vojnih zločinov, je to raven sodelovanja označil za "ničelno" in kot glavnega krivca izpostavil premierja Koštunice. Vladno nesodelovanje s Haagom kritizira tudi njen zunanji minister Vuk Drasković, ki pa utegne imeti zaradi svoje politike težave celo znotraj lastne stranke. Tudi večji del srbskih državljanov po

raziskavah javnega mnenja meni, da obtožencev ne bi smeli izročati haškemu sodišču, tudi če bo država zaradi tega utrpela mednarodno škodo.

Enotno o četnikih

Tudi pri tem vprašanju je srbska politika razdeljena na nacionaliste, ki pod vodstvom Koštunice prevladujejo v vladni koaliciji, in bolj zahodno usmerjene politike, ki jih predstavlja srbski predsednik Tadić. Slednji pa so lahko v tej državi tudi v smrtni nevarnosti, kot sta v preteklosti pokazala umor nekdanjega premierja Zorana Đinđića in še pred tem poskus atentata na Draskovića. V to serijo po vsej verjetnosti sodi tudi nedavna zelo sumljiva prometna nesreča, katere žrtev bi lahko postal predsednik Tadić. Kljub razlikam pa je vrh srbske politike brez težav dosegel soglasje o Ashdownovih ukrepih proti Republikah srbski v Bosni in jih ostro obsodil. Podobno široko soglasje so lahko v srbskem parlamentu našli tudi pri izenačitvi pravic nekdanjih četnikov s pravicami nekdanjih partizanov. Tema bi bila zanimiva kvečjemu za razne stare borce, ki še vedno živijo v preteklosti, če ne bi bili četniški simboli povezani tudi z etničnim čiščenjem in vojnimi zločini na območju nekdanje

• Radovan Karadžić, obtoženec za vojne zločine, se še vedno uspešno skriva v Bosni.

• General Ratko Mladić: srbske oblasti ga uradno menda ne morejo najti, redno pa ga najde vojaška pokojnina, ki mu jo namenja.

• Boris Tadić, predsednik Srbije, velja za predstavnika bolj zahodno usmerjene politike.

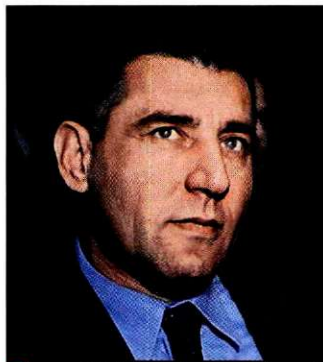
Jugoslavije v devetdesetih letih prejšnjega stoletja. Prav iz tega razloga obnovljeno srbsko navdušenje nad četnistvom ni posebno spodbuden znak.

Verjetno ima še najmanj izbire glede sodelovanja s haškim sodiščem Kosovo, ki je pod najbolj neposrednim mednarodnim pokroviteljstvom. Proti Albancem je bilo vloženih že več ob-

kotirali, večina njihovih poslancev, ki imajo v parlamentu zagotovljeno desetodstotno kvoto, pa bojkotira seje parlamenta in pri tem dejansko sledi napotkom iz Beograda. Državnost sosednje Makedonije sama po sebi sicer ni sporna, težji izziv pa bo v okviru te državnosti zagotoviti sožitje med slovansko večino in veliko albansko

državo skoraj samo še zaradi pritiska Evropske zveze na podlagi domneve, da bi njun razhod spodbudil nove dezintegracijske procese v regiji. Verjetno še največje nejasnosti pa so spet povezane prav z Bosno in Hercegovino in njenimi etnično opredeljenimi "entitetami". Kot so že nakazali Ashdovnovi ukrepi in odzivi nanje, lahko tu pri-

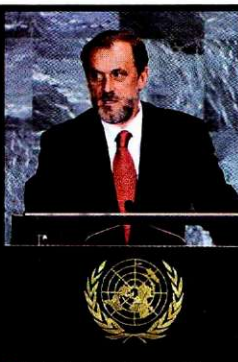
v Bosni zelo majhna. Tako je treba razumeti tudi formalno spremembo statusa mirovnih sil v Bosni – iz misije Nata v misijo Evropske zveze, kar se izraža predvsem kot umik ZDA. Če bi obstajala resna nevarnost oboroženega spopada, se Nato ne bi umaknil. EZ namreč ni vodila še nobene zahtevnejše vojaške operacije, njene članice pa

• General Ante Gotovina, osumljen vojnih zločinov: simbol hrvaškega (ne)sodelovanja s haškim sodiščem

• Vojislav Koštunica, srbski premier, si srbsko sodelovanje s haškim sodiščem predstavlja le kot pravico obtožencev, da se sodišču prostovoljno vdajo.

• Vuk Drašković, srbski zunanji minister, zagovarja več sodelovanja s Haagom.

• Ramush Haradinaj, novi kosovski premier in nekdanji poveljnik OVK na zahodu Kosova: če bi se znašel med osumljenci za vojne zločine, bi čakala Kosovo resna politična kriza.

tožnic, do konca letošnjega leta pa tožilka Carla del Ponte napoveduje še nekaj pomembnejših. Politično precej nerodna situacija bi nastala, če bi se med njimi znašel tudi novi, po vseh demokratičnih pravilih izvoljeni kosovski premier Ramush Haradinaj, nekdanji poveljnik OVK na zahodu Kosova.

Problem državnosti

Drugi problem, ki je skupen celotni regiji, pa je državnost. Na Kosovu je večinska volja za oblikovanje lastne državne tvorbe, ločene od Srbije, nesporna in značilna tudi za tiste albanske politike, ki z vidika Zahoda veljajo za najzmernejše. Problem pa je, da na albanski in na srbski strani primanjkuje volje za integracijo srbske manjšine v okviru take državnosti. Kosovski Srbi so tako zadnje volitve boj-

manjšino, ki po nekaterih ocenah tvori celo tretjino prebivalstva, ob nadaljevanju sedanjih demografskih trendov pa lahko v ne tako oddaljeni prihodnosti postane večina. Temelj sožitja naj bi postal ohridski sporazum, ki je po neuspelem referendumu o njegovi zavrnitvi ostal v veljavi.

Nerešeno je tudi razmerje med Srbijo in Črno goro, ki tvorita skupno

čakujemo soočenje dveh interpretacij daytonskega sporazuma: tistih, ki bodo bolj poudarjale enotnost Bosne (za njimi stoji predvsem Zahod), in tistih, ki bodo predvsem zagovarjale posebni status entitet, predvsem Republike srbske (ta politika je seveda blizu predvsem sosednji Srbiji pa tudi Rusiji).

Kljub temu je verjetnost obnove spopadov med etničnimi skupinami

so pri reševanju bosenskega konflikta v okviru OZN vse do vključitve Nata pod ameriškim vodstvom odigrale precej neslavno vlogo in jih zato niti nobena stran v konfliktu ni jemala preveč resno. Zato niti ni nenavadno, da bo Severnoatlantsko zavezništvo v Bosni vseeno ohranilo nalogo, ki je verjetno najzahtevnejša – lov na zloglasne vojne zločince. Gjyle Vishaj

VESEL BOŽIČ IN SREČNO 2005

- * v knjigi
- * na zgoščenki
- * na internetu

www.rumenestrani.com

intervju

Fotografija: Dane Kostić

Je doktorica fizikalnih znanosti. Leta 1984 je postala izredna, leta 1996 pa redna profesorica s posebnim statusom na Oddelku za fiziko FMF Univerze v Ljubljani. Na univerzi se je redno zaposlila leta 1971. Je ustanoviteljica Primorskega inštituta za naravoslovne in tehnične vede (PINT) v Kopru ter bila njegova direktorica in znanstvena svetnica od nastanka do julija 2004. Vodi temeljne raziskovalne in razvojne projekte z gospodarstvom. Predava klasično fiziko, kvantno mehaniko, teorijsko fiziko, jedrsko fiziko in fiziko osnovnih delcev, teorijo grup. Kot predavateljica velikokrat gostuje po univerzah na Zahodu in Vzhodu, objavila je več kot sto znanstvenih člankov in vabljenih predavanj v uglednih znanstvenih revijah. Med drugim je bila predsednica Nacionalnega komiteja za fiziko v času, ko so postali slovenski fiziki člani Evropskega fizikalnega društva.

Po zadnjih volitvah, ko je prišlo do sprememb na oblasti, je prišlo tudi do sprememb v organizaciji vlade glede znanosti in visokega šolstva, ki sta prej spadala pod ministrstvo za šolstvo, znanost in šport, sedaj pa sta uvrščena v samostojno ministrstvo. Menite, da bo ta sprememba pozitivno vplivala na položaj znanosti in visokega šolstva?

Sprememba organizacije financiranja ponuja priložnost za vzpodbujanje takih sprememb v visokem šolstvu, ki bodo pospešile prilagajanje študijskih programov in način študija hitrim spremembam v gospodarstvu in družbi, pa tudi raziskovalce lahko vzpodbudi, da bodo intenzivneje sodelovali v razvojnih raziskavah z gospodarskimi organizacijami, zaradi česar bo prenos znanja in idej z univerz in inštitutov na gospodarstvo učinkovit. Vendar teh sprememb ni lahko ne vzpodbuditi, še manj izpeljati na učinkovit način. Avtonomija univerze, ki je nujna zato, ker samo ljudje z učinkovitim znanjem lahko dobro odločajo o tem, kaj je vredno raziskovati in kaj poučevati, hkrati omogoča učiteljem in raziskovalcem, da se ne zmenijo za spremembe, ki jih doživlja družba, in študijskih programov ne prilagodijo spremembam. Učitelji na fakultetah

Oddelki univerze so precej zaprti sistemi: ni mednarodnih razpisov za učiteljska mesta, celo strokovnjaki s habilitacijo, ki prihajajo z raziskovalnih inštitutov, nimajo dosti možnosti, da bodo izbrani na učiteljsko mesto, če niso prav iz tistih laboratorijev, v katerih učitelji oddelkov opravljajo raziskovalno delo. Oddelki (skoraj) ne morejo povabiti učiteljev od drugod, ni podoktorskih mest, za katera bi se potegovali mladi obetavni raziskovalci z vseh koncev sveta. Pač pa učitelji hodijo na krajše obiske po evropskih, ameriških in drugih univerzah in inštitutih, sodelujejo na mednarodnih konferencah bolj ali manj aktivno. Z inštituti in univerzami po Evropi in svetu vzdržujejo stalne stike, sodelujejo v evropskih in zunajevropskih projektih, pošiljajo v tujino svoje študente. Z večjimi raziskovalnimi centri sodelujejo tudi cele skupine. Prav tako se študentje Univerze v Ljubljani zunaj dobro odrežejo. Študijski programi oddelkov so prilagojeni povprečnim študentom. Najbolj nadarjeni nam uhajajo na podiplomski študij v tujino in se pogosto ne vrnejo. Mi tujih študentov skoraj ne vabimo. Novo ministrstvo lahko vpliva na spremembe, vendar bo to težko delo.

poskrbi predvsem za take kriterije, ki omogočajo status quo. Za učinkovite spremembe v takih razmerah ni prostora. Raziskuj tako, kot raziskujem jaz, bodi delaven, učinkovit, iznajdljiv in uspešen na moj način. Sodeluj v skupinah z 10, 100 ali celo 1.000 raziskovalci, ki skupaj nastopamo kot avtorji člankov, pa se boš uvrstil med tiste, ki jim bomo program priporočili v financiranje. Ko sem skupaj s sodelavci ustanovila Primorski inštitut za naravoslovne in tehnične vede v Kopru, sem se na ustanovitev temeljito pripravila. Zbrala sem skupino zelo uspešnih raziskovalcev – univerzitetnih učiteljev in zelo obetavnih asistentov, ki so bili pripravljeni delati na temeljnih in aplikativnih raziskavah, hkrati pa prenašati znanje prek razvojnih raziskav tudi v gospodarstvo. Obiskali smo številne gospodarske organizacije po Sloveniji in se lotili nekaterih skupnih projektov. Želeli smo pokazati troje: a) da se raziskovalci in učitelji z veliko znanja, ki so ga pridobili pri temeljnih raziskavah, lahko uspešno vključijo tudi v razvojne raziskave z gospodarstvom, tako da lahko bistveno pripomorejo k njegovemu razvoju, b) da na novo nastale univerzitetne ustanove lahko postavijo študijske programe, ki bodo dohajali spremembe v gospodarstvu in družbi, c) da morajo biti raziskovalci in učitelji, ki sodelujejo pri nastajanju novih univerz in inštitutov, dosti boljši od slovenskega povprečja, kajti le tako bo univerza uspešno začela svoje poslanstvo. Politika nas je (prav tako tudi sistem strokovnih komisij, ki je odločal o financiranju) pustila z verbalno podporo, ni nas podprla s sredstvi za prepotrebne začetne lastne laboratorije in tudi sicer nas je finančno pustila brez podpore, četudi je ves čas govorila prav o pomembnosti prenosa znanja z univerz in inštitutov v gospodarstvo. Dostikrat je bila njena vloga celo zelo negativna. Moč, ki jo daje politika sebi všečnim raziskovalcem, kadar jo lah-

Vloga politike v znanosti je pogosto negativna

Pogovor z dr. Normo Mankoč Borštnik

naravoslovno-tehnoloških smeri so se uspešno vključili v svetovno tekmo za čim večje število publikacij v kar se da uglednih revijah. Tekma za čim večje število objav je naporna in zahtevna. Sodelovanje fakultet z raziskovalnimi inštituti je tam, kjer opravljajo učitelji s fakultet raziskovalno delo na inštitutih, dokaj zgledno, sicer pa pomanjkljivo. Inštituti praviloma niso del univerze.

Kakšne so bile doslej vaše izkušnje z odnosom oblasti oz. politike do znanosti in visokega šolstva?

Politiki razmišljajo kratkoročno, ker jih k temu silijo volitve. Problem izbire predlogov programov ali projektov, ki jih bo vlada financirala, prepuščajo stroki, to je referijskemu sistemu. V majhni Sloveniji, kjer vsi vse poznajo, ta sistem

ko, je dosti prevelika. Novosti pa so si vselej – ne samo zdaj in pri nas – težko utirale poti.

Slovenija je maja 2004 postala polnopravna članica Evropske unije. Kaj to po vašem mnenju predstavlja za visoko šolstvo v Sloveniji in kaj za znanost?

Evropa daje priložnost, da polnopravno (dru- »

» gače kot do sedaj) vstopamo v evropske projekte. Vendar bo kakovost naše znanosti in našega univerzitetnega študija odvisna predvsem od nas samih. Ker se majhni sistemi lahko veliko hitreje prilagajajo spremembam, bomo, če bomo to (najbrž edino) prednost, ki jo imamo, ker smo majhen sistem, izkoristili, Evropo lahko dobro "unovčili". To pomeni, da bomo izdelali mehanizme, ki bodo vzpodbujali nastajanje novih znanj in prenos teh znanj v gospodarstvo, mehanizme, ki bodo vzpodbujali nastanek novih študijskih smeri, ki bodo aktualne tedaj, ko bodo študentje študij končali, da bomo privabili sposobne raziskovalce in učitelje od drugod (iz vzhodne in jugovzhodne Evrope), da bomo privabili obojestrane mlade ljudi od drugod, da bomo znali obdržati naše najboljše, da bomo aktivno povezali podiplomske študijske programe z univerzami sosednjih držav, da bomo morda celo postavili kvalitetno mednarodno univerzo. Teh mehanizmov se ne moremo naučiti pri posnemanju velikih evropskih držav.

V zvezi s tem se veliko govori o t. i. bolonjskem procesu. Slišati pa je mogoče opozorila pred prehitro reformo slovenskega visokošolskega sistema. Kakšno je vaše mnenje?

Bolonjskemu procesu se univerze, prav gotovo velja to za ljubljansko, lahko prilagodijo skoraj brez težav pa tudi brez dejanskih sprememb. Za učinkovito šolstvo je potrebno dosti več kot prilagajanje formalnim zahtevam. Vendar je poziv k spremembam, ki jih ponuja bolonjski proces, priložnost, ki jo lahko univerza učinkovito izkoristi za to, da bo ponudila študentom taka znanja, ki jih bodo študentje učinkovito uporabili v gospodarstvu jutrišnjega dne. Menim, da bodo vodilni ljudje jutrišnjega dne potrebovali veliko tehnološkega in naravoslovnega znanja, da bodo znali oceniti, kam nove tehnologije vodijo in kakšnih gospodarskih projektov se je smiselno lotiti. Ob tem bi bilo treba tudi oceniti, ali je razmerje med študenti družboslovnih in naravoslovnih smeri takšno, da bodo v prihodnjih letih vsi našli primerno delo in bodo pri delu učinkoviti.

Akademik dr. Janko Kos je kot strokovnjak v okviru vlade v senci opozarjal, da je treba pred uvedbo reforme visokega šolstva z vključevanjem v t. i. bolonjski proces ustrezno vsebinsko preoblikovati srednje in osnovno šolstvo in razdeliti univerze na manjše enote.

Od 1996 do 1999 sem bila članica Sveta za splošno izobraževanje Republike Slovenije. Tedaj sem predsedniku sveta napisala pismo ali nekaj pisem, v katerih ugotavljam, da snov z univerz prihiti v srednje in osnovne šole, še preden jo učitelji na univerzi prav razumejo, potem pa jo dostikrat učitelji v srednji in v osnovni šoli posredujejo učencem tako, da je ti ne morejo razume-

Študijski programi oddelkov so prilagojeni povprečnim študentom. Najbolj nadarjeni nam uhajajo na podiplomski študij v tujino in se pogosto ne vrnejo. Mi tujih študentov skoraj ne vabimo. Novo ministrstvo lahko vpliva na spremembe, vendar bo to težko delo.

ti. Če je take snovi preveč, postane učenje neučinkovito. Predlagala sem, da bi celotni študijski program za srednje šole razdelili na tretjinski obvezni del, drugo tretjino naj učitelj izbere iz preostalih dveh tretjin tako, da bodo on in dijaki imeli z

Morda bi tisti, ki govorijo o politizaciji v našem primeru, morali govoriti o tem, kako je s politizacijo znanosti in šolstva, če minister postane v. d. direktorja nastajajoče univerze.

njo največ veselja. Program bi bil tako za tretjino krajši in bi bilo več časa za razmišljanje in razumevanje. Ne mislim, da so zdaj šolarji preobremenjeni z delom, menim pa, da je njihova obremenjenost premalo učinkovita, da jim po končanem šolanju pusti premalo znanja in premalo veselja, da bi se z osvajanjem novega znanja ukvarjali tudi v prihodnje. Tedaj smo v svetu za splošno izobraževanje kot majhna skupina skoraj prepričali preostale, da je treba učne načrte temeljiteje spremeniti, kot pa se je to zgodilo. Je pa res, da je učitelj tisti, ki napravi študijski proces učinkovit ali pa ne. Učitelja pa je treba na to pripraviti. To vlogo bi morale opraviti univerze, pa so pri tem premalo učinkovite. Tudi zato, ker nimajo prave spodbude od zunaj. Sistemi se ne spreminjajo, če zato ni posebnega vzroka. Z univerzami ni nič drugega.

V Sloveniji imamo zdaj tri univerze. Sami ste bili aktivni v prizadevanjih za primorsko univerzo. Kaj pomeni ta univerza za Primorsko in kaj za Slovenijo?

Sodelovanja, ali bolje, vodenja projekta po-

stavitve Primorskega inštituta za naravoslovne in tehnične vede v Kopru sem se lotila v glavnem iz dveh razlogov. Prvič, po mojem mnenju Primorska, posebej obalni pas, potrebuje kakovostne raziskave na področju naravoslovja in tehnologij z dobro opremljenimi laboratoriji, ki bodo podlaga za sodelovanje z gospodarstvom in za postavitev kvalitetnega študija s področja naravoslovja in tehnologij. Tudi zato, ker v času, ko se odpirajo meje z Italijo, lahko aktualne in kakovostne raziskave ter aktualni in kakovostni univerzitetni študiji zadržijo najsposobnejše mlade ljudi doma in pritegnejo mlade iz zamejstva. Drugič, ker verjamem, da ima Slovenija v okviru Evrope najboljše možnosti tedaj, če kar najbolje izkoristi znanje, ki ga v Sloveniji raziskovalci na področju naravoslovnih in tehničnih ved gotovo imamo, saj uspešno tekmuje mo v mednarodni areni znanja. Prenos znanja in samozaupanja raziskovalcev s temeljnih in aplikativnih raziskav na področje gospodarstva prek projektov z gospodarstvom pa tudi prek spremenjenega izobraževalnega procesa na univerzi, v katerem študentje sodelujejo že v tretjem in četrtem letniku v skupnih projektih z gospodarstvom, bo po mojem mnenju bistveno vplivalo na nastanek novih podjetij v novotvijem znanjem. Slovenska podjetja sodijo po večini med mala ali srednja podjetja. Težko da bodo sama zmogla postaviti laboratorije za vrhunške raziskave, ki jih bodo privedle med podjetja

z visoko dodano vrednostjo. Skupaj z univerzami ob učinkovitem nagrajevanju uspešnih raziskovalcev pa so možnosti za uspeh precej večje.

Če se ne motim, ste se zaradi Univerze na Primorskem celo zapletli v spor s sedanjo rektorico univerze in nekdanjo ministrico za šolstvo dr. Lucijo Čok. Zakaj?

Zakaj najprej ministrici za šolstvo, znanost in šport in potem rektorici Univerze na Primorskem nisem bila pogodu, pravzaprav ne vem. Menim, da bi morala vsaka odprta osebnost, posebej minister in tudi nekdo, ki se poteguje za rektorsko mesto, in še posebej rektor, ki ve, kako pomembno je kakovostno znanstveno delo za dober študijski proces in kako pomembna sta naravoslovje in tehnologija za gospodarstvo Primorske, biti naše skupine raziskovalcev vesela, posebej če ta skupina uspeva povezovati temeljne in razvojne raziskave z gospodarstvom, ne glede na to, ali smo ji simpatični ali ne. Univerza je predvsem skupina ljudi, ki so dobri raziskovalci in pedagogi in ki želijo storiti kar največ za to, da zraste univerza v

zares dobro ustanovo. Slaba univerza naredi vselej veliko več škode kot koristi. Gospa Čokova ni tako ravnala. Tudi zaradi nje nam je bilo težko, pa je vsak začetek že sam po sebi zelo težak, posebej še ker nismo imeli nikjer nobene podpore, prej obratno. Ko mi je potekel mandat, je poskrbela, da nisem več članica UP, kot da bi me ne bilo več med živimi. Preprosto povedano, vrgla me je z univerze in po mojem mnenju ni ravnala zakonito.

V zadnjem času je bilo veliko govora o ponarejenih diplomah in kupljenih akademskih nazivih. Vas to peseneča?

Če si od svojih kolegov na Univerzi v Ljubljani želim, da bi bili bolj pripravljeni spremeniti univerzo tako, da bo bolj pripravljena na jutrišnji dan, jim glede te vrste poštenosti povsem zaupam. Če taki primeri sploh so, so zelo redki in se ne bodo ponavljali.

Aktivni ste bili tudi v prizadevanjih za ustanovitev Primorskega inštituta za znanost in tehnologijo (PINT). Kakšen pomen ima omenjeni inštitut za slovensko raziskovalno dejavnost?

Na novo nastajajoči inštitut kjer koli v svetu se srečuje vsaj z dvema vrstama problemov, in sicer kako pritegniti kar najboljše ljudi in kako oblikovati raziskovalni program. Pri nas je problemov še dosti več. Novi inštitut se srečuje z absolutnim pomanjkanjem sredstev za opremo, za plače raziskovalcem (pri prijavitvi projekta na MŠZŠ upoštevajo pri dodelitvi sredstev samo že zaposlene raziskovalce, teh pa ne moreš zaposliti, dokler nimaš sredstev za plače), za plače delavcev uprave in kritje stroškov delovanja inštituta. PINT vse do letošnjega januarja ni prejel t. i. sredstev iz ustanoviteljskih obveznosti, ker so veljala pravila, da je inštitut do teh sredstev upravičen, šele ko je vključen v programsko financiranje. To povzroča dokaj nestabilno finančno poslovanje inštituta, predvsem ker se predlogi za nove programe obravnavajo na pet let. Po drugi strani je sodelovanje z gospodarstvom vse prej kot preprosto, ker ima to težave že s preživetjem, ker razmišljajo drugače, ker se morata gospodarstvo in znanost šele privaditi na skupno iskanje novih možnosti in ker je treba učinkovito stimulacijo takega sodelovanja šele razviti.

Bilo je vredno vstopiti v ta projekt, saj nas je gospodarstvo sprejelo dovolj vzpodbudno, tudi raziskovalci na Obali so bili projekta veseli. Nekateri raziskovalci v Ljubljani, in teh je bilo kar precej, so bili nad njim navdušeni. Drugi so razumeli nov inštitut predvsem kot nevarnost, da bo del sredstev, ki jih že tako ni bilo veliko, odtekel v inštitut, zato mu niso bili naklonjeni.

Tudi zavezo inštituta, da bo skrbel za mednarodno ugledne bazične raziskave, pri tem pa imel za enega od zelo pomembnih ciljev prenos

znanja z bazičnih na razvojne raziskave z gospodarstvom, so večinoma sprejemali z dvomom; iz več vzrokov: uspešno delati na bazičnih raziskavah je že samo po sebi dovolj zahteven projekt. Prenos tega znanja na gospodarstvo tako, da isti raziskovalci seniorji sodelujejo tako na bazičnih kot na aplikativnih in razvojnih projektih, pa se je tistim, ki so za to zavezo inštituta vedeli, zdel neizvedljiv.

Na žalost nam ljudi v tedanjem Visokošolskem in Raziskovalnem središču v Kopru ni uspelo prepričati, da je to dober in koristen projekt. Iz več razlogov najbrž. Prišla sem iz Ljubljane (po starših sicer Primorka), pobuda za nastanek primorske univerze pa je na Obali tekla že desetletje. Četudi nismo nikomur hodili v "zelje", saj na področju naravoslovja in tehnologije Koper nima prav dosti narejenega, posebej ne, kar bi bilo povezano prek skupnih projektov z gospodarstvom, je bil njihov odziv negativen, vsaj tako se je odražal v naših poskusih za sodelovanje.

Sistemi se ne spreminjajo, če zato ni posebnega vzroka. Z univerzami ni nič drugače.

K sodelovanju smo pritegnili uspešne raziskovalce in učitelje z Univerze v Ljubljani, manj iz Maribora ter ljudi predvsem iz obeh največjih inštitutov. Pritegnili smo nekaj uglednih seniorjev in mladih od drugod. Postavili smo zelo dober temeljni projekt in nekaj dobrih aplikativnih, začeli smo se učiti sodelovanja z gospodarstvom pri skupnih projektih. Preden smo se projekta lotili, smo se o njegovem pomenu za Primorsko – to je o postavitvi inštituta in fakultete za naravoslovno-tehnične vede na Obali – pogovorili z upravami velikega dela gospodarstva na Primorskem. Pogovorili smo se z župani, odgovornimi na ustreznih ministrstvih in dobila sem vtis, da nas gospodarstvo podpira, pozitiven odnos do projekta pa so pokazali tudi politiki na Primorskem in v Ljubljani.

Inštitut in fakulteta za naravoslovne in tehnične vede, ki smo ju začeli postavljati že pred petimi leti, pa predlog študijskega programa za tehnološko obarvan študij računalništva in informatike z znanjem naravoslovja ni mogel spraviti skozi Svet za visoko šolstvo. Predvsem zato, ker nismo imeli podpore lokalne skupnosti, to je tedanjega Visokošolskega središča v Kopru. Ko smo pred skoraj dvema letoma začeli proces vključevanja v nastajajočo Univerzo na Primorskem, se razmere niso izboljšale. Prav nasprotno. Univerza na Primorskem našega inštituta ni podprla. Ni nas sprejela enakopravno.

Dr. Oto Luthar z Znanstvenoraziskovalnega centra SAZU je ustanovitev PINT v intervjuju za Mladino leta 2000 označil za politizacijo znanosti. Šlo naj bi za povezave z

ljudmi okrog nekdanjega ministra za znanost in tehnologijo Lojzeta Marinčka in SLS. Kako to komentirate?

Nikoli nisem bila v nobeni stranki. Seveda pa se za ustanovitev novega inštituta in univerze odločata vlada in parlament. Tedaj je za pobudo, da bi parlament podprl nastanek primorske univerze, tudi finančno, poslance navduševala podpredsednica parlamenta mag. Eda Okretič Salmič. Velika škoda je, da ta pobuda, ki jo je s podpisom podprla večina poslancev, ni prišla skozi parlament v obliki, ki bi omogočila zdrav nastanek primorske univerze. Lokalni interesi so bili očitno drugačni.

Ko se bo vlada naslednjic odločila, da ustanovi novo univerzo ali inštitut, naj da krmilo v roke najbolj prodornemu raziskovalcu in učitelju, ki ga lahko najde. Potem pa naj vlada in parlament namenita dovolj zagonskih sredstev, da bo nova ustanova pritegnila najboljše, vseeno od kod. PINT je nastal brez finančne podpore, tudi na-

stanek Univerze na Primorskem ni šel po taki poti, ki edina zagotavlja zdravo rast in hiter napredek.

Morda bi tisti, ki govorijo o politizaciji v našem primeru, morali govoriti o tem, kako je s politizacijo znanosti in šolstva, če minister postane v. d. direktorja nastajajoče univerze. Pa se ta minister ni utegnil izkazati v znanosti.

Zavzemate se za večjo povezanost raziskovalne dejavnosti z gospodarstvom. Na kakšen način?

Po moje je treba stimulirati učitelje naravoslovno-tehničnih smeri, ki so uspešni na mednarodnem trgu znanja na temeljnem raziskovalnem področju, da sodelujejo pri aplikativnih in razvojnih raziskavah v gospodarstvu. Stimulacija naj bo v dodatnih točkah, ki bodo prinesle raziskovalcem, ki bodo uspešni tudi v aplikativnih in razvojnih raziskavah, znatno višje plače. Vlada mora tudi dodatno vlagati v aplikativne in razvojne projekte z industrijo, vendar mora pri tem bolj kritično kot doslej preverjati, kako učinkovite so bile skupne raziskave. Pravo stimulacijo za prenos znanj z univerz in inštitutov v gospodarstvo bo gospodarstvo vzpodbudilo s tem, da bo nagrajevalo uspešne tehnologe, tako kot nagrajuje uspešne poslovneže. Stimulirati je treba hitrejšo posredovanje znanstvenih in tehnoloških znanj študentom, učne programe na fakultetah in visokih šolah hitreje prilagajati svetovnim trendom v gospodarstvu, hitreje odpirati nove študijske smeri, nov način dela na univerzah, ko bodo učitelji že v nižjih letnikih pritegnili študente k odprtim problemom, ki lahko pripeljejo do novih tehničnih rešitev v gospodarstvu.

Gasper Blazič

Ob koncu leta smo izvedeli, kdo so letošnji Severjevi nagrajenci. Tokratne Severjeve nagrade, ki jih tradicionalno podeljuje Sklad Staneta Severja Škofja Loka za igralske dosežke na poklicnih odrih, sta prejela članica Slovenskega ljudskega gledališča Celje Tjaša Železnik in član Slovenskega narodnega gledališča Nova Gorica Iztok Mlakar.

Študentsko Severjevo nagrado je dobil študent dramske igre na AGRFT Matej Puc, nagrado Skla-

Severjevi nagrajenci

da Staneta Severja za življenjsko delo na področju ljubiteljskega gledališča pa dr. Jože Robida.

Tjaša Železnik

Žirija je Tjaši Železnik dodelila nagrado za vlogi Roberte I in Roberte II v enodejankah Eugena Iones-

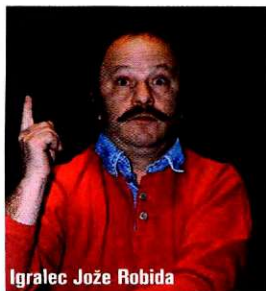
rokem razponu različnih igralskih stanj in gledaliških obrazov. Njeni ženski liki so krhki in brezkompromisni, prefinjeni in neposredni, karakterno izzivalni ali zresnjeni, minimalistični ali čustveni, odlikuje jo sposobnost igralskih transformacij; njeni ženski obrazi v posameznih

ne ali lisjak – obe je režiral Vito Taufer. V obrazložitvi nagrade so zapisali, je "dramski igralec Iztok Mlakar v preteklem letu v SNG Nova Gorica zasnoval in odigral domišljene in izvirne dramske like, še posebej pa izstopa njegova igralska podoba v komično grotesknem poosebljenem liku dramske osebe Vladimirja, v katerem skozi trpki smeh uzremo beckettovsko vdanost v usodo in človekovo brezizhodnost. Pretanjeno igralsko tkivo kljub mestoma tragično dramatičnim situacijam v odnosih z Estragonom in Pozzom Mlakarjev Vladimir nikoli ne zaide v patetičen izraz.

Z natančno in premišljeno interpretacijo ustvari celovit lik, mu mojstrsko, z njemu bogato različnostjo oblikovanja vloge in občutkom prave mere ter uporabo bogatih igralskih znanj, z domišljeno in natančno interpretacijo, vdihne živost in prepričljivost v umetniško dovršeni interpretaciji ko odigra/prikaže razumsko in čustveno silo človeškega duha."

Matej Puc

Matej Puc si je študentsko Severjevo nagrado prislužil z vlogo Alcesta v Molièrovem Ljudomrzniku, ki jo je (po besedah žirije) odigral zelo natančno in z mnogimi preo-

Igralec Jože Robida

Igralka Tjaša Železnik

ca Jacques ali podrejenost in Prihodnost je v jajcih v režiji Diega de Bree, za vlogo Chaterine v prvi slovenski uprizoritvi drame Davida Auburna Dokaz v režiji Janeza Lapajnetja in za več vlog v Ovidovih Metamorfozah (Človek, Druga hči, Io, Druga kača, Filomela, Mira, Lakota, Ženska) v režiji Vinka Möderndorferja. Žirija je v svoji utemeljitvi zapisala, da "Železnikovo odlikuje studioznost, bogata paleta čustev, govorna in telesna ustvarjalnost, pevski talent in izjemna kreativna energija, izpovedana v si-

uprizoritvah so ustvarjeni z igralsko čudežno močjo, natančno interpretacijo besedila in popolno igralsko koncentracijo, s čimer ustvarja umetniški presežek."

Iztok Mlakar

Iztok Mlakar je nagrado prejel za vlogo Jana Matkovića v politični drami Davida Edgarja Oblika mize v režiji Dušana Jovanovića, za vlogo Vladimirja v delu Samuela Becketta Čakajoč Godota in vlogo odvetnika Voltora v komediji Bena Johnsona Volpo-

GOOD VIBERATIONS

107.8 MHz

RADIO VELENJE

www.radiovelenje.com

Naš čas, d.o.o. Kidričeva 2a, Velenje
tel. 03/ 897 50 03. fax. 03/ 5869 263

Z leve proti desni: Matej Puc, Jože Robida, Izток Mlakar in Tjaša Železnik

Severjevo nagrado podeljujejo za igralske dosežke.

brati. Zapisali so še, da je "razmišljujoč igralec, ki zna biti šarmanten in vesel, mračen in radosten. Njegov občutek za ritem in premore, s svojo mladostno igralsko prezenco in energijo pa zna ustvarjati odrska vzdušja. Je prepričljiv in nadarjen

vala tudi njegovo gledališko dejavnost. Izrazila se je v izjemnem odnosu do ustvarjanja na odru, do avtorjev, režiserjev, soigralcev drugih soustvarjalcev in gledalcev. Zato je bil in ostaja eno najbolj znanih in priljubljenih imen zadnjega časa v

Komisija za samomore, Divje svinjne, Najbolj nori dan, Bližina človeka, Sreča pod marelo, za nekatere je bil tudi nagrajen. Jože Robi-

Redno se je udeleževala republiških in drugih srečanj, takratnega jugoslovanskega festivala v Trebinju, Borštnikovega srečanja, ne-

Dobitnike je izmed 23 vlog, ki so pravočasno prispele na razpis, izbrala strokovna komisija, ki so jo sestavljali:

Mojca Kreft (predsednica), Jožica Avbelj, Alenka Bole Vrabec, Janez Starina in Alen Jelen.

da, član in nekaj sezon tudi vodja Gledališča pod kozolcem Šmartno ob Paki, je od srednješolskih let stalni član šmarske gledališke skupine, ki se je preimenovala v Gledališče pod kozolcem Šmartno ob Paki. Ta ljubiteljska družina je bila ena najbolj znanih in uspešnih gledaliških skupin v Sloveniji.

deljskih matinee v Mestnem gledališču ljubljanskem, srečanja malih odrov v Novi Gorici, gostovala na odrih po vsej Sloveniji, takratni Jugoslaviji in v tujini. Uspešna je bila tudi in predvsem zaradi prispevka, ki ga je v delo te skupine vtakl dr. Jože Robida.

Barbara Kavtčičnik

Igralec Izток Mlakar v svojem elementu

mlad igralec, ki z interpretacijo besedila, z glasom in gibalno spretnostjo napolnjuje odrski prostor".

Jože Robida

Žirija je zapisala, da je dr. Jože Robida humanist po poklicu in po prepričanju in ta njegova življenjska opredelitev je krepko zaznamo-

je prišel do polne veljave zlasti v njegovih uprizoritvah komičnih likov, je nadgradil z zavzetim delom na odru in ob njem ter s skrbnim študijem likov, ki jih je upodabljal. Znale so njegove vloge v uspešnicah Veseli berači, Na njeni travi, Nekoč in danes, Musikal za dobro jutro, Županova Micka, Kurbe,

Na kratko

Še ena Harryjeva dogodivščina

Pisateljica J. K. Rowling je končala težko pričakovano šesto nadaljevanje dogodivščin Harryja Potterja z naslovom "Harry Potter and the Half-Blood Prince" (Harry Potter in princ mešane krvi).

Rowlingova, ki pričakuje tretjega otroka, je pojasnila, da je "moral popraviti rokopis, da bi bila z njim zadovoljna". "Zadovoljna sem z rezultatom. Upam le, da boste ob branju ugotovili, da se je splačalo čakati," je zapisala na svoji spletni strani. "Vem, da ste jo vsi čakali za božič, vendar sem prepričana, da imate tisti med vami, ki ga slavite, na ta dan pametnejše opravke, medtem ko tisti, ki ga ne, verjetno ne morete čakati na 25. december," je še pojasnila britanska pisateljica.

Avtorica je napovedala, da eden od likov ne bo preživel šestega nadaljevanja, ni pa navedla kateri. Za glavnega junaka pa ni treba skrbeti. Poleti je priznala, da bo preživel tudi sedmo in hkrati zadnje nadaljevanje uspešnice, ni pa hotela izdati, ali bo kdaj odrasel. Oboževalcem Harryja Potterja tokrat ne bo treba čakati neskončno tri leta, kolikor je poteklo med izidom četrte in pete knjige, ki se je v knjigarnah pojavila poleti leta 2003. J. K. Rowling ni izdala, ali bo nova knjiga dosegla ali morda preseгла 870 strani prejšnjega nadaljevanja.

Najbrž bodo kmalu dobili tudi slovensko izdajo seste zgodbe o mlademu čarovniku.

Radi smo radio.

... in to kar počnemo, počnemo zato, ker je to naša dolžnost in smo prepričani v to, kar počnemo.

Matjaž Merljak, urednik oddaje Slovincem po svetu in domovini
Prisluškajte njegovi oddaji vsako nedeljo ob 17h.

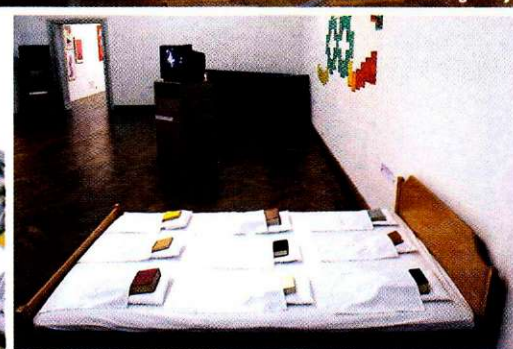
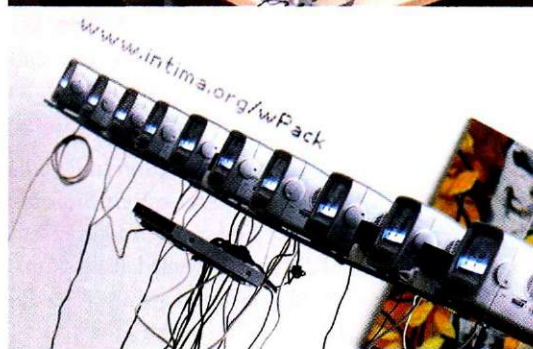
V Moderni galeriji v Ljubljani so odprli razstavo 7 grehov: Ljubljana - Moskva, ki je logično nadaljevanje usmeritve galerije v zadnjih letih, zlasti v drugi polovici 90., ko smo se začeli bolj intenzivno zavedati širšega političnega konteksta.

Direktorica galerije in ena izmed kustodinj razstave Zdenka Badovinac je ob predstavitvi razstave dejala, da so njihovi projekti, kot je kolekcija Arteast, postavljali v ospredje vprašanje, ali vzhodnoevropska identiteta sploh obstaja ali je to le navidezen konstrukt. Vzhodnoevropska identiteta je še vedno zanimiva zaradi skupne preteklosti, lahko pa govorimo tudi o drugačnosti.

Razstava vključuje nekaj čez sto slovenskih in ruskih avtorjev pre-

Atraktivna razstava v Moderni galeriji

Med Ljubljano in Moskvo

težno vizualnih umetnosti. Na njej je po besedah Badovinčeve moč najti nekaj, čemur pravimo slovenska identiteta, slovanski humor.

Sedem (umetnostnih) grehov

Badovinčeva je pojasnila, da prvi del naslova razstave namiguje na identiteto: Sedem (vzhodnoevropskih) grehov – kolektivizem, utopizem, mazohizem, cinizem, lenoba, neprofesionalnost in ljubezen do Zahoda –, kar lahko razumemo kot sedem stereotipov o

vzhodnoevropski mentaliteti, toda vse te "najslabše" stvari so v resnici "naše prednosti, naše najboljše stvari, ki jih Zahod vse bolj sprejema". Umetnikov, zastopanih na razstavi, po njenih besedah sploh ni bilo težko razvrstiti skozi teh sedem grehov. Podnaslov razstave pa govori o tem, da gre za specifično lokacijo Ljubljana – Moskva, umetniško črto, ki je zabeležila sodelovanje tudi v preteklosti.

Naj grehi postanejo kreposti!

Kustos Igor Zabel je dejal, da razstava prikazuje panoramski pregled slovenske in ruske umetnosti, vpogled v dogajanje druge polovice 20. stoletja, omenja ruska imena, ki mednarodno še niso bila predstav-

ljena. "Njen namen ni odpraviti predsodkov, ampak želi "grehe" spremeniti v kreposti, da se glavne vzhodnoevropske napake dojamajo kot produktivni potenciali," je pojasnil Zabel.

Hkrati z vizualnimi likovnimi

deli razstava obsega tudi pomembne dosežke na področju filma, arhitekture, stripa, oblikovanja, zastopala bo celo popglasbo. Postavitev bo na ogled do 28. februarja 2005, vas pa vabimo, da jo obiščete.

Barbara Kavtičnik

Na kratko

Prodana Hemingwayeva kratka zgodba

Osemdeset let stara, še neobjavljena kratka zgodba Ernesta Hemingwaya je v New Yorku za 31.000 dolarjev dobila novega lastnika. Dražbena hiša Christie's v četrtkovem sporočilu sicer ni navedla imena kupca. Strokovnjak za tovrstno dediščino je rokopis na štirih straneh in na roko napisano pismo ameriškega pisatelja ocenil na 12.000 do 18.000 dolarjev. Mladi Hemingway je zgodbo napisal leta 1924, po obisku bikoborbe v španski Pamploni s prijateljem in kolegom Donaldom Ogdenom Stewartom, kateremu je rokopis tudi poklonil. Zgodbo z naslovom Moje življenje v bikoborski areni z Donaldom Ogdenom Stewartom je pred kratkim med drugo očetovo zapuščino odkril Stewartov sin, ki živi v Rimu.

Zgodovina časa

Založba DMFA

Astrofizik **Stephen Hawking** velja za čudežnega znanstvenika. Čeprav je telesno povsem paraliziran, lahko komunicira s svetom s pomočjo tehničnih pomagal. Njegova *Kratka zgodovina časa*, v slovenskem prevodu jo je izdala založba Društva matematikov, fizikov in astronomov, velja za neverjetno us-

pešnico (prevedena je bila v štirideset jezikov; na vsakega sedemstopenjskega prebivalca planeta je prišel po en izvod). V knjigi, izšla je leta 1988, Hawking poskuša odgovorjati na vprašanja, kot sta Odkod smo prišli? in Zakaj je vesolje takšno, kakršno je?. V enajstih poglavjih razmišlja o različnih temah vesolja: Naša predstava o vesolju, Prostor in čas, Vesolje, ki se širi, Načelo nedoločnosti, Elementarni delci in naravne sile, Črne luknje, Črne luknje niso tako črne, Nastanek in usoda vesolja, Smer časa, Črvine in potovanja skozi čas, Poenotenje fizike. Piše še o Einsteinu, Galileu in Newtonu.

Ljudske šege

Mohorjeva družba Celje

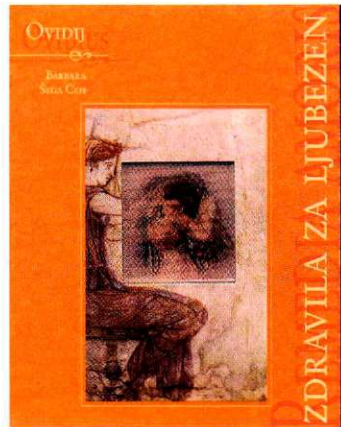
Prebiranje že pozabljenih šeg in navad, ki jih je v knjizici *Od klopotca do adventnega venca* zbrala ugledna raziskovalka **Zmaga Kučer**, prica, da so naši predniki jemali svojo pripadnost krščanstvu zares. Čas od začetka jeseni pa do začetka adventa je bogat s svetniškimi godovi, ki so jih nekoč kmetje označevali kot pomembne dne-

ve. Naši predniki so vedeli, da je pri delu na polju in pri živini treba imeti red in upoštevati čas, sicer ne bi bilo pravega uspeha. Hkrati so se zavedali, da ni vse odvisno od dela njihovih rok, da je potreben tudi blagoslov Boga, v katerega so verovali. Naše ljudsko izročilo odseva to spoznanje, naj je sodobnim ljudem prav ali ne. V svoji zaverovanosti v dosežke tehnike in industrije na to kar pozabljamo in današnji ljudje komaj še vedo za šege in navade, ki so še pred nekaj desetletji spremljale življenje na podeželju. Knjigo je ilustrirala Maja Šubic.

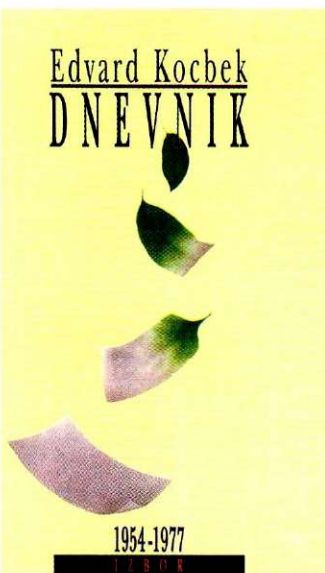
Publij Ovidij Nazo

Založba Modrijan

Pesnitev *Zdravila za ljubezen*, ki obsega štiristo sedem elegičnih distihov, je **Ovidij** (43 pred Kr.—18 po Kr.; bil je zadnji veliki rimski elegik in pesnik z bogato domišljijo, iskri- vostjo in oblikovno dovršenostjo,

vplival je na mnoge pesnike vse do rokokoja) napisal kot nekakšno palinodijo *Umetnosti ljubezni* (pri isti založbi je izšla pred dvema letoma). Namenjena je pesnikovim učencem, ki so se po branju njegovih nasvetov preveč zamotavali v ljubzenske mreže in potrebujejo pomoč, da prebolijo nesrečno ali preženejo neželjeno ljubezen. Knjiga je dvojezična, v latinščini in v slovenskem prevodu Barbare Šega Čeh, ki je napisala tudi spremno besedo. Izčrpne opombe in slovarček lastnih imen (avtorica je Bronislava Aubelj) bodo dobrodošel pripomoček tistim, ki v branju Ovidijevih verzov ne iščejo le sprostitve, temveč tudi znanje.

Dnevnik 1954—1977

Cankarjeva založba

Ob stoti obletnici rojstva **Edvarda Kocbeka** je založba sklenila niz dnevnikov, ki so izhajali od leta 1991 in so prinašali Kocbekova osebna pričevanja od leta 1945 do 1952. Za zadnji zvezek je urednik dnevnikov Mihael Glavan pripravil izbor iz dnevnikov, ki se začne ob Kocbekovi petdesetletnici. Osrednji del je namenjen letoma 1974 in 1975, ko je Kocbek pripravil znameniti pogovor za tržaško revijo *Zaliv*. V njem je odkrito govoril o največjem zločinu v slovenski zgodovini, o pomoru domobrancev leta 1945. Zaradi intervjuja so komunisti proti Kocbeku uprizorili veliko gonjo, ki je bila podobna tisti leta 1952, ko so ga predčasno upokojili in ekskomunicirali. Nenadna smrt hčerke in ta gonja sta Kocbeku načeli zdravje, poledice tega pomembnega intervjuja pa so čutili tudi drugi, ki so pri njem sodelovali (Pahor, Rebula, Blažič).

Tehnika in tehnologija

Tehniška založba Slovenije

V učbeniku *Tehnika in tehnologija* za 8. razred devetletne osnovne šole so predstavljene naslednje vsebine: *Tehnično risanje in izometrična projekcija*, *Kovine*, *Obdelava kovin*, *Motorji z notranjim izgorevanjem*, *Prenos gibanja od motorja do orodja* in *Mogoče te zanima*. Zgodba iz sedmega razreda se nadaljuje z leto starejšim Petrom in njegovo družino, ki najprej izziva usodo na kolesu, kas-

neje pa se posveti popraviljanju kosilnice za travo. Znanje, ki ga s tem priročnikom (učbenikom) pridobimo, nam bo omogočilo popraviti ali izdelati podoben izdelek. Ni nujno, da je velik in bleščeč, pomembno je, da ga naredimo sami.

Zvezdno nebo

Založba Mladinska knjiga

Knjižica *Panorama zvezdnega neba*, napisal jo je **Marijan Prosen**, nas popelje k temeljem spoznavanja zvezdnega neba. Namenjena je vsem ljubiteljem narave, ki se zanimajo za skrivnosti zvezdnega neba in vesolja sploh. Predstavlja preprost sprehod po zvezdnem nebu in omogoča samostojno učenje glavnih ozvezdij in zvezd.

Domače jedi

Kmetijska založba

Vsakdanje obvezno pripravljanje jedi za družino je včasih lahko prav moreče, saj ob obilici drugih obveznosti za to vedno primanjkuje časa

pa tudi zamisli. Knjiga *Sodobne domače jedi* (izdala jo je Kmetijska založba iz Slovenj Gradca) avtorjev **Nade** in **Vlada Pignar** vsebuje preproste slovenske recepte za vsakdanjo kuhinjo. Recepti so napisani zelo razumljivo in priprava jedi je preprosta. V času, ko vse bolj spoznavamo pomen tradicionalnih jedi iz zdravih kmečkih pridelkov, je ta knjiga dragocen vodnik za bogat vsakdanji jedilnik. Temeljni cilj knjige je, poudarjata avtorja, razširiti in poglobiti znanje o posodobljeni domači kuhinji in hkrati ohraniti ščepec domačnosti pri sodobni pripravi in ponudbi hrane. Preizkušene recepte spremljajo natančna navodila in fotografije.

Rafael, *Atenska šola*, Vatikanska palača, izsek, 1509–1511

Najpomembnejši knjižni dogodek iztekajočega se leta je zagotovo izdaja celotnega Platona, ki ga je prevedel in spremeno besedo napisal Gorazd Kocijančič. V dveh knjigah na skupno 3.172 straneh ga je izdala Mohorjeva družba iz Celja. Kocijančič je to monumentalno izdajo pospremil z besedami ameriškega filozofa A. N. Whiteheada: "Celotna zgodovina evropske filozofije je le vrsta opomb k Platonovim besedilom."

Ime Platona, grškega misleca, ki je živel pred štiriindvajsetimi stoletji, je skupno s Sokratom, njegovim učiteljem in glavnim junakom njegovih spisov, še vedno vtisnjeno v evropski spomin. Zaradi planetarnega širjenja evropske civilizacije je čedalje bolj navzoče tudi v svetovni zavesti. Platonovi dialogi sodijo med temeljno dediščino Grčije, ki je tudi po njih postala zibelka zahodne kulture. Platonova dela imajo častno mesto na knjižnih policah vsakega intelektualca.

Oče evropske misli

Toda s čim si je Atenec zaslužil to vlogo in svoje častno mesto? Kaj

Corpus Platonicum

se skriva v njegovih spisih? Zakaj so tako silovito kot nobeno drugo besedilo razen *Biblije* vplivali na celotno evropsko mišljenje – antično, krščansko in novoveško? Kako je lahko iz njih izšel mogočni tok mišljenja, ki se je v antiki veličastno izrazil zlasti v novem platonizmu, v miselnih sestavih Plotina, Prokla in Damaskija? Zakaj so se nanje lahko navezali cerkveni očetje in ustvarili "krščanski platonizem" ter z njim položili temelje bogatega

bizantinskega duhovnega izročila in zahodne meniške teologije? Čemu so se v njih prepoznavali celo samosvoji svetovi islamske in hebrejske misli? Kako so lahko iz njegovega mišljenja črpali izraz za svoja duhovna doživetja srednjeveški mistiki? Zakaj je npr. Plethon s svojim platonizmom ob koncu bizantinskega sveta lahko tako navdušil italijanske humaniste, da je spodbudil renesančno mišljenje – in v njem preporod ukvarjanja s Platonom?

Kako da je Platon vedno bil – in je še danes – priljubljeno branje ljudi, ki niso poklicni filozofi? Kako vedno znova navdihuje umetnike in znanstvenike? In še usodnejše vprašanje, ki si ga mora vsakdo postaviti sam: ali je Platonova misel morda pomembna tudi *zame*? Je morda v nekem neznatnem, časopremajujočem smislu lahko *zame* "resnična"? Kratkega odgovora na ta vprašanja gotovo ni. Vsakdo si mora odgovor poiskati sam ob napornem,

mestoma zabavnem, vselej pa zahtevnem branju Platonove misli.

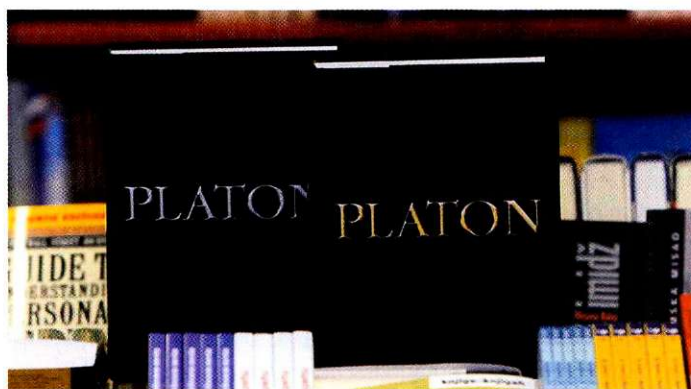
Spremni aparat

Častno mesto na knjižnih policah odslej lahko zavzema tudi celotni Platon v prevodu Gorazda Kocijančiča z obsežnimi opombami in komentarji. Dve nadvse zajetni knjigi (prva 1.678, druga 1.494 strani) tako prvič v slovenščini predstavljata zlasti vsa zanesljivo pristna besedila tega velikega antičnega misleca, ene-

Platon na Rafaelovi freski Atenska šola

ga najpomembnejših stebrov grške kulture, iz katere se je napajala tudi vsa zahodna. Zato so kakor nobena druga razen svetopisemskih tako odločilno vplivala na celotno evropsko misel. Zaradi planetarnega širjenja evropske omike je delo tega Sokratovega učenca čedalje bolj zasidrano tudi v svetovni zavesti. Gorazd Kocijancić, prevajalec mnogih svetopisemskih besedil iz izvirnih jezikov za *Slovenski standardni prevod Svetega pisma* (Ljubljana, 1996), urednik in avtor številnih knjig o cerkvenih očetih, dobitnik Rožančeve nagrade za najboljši esej za leto 2004, je celotnega Platona ne le na novo prevedel, ampak ga je opremil z obsežnimi opombami (647 strani), z imenskim in s stvarnim kazalom (108 strani), z bibliografijo (110 strani) in obsežno

spremnjo besedo (479 strani), ki jo je naslovil preprosto *Uvod v Platona*.

Namen prevajalčevih spremljajočih besedil je v čim večji meri omogočiti živo branje, vznik ljubezni do modrosti in ustvarjalno soočanje s Platonom. Opombe k prevodu so natisnjene v drugi knjigi, tako da jih lahko bralec uporablja pri branju dialoga, ne da bi mu bilo treba brskati po isti knjigi. Večinoma se omejujejo na najnujnejša pojasnila, podatke o navedkih in najpomembnejša

opozorila na druga mesta v dialogih. S tem bralec lahko navzkrižno bere dialoge in se samostojno sprehaja po labirintu Platonovih spisov.

Uvod v Platona povzema sodobno zgodovinsko vedenje o življenju in delu grškega misleca. Kocijancić skuša pokazati na temeljno zablodo številnih tradicionalnih interpretacij, namreč na izenačevanje Platonove filozofije z naukom, ki ga v dialogih predstavlja Sokrat. Zavzema se za hermenevtično bolj ozaveščeno branje dialogov.

Kocijancićeve spodbude

Za vse dialoge ponuja Kocijancić svoje interpretacije bralcu v poskus. Upošteva klasične in sodobne prikaze, dramsko-literarne razsežnosti dialogov in pomembnejše komentarje dialogov ter jih skuša integrirati v samostojno, izvirno interpretacijo. *Spodbude za razumevanje Platonovih del* so nekakšni hermenevtični smerokazi, izzivi, zaznamki z ene od bralskih poti. Interpretaciji posameznih dialogov sledi razlaga temeljnih pojmov, na katere pogosto kažejo opombe. V vsakem geslu je najprej ponazorjena specifična semantična polja posameznih pojmov v širšem grškem kontekstu, nato je na kratko orisan njihov širši miselni kontekst, ki jih umešča v zgodovino grškega

mišljenja, končno pa je skiciran njihov pomen v Platonovih dialogih. Na hermenevtični del uvoda se navezuje kratka predstavitev Platonovega vpliva in naloge, ki jo Platon zastavlja sodobnemu mišljenju.

Pojasnila o lastnih imenih so kratko razložena v imenskem kazalu, ki mu je dodano še stvarno. Prevod sklepa bibliografija, ki prinaša obsežen izbor literature o Platonu in tako omogoča nadaljnjo orientacijo pri poglobljanju v dialoge.

Sokratov učenec in Aristotelov učitelj

Plátón (ok. 429–347 pred Kr.) je bil eden največjih grških filozofov, potomec starega atenskega plemstva, Sokratov učenec in Aristotelov učitelj. Po Sokratovi smrti leta 399 je veliko potoval, med drugim po Egiptu. Trikrat se je mudil na Siciliji, v Sirakuzah, kjer je na dvoru tirana Dionizija II. zaman poskušal uresničiti svoje ideje o vladarju filozofu. V Akademskem gaju, oddaljenem približno dva kiloma od atenskega obzidja, je ustanovil filozofsko šolo Akademijo, kjer je ustvarjal do smrti. Vodenje šole je nato prevzel njegov učenec in nečak Spevzip. Akademija je delovala vse do leta 529 po Kr., ko jo je dal zapreti cesar Justinijan. Kot šola je imela Akademija velik uspeh. Za krajši ali daljši čas je niso obiskovali samo filozofi in matematiki (nad vhodnimi vrati v Akademijo naj bi bil napis "Nihče, kdor ni matematik, naj ne vstopi"), temveč tudi mnogi politiki in celo slušatelji iz negrških držav. Glede na današnje izobraževalne sestave je bila Akademija nekaj med današnjo višjo gimnazijo in univerzo.

Platonov filozofski opus obsega 25 dialogov, *Apologijo* ali *Sokratov zagovor*, 13 pism in nekaj verzov. Pristnost nekaterih dialogov (na primer Alkibiada) in še posebno pism je sporna. Dialogi so po kronologiji najpogostejše razvrščeni v tri skupine: zgodnejši so *Hippias manjši*, *Ion*, *Lahes*, *Harmid*, *Protagoras*, *Evtifron*, *Gorgias*, *Menon*, *Apologija*, *Kriton*, *Evtidem*, *Lizis*, *Meneksen* in *Kratil* (to skupino nekateri delijo na mladostna dela in dela iz časa prehoda). V drugo obdobje, v čas zrelosti, spadajo *Fajdros*, *Simpozij*, *Država* in *Fajdon*. Med pozna dela pa štejemo dialoge *Teajtet*, *Parmenid*, *Sofist*, *Politik*, *Timaj*, *Kritias*, *Fileb* in *Zakoni*.

Vsem dialogom daje pečat privlačen lik Sokrata, ki dokazuje, da je krepost isto kot znanje oziroma da se kreposti lahko naučimo in da človek ne more biti dober, dokler ne ve, kaj *dobro* pomeni. Tu je prav tako izoblikovan Platonov *nauk o idejah*, ki so večne in nespremenljive in pomenijo edino pravo resničnost, nadrejeno čutnemu svetu, ki nas obkroža in ki je samo posnetek sveta idej. Najvišje mesto zavzema ideja dobrega, istovetna s popolnim božanstvom v *Državi*. Platon razvija idejo o vzorni družbi, kjer varuhi, ki so filozofsko izobraženi in imajo znanje o idejah dobrega in pravičnega, vladajo interesu večine (ta se deli na vojščake in pridelovalce), saj navadni ljudje vidijo le odsev idej in ne prvobitne resnice same. *Država* se pravzaprav zavzema za precej tog kastni sistem, vojaško vzgojo (sloj vojščakov), skupno lastnino (filozofi in vojščaki) pa tudi za cenzuro. Ta skrajna stališča je Platon malce ublažil v poznem dialogu *Zakoni*. V metafizičnem pogledu je bil Platon pod vplivom pitagorejcev in njihovih dognanj o temeljni vrednosti števil, preseljevanju duš in reinkarnaciji. Platonova dela veljajo za enega izmed vrhuncev grškega proznega sloga. Odlikujejo jih bogato besedišče, preciznost izraza, sijajna metaforika, dramska spretnost in občasno tudi humor. Čeprav je imel z etičnega vidika pomisleke o vrednosti mitov, se je pri dokazovanju izjemno domiselno in pronicljivo skliceval nanje, in četudi je umetnosti odrekel spoznavno in moralno vrednost, so njegova dela nedvomno umetniško obarvana.

Platonova dela so vplivala tudi na rimske mislece, v latinščino pa jih je ob koncu 15. stoletja prevedel Marsilio Ficino. V renesančnih Firencah je delovala platonška Akademija pod pokroviteljstvom Medicejca Lorenza Veličastnega (1449–1492). Novoplatoniki so nekatere elemente Platonove kozmologije uglasili s krščanskim naukom, kar je njegovemu delu zagotovilo vpliv na ves nadaljnji razvoj – ne le idealistične – evropske filozofije.

Gorazd Kocijancić, prevajalec in pisec spremljajočih besed k Platonu

“Hrvati” na Celjskem

2. del

Teharje

Nadaljujemo z objavo pričevanj o povojnem pobijanju hrvaških beguncev na širšem celjskem območju. Po pričevanjih Ivana Pratnemerja, nekdanjega partizana, je grobišče hrvaških beguncev tudi na obrobju gozda za Kmetijsko šolo v Šentjurju. Prav tako v močvirju ribnika na Blagovni, ki leži ob desni strani ceste Blagovna–Dramlje.

Silna moč morije hrvaških beguncev se je razplamenela v Celju in okolici. Tu so se zgrinjale tisočere množice beguncev iz Zidanega Mosta, Laškega ter Kumrovcu in Šentjurja. Prav tako z vlaki iz Zagreba in Rogatca. Prisilno pa so jih privedli še iz koroških Poljan prek Slovenj Gradca, Doliča, Velenja in Pirešice, z vla-

ki pa iz Maribora. Naravna zožitev Savinjske doline za Celjem proti Laškemu je bila idealna priložnost za zajetje velike množice, ki zaradi svoje večinsko civilne sestave ni bila bojno razpoložena. Ljudje so si reševali gola življenja. Vendar niso bili uspešni, saj je bilo ubijalsko razpoloženje zmagovalcev neskončno. Vsi tisoči, ki so se razlili po celjskem parku, okolici medloške vrtnarije, letališča v Levcu, Tirkota v Medlogu, v gozdičkih na Lopati, v bežigrajski kotanji proti Teharjam, v gozdu okoli cerkve na Jožefovem hribu in Marovškovi domačiji, na Glaziji in povsod, kjer je bilo malo več prostora, so mirno čakali, da so jim odvzeli orožje, jih slekli, z žico zvezali roke in pobijali v strelskih, protitankovskih in bencinskih jarkih ter L-jarkih in flakovskih jamah (jamaž za protiletalske topove).

“Očiščevalna” akcija

Poveljnik tretje jugoslovanske

armade Kosta Nadj je že 27. maja 1945 napisal poročilo maršalu Titu, ki se je takrat nadzorstveno iz Ljubljane peljal prek Celja v Maribor, da je očistil teren sovražnikov, s tem da je pobil 25.000 uniformiranih ujetnikov, pri čemer niso všteti civilisti (dokument mi je pokazal g. Čadež, režiser televizijskega pričevanjkega dokumentarca Dosje pogrešani. Njegova osma črnogorska brigada je s pomočjo slovenskih partizanov, ko je bila razmeščena tudi po kmečkih kozolcih po naseljih v okolici Celja (Ostrožno, Dobrava, Babno, Medlog itd.), devet dni delala “očiščevalno” akcijo.

Navedel bom nekaj pričevanj iz tega časa. Ivan Pratnemer, nekdanji partizan, veterinarski higienik: “Hrvaške begunce so strpali tudi na športno igrišče v Bežigradu, last Westna, tovarnarja emajlirane posode. Jaz sem bil zadolžen, da preskrbim hrano. Sestavljena je bila iz su-

rove repe, surove svinjske pese, surovega korenja in krompirja, nabavljaj sem jo na okoliških kmetijah. Ujetniki so bili strašno lačni. Ko so jim stražarji to v bistvu svinjsko hrano nametali čez mrežo, so se kar topli, kdo bo dobil več. Posebno mučenje pa je predstavljala mreža, postavljena sredi igrišča, kjer so bile konzerve, pokvarjene salame in cigarete. Ujetniki so se zaganjali v te nedostopne dobrote, stražarji z visokih stražarskih mest pa so po njih streljali in se ob zadetih in mrtvih bavali. Po poklicu sem konjač, pa se mi je ob teh prizorih stiskalo srce in obračal želodec. To svojo ‘intendantsko’ funkcijo sem moral opravljati več kot en teden, dokler hrvaških beguncev, ki so jih vsako noč v tem času streljali in dovažali vedno nove, ni zmanjkalo. Ko so bili polni vsi razpoložljivi protitankovski in strelski jarki, vsi L-jarki in flakovske jame na Golovcu, sem moral dati še devet ujetih

hrvaških konj, da so s smrečjem pokrita trupla (drugače konj niso spravili na mrtve žrtve) v že tako prenapolnjene jarko še globlje stlačili v dva in pol do tri metre globok in od tri do štiri metre širok protitankovski jarek na Golovcu in ga tako še dodatno napolnili s trupli zajetih žrtev. Na koncu so postrelili še konje, ki sem jih moral dati, in jih zagreblji kar na vrhu človeških trupel. Ko razmišljam, koliko je bilo takrat v Celju beguncev, bi lahko rekel, da vsaj dvakrat toliko kot Celjanov. Vsi so ostali v naši zemlji. Najbolj je z njimi poleg Teharij in Medloga obremenjen protitankovski jarek od Nove vasi do teharskega mosta čez Voglajno."

Grobišča v Medlogu

Na območju Medloga, ob zahodni Ložnici, po levem in desnem bregu skoraj do Butovega mosta, je grobišče poleg grobišča. Radiotelegrafist osme črnogorske brigade, ki je devet dni "čistila" hrvaške begunce v okolici Joštovega mлина v Medlogu, Pavle Jerman pripoveduje: "Teh časov iz maja 1945 se nerad spominjam. Še zdaj sanjam o njih. Pospravljena je bila nepredstavljiva množica ljudi. Tudi ženske in otroci. Vse, kar ljudje o tem govorijo, je res in še veliko več. Povedal bom samo, kako je neki Franc ušel iz obroča stražarjev in se skril v Joštovo hišo. Patruja ga je iskala, vendar ga ni našla. Zelo pa se ga je prestrašila Darinka Jošt, ko je prišel iz dimnika v kuhinji. Ni ga prijavila in tako je ostal živ. Moje življenje v Celju se je ustalilo. Imel sem tudi ljubezen, katere plod je bil sin, ki mi je zelo podoben, tudi po pameti. Postal je celo predsednik stranke v Celju, ki pa je jaz ne maram.

Jaz in še dva moja prijatelja smo bili tisti, ki smo leta 1990 sneli jugoslovansko zastavo z zvezdo z Aljaževskega stolpa in namestili slovensko, takrat še brez grba. Pristopil sem h krščanskim demokratom, tudi tu je treba biti kritičen, saj jih vodijo za nos."

Najin pogovor, ki je bil zelo dolg, saj sva popila vsak vsaj pet vrčkov piva, se je razvil v bifeju Mimi ob celjski tržnici po letni konferenci krščanskodemokratske stranke, ki je bila ob navzočnosti Lojzeta Peterleta v veliki dvorani Narodnega doma v Ce-

lju. Tam sem bil samo poslušalec. Pavle Jerman je bil v Celju ob plebiscitu dosleden odstranjevalec Titovih slik. Za njegovo smrt, ki jo je povzročil rak, se v Celju ni slišalo. Njegov pogreb v Trzinu je zaznamoval močan dež, tako da sta predstavnik krščanskih demokratov iz Celja Lampret in Železnik bila popolnoma mokra. Suh pa je ostal njegov sin, ker ga na pogrebu ni bilo. Obiskal pa ga je še živega v bolnišnici.

Grobišča ob Ložnici

Gospod Podjavoršek z Babnega pripoveduje: "Maja 1945, po koncu vojne, je bilo po travnikih in njivah med ljubljansko in našo cesto med Babnim in Medlogom pravo mravljišče zajetih hrvaških beguncev. Bilo jih je na tisoče. Jedli so po njivah izkopen krompir, ki smo ga aprila sadili. Stražili so jih črnogorski partizani na konjih. Množično so jih streljali kar po travnikih ob Ložnici. Posamično pa v lesenih barakah, ki so stale na Tirtotu. Tirtot smo imenovali rahlo vzpetino severno od ljubljanske ceste in južno od Ložnice (nasproti sedanjih trgovin v Levcu, vzhodno od vrtin za celjsko pitno vodo), ki je bila porasla z mogočnimi starimi hrasti. Tu so imeli grofi Celjski živalski vrt. Zahodno od tega gozdčica je bil izvir tople vode, kjer so lahko ženske tudi pozimi prale perilo. Iz teh barak so se ponoči slišali klici "klekni", nato pa strelji. Žrtve, ki so jim najprej z žico na hrbtu zvezali roke, so morale poklekati, da so jih laže streljali v tilnik. To je trajalo več kot deset dni. Najbolj so se

mi zasmilile ženske, ki so za svoje dojenčke prosile mleka po teh hišah. Pri kmetu Pišku v Medlogu je ena rodila kar na dvorišču. Partizani so ju kar na tleh ustrelili. Mrtve so zakopavali v velike jame, ki so jih morali begunci sami izkopati po teh travnikih in njivah na vsaki strani Ložnice. Veliko so jih zagreblji v bencinske jarko, ki so jih Nemci izkopali na vzhodni strani letališča, v trikotniku med Ložnico in cesto na Babno in Medlog, na Strenčanovi zemlji, ki imajo domačijo v Levcu. Jarki so bili zaradi varnosti pred požarom ali eksplozijami izkopani v cik-caku. Teh jarkov je bilo v dolžini vsaj 200 metrov, široki pa so bili za dva soda."

Ubijanje ranjencev

Gospa Kvasova iz Medloga pripoveduje: "Maja 1945 so bile pri nas vojne razmere. Partizani na konjih so okrog hiš neprestano patroljirali. Dva tedna smo morali imeti vsa okna ponoči zastarta, da ne bi gledali, kako so partizanske vojske patrolje vodile na streljane ujete hrvaške begunce. Če je skozi okno svetila kakšna luč, so po vratih že zaropotala puškina kopita, češ da moramo okno zagrniti. Vse noči so drdale strojnice in se slišali posamezni strelji. Pokojnemu Repiču, ki je imel hišo na travniku, se je od vsakonočnih krikov, stokanja in streljanja skoraj zmešalo, dobil je živčni zlom. Podnevi pa so partizani po teh naših gozdičih lovili in ubijali ranjence, ki so bili ponoči slabo ustreljeni. Ponoči je bil pekel, čez dan pa gozdna 'bolnišnica' umirajočih. Partizani so slabo stre-

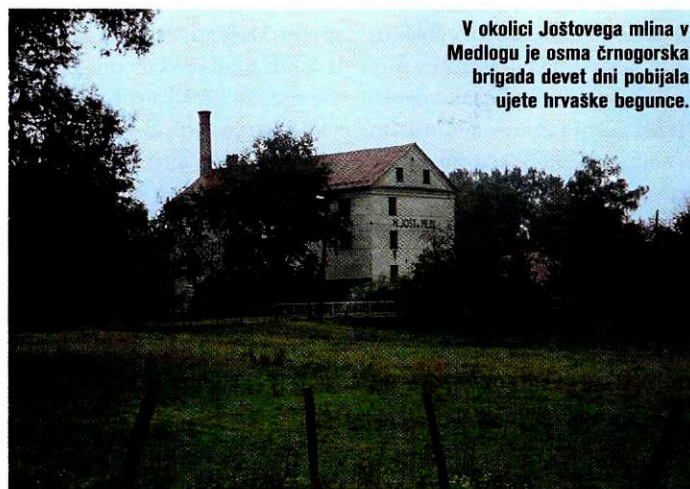
ljali, verjetno zaradi noči. Tudi v našem gozdu za hišo je bilo polno ujetnikov. Ko so jih nekam odpeljali, je po vejah skoraj na vsakem drevesu viselo polno oblačil. Pri kmetu Pišku v Medlogu so žensko, ki je tedaj rodila, ustrelili z dojenčkom vred. Večino beguncev so slacili in pregledovali pri našem sosedu Fazarincu. Ob cesti so bili metrski kupi oblek, v koritih Fazarinčevih svinjakov pa polno zlatnine, ur, nalivnih peres, denarnic in drugih osebnih predmetov.

Ženske so imele perišče na Ložnici, na sredini med Joštovim mlinom in Levcem. Nekaj let se nismo upale hoditi na to območje. Po neki poplavi, mislim da je bilo leta 1954, sem šla na perišče. V bližini sem z levega brega zagledala, kako iz zemlje strlijo kosti, videli so se čevlji, obleka in hlačni pasovi. Perilo sem takoj odnesla domov in nikoli več nisem šla prat na Ložnico."

Med Tirtotom in Levcem

Po sporočilu nekdane lastnice travniških tirtotskih površin so južno od zdaj regulirane Ložnice in ljubljanske ceste, na sredini med bivšim Tirtotom in Levcem, partizani navozili množico trupel beguncev kar na površje zamočvirjene naravne ugreznine. Nato so jih zasuli z odvečno zemljo, ki je ostala od izkopanih velikih jam, ki so že bile napolnjene s trupli. Vojaški strogo zapupni letalski posnetek iz leta 1956 daje slutiti, kako veliko morišče in grobišče je bilo to območje, ki ga je celjska občinska oblast označila in zamejila s tablami, na katerih je pisalo: Vodovarstveno območje.

Poletna junijska poplava leta 1954 je delno razkrila posledice morij po koncu vojne in letu 1945 tako kot v bežigrajski dolini ob Voglajni. Oblastno-partijski organi (predsedniki občine Celje Riko Jerman 1952–1954; Fedor Gradišnik, 1954–1955; Franc Rupret 1958–1962) so se spomnili obvezujoče okrožnice Kab. str. Pov. 626/46 od takratne vlade in ministrstva za notranje zadeve, ki jo je podpisal Boris Kocijančič. Takoj so dali ukaz inž. Cvahtetu, direktorju takratne vodnogospodarske uprave, za regulacijo vzhodne Ložnice. Denar »

Slovenijales v Medlogu je zgrajen na grobišču hrvaških beguncev.

Regulirana Ložnica, desno Slovenijales v Medlogu

» ni bil vprašanje. Dela so začeli še isto leto in končali leta 1958. Kam so pospravili posmrtnne ostanke žrtev, vedo takratni oblastniki.

Gospod Jurhar, kmet iz Medloga: "Okoli 300 metrov južno od naše hiše je bil na sosedovi zemlji nekaj sto kvadratnih metrov velik hrastov gozdič. Takrat ko so partizani zajeli na tisoče hrvaških beguncev in so jih streljali v Tirtotu in okolici letališča, so neke noči pokale strojnice tudi pri tem gozdiču. Zjutraj je priletela k nam sosed, ki je nosila mleko mimo tega gozdiča prek Črne mlake na Ostrožno. Dejale je, da sta ob gozdiču na sveže nasuti dve veliki gomili zemlje, iz katerih se sliši stokanje. Tako je bila prestrašena in zmedena, da je pozabila, kam mora nesti mleko. Kasneje smo zvedeli, da so žrtve slekli pri Fazarincu, kjer je že prej bila gora oblek, in jih slečene pripeljali do tega gozdiča. Pri Fazarincu v svinjajkih so jim odvzeli vse osebne predmete, tako da so bila korita polna dragocenosti. Saj veste, če človek beži od doma, vzame s seboj tisto, kar je kaj vredno, tudi zaradi preživetja. Ena od teh na pol živih žrtev se je privlekla do kmeta Kneza na Babnem, a jo je patrolja našla, ubila in zakopala. To območje morišča in grobišča je meliorirala Zadruga Celje. Direktor Jureš, dipl. inž. agr., je dal najprej posekati hrastov gozdič. Zbuldožerji so zravnavali površino in v izkopani kanal speljali potok in drenaže. Ko so kopali drenaže, so izkopali nekaj kosti, vendar so jih po ukazani navadi prikrili. Direktor Jureš ve kje. Travniki, ki je nastal, je še vedno zamočvirjen. Ku-

pil ga je kmet Lipovšek z Lopate. Tako zdaj govorijo o morišču in grobišču na Lipovškemu travniku."

Slovenijales na kosteh

Gospod Fric, nekdanji miličnik, pripoveduje: "Moj komandir Postaje milice Celje me je poklical, da moram po službeni dolžnosti iti v Medlog, kjer gradijo stavbo podjetja Slovenijales. Gradbinci so sporočili, da so pri zemeljskih delih odkrili človeške kosti. Naročil mi je, naj naredim zapisnik kar na liste svojega službenega bloka. Verjetno gre za hrvaške ustaše. Gradbinci naj kosti kar sami pospravijo. Zapisnik pa naj dam njemu, da ga bo dal predsedniku občine ali predsedniku izvršnega sveta. Saj veš, te liste hitro pospravijo v predale. Na gradbišču sem videl, da je buldožer posnel pol metra vrhnje plasti zemlje in pokazali so se okostnjaki, ki so bili po dolgem zloženi. Buldožer je odprl okoli meter in pol širok jarek. Videl sem, da so imeli noge zvezane z bakreno žico v obliki osmice. V jarku so bili zloženi v štirih plasteh. Videli so se ostanke vojaških čevljev z okovanimi petami in ostanke uniform z gumbi, ki so imeli oznako U. Delovodji sem naročil, naj s posmrtnimi ostanki ravna po svoji presoji. Začudil me je delavec, ki je imel na svojem kolesu obešeni plastični vreči, ki sta bili polni človeških lobanj. Vprašal sem ga, kaj bo z njimi. Odgovoril mi je, da ima vikend, kjer jih bo razložil. Po končanem ogledu sem na postaji milice izročil zapisnik. Nihče me ni nič

vprašal, saj je komandir vedel, da gre za grobišča 'narodnih izdajalcev in okupatorjevih sodelavcev', kakor se je izrazil, ko me je poslal v Medlog."

Prikrivanje grobišč

Ivan Samec, poslovodja prodajalne Slovenijales v takratni Zidansko-vi ulici (zdaj Gosposka ulica), mi je povedal, da je njihov direktor kupil 12 krst za kosti žrtev, najdenih na gradbišču stavbe Slovenijalesa. Gospod Kelhar, direktor celjskega pokopališča, pa mi je dejal, da so pripeljali samo šest polnih krst, da so kosti nato dali v polivinilaste vreče in jih zakopali tri metre globoko v nabrežino celjskega pokopališča (kraj si je ogledala vladna komisija pod predsedstvom Viktorja Blažiča).

Po teh najdbah je leta 1975 na občini Celje zasedala revizijska komisija, kjer je sanitarni inšpektor Urleb podal poročilo o odkritih grobiščih in ga izročil županu Jožetu Maroltu (1975–1979) ali predsedniku izvršnega sveta Marjanu Asiču. Rezultat je bila še ena regulacija vzhodne Ložnice in most leta 1979, katerih graditev je vodilo isto podjetje, ki se je po novem imenovalo Nivo, direktor pa je bil Niko Rožič. Kontrolor izvajanja del je bil Mojmir-Mojč Cvahte, sin inž. Cvahteta, direktorja vodnogospodarske uprave, ki je izvajala prvo regulacijo. Ljudi na delovišču je razporejal Janeček. Znova so izkopali grobišča. Janko Hartman, dipl. inž. arh. (Celjani smo mu rekli mestni inženir), mi je pravil, da ga je šokiralo, kar je videl. Posebno je bil zgrožen,

ker Celjani pijemo vodo talnico s tega območja. Tako so se tudi Nivo, celjsko pokopališče in Zadruga Celje vpisali kot uradni grobarji in skrivalci komunističnih zločinov.

"Rodovitna" zemlja

Komisija Demos v Celju je leta 1990 ugotovila, da so gradbinci, ki so delali "regulacije" s posmrtnimi ostanki, res ravnali po svoje, kakor jim je prek g. Frica svetovala celjska milica. Podjetje Nivo je strankam, ki so iskale humus za vrtove, prodajalo črno zemljo s tega območja. Tako so tovarnjaki na vrtove pripeljali tudi kosti. Tudi na šolski vrt v Šmartno v Rožni dolini, na Ostrožno h kmetu Jezerniku, po domače Trajbarju, kjer se je usoda posebno poigrala. Maja 1945 so se k njim za deset dni naselili partizani črnogorske brigade, ki so izvajali morijo v Medlogu. V hišo so se naselili oficirji, na kozolec pa moštvo. Sami mladi fantje, nekateri niso imeli niti 15 let. Čez dan so spali, ponoči pa so jih oficirji odgnali na morijo. Čez nekaj desetletij je gospodinja ugotovila, da bi bilo dobro vrt obogatiti s humusom, ki ga je prodajal Nivo. Tovornjaki so pripeljali humus, ki je bil res lep in črn, in ga stresli na vrt. Pri razgrinjanju zemlje pa so našli nekaj samokolnic človeških kosti. Človeški humus, ki so ga začeli delati njihovi prisilni desetdnevni prebivalci leta 1945, so torej strahljivo raztrosili po vrtu. Niko Rožič, direktor Nivoja, je vedel, da prodaja dobro kvaliteto, posebno za vrtove.

Konec prihodnjic
Janez Črnej

Knjiga Ilirik med Konstantinom Velikim in Teodozijem Velikim, ki jo je v zbirki Thesaurus memoriae izdala Založba ZRC, je še eno izjemno delo naših mladih zgodovinarjev, ki nam osvetljuje malo znano oziroma doslej v našem zgodovinopisju neobdelano problematiko.

V knjigi je dr. Alenka Cedilnik s prevodom in potrebnim komentarjem predstavila tiste odlomke izbranih del šestih poznoantičnih cerkvenih avtorjev 4. in prve polovice 5. stoletja (Hilarij iz Poitiersa, Atanazij Aleksandrijski, Sokrat Sholastik, Sozomen, Teodoret in Filostorgij), ki nam posredujejo podobo preteklosti antičnega Ilirika v obdobju od cesarja Konstantina Velikega do cesarja Teodozija I. Zaradi velikega obsega predvsem Hilarijevega, Atanazijevega in Teodoretovega opusa je v obravnavo zajet le izbor njihovih del. Ker so se že izbrani pisci skrbno posvetili predvsem zgo-

“Neznani” Ilirik

dovini Cerkve (gre v prvi vrsti za takrat zgoči arijanski spor), ji je tudi v knjigi namenjene precej pozornosti. Zaradi tesne prepletenosti cerkvene zgodovine s posvetno so v delu predstavljeni pomembni dogodki vojaške in politične vsebine, ki se jim prav zaradi navedenega razloga niti obravnavani avtorji pri svoji predstavitvi preteklosti niso mogli povsem izogniti.

Glavni namen dela je predstaviti v izvirniku in prevodu vsa poročila omenjenih šestih avtorjev, ki se nanašajo na poznoantični Ilirik – v njegov okvir je spadalo tudi ozemlje današnje Slovenije. Slednji je obsegal Zahodni Ilirik ali panonsko diecezo v srednjem Podonavju in na zahodni Balkan (sedem provinc) in Vzhodni Ilirik, ki je obsegal dačansko in makedonsko diecezo na osrednjem in južnem balkanskem območju med Donavo na severu in grškimi deželami s Kreto na jugu. To ozemlje, katere-

ga pomen je zelo narasel v 3. stoletju, je postalo v 4. stoletju v nekaterih ozirih ključno za razvoj antičnega sveta. Tukaj so potekali odločilni vojaški spopadi v državljanskih vojnah, od tod so izhajali najpomembnejši cesarji 3. in 4. stoletja, prav tako so od tod

izhajale ali tukaj delovale pomembne osebnosti v cerkveni zgodovini. Raziskovanje zgodovine velikega ozemlja, ki je imelo zelo izpostavljeno lego – gre za ozemlje, ki je povezovalo vzhodni in zahodni del rimskega cesarstva z najdaljšo in tedaj najbolj ogroženo

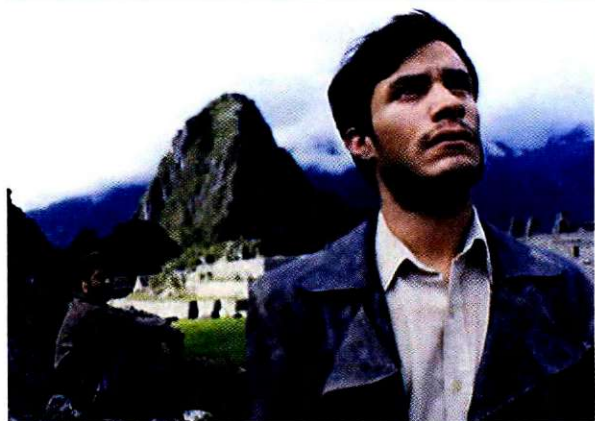
nih delih od cesarskega dvora, kjer so se v času sovladarstva cesarji v istem času različno opredeljevali do ključnih verskih vprašanj, do spodnjih plasti družbe, v katerih je dobil spor večkrat obliko grobih političnih bojev. Vloga Ilirika v teh spopadih je bila zelo izpostavljena, v posameznih obdobjih celo odločilna. Pomembne mejnike predstavljajo sinoda v Serdiki (Sofiji) v letu 343 in štiri sirmijske sinode v petdesetih letih 4. stoletja. Poleg cerkvenozgodovinskih tem so pomembni tudi opisi velikih državljanskih vojn, ki so potekale na ozemlju Ilirika in so imele do neke mere tudi značaj verskih spopadov.

Monografija prinaša besedila v izvirniku in slovenskem prevodu, sledi jim obsežen komentar. Tega je avtorica napisala kot vrsto ponekod večjih, drugod manjših razprav k posameznim tematsko zaokroženim zgodovinskim vprašanjem.

Dr. Alenka Cedilnik

Dr. Alenka Cedilnik (r. 1970) je na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani študirala zgodovino in grški jezik s književnostjo. Po končanem študiju se je leta 1998 kot mlada raziskovalka najprej zaposlila na Zgodovinskem inštitutu Milka Kosa ZRC SAZU, nato pa je od leta 2000 svoje delo nadaljevala na oddelku za zgodovino na filozofski fakulteti. Kot mlada raziskovalka je preučevala poznoantično zgodovino balkansko-podonavskega prostora. Po magistrskem študiju, ki ga je z zagovorom naloge Ilirik v predstavitvi grških cerkvenih zgodovinarjev 5. stoletja končala leta 2001, je leta 2003 zagovarjala doktorsko disertacijo Zgodovina Ilirika v poročilih grških in latinskih cerkvenih piscev 4. in prve polovice 5. stoletja.

Spremeniti svet

DIARIOS DE MOTOCICLETA

Študenta medicine se v začetku 50. let odločita, da bosta spoznala svojo celino. Južno Ameriko, zato se s starim motorjem odpravita na pot. Film z naslovom *Motoristov dnevnik* je nastal po popotniških zapiskih kubanskega revolucionarja Ernesta Che Guevare.

Pisal se je mesec januar leta 1952. Ernesto (Gael García Bernal) je 23-letni študent medicine, ki se je specializiral za zdravljenje gobavosti. 29-letni Alberto (Rodrigo de la Serna) je biokemik. Poslovita se od družin in Ernestovega dekleta Chichine Ferreyra (Mía Maestro) in se z Albertovim delno pokvarjenim

motorjem norton 500, imenovanim Mogočni, odpravita dogodivščinam naproti. Domači Buenos Aires zamenjata za neznane in včasih tudi negotoljubne kraje. Potovanje, dolgo dobrih 12.000 kilometrov in osem mesecev, ni bilo le raziskovanje južnoameriške celine, polne neskončne žalosti in večnega upanja, ampak predvsem samega sebe. Med spoznavanjem brezdomnih rudarjev, prostitutk, gobavcev in uglednih meščanov Ernesto in Alberto odkrjeta v sebi naklonjenost do vseh ljudi in odločenost, da spremenita svet.

Che Guevarov dnevnik

Motoristov dnevnik Ernesta Guevare, kulturne ikone 20. stoletja, je potopis in tudi sociološka raziskava celine, ki so jo pretresale osvajalne vojne, vojne za neod-

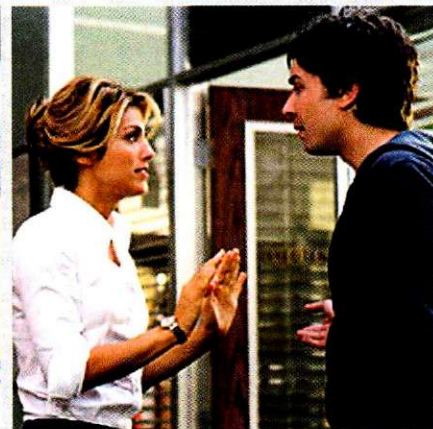
Režija:	Walter Salles
Scenarij:	José Rivera po knjižnih predlogah Notas De Viaje, avtor je Che Guevara, in Con El Che Por America Latina Alberta Granada
Producenti:	Michael Nozik, Edgard Tenenbaum, Karen Tenkhoff
Igrajo:	Gael García Bernal, Rodrigo de la Serna, Mía Maestro, Mercedes Morán
Premiera:	30. 12. 2004
Distribucija:	Fivia

visnost, še vedno pa so zanj značilne velike družbene razlike, huda revščina in velika zadolženost. Zaradi tega, kar je izkusil in spoznal po tisočih kilometrih poti, bo postal najbolj znan revolucionar vseh časov – Che Guevara. Motoristov dnevnik so premierno prikazali na letošnjem filmskem festivalu v Sundanceu, kjer je požel stoječe ovacije.

Režiser Walter Salles je prebral knjigo Zapiski s poti Ernesta Che Guevare, še preden so k njemu pristopili producenti filma: "Ta knjiga je name naredila velik vtis. Ne pripoveduje le o iskanju identitete nekega mladeniča, pač pa o identiteti Latinske Amerike. Ko prebereš knjigo, imaš občutek, da res lahko spremeniš svet, če ga razumeš in če pri

Taksi

Belle je dostavljavka pic, ki se odloči, da bo svoje šoferske sposobnosti unovčila drugače: kot taksistka. In kmalu jo najame nesposobni policaj.

Andy Washburn (Jimmy Fallon) je na sledi verigi prelepih brazilskih bančnih ropark, katerih

vodja je hladnokrvna in preračunljiva Vanessa, ki jo igra manekenka, filmska debitantka Gisele Bünd-

chen. Ker je Washburn slab voznik, prosi Belle, igra jo Queen Latifah, da mu pomaga loviti te barabe. Bel-

le s tem pridobi dovoljenje, da lahko vozi, kolikor je mogoče hitro, neupoštevajoč prometne predpise.

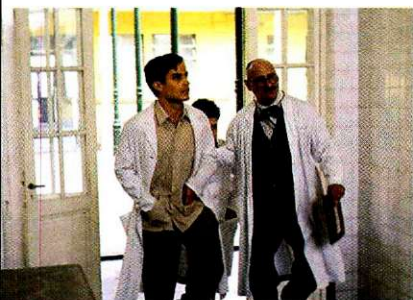
tem tvorno sodeluješ. V film sem želel vnesti ta pridih upanja in raziskovanja. Ernestovo in Albertovo potovanje je bilo nekaj posebnega tudi zato, ker se s prevoženimi kilometri poti spreminja tudi njun pogled na svet. Nista si zatiskala oči pred resnico. Pogumno sta se odločila, da bosta spremenila svet."

Salles se je filmski ekipi pridružil na obisku Havane, kjer je spoznal Ernestovo družino, vdovo Aleido March, hčerko Aleido in sinova Camila in Ernesta. Srečal se je tudi z Albertom Granadom, Ernestovim najbližjim prijateljem in popotnim tovarišem, ki je kljub osmim krížem še vedno čil in

živahen. Za predelavo Ernestovega dnevnika Zapiski s poti in Albertovega S Chejem po Latinski Ameriki so Salles in producenti izbrali scenarista Joséja Rivero. Da je scenarij ugodal luč sveta, sta bili potrebni kar dve leti pisanja in raziskovanja. Socialni problemi, ki so leta 1952 pritegnili pozornost Ernesta in Alberta, se po Sallesovih besedah niso kaj dosti spremenili: "Odkril sem, da sta oba dnevnika še vedno aktualna, saj se politične in družbene razmere Latinske Amerike od petdesetih let prejšnjega stoletja niso preveč spremenile."

Film so posneli na krajih, skozi katere sta potovala prijatelja: Buenos Aires, Bariloche v Argentini; Temuco, puščavo Atacama, Valparaíso in rudnike v Čilu ter Iquitos in Machu Picchu v Peruju. In še ena zanimivost: priimek, ki si ga delita Ernesto Che Guevara de la Serna in Rodrigo de la Serna ni naključje. Slavni revolucionar in do pred kratkim še dokaj neznani igralec sta daljna sorodnika.

Monika Maljevič

Belle je zelo močna, samostojna in neodvisna ženska in prava divjakinja na cesti. Bellin fant Jessie pa je zapekar. Ves čas je doma in si zelo želi ustaliti se z Belle, a njej to ne diši preveč. Njen glavni cilj v življenju je dirkanje z avtomobili. Nekaj podobnega doživlja tudi Bellin part-

ner po sili Washburn, ki je zaljubljen v svojo nadrejeno Marto Robbins, a ga ta drži na strogi distanci. Med Belle in Washburnom pa tudi obstaja problem – zelo si gresta na živce. Film je posnet po francoski različici filma Taxi iz leta 1998, ki ga je režiral Luc Besson.

TAXI

Režija: Tim Story
Scenarij: Jim Kouf, Robert Ben Garant, Thomas Lennon
Producent: Luc Besson
Igrajo: Queen Latifah, Jimmy Fallon, Ann-Margret, Ana Cristina De Oliveira, Jennifer Esposito
Premiera: 30. 12. 2004
Distribucija: Continental film

na kratko

Z novo vlogo se k filmu vrača **Arnold Schwarzenegger**. Kalifornijski guverner bo zaigral v novi komediji režiserke Penelope Spheeris, katere stvaritev smo že videli v priljubljeni komediji Wayneov svet. Novo uspešnico, kot film nekateri že imenujejo, bo produciral Arnoldov soigralec iz filma Resnične laži Tom Arnold, ki bo hkrati zadolžen za scenarij. V drugih vlogah bodo nastopile zvezde, ki so že igrale ob Schwarzeneggerju: Linda Hamilton (Terminator) in Jamie Lee Curtis (Resnične laži).

Harrison Ford bo igral enega izmed glavnih likov v prvem večernem filmu na temo aktualne vojne v Iraku. Universalova producerska hiša Double Feature je odkupila filmske pravice za knjigo No True Glory: The Battle for Fallujah, ki bo izšla v začetku leta 2005. Avtor knjige je Bing West, nekdanji pripadnik ameriških mornarcev in nekdanji pomočnik obrambnega ministra za vprašanja mednarodne varnosti. West ta čas dela kot tuji dopisnik, ki spremlja vojno v Iraku, napisal pa naj bi scenarij za film po lastni knjigi. Zgodba spremlja dogajanje v iraškem mestu Faludži, potem ko so štiri ameriške vojaške ubili in obesili na most. Bela hiša ukazuje napade, ki jih vodi general Jim Mattis (Harrison Ford). Medtem ko marinci porazijo nasprotnike in skoraj zavzamejo mesto, pride ukaz, da se umaknejo. Potem ko so med napadom izgubili 28 vojakov, jih med umikom izgubijo še 50. In čez 6 mesecev znova dobijo ukaz, naj zavzamejo mesto.

Robert Duvall in **Katie Holmes** sta se pridružila Aaronu Eckhar tu v igralski postavi filma **Thank You for Smoking**. Komedija spremlja zgodbo tiskovnega predstavnika velikega tobačnega podjetja Nicka Naylorja, ko poskuša rešiti podjetje, ki ga napadajo z vseh strani, in hkrati ostati zgled svojemu dvanajstletnemu sinu. Duvall bo igral vlogo Kapetana, zadnjega velikega barona podjetja Big Tobacco, ki zaposli Naylorja, da bi tako izboljšal podobo podjetja. Holmesova bo igrala Heather Holloway, pametno in zapeljivo reporterko Washington Posta, ki ve, kako bo od Naylorja pridobila vse poklicne skrivnosti. Pod režijo filma se bo podpisal Jason Reitman.

Novo leto 2005 je tik pred vrati, zato pogledajmo najzanimivejše filme studia **20th Century Fox**, ki jih bomo prihodnje leto gledali v kinematografih. Najprej prihaja Elektra z Jennifer Garner in Hrvatom Goranom Višnjicem, sledita ji triler Hide and Seek z Robertom De Nirom, Dakoto Fanning in Famake Janssen ter animirana komedija Robots. Na ogled bo tudi drama In Her Shoes s Cameron Diaz in Shirley MacLaine, komedija Rebound z Martinom Lawrenceom, epski film Kingdom od Heaven Ridleyja Scotta z Orlandom Bloomom ter dolgo pričakovana Vojna zvezd, tretji del. Akcijski film z naslovom Mr. and Mrs. Smith nam bosta predstavila Brad Pitt in Angelina Jolie, sledijo pa biografski Walk the Line z Joaquinom Phoenixom in pokojnim Johnnyjem Cashom, triler Stay z Ewanom McGregorjem in Naomi Watts, Bandidas s Penelope Cruz in Salmo Hayek, akcijsko nadaljevanje Transporter 2 in nadaljevanje komedije Martina Lawrencea Big Momma's House.

Radio Krka
106.6 MHz

PETEK,

31.12.2004

Slovenija 1

6.20	TEDENSKI IZBOR
6.30	KULTURA
6.30	ODMEVI
7.00	DOBRO JUTRO (VPS 07.00)
9.00	POROČILA (VPS 09.00)
9.05	TEDENSKI IZBOR
9.05	AJKEC PRI RESTAVRATORJIH: AJKEC IN PRAVA FRESKA, POUČNO-RAZVEDILNA ODDAJA, 5., ZADNJI DEL
9.20	BUBA GUBA: PALAČINKE, LUTKOVNO-IGRANA NANIZANKA, 4./10
9.40	RISANKA
9.50	SKIP IN SKIT, RISANA NANIZANKA, 26., ZADNJA EPIZODA
10.05	ROBERT WALT-IVICA BULJAN: MOJCA POKRAJČULJA, DOKUMENTARNA PREDSTAVA
10.45	GASILCI III, KRATKI DOKUMENTARNI FILM ZA OTROKE
11.00	MOJ OČKA IN JAZ, KRATKI IGRANI FILM
11.20	ENAJSTA ŠOLA, ODDAJA ZA RADOVEDNEŽE
11.55	ŽIVLJENJE V GORAH: POZIMI V GORE, DOKUMENTARNA ODDAJA
12.25	FRASIER, AMERIŠKA HUMORISTIČNA NANIZANKA, 11./24
13.00	POROČILA, ŠPORT, VREME
13.25	A. P. ČEHOV: MEDVED, TV PRIREDBA PREDSTAVE SLG CELJE (VPS 13.25)
13.55	OSMI DAN, PONOVIČ
14.50	VSADKANJIK IN PRAZNIK, PONOVIČ
15.55	MOSTOVI - HIDAK (VPS 15.55)
16.30	POROČILA, ŠPORT, VREME (VPS 16.30)
16.50	POLONA SEPE: ČUDODELNI UROK, KRATKI IGRANI FILM (VPS 16.50)
17.05	IZ POPOTNE TORBE: ZAKLAD (VPS 17.05)
17.25	RISANKA (VPS 17.25)
17.40	NEPOZABNI BOŽIČ, RISANI FILM (VPS 17.40)
18.30	ŽREBANJE DETELJICE (VPS 18.30)
18.40	RISANKA (VPS 18.40)
18.55	VREME (VPS 18.55)
19.00	DNEVNIK
19.35	VREME, MAGNET, ŠPORT
20.00	EN GODEC NAM GODE, KONCERT ANSAMBLA LOJZETA SLAKA, 1. DEL (VPS 20.00)
21.00	SPET DOMA NA SILVESTROVO (VPS 21.00)
1.20	JAMES LAST - SVET GLASBE, POSNETEK KONCERTA (VPS 00.30)
2.00	NOVOLETNE VIDEOSPOTNICE (VPS 01.30)
3.00	ORLEK EXPRESS, KONCERT (VPS 02.30)
4.00	SMASH HITS 2004 (VPS 03.30)
5.00	EN GODEC NAM GODE, KONCERT ANSAMBLA LOJZETA SLAKA, 2. DEL (VPS 04.30)

Slovenija 2

6.30	INFOKANAL
9.00	TEDENSKI IZBOR
9.30	OSEBNO, POGOVORNA ODDAJA
9.30	MOSTOVI - HIDAK
10.00	TV PRODAJA
10.30	KO ZLATE CITRE ZAPOJO (VPS 10.35)
11.25	DOMAČI ANSAMBLI: ANSAMBEL BRATOV AVSENIK (VPS 11.25)
12.05	LJUBLJANA: ŠPORTNIK LETA 2004, PON. GARMISCH-PARTENKIRCHEN: SVETOVNI POKAL V SMUČARSKIH SKOKIH
13.40	NOVOLETNE TURNEJE - KVALIFIKACIJE, PRENOS (VPS 13.40)
15.45	TV PRODAJA
16.20	OSEBNO, POGOVORNA ODDAJA (VPS 16.20)
16.50	VIDEOSPOTNICE: VROČE, PONOVIČ
17.20	PIKA STOPI NA PALUBO, NEMŠKO-ŠVEDSKI FILM (VPS 17.20)
18.40	PETELJINI ROCK, AMERIŠKI RISANI FILM (VPS 18.40)
20.00	ČUDEŽNO POTOVANJE, JAPONSKI ANIMIRANI FILM (VPS 20.00)
22.05	ŽELIM VSE, SLOVENSKI TV FILM (VPS 22.00)
23.05	DIVJA DIRKA, AMERIŠKI FILM (VPS 23.05)
0.50	POŠTAR VEDNO ZVONI DVAKRAT, AMERIŠKI FILM (VPS 00.50)
2.50	MONSUNSKA SVATBA, INDIJSKI FILM, PONOVIČ (VPS 02.45)
4.40	V NEW ORLEANSU, AMERIŠKI FILM, PONOVIČ (VPS 04.35)
6.20	INFOKANAL

Kanal A

9.00	TV prodaja
9.05	Medvedki 2, risani film
10.30	E+, ponovitev
12.30	TV prodaja
13.00	Midve z mamo, 2. sezona, 15. del ameriške nanizanke
13.50	Mladi in nemirni, 4. sezona, 49. del ameriške nadaljevanke
14.45	Vsi moji otroci, 204. del ameriške nadaljevanke
15.35	TV prodaja
16.05	Obalna straža na kolesih, ameriška nanizanka
17.00	Oh, ta sedemdeseta, 3. sezona, 9. del ameriške humoristične nanizanke
17.30	Moja najstnica, 2. sezona, 3. del am. naniz.
18.00	E+
20.00	Žrelo, ameriški film
22.15	Žrelo 2, ameriški film
0.20	Žrelo 3, ameriški film
2.05	Žrelo - masčevanje, ameriški film

Pop TV

7.55	Ricki Lake, ponovitev pogovorne oddaje
8.45	Rubi, ponovitev 82. dela mehiške nadaljevanke
9.40	Klon, ponovitev 188. dela brazilске nadaljevanke
10.30	TV prodaja
11.00	Zrelo srce, ponovitev 53. dela mehiške nadaljevanke
11.50	Vrtnarjeva hči, ponovitev 116. dela mehiške nadaljevanke
12.45	Alias, 2. sezona, ponovitev 18. dela ameriške nanizanke
13.40	TV prodaja
14.10	Ricki Lake, pogovorna oddaja
15.00	Vrtnarjeva hči, 117. del mehiške nadaljevanke
15.55	Zrelo srce, 54. del mehiške nadaljevanke
16.55	Klon, 189. del brazilске nadaljevanke
17.55	24UR - vreme
18.00	Rubi, 83. del mehiške nadaljevanke
19.00	24UR
20.00	Akcija: Indiana Jones in zadnji pohod, ameriški film
22.20	Lov na dediščino, ameriški film
0.25	XXL premiere
0.30	Stoj n moja mama strelja, ameriški film
2.05	Hipnoza, ameriški film
3.50	24UR, ponovitev
4.50	Nočna panorama

TevePika

9.30	ABCD, svet avtomobilizma, pon
10.30	Pogled v leto 2005
10.30	Na piki, aktualna pogovorna oddaja, pon
11.30	Zametne vrtnice, Murska Sobota
13.30	Med Gorenjskimi nagelji, 3 del
14.30	Videonovice za gluhe in naglušne, prvič
15.00	M-ov Božični plesni žur, 1 del
16.00	M-ov Božični plesni žur, 2 del
17.00	Sijaj, pon
17.30	Resnice o vinu, mlada kri in stara modrost, prvič
18.00	Cvetje v jeseni, gledališče Studenec, prvič
20.00	Alfi Nipič in njegovi muzikanti, prvič
21.00	Silvesterski program
00.30	Alfi Nipič in njegovi muzikanti
01.30	Koncert Tanje Župan Zajc
03.30	Glasbeni mozaik

Prva TV

06.35	TV prodaja
06.55	The Best Of
07.10	TV prodaja
07.30	Pokemoni, risana serija
08.00	Tri v vrsto
08.30	Spomin
08.45	TV prodaja
09.15	Spomin
10.00	Pokemoni, sinhronizirana risana serija
10.30	Risani film
11.00	To sem jaz, resničnostni šov
11.15	Sto izlozb, sto strasti, italijanska telenovela
11.45	Dvom, mehiška telenovela
12.45	Adijo pamet, ponovitev
13.30	Čarovnije, italijanska serija
14.30	To sem jaz, resničnostni šov
14.45	Film

16.30	Tri v vrsto
16.45	Pokemoni, sinhronizirana risana serija
17.15	To sem jaz, resničnostni šov
17.30	Sto izlozb, sto strasti, italijanska telenovela
18.00	Dvom, mehiška telenovela
18.55	To sem jaz, resničnostni šov
19.10	Adijo pamet, glasbena oddaja
20.00	Čarovnije, italijanska serija
21.00	Hoče, noče, razvedrilna oddaja
21.45	To sem jaz, resničnostni šov
22.00	Okrožje Columbia, ameriška nanizanka
23.10	To sem jaz, resničnostni šov
00.10	TV prodaja

SOBOTA,

1.1.2005

Slovenija 1

6.00	TEDENSKI IZBOR
6.00	GORJANSKI ZVONOV - GODBA GORJE (VPS 06.00)
6.30	SNEŽNA KRALJICA, RISANI FILM (VPS 06.30)
7.40	ZGODBE IZ PRAZNIČNE ŠKOLJKE
8.15	RISANKA
8.30	KINO KEKEC: COFKO COF, AVSTRALSKI RISANI FILM (VPS 08.35)
10.10	TEDNIK, PONOVIČ
11.15	NOVOLETNI KONCERT Z DUNAJA, PRENOS (VPS 11.15)
13.45	POROČILA, ŠPORT, VREME (VPS 13.45)
13.55	HOTEL POLDRUGA ZVEZDICA: RAČUNALNIK, TV NANIZANKA, 14./15, PONOVIČ
14.25	VEŠNA, SLOVENSKI ČB FILM (VPS 14.25)
16.00	O ŽIVALIH IN LJUDEH, ODDAJA TV MARIBOR (VPS 16.00)
16.30	POROČILA, ŠPORT, VREME (VPS 16.30)
16.50	NA VRTU, ODDAJA TV MARIBOR (VPS 16.50)
17.15	OZARE (VPS 17.15)
17.20	ORJAKI IZ PRADAVNINE - DEŽELA VELIKANOV, ANGLEŠKA ZNANSTVENA ODDAJA (VPS 17.20)
17.50	DRUGA ZVEZDA Z LEVE, RISANKA (VPS 17.50)
18.15	ČAROBNA BOŽIČNA DOGODIVŠČINA
18.40	PIKE IN PIKJA, RISANKA (VPS 18.15)
18.45	RISANKA (VPS 18.45)
18.55	VREME (VPS 18.55)
19.00	DNEVNIK
19.25	UTRIP
19.40	VREME
19.45	ŠPORT
20.00	HOTEL POLDRUGA ZVEZDICA: OSKARJEVANJE, TV NANIZANKA, 15., ZADNJA EPIZODA (VPS 20.00)
21.00	BRANKO DJURIČ-DJURO: KAJMAK IN MARMELADA, SLOVENSKI FILM (VPS 21.00)
22.30	PRVI IN DRUGI (VPS 22.30)
22.55	POROČILA, ŠPORT, VREME (VPS 22.55)
23.15	SOPRANOVI, AMERIŠKA NADALJEVANKA, 13., ZADNJI DEL (VPS 23.25)
0.10	NOČNI IZBOR
0.10	EKSPERIMENT, NEMŠKI FILM (VPS 00.20)
2.05	DNEVNIK, VREME, ŠPORT
2.45	DNEVNIK ZAMEJSKE TV (VPS 02.55)
3.05	NA VRTU, ODDAJA TV MARIBOR
3.30	ORJAKI IZ PRADAVNINE - DEŽELA VELIKANOV, ANGLEŠKA ZNANSTVENA ODDAJA
4.00	DRUGO ISKANJE, ANGLEŠKA DRAMA, 2., ZADNJI DEL
5.10	PRVI IN DRUGI
5.30	INFOKANAL

Slovenija 2

7.35	TV PRODAJA
8.05	TEDENSKI IZBOR
8.05	Z NEČAKI NA SMUČANJU, DANSKI FILM (VPS 08.00)
9.25	NOVOLETNE VIDEOSPOTNICE (VPS 09.20)
10.25	PINGVIN PINGO, RUSKO-AMERIŠKI RISANI FILM (VPS 10.20)
11.40	VIKI IN SILAKI, JAPONSKO-NEMŠKI RISANI FILM (VPS 11.40)
13.00	TV PRODAJA
13.40	GARMISCH-PARTENKIRCHEN: SVETOVNI POKAL V SMUČARSKIH SKOKIH
14.00	NOVOLETNE TURNEJE, PRENOS (VPS 13.40)
15.30	KOŠARKA NBA ACTION (VPS 15.30)
16.10	JAMES LAST - SVET GLASBE, POSNETEK KONCERTA, PONOVIČ

16.50	PIKA NA POTEPU, NEMŠKO-ŠVEDSKI FILM (VPS 17.00)
18.25	L. DELIBES - Y. VAMOS: COPPELLA NA MONTMARTRU, TV PRIREDBA BALETA (VPS 18.35)
20.00	AMERIŠKI FILM: ZVEZDA, AMERIŠKA DOKUMENTARNA ODDAJA (VPS 20.05)
20.55	DNEVNIK NEKEGA NARODA, DOKUMENTARNA SERIJA, 1/8, PONOVIČ
21.45	PREVZETOST IN PRISTRANOST, ANGLEŠKA NADALJEVANKA, 1/6 (VPS 21.55)
22.40	VOLČJA BRATOVŠČINA, FRANCOŠKI FILM (VPS 22.55)
1.00	SOBOTNA NOČ: DRUGA GODBA 2004 - BOBAN MARKOVIĆ ORKESTRAR (VPS 01.10)
0.230	INTIMNOST, FRANCOŠKO-ANGLEŠKI FILM (VPS 02.35)
4.25	INFOKANAL

Kanal A

9.20	TV prodaja
9.50	Vsi moji otroci, ponovitev 200. dela am. nad.
10.40	Vsi moji otroci, ponovitev 201. dela am. nad.
11.30	Vsi moji otroci, ponovitev 202. dela am. nad.
12.20	Vsi moji otroci, ponovitev 203. dela am. nad.
13.10	Vsi moji otroci, ponovitev 204. dela am. nad.
14.00	Dannijevе zvezde
15.00	Posvečeno mamam, zabavna oddaja
15.50	Izganjalna vampirjev, 7. sezona, 9. del ameriške nanizanke
16.40	Najneverjetnejše poroke sveta, dokumentarna oddaja
17.30	Živalim na pomoč, dokumentarna nanizanka
18.00	E+
20.00	Kremenčkovi, ameriški film
21.40	Vem, kaj ste zakrivali lansko poletje, ameriški film
23.30	Polnočni beg, ameriški film
1.50	Ekstra magazin, ponovitev

Pop TV

7.30	TV prodaja
8.00	Ringa-Raja:
8.00	Katka in Orbi, sinhronizirana risana serija
8.10	Mali rdeči traktor, sinhronizirana risana serija
8.20	Zelenjavčki, sinhronizirana risana serija
9.00	Tom in Jerry, risana serija
9.10	Rudijev moštvo, sinhronizirana risana serija
9.35	Ogijeva družina, sinhronizirana risana serija
9.45	Action man, sinhronizirana risana serija
10.10	V deželi igrač, sinhronizirani risani film
11.00	Galdor n varuh na vesoljski meji, 14. del mladinske nanizanke
11.30	Oliver in njegovi, 2. sezona, 10. del mladinske nanizanke
12.00	Šolska košarkarska liga
13.00	Hans Christian Andersen, ameriška nadaljevanke, 3/4
13.55	Glasba mojega srca, ameriški film
16.15	Prvi koraki zvezd, dokumentarna oddaja
17.05	24UR - vreme
17.10	Podjetni sin, ameriški film
19.00	24UR
20.00	Filmski hit: Čedno dekle, ameriški film
22.10	Ljubezen za dva, špansko-ameriški film
0.20	Krog, ameriško-japonski film
2.30	24UR, ponovitev
3.30	Nočna panorama

TevePika

10.00	Pogled v leto 2005
10.30	Razgledovanja, potpisna reportaža, pon
11.00	To morate vedeti, kontaktna oddaja, Slopak, družba za ravnanje z odpadno embalažo
12.00	ABCD, svet avtomobilizma, pon
12.30	Videonovice za gluhe in naglušne, december, pon
13.30	Majjeva početa jelka
14.00	V družbi s Favnom
14.15	Nama se predstavi
14.30	Glasbeni mozaik
15.00	ŠKL, šolska košarkarska liga
16.00	Zrela leta z Melanijo Šter in Elkorjem, moda za močnejše, pon
16.30	Klepet z jasnovidko Maručo, pon
17.00	Z glasbo na razji, produkcija Nova Media, pon
18.00	Ko oči mislijo, igra
19.00	A TO JE TO!?, poučno zabavna oddaja z Rezo, pon
19.30	Rad igram nogomet, pon

20.00	Novoletni videomeh, prvič
22.00	Cvetje v jeseni, gledališče Studenec, pon
00.00	Maxijeva poljca jelka
00.30	Glasbeni mozaik

Prva TV

06.05	TV prodaja
06.20	The Best Of
06.40	TV prodaja
07.00	Mož z železno masko, risani film
08.00	Pokemoni, sinhronizirana risana serija
08.30	Yu-Gi-Oh, risana serija
11.00	To sem jaz, resničnostni šov
11.15	Yu-Gi-Oh, risana serija
11.45	Navigator
12.15	Automobile
12.45	Štiri tačke
13.15	Čarovnije, 25. del italijanske serije
14.15	To sem jaz, resničnostni šov
14.30	Kaj bo za večerjo, angleška komedija, 2000
16.30	Letiči štart, ponovitev
17.30	To sem jaz, resničnostni šov
18.00	Odiseja, risani film
19.00	To sem jaz, resničnostni šov
19.10	Adijo pamet, glasbena oddaja
20.00	Čarovnije, 26. del italijanske serije
21.00	To sem jaz, resničnostni šov
22.00	Chicago, ameriška drama, 2002
00.10	Reporter X
00.40	TV prodaja

NEDELJA,

2.1.2005

Slovenija 1

7.30	ŽIV ŽAV: BINE: POLICIST, LUTKOVNO IGRANA NANIZANKA, 14., ZADNJA EPIZODA; PRVI SNEG, RISANKA; OLI BRANI DOBRO VOLJO, RISANI FILM (VPS 07.30)
9.55	PEPELKA, LUTKOVNA PREDSTAVA (VPS 10.00)
10.30	O ŽIVALIH IN LJUDEH, ODDAJA TV MARIBOR, PONOVIČEV SPORAZUMEVANJE MED ŽIVALMI, ANGLEŠKO-AMERIŠKA POLJUDNOZNANSTVENA SERIJA, 3/4 (VPS 10.55)
11.25	OZARE, PONOVIČEV IZ OČI V OČI, POSNETEK KONCERTA SARAJEVSKEGA ZBORA PONTANIMA IZ FRANČISKANSKE CERKVE V LJUBLJANI (VPS 11.30)
12.00	LJUDJE IN ZEMLJA, ODDAJA TV KOPER-CAPODISTRIA (VPS 12.00)
13.00	POROČILA, ŠPORT, VREME (VPS 13.00)
13.10	EN GODEC NAM GODE, KONCERT ANSAMBLA LOJZETA SLAKA, 1. DEL, PONOVIČEV
14.10	SPET DOMA NA SILVESTROVO, PONOVIČEV
16.30	POROČILA, ŠPORT, VREME (VPS 16.30)
16.50	SPET DOMA NA SILVESTROVO, PONOVIČEV
18.30	ŽREBANJE LOTA (VPS 18.30)
18.40	RISANKA (VPS 18.40)
18.55	VREME (VPS 18.55)
19.00	DNEVNIK
19.25	ZRCALO TEDNA
19.40	VREME
19.45	SPORT
20.00	NAPOLION, FRANCOŠKA NADALJEVANKA, 1/4 (VPS 20.00)
21.35	SLOVENIJA V LETU 2004 (VPS 21.35)
22.30	POROČILA, ŠPORT, VREME (VPS 22.30)
22.55	LJUBEZEN NA BEGU, FRANCOŠKI FILM (VPS 23.05)
0.25	NOČNI IZBOR
0.25	DNEVNIK, VREME, ŠPORT
1.05	DNEVNIK ZAMEJSKE TV (VPS 01.20)
1.30	SPET DOMA NA SILVESTROVO
5.50	INFOKANAL

Slovenija 2

6.30	INFOKANAL
8.05	TV PRODAJA
8.35	WILLIAM CORLETT: BELI KONJIČEK, KOPRODUKCIJSKA NADALJEVANKA, 1/6 (VPS 08.45)

9.00	WILLIAM CORLETT: BELI KONJIČEK, KOPRODUKCIJSKA NAD., 2/6 (VPS 09.05)
9.25	WILLIAM CORLETT: BELI KONJIČEK, KOPRODUKCIJSKA NAD., 3/6 (VPS 09.30)
9.50	WILLIAM CORLETT: BELI KONJIČEK, KOPRODUKCIJSKA NAD., 4/6 (VPS 09.55)
10.15	WILLIAM CORLETT: BELI KONJIČEK, KOPRODUKCIJSKA NAD., 5/6 (VPS 10.20)
10.40	WILLIAM CORLETT: BELI KONJIČEK, KOPRODUKCIJSKA NADALJEVANKA, 6., ZADNJI DEL (VPS 10.45)
11.10	JULES VERNE-PAUL KOHOUT: V OSEMDESETIH DNEH OKOLI SVETA, TV PRIREDBA PREDSTAVE SMG, 1/4 (VPS 11.10)
11.40	JULES VERNE-PAUL KOHOUT: V OSEMDESETIH DNEH OKOLI SVETA, TV PRIREDBA PREDSTAVE SMG, 2/4 (VPS 11.40)
12.25	JULES VERNE-PAUL KOHOUT: V OSEMDESETIH DNEH OKOLI SVETA, TV PRIREDBA PREDSTAVE SMG, 3/4 (VPS 12.25)
12.50	JULES VERNE-PAUL KOHOUT: V OSEMDESETIH DNEH OKOLI SVETA, TV PRIREDBA PREDSTAVE SMG, 4., ZADNJI DEL (VPS 12.50)
13.40	INNSBRUCK: SVETOVNI POKAL V SMUČARSKIH SKOKIH NOVOLETNE TURNEJE - KVALIFIKACIJE, PRENOS (VPS 13.40)
15.35	ANGELA GHEORGHIU IN SIMFONIKI RTVS (VPS 15.30)
17.25	PIKA NA SEMMIH MORJIH, NEMŠKO-ŠVEDSKI FILM (VPS 17.30)
19.05	ANDREJ ROZMAN-ROZA: GLOBOKO GRLO, TV PRIREDBA PREDSTAVE KUD FRANCE PREŠEREN (VPS 19.05)
20.00	ZIBELKE SVETOVNIH KULTUR, NEMŠKA DOKUMENTARNA SERIJA, 11/12 (VPS 20.05)
21.00	PEŠČICA IZBRANIH, AMERIŠKA NADALJEVANKA, 7/10 (VPS 21.05)
22.10	GALA KONCERT FILMSKE GLASBE, POSNETEK IZ CANKARJEVEGA DOMA (VPS 22.20)
23.40	INFOKANAL

Kanal A

9.20	TV prodaja
9.50	Mladi in nemirni, 4. sezona, ponovitev 45. dela ameriške nadaljevanke
10.40	Mladi in nemirni, 4. sezona, ponovitev 46. dela ameriške nadaljevanke
11.30	Mladi in nemirni, 4. sezona, ponovitev 47. dela ameriške nadaljevanke
12.20	Mladi in nemirni, 4. sezona, ponovitev 48. dela ameriške nadaljevanke
13.10	Mladi in nemirni, 4. sezona, ponovitev 49. dela ameriške nadaljevanke
14.00	Dannyjeve zvezde
15.00	Kaj je feng shui?, dokumentarna oddaja
15.50	Knjiga o džungli 2, ameriški film
17.30	Živalim na pomoč, dokumentarna nanizanka
18.00	E+
20.00	Kremenčkovi in Viva Rock Vegas, ameriški film
21.50	Odvetnik z ulice, 3. sezona, 19. del ameriške nanizanke
22.45	Še vedno vem, kaj ste zakrivali lansko poletje, ameriški film
0.35	Dannyjeve zvezde, ponovitev

Pop TV

7.30	TV prodaja
8.00	Ringa-Raja:
8.00	Katka in Orbi, sinhronizirana risana serija
8.10	Mali rdeči traktor, sinhronizirana risana serija
8.20	Zelenjavčki, sinhronizirana risana serija
8.55	Tom in Jerry, risana serija
9.05	Rudijeva moštvo, sinhronizirana risana serija
9.30	Ogijeva družina, sinhronizirana risana serija
9.40	Action man, sinhronizirana risana serija
10.10	Rdeča kapica, sinhronizirani risani film
11.00	Galidor in varuh na vesoljski meji, 15. del mladinske nanizanke
11.30	Oliver in njegovi, 2. sezona, 11. del mladinske nanizanke
12.00	Solska kosarkarska liga
13.00	Hans Christian Andersen, ameriška nadaljevanka, 4/4
13.55	Močno zdravilo, 4. sezona, 4. del ameriške nanizanke
14.45	Šepetanje na blazini, ameriški film
16.35	Smokey in razbojnik, ameriški film
18.15	24UR - vreme
18.20	1, 2, 3, kuhajmo!, dokumentarna oddaja
19.00	24UR

20.00	Nedeljski film: Morilec mehkega srca, ameriški film
21.50	Športna scena
22.35	Čas nedolžnosti, ameriški film
1.05	24UR, ponovitev
2.05	Nočna panorama

TevePika

09.00	M-ov Božični plesni zur, 1 del, pon
10.00	M-ov Božični plesni zur, 2 del, pon
11.00	Za vas in mesto, z Milanom Škedarjem, oddaja o kmetijstvu
12.00	A TO JE TOI?, poučno zabavna oddaja z Rezo, pon
12.30	Resnice o vinu, mlada kri in stara modrost, pon
13.00	V harmoniji z naravo, pon
13.30	Novoletni videomeh, pon
15.30	Čar silvesterske noči, prvič
18.30	Silvesterski program
21.30	24 UR, informativna oddaja
22.30	ABCD, svet avtomobilizma, pon
23.00	Silvesterski poljub, Alfi Nipic, pon
00.00	Glasbeni mozaik

Prva TV

06.05	TV prodaja
06.20	The Best Of
06.40	TV prodaja
07.00	David in Goliat, risani film
08.00	Pokemoni, sinhronizirana risana serija
08.30	Yu-Gi-Oh, risana serija
09.00	Nedeljsko otroško dopoldne, kontaktna oddaja
11.00	To sem jaz, resničnostni šov
11.15	Chicago, ameriška drama, 2002
13.20	Čarovnije, 26. del italijanske serije
14.10	To sem jaz, resničnostni šov
14.20	Supernova MTS, ponovitev
16.45	Hoče, noče, ponovitev
17.15	To sem jaz, resničnostni šov
18.00	Rajski vrt, risani film
19.00	To sem jaz, resničnostni šov
19.10	Adijo pamet, glasbena oddaja
20.00	Črna kronika, 36. del bosanske serije
20.45	Angel maščevanja, ameriški triler, 2000
22.30	Reporter X
23.10	To sem jaz, resničnostni šov
00.10	TV prodaja

PONEDELJEK,

3.1.2005

Slovenija 1

6.25	TEDENSKI IZBOR
6.25	UTRIP
6.40	ZRCALO TEDNA
7.00	POROČILA (VPS 07.00)
7.05	DOBRO JUTRO
8.00	POROČILA
8.05	DOBRO JUTRO
9.00	POROČILA (VPS 09.00)
9.05	TEDENSKI IZBOR
9.05	IZ POPOTNE TORBE: ZAKLAD
9.25	BINE: POLICIST, LUTKOVNO-IGRANA NANIZANKA ZA OTROKE, 14., ZADNJA EPIZODA POLONA SEPE: ČUDODELNI UROK, KRATKI IGRANI FILM
10.05	SPET DOMA NA SILVESTROVO, PONOVIČEV
13.00	POROČILA, ŠPORT, VREME
13.15	SPET DOMA NA SILVESTROVO, PONOVIČEV
15.00	NOVICE, PROMET (VPS 15.00)
15.10	DOBER DAN, KOROŠKA (VPS 15.10)
15.45	TELEBAJSKI, OTROŠKA NANIZANKA, 19/45 (VPS 15.45)
16.10	RADOVEDNI TAČEK: VRV (VPS 16.10)
16.20	PEPI VSE VE: O PESNIŠTVU, POUČNO-ZABAVNA ODDAJA (VPS 16.20)
16.40	ODDAJA ZA OTROKE
17.00	SLOVENSKA KRONIKA, ŠPORT (VPS 17.00)
17.35	PREŽIVETJE V DIVJINI, FRANCOŠKA POLJUDNOZNANST. SERIJA, 1/8 (VPS 17.30)
18.25	ŽREBANJE 3X3 PLUS 6 (VPS 18.25)
18.35	ŽREBANJE ASTRA (VPS 18.35)
18.40	RISANKA (VPS 18.40)
18.55	VREME (VPS 18.55)

19.00	DNEVNIK
19.35	VREME, MAGNET, ŠPORT
20.00	ŠEF KLINIKE, FRANCOŠKA NADALJEVANKA, 12., ZADNJI DEL (VPS 20.00)
20.55	SVET V LETU 2004 (VPS 21.00)
22.00	ODMEVI, KULTURA, ŠPORT, VREME (VPS 22.00)
22.50	CVET MLADOSTI, ITALIJANSKA NADALJEVANKA, 4., ZADNJI DEL (VPS 22.45)
0.30	DNEVNIK, VREME, MAGNET, ŠPORT
1.25	DNEVNIK ZAMEJSKE TV (VPS 01.25)
1.55	INFOKANAL

Slovenija 2

6.30	INFOKANAL
10.00	OTROŠKI INFOKANAL
11.30	TV PRODAJA
12.00	ZABAVNI INFOKANAL
13.05	TV PRODAJA
13.40	INNSBRUCK: SVETOVNI POKAL V SMUČARSKIH SKOKIH NOVOLETNE TURNEJE, PRENOS (VPS 13.40)
15.30	TEDENSKI IZBOR
15.30	ZIBELKE SVETOVNIH KULTUR, NEMŠKA DOKUMENTARNA SERIJA, 11/12 SLOVENIJA V LETU 2004
16.30	MOSTOVI - HIDAK, PONOVIČEV
17.20	DAVI, IZBOR IZ JUTRANJEGA PROGRAMA (VPS 17.50)
19.00	UČITELJI, ANGLEŠKA NADALJEVANKA, 1/8, PONOVIČEV (VPS 19.00)
20.00	OSEBNO (VPS 20.00)
20.30	HUMANISTIKA (VPS 20.30)
21.00	STUDIO CITY (VPS 21.00)
22.00	PESEM KAMNA, DOKUMENTARNA SERIJA TV KOPER-CAPODISTRIA, 1/4 (VPS 22.00)
22.30	ŠTUDENTSKA (VPS 22.30)
23.00	BRANE RONČEL IZZA ODRA (VPS 23.00)
1.00	INFOKANAL

Kanal A

8.45	TV prodaja
8.50	Midve z mamo, 2. sezona, ponovitev 15. dela ameriške nanizanke
9.40	Obalna straža na kolesih, ponovitev ameriške nanizanke
10.30	E+, ponovitev
12.30	TV prodaja
13.00	Midve z mamo, 2. sezona, 16. del ameriške nanizanke
13.50	Mladi in nemirni, 4. sezona, 50. del ameriške nadaljevanke
14.45	Vsi moji otroci, 205. del ameriške nad.
15.35	TV prodaja
16.05	Obalna straža na kolesih, ameriška nanizanka
17.00	Oh, ta sedemdeseta, 3. sezona, 10. del ameriške humoristične nanizanke
17.30	Moja najstnica, 2. sezona, 4. del am. naniza.
18.00	E+
20.00	Filmski cikel - Val Kilmer: Rdeči planet, ameriški film
21.55	Vsi zupanovi mojze, 6. sezona, 15. del ameriške humoristične nanizanke
22.25	Pa me ustreliti, 7. sezona, 20. del ameriške humoristične nanizanke
22.55	Dobro jutro, Miami!, 1. sezona, 1. del ameriške humoristične nanizanke
23.25	Šov Jerryja Springerja, pogovorna oddaja

Pop TV

7.55	Ricki Lake, ponovitev pogovorne oddaje
8.45	Rubi, ponovitev 83. dela mehiške nadaljevanke
9.40	Klon, ponovitev 189. dela brazilске nad.
10.30	TV prodaja
11.00	Zrelo srce, ponovitev 54. dela mehiške nad.
11.50	Vrtnarjeva hči, ponovitev 117. dela mehiške nadaljevanke
12.45	Športna scena, ponovitev
13.40	TV prodaja
14.10	Ricki Lake, pogovorna oddaja
15.00	Vrtnarjeva hči, 118. del mehiške nadaljevanke
15.55	Zrelo srce, 55. del mehiške nadaljevanke
16.55	Klon, 190. del brazilске nadaljevanke
17.55	24UR - vreme
18.00	Rubi, 84. del mehiške nadaljevanke
19.00	24UR
20.00	Sedma nebesa, 8. sezona, 17. del ameriške nanizanke
20.55	Urgenca, 10. sezona, 17. del ameriške nanizanke

21.50	Zgodba o Jackie, ameriška nadaljevanka, 5/6
22.45	XXL premiere
22.50	Nasa sodnica, 2. sezona, 11. del ameriške nanizanke
23.45	Dnevnik ubijalca, ameriški film
1.25	24UR, ponovitev
2.25	Nočna panorama

TevePika

9.30	Živeti zdravo, pon
10.00	Predah v gibanju, Marija Gregorčič n Kržić, vodi; Jana Debeljak, pon
11.00	Razgledovanja, potopisna reportaža, pon
11.30	Do zdravja tudi tako, gostja: Meta Fonda, pon
12.00	ABCD, svet avtomobilizma, pon
12.30	Zrela leta z Melanijo Šter in Elkorjem, moda za močnejše, pon
13.00	Resnice o vinu, mlada kri in stara modrost, pon
13.30	Rad igram nogomet, pon
14.00	Glasbeni mozaik
15.00	To morate vedeti!, kontaktna oddaja, Elan, pon
16.00	Za vas in mesto, z Milanom Škedarjem, oddaja o kmetijstvu, pon
17.00	Maxijeva pojača jelka
17.30	Klepet z jasnovidko Maručo, živo
18.00	Znani in zanimivi, gosti leta 2004, pon
18.30	Poslovni studio, dnevno informativna oddaja, živo
19.00	Kulturne drobtinice, moč preživetja, pon
19.30	A TO JE TO!?, poučno zabavna oddaja z Rezo, pon
20.00	Na piki, aktualna pogovorna oddaja
21.00	Jana, oddaja o sončni strani življenja, sprememba v srcu, prvič
21.30	24 UR, informativna oddaja
22.30	Poslovni studio, dnevno informativna oddaja, pon
23.00	E+
02.00	Glasbeni mozaik

Prva TV

06.35	TV prodaja
06.55	The Best Of
07.10	TV prodaja
07.30	Pokemoni, risana serija
08.00	Tri v vrsto
08.30	Spomin
08.45	TV prodaja
09.15	Božično presenečenje, risanka
09.20	Spomin
10.00	Pokemoni, sinhronizirana risana serija
10.30	Slonček Benjamin, risana serija
11.00	To sem jaz, resničnostni šov
11.15	Sto izlozb, sto strasti, 346. del italijanske telenovele
11.45	Dvom, 44. del mehiške telenovele
12.45	Adijo pamet, ponovitev
13.30	Črna kronika, 36. del bosanske serije
15.30	Okrožje Columbia, 9. del ameriške nanizanke
16.30	Tri v vrsto
16.45	Pokemoni, sinhronizirana risana serija
17.15	To sem jaz, resničnostni šov
17.30	Sto izlozb, sto strasti, 347. del italijanske telenovele
18.00	Dvom, 45. del mehiške telenovele
18.55	To sem jaz, resničnostni šov
19.10	Adijo pamet, glasbena oddaja
20.00	Črna kronika, 37. del bosanske serije
20.45	Mularija n *Bodytalk*, 6. del srbske serije, 2003
21.45	To sem jaz, resničnostni šov
22.00	Urška šov
23.10	To sem jaz, resničnostni šov
00.10	TV prodaja

TOREK,

4.1.2005

Slovenija 1

6.20	TEDENSKI IZBOR
6.20	KULTURA
6.30	ODMEVI
7.00	POROČILA (VPS 07.00)
7.05	DOBRO JUTRO
8.00	POROČILA
8.05	DOBRO JUTRO

9.00	POROČILA (VPS 09.00)
9.05	TEDENSKI IZBOR
9.05	ZELVJI OTOK, RISANA NANIZANKA, 23/26
9.25	RADOVEDNI TACEK: VRV
9.40	PEPI VSE VE: O PESNIŠTVU, POUČNO-ZABAVNA ODĐAJA
10.00	ZGODBE IZ ŠKOLJKE
10.30	RISANKA
10.45	NA VRTU, ODĐAJA TV MARIBOR
11.10	O ŽIVALIH IN LJUDEH, ODĐAJA TV MARIBOR
11.35	EN GODEC NAM GODE, KONCERT ANSAMBLA LOJZETA SLAKA, 1. DEL
13.00	POROČILA, ŠPORT, VREME
13.35	TEDENSKI IZBOR
13.35	ORJAKI IZ PRADAVNINE - DEŽELA VELIKANOV, ANGLEŠKA ZNANSTVENA ODĐAJA
14.05	ŠEF KLINIKE, FRANCOŠKA NADALJEVANKA, 12. ZADNI DEL
15.00	NOVICE, PROMET
15.10	MOSTOVI - HIDAK: POTEKANJA - BARANGOLŠOK (VPS 15.10)
15.45	MARIJAN, KONJ, KI PLEŠE STEP, RISANA NANIZANKA, 1/26 (VPS 15.45)
16.10	RISANKA
16.15	NAUČIMO SE PESMICO Z MELITO OSOJNIK: MIŠKA (VPS 16.10)
16.25	OBISK V AKVARIJU, POUČNA ODĐAJA, 1/17 (VPS 16.20)
16.30	KNJIGA MENE BRIGA - YANN MARTEL: PIJEVO ŽIVLJENJE, PONOVITEV (VPS 16.25)
17.00	SLOVENSKA KRONIKA, ŠPORT (VPS 17.00)
17.40	SLOVENSKI PESNIKI IN PISATELJI: JANKO KERSNIK - KLASIK SLOVENSKEGA PRIPOVEDNIŠTVA (VPS 17.30)
18.05	PRISLUHIMO TIŠINI (VPS 18.05)
18.40	RISANKA (VPS 18.40)
18.55	VREME (VPS 18.55)
19.00	DNEVNIK
19.35	VREME, MAGNET, ŠPORT
20.00	POD ŽAROMETOM (VPS 20.00)
21.00	ŽIVLJENJE V GORAH: ČLOVEK, DREVO IN GORA, DOKUMENTARNA ODĐAJA (VPS 21.00)
22.00	ODMEVI, KULTURA, ŠPORT, VREME (VPS 22.00)
22.50	DNEVNIK NEKEGA NARODA, DOKUMENTARNA SERIJA, 2/8 (VPS 22.50)
23.40	SLOVENSKI PESNIKI IN PISATELJI: JANKO KERSNIK - KLASIK SLOVENSKEGA PRIPOVEDNIŠTVA, PONOVITEV
0.10	DNEVNIK, VREME, MAGNET, ŠPORT
1.05	POD ŽAROMETOM, PONOVITEV
1.55	DNEVNIK ZAMEJSKE TV (VPS 01.55)
2.20	INFOKANAL

Slovenija 2

6.30	INFOKANAL
9.25	TV PRODAJA
10.00	OTROŠKI INFOKANAL
10.25	TV PRODAJA
11.00	OSEBNO, PONOVITEV
11.30	SLOVENCI V ITALIJI (VPS 11.30)
12.00	TEDENSKI IZBOR
12.00	HUMANISTIKA
12.30	PESEM KAMNA, DOKUMENTARNA SERIJA TV KOPER-CAPODISTRIA, 1/4
13.00	ŠTUDENTSKA
13.30	BRANE RONČEL IZZA ODRA
15.25	STUDIO CITY
16.20	SVET V LETU 2004
17.20	DOBER DAN, KOROŠKA, PONOVITEV
17.50	DAVI, IZBOR IZ JUTRANJEGA PROGRAMA (VPS 17.50)
19.00	MILAN JESI: ZRCALO, IZVIRNA TV IGRA (VPS 19.00)
20.00	FRASIER, AMERIŠKA HUMORISTIČNA NANIZANKA, 12/24 (VPS 20.00)
20.25	ČETRZA ZAPOVED, ITALIJANSKA NADALJEVANKA, 1/2, PONOVITEV (VPS 20.30)
21.55	ITALIJANŠČINA ZA ZAČETNIKE, DANSKI FILM, PONOVITEV (VPS 22.00)
23.50	INFOKANAL

Kanal A

8.45	TV prodaja
8.50	Midve z mamom, 2. sezona, ponovitev 16. dela ameriške nanizanke

9.40	Obalna straža na kolesih, ponovitev ameriške nanizanke
10.30	E+, ponovitev
12.30	TV prodaja
13.00	Midve z mamom, 2. sezona, 17. del ameriške nanizanke
13.50	Mladi in nemirni, 4. sezona, 51. del ameriške nadaljevanke
14.45	Vsi mali otroci, 206. del ameriške nadaljevanke
15.35	TV prodaja
16.05	Obalna straža na kolesih, ameriška nanizanka
17.00	Oh, ta sedemdeseta, 3. sezona, 11. del ameriške humoristične nanizanke
17.30	Moja najstnica, 2. sezona, 5. del am. nanizanke
18.00	E+
20.00	Akcija: Vrtinec, ameriški film
21.50	Vsi županovi možje, 6. sezona, 16. del ameriške humoristične nanizanke
22.20	Pa me ustrelji, 7. sezona, 21. del ameriške humoristične nanizanke
22.50	Dobro jutro, Miami, 1. sezona, 2. del ameriške humoristične nanizanke
23.20	Šov Jerryja Springerja, pogovorna oddaja

Pop TV

7.55	Ricki Lake, ponovitev pogovorne oddaje
8.45	Rubi, ponovitev 84. dela mehiške nadaljevanke
9.40	Klon, ponovitev 190. dela brazilске nadaljevanke
10.30	TV prodaja
11.00	Zrelo srce, ponovitev 55. dela mehiške nadaljevanke
11.50	Vrtnarjeva hči, ponovitev 118. dela mehiške nadaljevanke
12.45	Sedma nebesa, 8. sezona, ponovitev 17. dela ameriške nanizanke
13.40	TV prodaja
14.10	Ricki Lake, pogovorna oddaja
15.00	Vrtnarjeva hči, 119. del mehiške nadaljevanke
15.55	Zrelo srce, 56. del mehiške nadaljevanke
16.55	Klon, 191. del brazilске nadaljevanke
17.55	24UR - vreme
18.00	Rubi, 85. del mehiške nadaljevanke
19.00	24UR
20.00	Življenjska zgodba: Za upanje, ameriški film
21.45	Igorjeve sanje, ameriška dokumentarna oddaja
22.45	XXL premiere
22.50	Nasa sodnica, 2. sezona, 12. del ameriške nanizanke
23.45	Sto dni džungle, kanadski film
1.30	24UR, ponovitev
2.30	Nočna panorama

TevePika

9.00	Poslovni studio, dnevno informativna oddaja, pon
9.30	Sijaj, pon
10.00	Samozdravilna energetska metoda Rudija Klarica, prvič
10.30	Zrela leta z Melanijo Šter in Elkorjem, moda za močnejše, pon
11.00	IDOL 2004, finale, pon
13.30	To morate vedeti!, kontaktna oddaja, sevanja
14.30	Pomurka mesna industrija
14.30	Glasbeni mozaik
16.00	Predah v gibanju, Dare Hering vodi; Jana Debeljak, pon
17.00	Video novice za gluhe in naglušne, pon
17.30	Rad igram nogomet, prvič
18.00	V harmoniji z naravo, prvič
18.30	Poslovni studio, dnevno informat. oddaja, živo
19.00	Na piki, aktualna pogovorna oddaja, pon
20.00	To morate vedeti!, kontaktna oddaja, sevanja
21.00	Jana, oddaja o sončni strani življenja, šola čustvene inteligence, prvič
21.30	24 UR, informativna oddaja
22.30	Poslovni studio, dnevno informat. oddaja, pon
23.00	Car silvesterske noči, pon
01.30	Glasbeni mozaik

Prva TV

06.35	TV prodaja
06.55	The Best Of
07.10	TV prodaja
07.30	Pokemoni, risana serija

08.00	Tri v vrsto
08.30	Spomin
08.45	TV prodaja
09.15	Božično presenečenje, risanka
09.20	Spomin
10.00	Pokemoni, sinhronizirana risana serija
10.30	Slonček Benjamin, risana serija
11.00	To sem jaz, resničnostni šov
11.15	Sto izlozb, sto strasti, 347. del italijanske telenovele
11.45	Dvom, 45. del mehiške telenovele
12.45	Adijo pamet, ponovitev
13.30	Črna kronika, 38. del bosanske serije
14.15	To sem jaz, resničnostni šov
14.30	Urška šov, ponovitev
15.30	Mularija, 6. del srbske serije
16.30	Tri v vrsto
16.45	Pokemoni, sinhronizirana risana serija
17.30	Sto izlozb, sto strasti, 348. del italijanske telenovele
18.00	Dvom, 46. del mehiške telenovele
18.55	To sem jaz, resničnostni šov
19.10	Adijo pamet, glasbena oddaja
20.00	Črna kronika, 39. del bosanske serije
20.45	Leteči start, razvedrilna oddaja
21.45	To sem jaz, resničnostni šov
22.00	Agencija - Zaupanje, 10. del 2. sezone ameriške nanizanke, 2002
23.10	To sem jaz, resničnostni šov
00.10	TV prodaja

SREDA,

5.1.2005

Slovenija 1

6.20	TEDENSKI IZBOR
6.20	KULTURA
6.30	ODMEVI
7.00	POROČILA (VPS 07.00)
7.05	DOBRO JUTRO
8.00	POROČILA
8.05	DOBRO JUTRO
9.00	POROČILA (VPS 09.00)
9.05	TEDENSKI IZBOR
9.15	RISANKA
9.20	OBISK V AKVARIJU, POUČNA ODĐAJA, 1/17
9.30	NAUČIMO SE PESMICO Z MELITO OSOJNIK: MIŠKA
10.25	RISANI FILM
10.25	KNJIGA MENE BRIGA - YANN MARTEL: PIJEVO ŽIVLJENJE
10.50	PRVI IN DRUGI
11.10	OČE ZA BOŽIČ, NEMŠKI FILM
13.00	POROČILA, ŠPORT, VREME
13.30	TEDENSKI IZBOR
13.30	LJUDJE IN ZEMLJA, ODĐAJA TV KOPER-CAPODISTRIA
14.20	SPORAZUMEVANJE MED ŽIVALMI, ANGLEŠKO-AMERIŠKA POLJUDNOZNANSTVENA SERIJA, 3/4
15.00	NOVICE, PROMET
15.10	MOSTOVI - HIDAK (VPS 15.10)
15.45	JURIJ DROBIŽEK, RISANA NANIZANKA, 1/26 (VPS 15.45)
16.10	MALE SIVE CELICE, KVIZ (VPS 16.10)
17.00	SLOVENSKA KRONIKA, ŠPORT (VPS 17.00)
17.30	Z VAMI (VPS 17.30)
18.30	HOMO TURISTICUS: DEER VALLEY, ALTA (VPS 18.30)
18.50	RISANKA (VPS 18.50)
18.55	VREME (VPS 18.55)
19.00	DNEVNIK
19.35	VREME, MAGNET, ŠPORT
20.00	SEDMI PEČAT: POD NJENIM OKNOM, SLOVENSKI FILM (VPS 20.00)
21.30	MATJAŽ KLOPČIČ: NA SONČNI STRANI CESTE, SLOVENSKI KRATKI FILM (VPS 21.30)
22.00	ODMEVI, KULTURA, ŠPORT, VREME (VPS 22.00)
22.55	OMIZJE (VPS 22.55)
0.20	DNEVNIK, VREME, MAGNET, ŠPORT (VPS 00.20)
1.15	Z VAMI, PONOVITEV
2.05	DNEVNIK ZAMEJSKE TV (VPS 02.05)
2.30	INFOKANAL

Slovenija 2

6.30	INFOKANAL
10.00	OTROŠKI INFOKANAL
11.20	TV PRODAJA

11.50	ZABAVNI INFOKANAL
12.05	TV PRODAJA
12.40	EVROPSKI MAGAZIN, ODDAJA TV MARIBOR (VPS 12.45)
13.10	AMERIŠKI FILM: ZVEZDA, AMERIŠKA DOKUMENTARNA ODDAJA, PONOVITEV
14.10	OBERHOF: SVETOVNI POKAL V BIATLONU, ŠTAFETA (M), PRENOS (VPS 14.10)
16.00	FRASIER, AMERIŠKA HUMORISTIČNA NANIŽANKA, 12/24, PONOVITEV
16.25	BISCHOFHOFEN: SMUČARSKI SKOKI NOVOLETNE TURNEJE, KVALIFIKACIJE, PRENOS (VPS 16.25)
18.25	MOSTOVI - HIDAK: POTEKANJA - BARANGOLJOK, PONOVITEV SLACENJE, NOVOZELANDSKA NADALJEVANJE, 1/20, PON. (VPS 19.00)
19.45	SKOZI ČAS
20.00	KOŠARKA NBA: LOS ANGELES LAKERS - SAN ANTONIO, POSNETEK (VPS 20.00)
22.00	SLOVENSKA JAZZ SCENA - OB 100. OBLETNICI ROJSTVA COUNTA BASIEJA: BIG BAND RTV SLOVENIJA IN BOB MINTZER (VPS 22.00)
22.45	ANA KARENINA, AMERIŠKI FILM, PONOVITEV (VPS 22.45)
0.35	INFOKANAL

Kanal A

8.45	TV prodaja
8.50	Midve z mamo, 2. sezona, ponovitev 17. dela ameriške nanižanke
9.40	Obalna straža na kolesih, ponovitev ameriške nanižanke
10.30	E+, ponovitev
12.30	TV prodaja
13.00	Midve z mamo, 2. sezona, 18. del ameriške nanižanke
13.50	Mladi in nemirni, 4. sezona, 52. del ameriške nadaljevanke
14.45	Vsi moji otroci, 207. del ameriške nadaljevanke
15.35	TV prodaja
16.05	Obalna straža na kolesih, ameriška nanižanka
17.00	Oh, ta sedemdeseta, 3. sezona, 22. del ameriške humoristične nanižanke
17.30	Moja najstnica, 2. sezona, 6. del am. nanižanke
18.00	E+
20.00	Najbolj odbite poroke, dokument. oddaja
20.50	Pod nožem lepote, 2. del ameriške nanižanke
21.45	Vsi županovi moške, 6. sezona, 14. del ameriške humoristične nanižanke
22.15	Pa me ustrelili, 7. sezona, 22. del ameriške humoristične nanižanke
22.45	Dobro jutro, Miami!, 1. sezona, 3. del ameriške humoristične nanižanke
23.15	Šov Jerryja Springerja, pogovorna oddaja

Pop TV

7.55	Ricki Lake, ponovitev pogovorne oddaje
8.45	Rubi, ponovitev 85. dela mehiške nadaljevanke
9.40	Klon, ponovitev 191. dela brazilске nadaljevanke
10.30	TV prodaja
11.00	Zrelo srce, ponovitev 56. dela mehiške nadaljevanke
11.50	Vrtnarjeva hči, ponovitev 119. dela mehiške nadaljevanke
12.45	Zgodba o Jackie, ponovitev ameriške nadaljevanke, 5/6
13.40	TV prodaja
14.10	Ricki Lake, pogovorna oddaja
15.00	Vrtnarjeva hči, 120. del mehiške nadaljevanke
15.55	Zrelo srce, 57. del mehiške nadaljevanke
16.55	Klon, 192. del brazilске nadaljevanke
17.55	24UR - vreme
18.00	Rubi, 86. del mehiške nadaljevanke
19.00	24UR
20.00	TV kriminalka: Vonj po umoru, kanadski film
21.40	Na kraju zločina, 4. sezona, 5. del ameriške nanižanke
22.35	XXL premiere
22.40	Naša sodnica, 2. sezona, 13. del ameriške nanižanke
23.35	Slab dan v naši četrti, ameriški film
1.20	24UR, ponovitev
2.20	Nočna panorama

TevePika

9.00	Poslovni studio, dnevno informat. oddaja, pon
9.30	Klepet z jasnovidko Maručo, pon
10.00	Znani in zanimivi, gosti leta 2004, pon
10.30	Jana, oddaja o sončni strani življenja, sprememba v srcu, pon
11.00	Za vas in mesto, z Milanom Skedarjem, oddaja o kmetijstvu, pon
12.00	Predah v gibanju, Marija Gregorčič n Kržič, vodi; Jana Debeljak, pon
13.00	Cvetje v jeseni, gledališče Studenec, pon
15.00	Glasbeni mozaik
16.00	Do zdravja z Irmo Bembič, pon
17.00	V družbi s Odkodnino, prvič
17.30	Kulturne drobtinice, Celjska Mohorjeva družba, prvič
18.00	Do zdravja tudi tako, gost: dr. Maxim Krylov, prvič
18.30	Poslovni studio, dnevno informativna oddaja, živo
19.00	Razgledovanja, potopisna reportaza
19.30	Jana, oddaja o sončni strani življenja, sola čustvene inteligence, pon
20.00	ABCD, svet avtomobilizma, prvič
21.00	Sijaj, prvič
21.30	Živeti zdravo, vodi: Milka Krapež
21.30	24 UR, informativna oddaja
22.30	Poslovni studio, dnevno informat. oddaja, pon
23.00	Preverjeno POP TV
00.00	Glasbeni mozaik

Prva TV

06.35	TV prodaja
06.55	The Best Of
07.10	TV prodaja
07.30	Pokemoni, risana serija
08.00	Tri v vrsto
08.30	Spomin
08.45	TV prodaja
09.15	Božično presenečenje, risanka
09.20	Spomin
10.00	Pokemoni, sinhronizirana risana serija
10.30	Slonček Benjamin, risana serija
11.00	To sem jaz, resničnostni šov
11.15	Sto izlozb, sto strasti, 348. del italijanske telenovele
11.45	Dvom, 46. del mehiške telenovele
12.45	Adijo pamet, ponovitev
13.00	Štiri tačke
13.30	Črna kronika, 38. del bosanske serije
14.15	To sem jaz, resničnostni šov
14.30	Leteči start, ponovitev
15.30	Agencija, 10. del 2. sezone ameriške naniž.
16.30	Tri v vrsto
16.45	Pokemoni, sinhronizirana risana serija
17.15	To sem jaz, resničnostni šov
17.30	Sto izlozb, sto strasti, 349. del italijanske telenovele
18.00	Dvom, 47. del mehiške telenovele, 2002
18.55	To sem jaz, resničnostni šov
19.10	Adijo pamet, glasbena oddaja
20.00	Črna kronika, 39. del bosanske serije
20.45	Supernova MTS
23.10	To sem jaz, resničnostni šov
00.10	Znani in zanimivi
00.40	TV prodaja

ČETRTEK,

6.1.2005

Slovenija 1

6.20	TEDENSKI IZBOR
6.20	KULTURA
6.30	ODMEVI
7.00	POROČILA (VPS 07.00)
7.05	DOBRO JUTRO
8.00	POROČILA
8.05	DOBRO JUTRO
9.00	POROČILA (VPS 09.00)
9.05	TEDENSKI IZBOR
9.05	MALE SIVE CELICE, KVIZ
9.50	RISANKA
10.00	POD ŽAROMETOM
11.25	OMIZJE
13.00	POROČILA, ŠPORT, VREME
13.15	TEDENSKI IZBOR
13.15	SLOVENIJA V LETU 2004

14.05	PODOBA PODOBE: KOROŠKA GALERIJA LIKOVNIH UMETNOSTI
15.00	NOVICE, PROMET (VPS 15.00)
15.10	MOSTOVI - HIDAK: BREZ MEJA - HATJRTALAN (VPS 15.10)
15.45	CEDRIK, RISANA NANIŽ., 1/52 (VPS 15.45)
15.55	IGRAJMO SE V TURČIJI, FRANČOSKA DOKUMENT. NANIŽANKA, 1/13 (VPS 16.00)
16.20	NA LINIJI, ODDAJA ZA MLADE (VPS 16.10)
17.00	SLOVENSKA KRONIKA, ŠPORT (VPS 17.00)
17.30	ŠTAFETA MLADOSTI (VPS 17.30)
18.25	NEMANJČI IN PRAVOSLAVJE, PRAZNIČNA ODDAJA (VPS 18.20)
18.40	RISANKA (VPS 18.40)
18.55	VREME (VPS 18.55)
19.00	DNEVNİK
19.35	VREME, MAGNET, ŠPORT
20.00	TEDENIK (VPS 20.00)
21.00	OSMI DAN (VPS 21.00)
21.30	KNJIGA MENE BRIGA - MILAN BALAŽIČ: SLOVENSKA DEMOKRATIČNA REVOLUCIJA 1986 - 1988 (VPS 21.30)
22.00	ODMEVI, KULTURA, ŠPORT, VREME (VPS 22.00)
22.50	GLASBENI VEČER
22.50	PORTRETI MLADIH SLOVENSKE SKLADATELJEV: ROK GOLOB IN TADEJA VULC (VPS 22.50)
23.00	G. MAHLER: PESMI IZ DEČKOVEGA ČUDEŽNEGA ROGA, BERNARDA FINK, MARKO FINK; ORKESTER SLOVENSKE FILHARMONIJE IN LEOPOLD HAGER (VPS 23.05)
0.05	DNEVNİK, VREME, MAGNET, ŠPORT
1.00	TEDENIK, PONOVITEV
1.55	DNEVNİK ZAMEJSKE TV (VPS 01.55)
2.20	INFOKANAL

Slovenija 2

6.30	INFOKANAL
10.00	OTROŠKI INFOKANAL
11.30	TV PRODAJA
12.00	ZABAVNI INFOKANAL
13.40	TV PRODAJA
14.10	OBERHOF: SVETOVNI POKAL V BIATLONU, ŠTAFETA (2), PRENOS (VPS 14.10)
15.50	CIRCOM REGIONAL, ODDAJA TV MARIBOR (VPS 15.55)
16.25	BISCHOFHOFEN: SMUČARSKI SKOKI NOVOLETNE TURNEJE, PRENOS (VPS 16.25)
18.25	MOSTOVI - HIDAK, PONOVITEV
19.00	PODOBA PODOBE: AMERIŠKA NADALJEVANJE, 1/13, PONOVITEV (VPS 19.00)
19.45	SKOZI ČAS
20.00	SMUČARSKI MAGAZIN (VPS 20.00)
20.30	BARCELONA: EVROLIGA V KOŠARKI, BARCELONA - UNION OLIMPIJA, PRENOS (VPS 20.30)
22.30	THE SECOND COMING, ANGLEŠKA DRAMA (VPS 22.35)
0.45	ŠTAFETA MLADOSTI, PONOVITEV
1.30	MULCI, FRANČOSKI ČB FILM, PONOVITEV (VPS 00.50)
1.50	ŠTIRISTO UDARCEV, FRANČOSKI ČB FILM, PONOVITEV (VPS 01.05)
3.30	INFOKANAL

Kanal A

8.45	TV prodaja
8.50	Midve z mamo, 2. sezona, ponovitev 18. dela ameriške nanižanke
9.40	Obalna straža na kolesih, pon. am. nanižanke
10.30	E+, ponovitev
12.30	TV prodaja
13.00	Midve z mamo, 2. sezona, 19. del am. naniž.
13.50	Mladi in nemirni, 4. sezona, 53. del am. nad.
14.45	Vsi moji otroci, 208. del ameriške nad.
15.35	TV prodaja
16.05	Obalna straža na kolesih, ameriška nanižanka
17.00	Oh, ta sedemdeseta, 3. sezona, 13. del ameriške humoristične nanižanke
17.30	Moja najstnica, 2. sezona, 7. del am. naniž.
18.00	E+
20.00	Krimi: Umori na podeželju: Temna jesen, angleški film
22.00	Uganke inspektorja Lynleyja, 3. sezona, 4. del angleške nanižanke
22.55	Linda Green, 1. sezona, 2. del angleške humoristične nanižanke
23.35	Šov Jerryja Springerja, pogovorna oddaja

Pop TV

7.55	Ricki Lake, ponovitev pogovorne oddaje
8.45	Rubi, ponovitev 86. dela mehiške nad.

9.40	Klon, ponovitev 192. dela brazilске nadaljevanke
10.30	TV prodaja
11.00	Zrelo srce, ponovitev 57. dela mehiške nadaljevanke
11.50	Vrtnarjeva hči, ponovitev 120. dela mehiške nadaljevanke
12.45	Na kraju zločina, 4. sezona, ponovitev 5. dela ameriške nanižanke
13.40	TV prodaja
14.10	Ricki Lake, pogovorna oddaja
15.00	Vrtnarjeva hči, 121. del mehiške nadaljevanke
15.55	Zrelo srce, 58. del mehiške nadaljevanke
16.55	Klon, 193. del brazilске nadaljevanke
17.55	24UR - vreme
18.00	Rubi, 87. del mehiške nadaljevanke
19.00	24UR
20.00	Na vrat, na nos, ameriški film
22.00	Popolni četrtki: Seks v mestu, 6. sezona, 19. del ameriške nanižanke
22.40	Alias, 2. sezona, 19. del ameriške nanižanke
23.35	XXL premiere
23.40	Zahodno krilo, 5. sezona, 18. del ameriške nanižanke
0.35	Morilčeva pisma, ameriški film
2.30	24UR, ponovitev
3.30	Nočna panorama

TevePika

9.00	Poslovni studio, dnevno informat. oddaja, pon
9.30	Rad igram nogomet, pon
10.00	Na piki, aktualna pogovorna oddaja, pon
11.00	Jana, oddaja o sončni strani življenja, sola čustvene inteligence, pon
11.30	V harmoniji z naravo, pon
12.00	Resnice o vinu, mlada kri in stara modrost, pon
12.30	Samozdravilna energetska metoda Rudija Klariča, pon
13.00	Preverjeno POP TV
14.00	Ko oči mislijo, igra, pon
15.00	Glasbeni mozaik
16.00	To morate vedeti!, kontaktna oddaja, sevanja, pon
17.00	Do zdravja tudi tako, gost: dr. Maxim Krylov, pon
17.30	Štiri tačke, oddaja o hišnih ljubljencih
18.00	Zrela let z Melanijo Šter, prvič
18.30	Poslovni studio, dnevno informativna oddaja, živo
19.00	Klepet z jasnovidko Maručo, pon
19.30	Živeti zdravo, vodi: Milka Krapež, pon
20.00	To morate vedeti!, kontaktna oddaja, davčna zakonodaja, Ivan Simić
21.00	Aktualno poučna oddaja
21.30	24 UR, informativna oddaja
22.30	Poslovni studio, dnevno informativna oddaja, pon
23.00	Ekstra magazin
00.00	Glasbeni mozaik

Prva TV

06.35	TV prodaja
06.55	The Best Of
07.10	TV prodaja
07.30	Pokemoni, risana serija
08.00	Tri v vrsto
08.30	Spomin
08.45	TV prodaja
09.15	Božično presenečenje, risanka
09.20	Spomin
10.00	Pokemoni, sinhronizirana risana serija
10.30	Slonček Benjamin, risana serija
11.00	To sem jaz, resničnostni šov
11.15	Sto izlozb, sto strasti, 349. del italijanske telenovele
11.45	Dvom, 47. del mehiške telenovele
12.45	Adijo pamet, ponovitev
13.30	Črna kronika, 39. del bosanske serije
14.15	To sem jaz, resničnostni šov
14.30	Supernova MTS, ponovitev
16.45	Pokemoni, sinhronizirana risana serija
17.15	To sem jaz, resničnostni šov
17.30	Sto izlozb, sto strasti, 350. del italijanske telenovele
18.00	Dvom, 48. del mehiške telenovele
18.55	To sem jaz, resničnostni šov
19.10	Adijo pamet, glasbena oddaja
20.00	Čarovnije, 27. del italijanske serije
21.00	To sem jaz, resničnostni šov
21.15	Taborišče smrti, italijanska drama, 2002
23.10	To sem jaz, resničnostni šov
00.10	TV prodaja

PETEK

- 05.00 Z molitvijo v nov dan
- 05.10 Vreme, ceste, zamude vlakov
- 05.30 Poročila
- 05.45 Napovednik programa
- 06.00 Pričevalci vere
- 06.20 Prognostik
- 06.30 Kratke novice
- 06.35 Kličemo 113
- 06.45 Sežalec seje besedo (dnevni odlomki Božje besede z razlago)
- 07.00 Zvonjenje
- 07.15 Bim-bam-bom
- 07.30 Poročila, prognostik, AMZS, osmrtnice, obvestila
- 08.00 Kmetijski nasvet
- 08.10 Turistične novice
- 08.30 Koledar prireditvev
- 08.45 Spominjamo se
- 09.00 Poročila
- 09.15 Napovednik
- 10.00 Poročila
- 11.00 Kratke novice, Vaša pesem
- 11.15 Knjižne minute (presoje)
- 12.00 Zvonjenje
- 12.05 Besede Matere Terezije
- 12.15 Voščilo PRO-jevcem
- 12.30 Poročila, osmrtnice, obvestila
- 12.50 Iz žitnice slovenstva
- 13.00 Mali oglasi
- 14.00 Kratke novice
- 14.05 Napovednik
- 14.15 GV v etru
- 14.30 Kulturni utrinki
- 14.45 Komentar tedna
- 15.00 INFO oddaja
- 15.30 Osmrtnice, obvestila
- 15.45 Koledar prireditvev
- 15.50 Pričevalci vere
- 17.00 Ob petkih pospravljamo podstrešje
- 18.00 Poročila, Vaša pesem
- 18.15 Spoznanje več - predsodek manj (dr. Drago Ocvirk)
- 19.00 Kratke novice
- 19.15 Napovednik
- 19.30 Za otroke
- 19.45 Sežalec seje besedo (ponov.)
- 20.00 Radio Vatikan
- 20.20 Kaj bo jutri na R.O.?
- 20.30 Iz Mohorjeve skrinje
- 21.15 Ponovitev Komentarja tedna
- 21.30 Mozaik dneva
- 22.00 Klasična glasba
- Ponovitve:
- 23.00 Doživetja gora in narave
- 24.00 Srečno na poti
- 00.45 Spoznanje več - predsodek manj
- 04.40 Radio Vatikan

SOBOTA

- 05.00 Z molitvijo v nov dan
- 05.10 Vreme, ceste, zamude vlakov
- 05.30 Poročila
- 05.45 Napovednik programa
- 06.00 Pričevalci vere
- 06.20 Prognostik
- 06.30 Kratke novice
- 06.35 Kličemo 113
- 06.45 Sežalec seje besedo (dnevni odlomki Božje besede z razlago)
- 07.00 Zvonjenje
- 07.30 Poročila, prognostik, AMZS, osmrtnice, obvestila
- 08.00 Naravoslovne zanimivosti
- 08.30 Koledar prireditvev
- 08.45 Spominjamo se
- 09.00 Sobotna iskrica
- 10.30 Poročila, Vaša pesem
- 11.00 Za življenje, danes in jutri: 1. Oddaja z Bogdanom Zoržem 2. Zakonska oddaja 3. Svet oblikuje mlade 4. Oddaja z Karlom Gržanom
- 12.00 Zvonjenje
- 12.05 Besede Matere Terezije
- 12.15 Voščilo PRO-jevcem
- 12.30 Poročila, osmrtnice, obvestila
- 12.50 Iz žitnice slovenstva

- 12.50 Iz žitnice slovenstva
- 13.00 Glasbena voščila
- 15.00 INFO oddaja
- 15.30 Osmrtnice, obvestila
- 15.45 Koledar prireditvev
- 15.50 Pričevalci vere
- 16.00 Mali oglasi
- 17.00 Slovenec Slovenca vabi
- 18.00 Poročila, Vaša pesem
- 18.15 Naš gost
- 19.30 Poročila
- 19.45 Sežalec seje besedo (ponov.)
- 20.00 Radio Vatikan
- 20.20 Kaj bo jutri na R.O.?
- 20.30 Radijska molitev
- 21.00 Škofov nagovor pred nedeljo
- 21.15 Svetniški kandidati - škof Vovk
- Ponovitve:
- 22.00 Za življenje
- 23.00 Obala neznanega
- 24.00 Slovenec Slovenca vabi
- 04.40 Radio Vatikan

NEDELJA

- 05.00 Z molitvijo v nov dan
- 05.10 Vreme, ceste, zamude vlakov
- 05.30 Poročila
- 05.45 Napovednik programa
- 06.00 Pričevalci vere
- 06.20 Prognostik
- 06.30 Kratke novice
- 06.35 Kličemo 113
- 06.45 Sežalec seje besedo (dnevni odlomki Božje besede z razlago)
- 07.00 Zvonjenje
- 07.15 Iz žitnice slovenstva
- 07.30 Poročila, prognostik, AMZS, osmrtnice, obvestila
- 08.00 Iz življenja vesoljne Cerkve
- 08.30 Koledar prireditvev
- 08.45 Spominjamo se
- 09.00 Prenos sv. Maše
- 10.00 Oznaniila
- 10.15 Graditelji slovenskega doma
- 11.00 Poročila, osmrtnice, obvestila
- 11.15 Kmetijska oddaja
- 12.00 Zvonjenje
- 12.05 Besede Matere Terezije
- 12.15 Voščilo PRO-jevcem
- 12.30 Glasbena voščila
- 15.00 INFO oddaja
- 15.30 Osmrtnice, obvestila
- 15.45 Koledar prireditvev
- 15.50 Pričevalci vere
- 16.00 Glasbena voščila
- 17.00 Slovenec po svetu in domovini
- 18.30 Sakralna glasba
- 19.30 Poročila
- 19.45 Škofov nagovor za nedeljo
- 20.00 Radio Vatikan
- 20.20 Kaj bo jutri na R.O.?
- 20.30 Obala neznanega - izživi vere
- 21.30 Radijski roman
- Ponovitve:
- 22.00 Naš gost
- 23.00 Graditelji
- 23.45 Svetniški kandidati
- 00.30 Iz življenja vesoljne Cerkve
- 04.40 Radio Vatikan

PONEDELJEK

- 05.00 Z molitvijo v nov dan
- 05.10 Vreme, ceste, zamude vlakov
- 05.30 Poročila
- 05.45 Napovednik programa
- 06.00 Pričevalci vere
- 06.20 Prognostik
- 06.30 Kratke novice
- 06.35 Kličemo 113
- 06.45 Sežalec seje besedo (dnevni odlomki Božje besede z razlago)
- 07.00 Zvonjenje
- 07.15 Bim-bam-bom
- 07.30 Poročila, prognostik, AMZS, osmrtnice, obvestila
- 08.00 Kmetijski nasvet
- 08.10 Kratka kateheza
- 08.30 Koledar prireditvev
- 08.45 Spominjamo se
- 09.00 Poročila
- 09.15 Napovednik
- 10.00 Poročila
- 11.00 Kratke novice, Vaša pesem
- 12.00 Zvonjenje
- 12.05 Besede Matere Terezije
- 12.15 Voščilo PRO-jevcem
- 12.30 Poročila, osmrtnice, obvestila
- 12.50 Iz žitnice slovenstva

- 13.00 Mali oglasi
- 13.30 Stare, ma lepe
- 14.00 Kratke novice
- 14.05 Napovednik
- 14.15 GV v etru
- 14.30 Kulturni utrinki
- 15.00 INFO oddaja
- 15.30 Osmrtnice, obvestila
- 15.45 Koledar prireditvev
- 15.50 Pričevalci vere
- 17.00 1. Zdravstvena 2. Svetloba in sence 3. Pravne zagate 4. Aktualno
- 18.00 Poročila, Vaša pesem
- 18.15 Glasovanje za Vašo pesem
- 19.00 Kratke novice
- 19.15 Napovednik
- 19.30 Za otroke
- 19.45 Sežalec seje besedo (ponov.)
- 20.00 Radio Vatikan
- 20.20 Kaj bo jutri na R.O.?
- 20.30 Prijatelji radia Ognjišče
- 21.30 Mozaik dneva
- 22.00 Zanimivosti nočnega neba (1.), Prijatelji radia Ognjišče II. (2. - 5.)
- Ponovitve:
- 23.00 Sakralna glasba
- 24.00 Slovenec po svetu in domovini
- 04.40 Radio Vatikan

TOREK

- 05.00 Z molitvijo v nov dan
- 05.10 Vreme, ceste, zamude vlakov
- 05.30 Poročila
- 05.45 Napovednik programa
- 06.00 Pričevalci vere
- 06.20 Prognostik
- 06.30 Kratke novice
- 06.35 Kličemo 113
- 06.45 Sežalec seje besedo (dnevni odlomki Božje besede z razlago)
- 07.00 Zvonjenje
- 07.15 Bim-bam-bom
- 07.30 Poročila, prognostik, AMZS, osmrtnice, obvestila
- 08.00 Kmetijski nasvet
- 08.10 Predstavljamo vam
- 08.30 Koledar prireditvev
- 08.45 Spominjamo se
- 09.00 Poročila
- 09.15 Napovednik
- 10.00 Poročila
- 11.00 Kratke novice, Vaša pesem
- 12.00 Zvonjenje
- 12.05 Besede Matere Terezije
- 12.15 Voščilo PRO-jevcem
- 12.30 Poročila, osmrtnice, obvestila
- 12.50 Iz žitnice slovenstva
- 13.00 Mali oglasi
- 13.30 Skriti zaklad (1., 3.), Gradimo odprto družbo (2., 4.)
- 14.00 Kratke novice
- 14.05 Napovednik
- 14.15 GV v etru
- 14.30 Kulturni utrinki
- 15.00 INFO oddaja
- 15.30 Osmrtnice, obvestila
- 15.45 Koledar prireditvev
- 15.50 Pričevalci vere
- 16.00 Glasbena voščila
- 17.00 Šport na Radiju Ognjišče I.
- 18.00 Poročila, Vaša pesem
- 18.15 Šport na Radiju Ognjišče II.
- 19.00 Kratke novice
- 19.15 Napovednik
- 19.30 Za otroke
- 19.45 Sežalec seje besedo (ponov.)
- 20.00 Radio Vatikan
- 20.20 Kaj bo jutri na R.O.?
- 20.30 Luc v temi (1.), Juretov večer (2., 4., 5.), Vstani in hodi (3.)
- 21.30 Mozaik dneva
- 22.00 Sončna pesem
- Ponovitve:
- 23.00 Ponedeljekova 17.
- 24.00 Prijatelji radia Ognjišče
- 04.40 Radio Vatikan

SREDA

- 05.00 Z molitvijo v nov dan
- 05.10 Vreme, ceste, zamude vlakov
- 05.30 Poročila
- 05.45 Napovednik programa
- 06.00 Pričevalci vere
- 06.20 Prognostik
- 06.30 Kratke novice
- 06.35 Kličemo 113
- 06.45 Sežalec seje besedo (dnevni odlomki Božje besede z razlago)

- 07.00 Zvonjenje
- 07.15 Bim-bam-bom
- 07.30 Poročila, prognostik, AMZS, osmrtnice, obvestila
- 08.00 Kmetijski nasvet
- 08.10 Sredin trn
- 08.30 Koledar prireditvev
- 08.45 Spominjamo se
- 09.00 Poročila
- 09.15 Napovednik
- 10.00 Poročila
- 10.15 Srečno na poti
- 11.00 Kratke novice, Vaša pesem
- 12.00 Zvonjenje
- 12.05 Besede Matere Terezije
- 12.15 Voščilo PRO-jevcem
- 12.30 Poročila, osmrtnice, obvestila
- 12.50 Iz žitnice slovenstva
- 13.00 Zlati zvoki
- 14.00 Kratke novice
- 14.05 Napovednik
- 14.15 GV v etru
- 14.30 Kulturni utrinki
- 14.45 Sredin pogled v svet
- 15.00 INFO oddaja
- 15.30 Osmrtnice, obvestila
- 15.45 Koledar prireditvev
- 15.50 Pričevalci vere
- 16.00 Mali oglasi
- 17.00 Pogovor o
- 18.00 Poročila, Vaša pesem
- 19.00 Kratke novice
- 19.15 Napovednik
- 19.30 Za otroke
- 19.45 Sežalec seje besedo (ponov.)
- 20.00 Radio Vatikan
- 20.20 Kaj bo jutri na R.O.?
- 20.30 Sveta vera bodi vam luč (radijska kateheza)
- 21.30 Mozaik dneva
- 22.00 Glasba z znakmo
- Ponovitve:
- 23.00 Luc v temi (1.), Skriti zaklad (2., 4.), Vstani in hodi (3.)
- 24.00 Šport na Radiju Ognjišče
- 04.40 Radio Vatikan

ČETRTEK

- 05.00 Z molitvijo v nov dan
- 05.10 Vreme, ceste, zamude vlakov
- 05.30 Poročila
- 05.45 Napovednik programa
- 06.00 Pričevalci vere
- 06.20 Prognostik
- 06.30 Kratke novice
- 06.35 Kličemo 113
- 06.45 Sežalec seje besedo (dnevni odlomki Božje besede z razlago)
- 07.00 Zvonjenje
- 07.15 Bim-bam-bom
- 07.30 Poročila, prognostik, AMZS, osmrtnice, obvestila
- 08.00 Kmetijski nasvet
- 08.10 Pod lipo domačo
- 08.30 Koledar prireditvev
- 08.45 Spominjamo se
- 09.00 Poročila
- 09.15 Napovednik
- 10.00 Poročila
- 10.15 Doživetja gora in narave
- 11.00 Kratke novice, Vaša pesem
- 12.00 Zvonjenje
- 12.05 Besede Matere Terezije
- 12.15 Voščilo PRO-jevcem
- 12.30 Poročila, osmrtnice, obvestila
- 12.50 Iz žitnice slovenstva
- 13.00 Mali oglasi
- 14.00 Kratke novice
- 14.05 Napovednik
- 14.15 GV v etru
- 14.30 Kulturni utrinki
- 14.45 Komentar Družine
- 15.00 INFO oddaja
- 15.30 Osmrtnice, obvestila
- 15.45 Koledar prireditvev
- 15.50 Pričevalci vere
- 16.00 Glasbena voščila
- 17.00 Oddaja KP studija
- 18.00 Poročila, Vaša pesem
- 18.15 Dijska oddaja
- 19.00 Kratke novice
- 19.15 Napovednik
- 19.30 Za otroke
- 19.45 Sežalec seje besedo (ponov.)
- 20.00 Radio Vatikan
- 20.20 Kaj bo jutri na R.O.?
- 20.30 Karavana prijateljstva I.
- 21.30 Mozaik dneva
- 22.00 Karavana prijateljstva II.
- Ponovitve:
- 23.00 Pogovor o
- 24.00 Sveta vera bodi vam luč
- 04.40 Radio Vatikan

Esad Babačić

Bogata letina

Letos bi znala njegovo vlogo prevzeti Tina Maze, ki je ta čas edina izmed naših s polno samozavestjo in je pred dnevi zmagala na tekmi svetovnega pokala v veleslalomu. Črnjanka se je očitno izognila kolektivni melanholiji, ki je zajela našo reprezentanco. Posebej temaćno je v moškem delu tabora, ki je žrtev nekakšne psihoze. Kljub odličnemu motivatorju Janezu Šmitku fantje ne morejo potrditi dobrega dela na treningih. Bojda so nekateri v zelo dobri formi, kar bi se moralo kmalu poznati tudi v resničnosti. Sicer pa vemo, kakšna loterija je slalom in kako težko je tekmovalcem, ki si ne verjemajo. Najboljši primer je Ivica Kostelić, ki je dvakrat odstopil in izgubil skoraj ves šampionski naboj. Seveda moramo pri njem upoštevati tudi težave s poškodbami, ki ga niso pustile pri miru. Hrvat se bo gotovo še vrnil v sam vrh, saj je navajen trpljenja. Slednje bi težko dejali za nekatere naše "veterane", ki se ne morejo in ne morejo izviti iz primeža povprečnosti. Kako malo je treba, jim je nazorno pokazal Kanadčan Thomas Grandi, ki je pri svojih dvintridesetih letih dosegel prvo zmago v karieri. Da pa vendarle ni šlo za naključje, je dokazal že naslednji dan, ko je še enkrat premagal celotno konkurenco. S tem je dokazal, da je samo potreboval tisti kanček samozavesti, s katerim greš lahko do konca svojih zmožnosti. Koliko pomeni kanček samozavesti, vedo najbolje povedati skakalci na smučeh, saj ga včasih lovijo tudi več sezon ali pa ga sploh ne ujamejo več. Nekaj podobnega se očitno dogaja našim orlom, ki so letos daleč od svojih najboljših izidov. Toda pustimo prihodnost, ki bo verjetno svetlejša kot sedanjost. Vrnimo se še malce nazaj in se spomni-

mo, da nas je januarja navdušil tudi naš deskar Dejan Košir, ki je dobil tekmo za svetovni pokal. Seveda je bila njegova slava nekoliko krajšega veka, saj se temu športu kljub konstantnim uspehom zadnjih let ni uspelo dovolj uveljaviti. Očitno smo preveč navezani na slalomiste in ne moremo za svojega sprejeti še kakšnega zimskega športa.

Veliko bolj vroči smo bili, ko je bilo treba navijati za naše rokometarje, ki so orali ledino v kolektivnih športih. Nobeni od naših reprezentanc v športih z žogo ni uspelo priti pod vrh katerega od največjih prvenstev. EP je bilo sicer na domačih tleh, kar pa ne zmanjšuje tega uspeha. Opomin za naprej je bil le finale proti Nemčiji, ki smo ga dokaj gladko izgubili. Olimpijske igre so nas vrnile na realna tla, čeprav smo bili na njih še močnejši. Ostati na vrhu je težje, kot priti nanj. Februarja letos se je pod njim za nekaj časa utaborila Tina Maze, ki je osvojila drugo mesto v veleslalomu. V samem vrhu je bila tudi Jolanda Čeplak, ki nas je nekaj mesecev grela z enim

dve srebrni, enakega leska je bilo tudi odličje Alenke Kejžar. Seveda je na koncu navdušil tudi neuničljivi Peter Mankoč, ki je ostal vladar kratkih bazenov. Morda edini polnokrvni šampion pri nas ta čas. Nič manj ponosen ni mogel biti Tadej Valjavec, ki je osvojil deveto mesto na Dirki po Italiji, kar je najboljša slovenska uvrstitev na tej veličastni tekmi. Rokometarje Krima so poklekile v finalu lige prvakov in bile kar malo razočarane, saj so veljale za favoritke. Olimpijske igre so nam prinesle nekaj veselja, kot prva pa nas je navdušila bronasta judoistka Urška Žolnir, za katero je pred Atenami malokdo slišal. Na vodi sta spet kraljevala Izток Čop in Luka Špik, ki pa nista računala na presenetljiva Francoza, in na koncu pobrala zanju ne tako srečno srebro. To pa ni bilo vse, kar smo zaslužili na vodi, saj se je do bron prebil jadralac Vasilij Žbogar. Zelo blizu medalji je bil tudi kolesar Andrej Hauptman, ki je bil na koncu peti. Za smetano na torti je poskrbela naša pomlajena

Glede na količino vrhunskih športnikov, ki jih premore naša mala država, dosegamo veliko dobrih rezultatov in tudi v minulem letu jih ni manjkalo. Samo upamo lahko, da se bo takšen trend nadaljeval tudi letos ne glede na slabe razmere, v katerih delajo nekateri naši športniki.

največjih finišev minulega leta. Tisti, ki so se na vrhu zadržali do konca in so tam še vedno, so bili rokometarji Laškega, ki so v finalu razbili močni Flensburg. Posebno poglavje sta bila telovadca Aljaž Pegan in Mitja Petkovšek, ki sta bila ves čas pri vrhu, pa kljub temu nista mogla na olimpijske igre, kar je še vedno največja blamaža za naš šport in olimpizem nasploh. Za svoj trud so bili pošteno poplačani naši plavalci, saj so osvojili kup medalj. Anja Čarman nam je prinesla kar

nogometna reprezentanca, ki je v Celju premagala dvakratne svetovne prvake Italijane. Kmalu je sledila streznitev proti Norveški in opomin, da prevelika pričakovanja v športu niso vedno stimulativna. Glede na količino vrhunskih športnikov, ki jih premore naša mala država, dosegamo veliko dobrih rezultatov in tudi v minulem letu jih ni manjkalo. Samo upamo lahko, da se bo takšen trend nadaljeval tudi letos ne glede na slabe razmere, v katerih delajo nekateri naši športniki.

Če sodimo po uspehih naših smučarjev v iztekajoči sezoni, potem se ti ogrejejo šele tam okrog novega leta. Najbolj nas je tik po silvestrovem ogrel Peter Žonta, ki je zaželel na novoletni turneji in eno tekmo celo dobil. Ob koncu turneje je bil tretji v skupni uvrstitvi, kar je njegov uspeh kariere. Škoda le, da se ni nalezl zmagovalne mentalitete in dodal še kakšne zmage.

Norvežanke so v finalu evropskega rokometnega prvenstva na Madžarskem ugnale Danke s 27:25. Za najboljšo igralko prvenstva so izbrali norveško kapetanko Gro Hammerseng, ki je v sklepni tekmi drugega dela EP Slovenkam nasula kar 10 zadetkov in jih iz nslonjača namišljenih favoritk presedla na realnejša tla.

Zgledi in težave

Sosednja Madžarska je bila v minulih decembrskih dneh epicenter slovenskega rokometnega udejstvovanja – tako reprezentančnega kot klubskega pa ženskega in moškega. RK Celje Pivovarna Laško si je v ligi prvakov prizadeval z zmago priti iz Szegeda, ženska rokometna reprezentanca pa prek predtekmovalnj v Budimpešto. Rokometna karavana bi potemtakem skoraj zaokrožila prostrano Panonsko nizino, vendar je bil končni izkupiček "popotovanja" nekoliko okrnjen. Medtem ko so celjski rokometasi veseljačili proti domu po srečni in tesni zmagi nad Pick Szegedom, se rokometasicam kljub željam in pričakovanjem žal ni uspelo prebiti proti madžarskemu glavnemu mestu. Po nadvse uspešnih predstavah proti Rusiji ter SiČG v prvi predtekmovalni skupini v Zalaegerszegu so se namreč kot prvouvrščene napotile v Győr. Ob madžarsko-slovaški meji pa so Slovenke doživele razpad sistema in popoln polom. Na široko odprta vrata Budimpešte (in sklepne dela turnirja) so jim zaloputnile Ukrajinke in Španke, Norvežanke pa so jih potem z izidom 41:18 napotile domov.

Polom

Le kje ali kaj se jim je zalo-

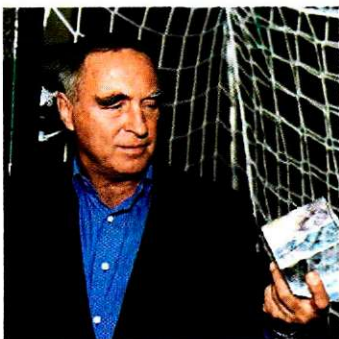
nilo, saj končno deveto mesto zagotovo ni tisto, kar so si pred tem obetale. Obdobje menjave generacij v evropskem ženskem rokometu je namreč Slovenke povzdignil v najbolj izkušeno rokometno vrsto (osem igralk je starejših od 30 let). Zaradi ne preveč roznate perspektive najstarejših igralk ter njihovega nepopolnega izkoristka reprezentančnih zmognosti do zdaj so si na Madžarskem še toliko bolj prizadevale doseči kaj odmevnejšega. Po uspešnem predtekmovalju v Zalaegerszegu (in dveh porazih) so jih sicer že kovali v favoritinje, po Győru (in treh porazih) pa je trikratna evropska klubska prvakinja Anja Frešer dokončno posumila: "Enostavno se ustrašimo zmage in bojimo uspeha! Na klubskem nivoju smo sicer že dovolj izkušene, na reprezentančnem pa

očitno še zdaleč ne!" Pritekle so tudi solze ... Ko pa je glavni trener Robert Beguš pričel na glas spoznavati, kako presneto kratka je pot "od junaka do bedaka", se je "potovanje" predčasno končalo. Pri tem pa relief nižinske madžarske pokrajine zagotovo ni bil oteževalni dejavnik, ampak so bili to nemara slaba kondicijska in psihološka pripravljenost (konstantni padci igre in številne tehnične napake v drugih polčasih), napačna taktična predpriprava, precenjevanje moči predtekmovalne skupine (Rus-4. mesto, Slo-9., SČG-12., Hrv-13.) in s tem nerealna pričakovanja, prepozno pomlajevanje jedra ekipe ali pa morda t. i. Prokopov koncept.

"Prokopov koncept"

"Prokopov koncept"? Da ... Ta koncept je znan iz sosednje Avstrije,

kjer je sloviti avstrijski rokometni trener in menedžer Gunnar Prokop izpeljal naturalizacijo, iz katere se je rodila v svetovnem merilu izjemno solidna in pisana avstrijska ženska rokometna vrsta. Ta je kasneje sodelovala tudi na olimpijskih igrah, vrhunec pa je dosegla nekje v sredini 90. let, ko se je krivulja obrnila navzdol. Naturalizirane igralk so ostarele, identifikacije z reprezentanco pa ni bilo. Gre namreč za dodobra uveljavljen pojav oziroma problem pri nas, ki smo ga v Demokraciji obravnavali že pred več kot letom in pol – po osvojenih evropski kroni krimovk in 11. mestu moške reprezentance na svetovnem prvenstvu na Portugalskem. Tedaj so se namreč pod Markovičevim trenerskim vodstvom začeli prvi zametki pomlajevanja moške rokometne vrste, ki se je simbolično končalo ravno v teh dneh, ko je zdajšnji selektor Slavko Ivezić pred SP v Tuniziji dokončno pomladil ekipo in se pri tem odrekal denimo tudi Tomaža Tomšiča, ki je z 200 nastopi za člansko moštvo tudi rekorder. Pri ženski reprezentanci je menjava generacije (ki so jo sicer izpeljale vse resnejše evropske članske vrste) manj izrazita, ker mlajših članic preprosto ni v ospredju. Ali so premalo perspektivne? Ne, pač pa ne dobijo dovolj priložnosti, saj jim "uvožene", naturalizirane ig-

Gunnar Prokop je z naturalizacijo pripeljal Avstrijke do olimpijskih iger.

Slavko Ivezić, športni direktor Celja Pivovarne Laško, je na selektorskem stolčku moške ekipe zamenjal Toneta Tislija. Po olimpijskem polomu upamo, da bo tudi reprezentanca začela igrati po celjskih notah.

ralke (iz nekdanje Sovjetske zveze in z Balkana) onemogočajo prehoditi vajeniško dobo, ki bi jo ob normalnem razvoju sicer morale absolvirati.

Naturaliziran Krim

Problem naturaliziranih igralcev in prihodnosti pomlajene slovenske ženske reprezentance, ki naj bi ji bile cilj OI 2006 v Peking, je vsekakor aktualen. Tu ne gre za nikakršen pristop neenakopravnega obravnavanja sicer izvrstnih igralcev. Današnja igra rokometasice je namreč kljub nekaterim psihofizičnim pomanjkljivostim moderna. Toda ta kakovost je samo v pragmatizmu in rezultatu. Nekdo bi lahko temu oporekal, češ da je rezultat v vrhunskem športu svetinja. Tudi če je ustvarjen na umeten način, brez ključne vloge iz domačih logov? Tovrstna problematika pa sodi že med (Jankovičeve) zamatke postavitve reprezentančnega okostja po "Prokopovem konceptu". Vir največjih uspehov slovenskih rokometasice je namreč le RK Krim, ki pa se je predvsem usmeril v kupovanje in ne izdelovanje. Slovenski reprezentanci je iz svojega naraščanja dal le Dejo Doler (kar je za evropskega prvača vsekakor premalo), ob njej pa še naturalizirane Čekovo, Derespasko-

Gro Hammerseng: kapetanka norveške zmagovalne rokometne ekipe na minulem evropskem prvenstvu na Madžarskem je bila izbrana za najboljšo igalko prvenstva.

vo in Matuszewsko. Danes za RK Krim nastopa kar deset igralcev s tujim potnim listom (iz Avstrije, Madžarske, Romunije, Rusije, SiČG in Ukrajine), ki bodo ob svoji dokazni kvaliteti le stežka omogočile prodor in dovolj veliko minutažo kateri izmed najmlajših domačih igralcev.

Klub zgled reprezentanci

Ljudje, ki upravljajo z ženskim rokometom, bi se morali ozreti le čez najbližji plot. K Celju Pivovarni Laško, ki bi moral biti popoln vzor in dokaz, kako se lahko prispe na evropski tron tudi brez "Prokopovega koncepta". Doma vzgojeni fantje, domači trener, ki pozna delovno okolje do obisti, trezno postavljeni cilji klubske

uprave, nadvse delavno ozračje, tradicija, odlična infrastruktura in z najzvestejšimi navijači vselej zapolnjena dvorana Zlatorog. Prednost pa je domača rokometna šola, ki ima popoln uvid v lastne vrzeli in te pozneje zapolnjuje z naturalizirano svetovno rokometno zvezdo Sergejem Rutenko, s prekaljenim zbiralcem najrazličnejših odličij Edvardom Kokšarovom in mladincem Lollom iz Moldavije. Na ta način je Celje Pivovarna Laško postal evropski rokometni prvak in superprvak, marca pa bodo v četrtfinalu branili evropsko krono proti nemškemu Lemgu. Upamo, da bo športni direktor celjskega kluba Slavko Ivezić najboljšo prezrcalil tudi na reprezentančno raven in s tem nakazal,

da je smiselna klubska politika lahko ustrezno vodilo tudi reprezentančni. Ne le moški, temveč tudi ženski! Ob vseh naštetih pogojih bi bila na splošno pomembna vzpostavitev homogene ekipe, ki bi dobila prve obrise že v mladinskih kategorijah; kasneje pa bi le-ta postala črpališče reprezentančnih kandidatov. Če pa ta strukturni moment izostane, ga potemtakem lahko nadomesti edinole naturalizacija, a ta je deloma vprašljiva tudi z moralnega vidika. V Sloveniji pa so tisti, ki so se ukvarjali z ženskim rokometom, očitno zapravili prenekatero kategorijo in v ospredju je postopoma zazijala praznina, ki jo je bilo treba zakrpati. **Lovro Kastelic**

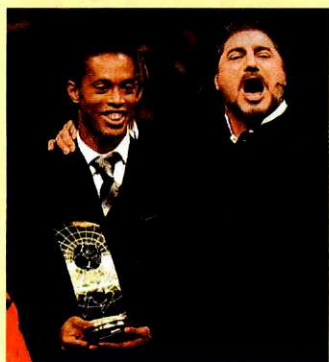

Sergej Rutenka, nemara najboljši rokometni igralec na svetu, je prišel v Slovenijo iz Belorusije kot mladoleten in neizdelan igralec. Danes je strah in trepet vseh vratarjev. Pri 23 letih pa je očitno še premlad, da bi prišel v ožji izbor za lovoriko najboljšega na svetu ...

na kratko

RONALDINHO NOGOMETAŠ LETA 2004

Brazilski zvezdnik španske Barcelone Ronaldinho je bil na gala prireditvi Mednarodne nogometne zveze (FIFA) pretekli teden v Zürichu po pričakovanjih razglašen za najboljšega nogometaša leta 2004. V glasovanju trenerjev in prvič doslej tudi kapetanov nacio-

Ronaldinho je po mnenju FIFA najboljši nogometaš iztekajočega se leta.

nalnih nogometnih reprezentanc je s 620 točkami premagal francoskega nogometaša Arsenala Thierryja Henryja (552), ki je bil drugi že lani, za rojakom Zinedinom Zidaneom, ter pred dnevi za najboljšega evropskega nogometaša razglašenega Ukrajince in napadalca AC Milana Andreja Ševčenka (253). Naslov najboljšega nogometašice je letos že drugič prejela Nemka Birgit Prinz.

ZVER PODPRIL PRIZADEVANJA SINDIKATA

Predstavniki Sindikata športnikov Slovenije (ŠSS) so se pretekli teden na neformalnem sestanku sešli z novim ministrom za šolstvo in šport Milanom Zverom in mu predstavili prizadevanja za izboljšanje statusa športnika in pobude o spremembah dohodninskega zakona, ki bo s 1. januarjem udaril tudi po pri-

hodkih športnikov. Kot je dejal predsednik ŠSS Dejan Stefanović, je minister podprl prizadevanja sindikata, hkrati pa poudaril, da je sprememba dohodninskega zakona v pristojnosti ministrstva za finance.

Stefanović je pri tem izpostavil, da nova vlada po volitvah ni imela dovolj časa, da spremeni novo davčno zakonodajo na področju športa, mora pa to biti ena prednostnih nalog. Prvi vtisi s pogovora so zelo pozitivni. "Situacija je alarmantna, saj je 1. januar pred vrati. Jasno je, da se čez noč ne bo nič spremenilo, vendar je treba ukrepati čim prej. Naša naloga je, da skušamo odpraviti nepravilnosti, in mislim, da nam bo uspelo. Za sabo imamo dva milijona navijačev in tudi otroci potrebujejo vzornike," je dejal Stefanović.

EURO 2004 PRINESEL DOBIČEK

Letošnje evropsko nogometno prvenstvo je prirediteljem na Portugalskem navrglo med tri in štiri milijone evrov dobička, je pretekli teden dejal predsednik Portugalske nogometne zveze (FPF) in organizacijskega komiteja Eura 2004 Gilberto Madail. Vsota je lepa, a so organizatorji še pred

Euro 2004 se je izplačal.

dvema letoma računali na vsaj sedem milijonov. V obračunu prihodkov in odhodkov niso vračunani stroški graditve in obnove desetih nogometnih stadionov.

www.raplus.com

**RADIO
PLUS**

Kako do najboljše božične kompilacije?

Ustvarjanje lastne najljubše božične kompilacije je vsako leto podobno praznično opravilo kot okraševanje božičnega drevesca. Sodobnimi računalniškimi prijemi božičkovi pomočniki lahko brez večjih težav ustvarijo praznične sestavljanke, na katerih so npr. Vse, kar hočem za božič, si ti Mariah Carey, Mali bobnarček dueta Jessica in Ashlee Simpson, Otožni božič Elvisa Presleyja, Srečen Božič Christine Aguilera in Dr. Johna, Snežinke Toni Braxton, Molitev Céline Dion in Andree Boccellija, vseh 8 prazničnih dni Destiny's Child in še mnoge druge. Mi vam predlagamo, da se zakopljete še globlje v žanr božičnih pesmi, pri njihovem izboru pa vam lahko pomagajo tudi nekateri svetovno znani izvajalci, ki so v precejšnji meri krojili letošnje glasbeno leto. Najljubša božična napeva Alicie Keys sta Chesnut Roasting on an Open Fire (ki jo poznamo tudi kot The Christmas Song) v izvedbi Nata Kinga Cola, in The First Noel. Dodala je še to, da v bistvu zelo resno razmišlja, kako obe pesmi interpretirati na svoj način. Mogoče pa nas že v naslednjem letu čaka tudi božični projekt nadarjene pianistke in ene ta čas najbolj vročih izvajalk R'n'B. Mlada in simpatična Kelly Clarkson, zmagovalka Ameriškega idola 2002, se težko odloča med dvema pesmima: My Grown Up Christmas List in O Holy Night, ki ju je tudi odpela na božičnem cedeju American Idol: The Greatest Holiday Classics. Obe sta si med seboj precej različni: prva preprosta, druga pa veličastnejša in ob izvrstni izvedbi prav nebeška. James Valentine iz zasedbe Maroon 5 pravi, da so skupino prav zdaj posneli Lennono-vo Happy Xmas (War Is Over), ki se mu zdi resnično enkratna, še posebej v današnjem politično-vojaškem svetu, z močno izpovednim besedilom. Čim starejši postaja John Mayer, bolj ga božične pesmi spravljajo v izredno čustveno razpoloženje. Ko sliši vse tiste pesmi, ki se jih spominja kot otrok, si večkrat ne more kaj, da ne bi zajokal. Najbolj ga presunejo božične

pesmi, ki jih izvajajo otroški pevski zbori, med njimi pa je izpostavil Have Yourself a Merry Little Christmas. Matt Sorum iz Velvet Revolution je bil kratek in jedrnat, saj je brez obotavljanja za najboljšo izbral White Christmas Binga Crosbyja.

Ana Gabriel – Tradicional

Ljubezen do glasbe in prepričljiva čustvenost prepoznavnega vokala mehiške pevkve Ane Gabriel je prepričala tudi mnoge slovenske poslušalce. Prvič je na oder stopila pri šest-

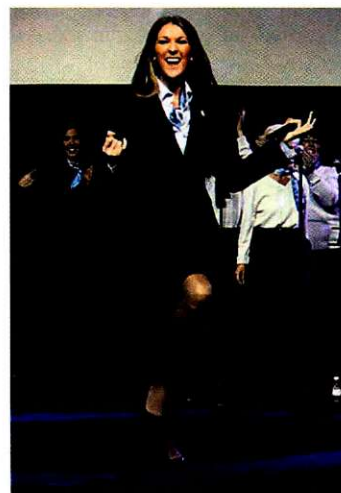

tih letih, ko ji je nastop, na katerem se je predstavila s pesmijo Joséja Alfreda Jimeneza Regalo A Dios, ostal v najlepšem in nepozabnem spominu. Pred kratkim je izdala novo ploščo, ki nosi naslov Tradicional. In kot že naslov pove, se izvrstna pevkva in ohranjevalka mehiške tradicionalne glasbe spet vrača k svojim koreninam, mogoče kar k spominom na svoja otroška leta in svoj prvi nastop, saj sta na tokratnem projektu v ospredju prav avtor José Alfredo Jimenez in izpovednost strastnega mehiškega me-

losa. Od leta 1988, ko je izdala svoj prvenec, je Ana Gabriel izdala že mnogo plošč, ki spretno krmarijo med popom, navdihnjanim z Latinsko Ameriko, in tradicionalno mehiško 'godbo'; v obeh primerih bo njena interpretacija prepričala mnoge ljubitelje omenjenega izraza.

Posebni trenutki s Céline Dion

Najbolj znana in prodajno najuspešnejša božična plošča posameznega izvajalca oz. izvajalke je vsekakor These Are Special Times Kanadčanke Céline Dion. Poleg tega da so na plošči zbrane tradicionalne božične pesmi v značilni Célinini interpretaciji, je pričujoči projekt zanimivejši od podobnih prav zaradi nekaterih sodobnejših, času primernih skladb.

Izpostavimo naj dva odlična dueta: prvega z italijanskim pevcem Andreo Bocellijem (The Prayer), ki je ob izidu napovedoval podoben uspeh, kot ga je požela balada oz. duet Time To

DEMOKRACIJA

Honorarno novinarsko delo!

Revija Demokracija išče študente in študentke za občasno ali stalno novinarsko delo pri Demokraciji.

Če želiš biti del ekipe, ki zapiše tudi tisto, kar drugi zamolčijo, in če misliš, da imaš novinarski talent, se nam pridruži!

Informacije na telefonu: 01-434-54-48

Say Goodbye s Sarah Brightman, in drugega z R. Kellyjem (I'm Your Angel), ki za Molitvijo v prav ničemer ne zaostaja. Od avtorskih podvigov naj izpostavimo naslovno pesem These Are Special Times Diane Warren, Another Year Has Gone By Briana Adamsa in Eliota Kennedyja ter Joséja Feliciano Feliz Navidad, ki jo Céline odpoje s svojo številčno družino. Šestnajst drobnih biserov, ki vam zagotavljajo, da These Are Special Times ne boste poslušali samo v predprazničnem decembrskem obdobju!

Mariah Carey

Mariah Carey je kot pevka najbolj cenjena zaradi svojega izjemno čistega in večoktavnega vokala, ki pri lahkotnejših popskladbah mogoče zveni celo prezahtevno, pa vendarle toliko bolj izstopa pri projektih, kot je njena božična plošča iz leta 1994. Njeni privrženci bodo vsekakor cenili prvovrstno interpretacijo tradicionalnih božičnih pesmi, vse druge

pa bo presenetila njena preprosta in neizumetničena izvedba nekaterih najbolj znanih napevov (med katerimi najbolj izstopata Silent Night, ki jo odpoje tiho in brez pretiranega nprezanja v visokih glasovnih legah, in Jesus, Oh What A Wonderful Child). Obvezno poslušanje za njene privržence in prijetno presenečenje za tiste, ki jih še vedno ni prepričala s svojimi izvajalskimi zmoglostmi.

horoskop

Kozorog (21. december – 19. januar)

V začetku tedna bo vaša družina potrebovala veliko pozornosti. Zlasti če imate svoje otroke. Malo vam bo neprijetno, ker ne boste mogli preživeti tako mirnih praznikov, kot bi si želeli. Kmalu pa bo veliko bolje in se boste grdihi misli čisto znebili.

Vodnar (20. januar – 18. februar)

Poskušajte ne razmišljati o stvareh, ki so vas obremenjevale zadnje dni. Prepričanje, da se po jutru dan pozna, zares drži. Potrudite se, da boste prav dobre volje – nazadnje boste to tudi res postali. Prazniki bodo zares vzpodbudni in prelepi.

Ribi (19. februar – 20. marec)

Najlepše med prazniki je, da vsa hiša diši po pecivu in božično-novoletnih kadilih. Prav zabavno bo, še posebej ker boste imeli veliko gostov in nepričakovanih obiskov. Presenečenje vam bodo prinesla mnoga darila.

Oven (21. marec – 20. april)

Ne bojte se ničesar, ponedeljek in torek bosta polna vznemirljivih dogodivščin. Zagotovite, da boste imeli okoli sebe ljudi, ki v skrajnih situacijah znajo ohraniti mirno kri. Petek, sobota in nedelja bodo bolj umirjeni in polni lepega.

Bik (21. april – 21. maj)

Niste tak človek, da bi kupovali vsako stvar, ki se vam zasveti iz izložbenega okna. Pogostejše se zgodi, da ne nakupite daril zadosti hitro. Tako bo tudi tokrat, zato boste morali na koncu koncev močno pohiteti, sicer boste prišli na zabavo brez daril.

Dvojčka (22. maj – 21. junij)

Obkroženi boste z izjemno nadarjenimi ljudmi, ki vam bodo na trenutke jemali samozavest. Ne dajte se, ampak se bojujte naprej za to, da boste veliko bolje opravljali svoje delo kot doslej. Zelo lepo bo konec tedna, ko vas čaka presenečenje.

Rak (22. junij – 21. julij)

Včasih ste veliko preveč emocionalni in prehitro pozabite na različne okoliščine, ki za vas nikakor niso ugodne. Potrudite se, da ne boste preveč podlegali svojim čustvom, in se pripravite na bitko. Partner bo presenečen, a spoštljiv.

Lev (22. julij – 21. avgust)

Ali ni najboljša od vsega, kar se vam lahko primeri, da pridobite nove izkušnje na področju svojega poklica? Nič lepšega ni, kakor sedeti pri novoletni jelki med prijatelji in se pogovarjati vsakdanje stvari. Praznike si privoščite v polni meri.

Devica (22. avgust – 21. september)

Malce vas je zavrtilo. Poberite se skupaj in naredite red pod lastno streho. Ne delajte ničesar, kar bi lahko ogrozilo vašo poklicno pot. Praznike preživite polno in mirno, privoščite malo miru tudi vsem tistim, s katerimi dan na dan živite pod isto streho.

Tehtnica (22. september – 22. oktober)

Ponedeljek se bo ves vrtil okoli saj-veste-koga, vendar zato ne zanemarjajte vseh drugih okoli sebe. Morali boste biti precej občutljivi in ne preveč popustljivi, če želite, da se vam bodo vse stvari obrnile tako, kot je dobro oziroma najboljše za vas.

Škorpion (23. oktober – 21. november)

Zelo vam bodo hvaležni, če se ne boste nenehno spominjali neke stare napake. Pozabiti – to bo najboljša rešitev za vse. Poskrbeti zase, vendar v mejah. Saj veste, da se naša svoboda konča pri svobodi bližnjega. Upoštevajte to.

Strelec (22. november – 20. december)

Sredi tedna se boste morali vrniti k manj zanimivim zadevam: k delu in drugim opravilom. Bodite potrpežljivi in kmalu se vam bo vse izteklo po pričakovanjih in željah. Lepote dneva vam ne bo nihče pokazal, morali jo boste opaziti sami.

EVJ
ELEKTROPROM d.o.o.
Loke 22
1412 KISOVEC
tel.: 03 56 57 150
fax: 03 56 71 488
www.elektroprom.si

- ♦ projektiranje strojnih in elektro instalacij in geodetske storitve
- ♦ bar sedmica
- ♦ lokalna televizija ETV
- ♦ trgovina EVJ Center
- ♦ elektroinstalacije
- ♦ centralne kurjave, vodovod, plinske instalacije
- ♦ kabelsko komunikacijski sistemi
- ♦ grafitne ščetke
- ♦ tiskana vezja
- ♦ delovni stroji in nizke gradnje

Radio je uho, s katerim slišimo svet!

Mir! Zdravje! Prijateljstvo! Veselje!

Te vrednote naj obkrožajo svet v letu 2005!

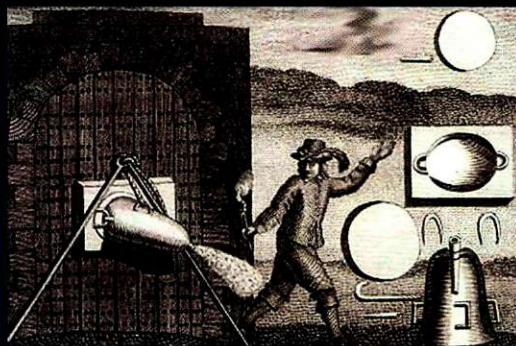
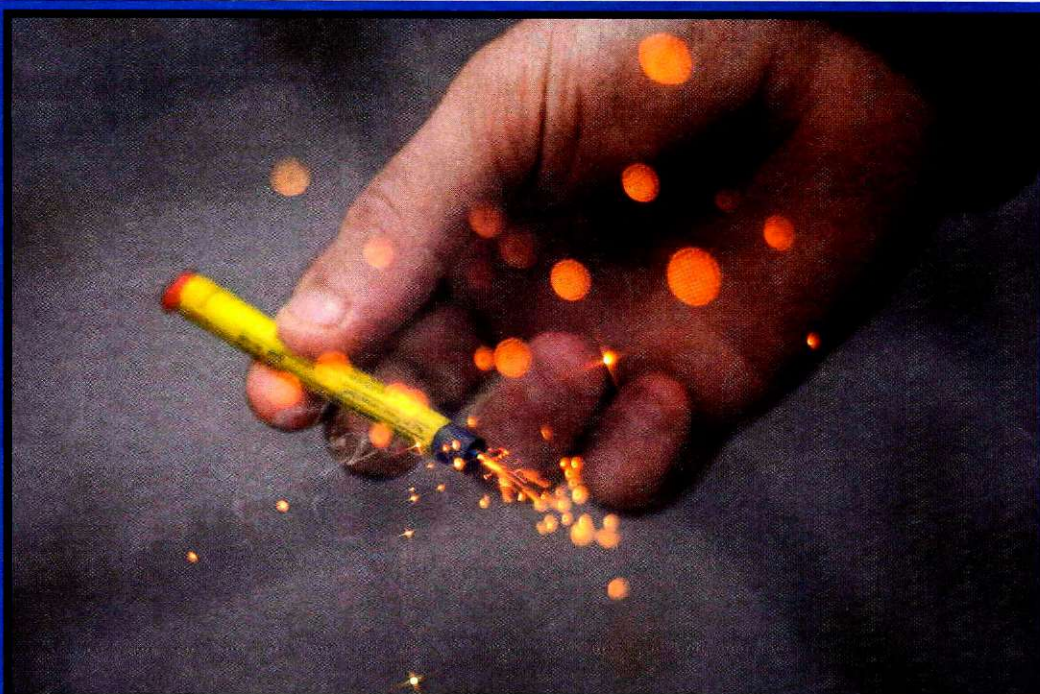
RADIO ŠTAJERSKI VAL

Novo leto je najbrž treba proslaviti nadvse bučno. K temu pripomorejo seveda tudi petarde, ki so izjemno nevarno pirotehnično sredstvo. Ali ste se že kdaj vprašali zakaj prav petarde?

V obdobju tridesetletne vojne (1618-1648; začela se je kot verska vojna med protestanti in rimokatoličani, op. a.) so bili topničarji še prava redkost. Zametki topništva so bili bolj ali manj utelešeni v umetnosti in ne znanosti. Rojstvo artilerijske doktrine bojevanja je povezano s pojavom petardistov, ki so bili vselej na čelu pri obleganju gradov ali utrd. Njihovo orožje je bilo sicer precej preprosto, a izredno nevarno eksplozivno sredstvo, imenovano petarda. Petarda je bila sestavljena iz medenine ali železa in je predstavljala napravo zvončaste oblike, napolnjeno s smodnikom in pritrjeno ob leseno platformo. Petarde so namestili na vrata ali zid ob njih. Ob pravilnem in pravočasnem prižigu vžigalne vrvice je prišlo do eksplozije, ki je us-

Petardisti so bili med 30-letno vojno neustrašni gverilci, vselej na čelu pri obleganju gradov in utrd.

Današnji "petardisti" so pobalini, ki spravljajo sebe in druge v veliko nevarnost. Vendar se jim pri tem ni treba bojevati ...

Petardisti na pohodu

pešno razstrelila vhodno oviro (zid, vrata) in četa je lahko vstopila.

"Ujeti v lastno zanko"

Zavrtimo časovni stroj za nekaj stoletij v preteklost! Garnizija, obožena z mušketai, ki je oblegala določeno utrjeno mesto, je sprva poslala v boj manjšo ekipo moških (navadno je bil na čelu juriša glavni petardist s štirimi pomočniki), ki so tekli proti vratom in v rokah držali predmet, ki je bil podoben zvoncu. Uspešno opravljena misija je kasneje vselej vsebovala tudi nadvse prisrčen sprejem neustrašnih gverilcev. A četudi je petardistu uspelo doseči ciljno tarčo, pritrditi napravo in pripraviti vžigalno vrstico, je bil še vedno v precejšnji

nevarnosti, ki jo je pomenila smrtonosna naprava sama. Vžigalne vrvice so bile namreč različnih kakovosti in so nemalokrat dogorele precej hitreje, kot je petardist načrtoval. Smodnik je lahko nenadejano povzročil samodejno eksplozijo ali pa se je petardist prepozno izmaknil. Številne neprijetnosti, ki so se zgodile ob pripravi na eksplozijo, so petardiste večkrat "ujele v lastno zanko" (ob tem se je rodila fraza, ki se v angleščini glasi "hoist by his own petard", op. a.).

Odpoklic pred smrtjo

Prvi petardisti so se pojavili okoli leta 1589, zadnjič pa okoli 1728, ko so profesionalne artilerijske enote zavezle njihovo mesto v evropskih obo-

roženih silah. Celo najpreprostejše artilerijske enote so tedaj poskrbele za zanesljivejšo in varnejšo namestitev topov, kot je to do tedaj dovoljevala petarda. Zadnji petardisti so bili zato odpoklicani in ne ubiti. Med obema vojnama v 20. stoletju se je beseda petarda vrnila v jezikovno rabo – za opisovanje nekaterih tipov granat in protitankovskega orožja, petardisti pa so utožili v pozabo zgodovinskih dogodkov. Saperji in vojaški strategji namreč danes uporabljajo precej bolj sofisticirana eksplozivna sredstva, kot pa so to bile v času petardistov petarde; te so danes le še otročje pokalice, zaradi katerih ni mogoče storiti nikakršnega viteškega in prevratniškega dejanja več.

Razvrednotena petarda

Petarda je dandanes le še tisto eksplozivno telo, ki močno odjekne in v ljudskih očeh povzroči euforičen občutek. Le-ta jih napravi za nekakšne pobaline, ki pa v nasprotju s petardisti ne preusmerjajo toka zgodovine. Če so bili nekdanji petardisti vitezi, so danšnji samo epizodni statisti, ki nestrpno čakajo na novoletni trenutek slave, ko pa ta mine, utonejo v pozabo, še preden počijo. Tedaj namreč razkažejo in razmečejo ves svoj neinovativni arzenal in se pod težo popokanih nesmislov obupano sprašujejo: Le kje so tisti viteški časi petardistov, ko je petarda pomenila še kaj več kot samo pok?

Lovro Kastelic

ana

KNJIŽNI KLUB
SAMOROG
1/2003

ČIH
AH

SAMOROG
Zbirka knjižnice RTV Ljubljana

PRISTUPNI KLUB

Članstvo doslej vključuje: knjige, glasila, revije, časopise, koncerte, predavanja, izložbe, gledališke predstave, poslušanje glasbe, gledanje filmov, obiskovanje muzejev, sprehajanje po parkih, sprehajanje po gozdih, sprehajanje po vrtovih, sprehajanje po reki, sprehajanje po morju, sprehajanje po planoti, sprehajanje po gori, sprehajanje po dolini, sprehajanje po hribu, sprehajanje po vasi, sprehajanje po mestu, sprehajanje po državi, sprehajanje po svetu.

SESTAVIL: MIRAN ERCEG	ALPSKA SMUČARKA DOVŽANOVA	GESLO	GLAVNA ULICA V ZAGREBU	NAŠA PEVKA MAVRICEVA	VZDEVEK GLASBENIKA KARLA SOŠA	NEKDANJI ETIOPSKI KNEZ
TURŠKA PISTAELJICA (HALIDE)						
ROMAN VLADIMIRJA NABOKOVA						
GRŠKI PESNIK (ODISEAS)						
NAŠA PEVKA FALKOVA					MOTORNI COLN	VELIKA DOMAČA PTICA
BARVILLO ZA LASE				GREGORY PECK		
DIM PRI SMOJENJU				GLORIJA		
			POŽELENIJE IGRALEC ŠUGMAN			
	IZLITJE UMBERTO ECO					
						KEMIJSKI ZNAK ZA BAKER
KAR JE ČUTNO ZAZNAVNO	PRISTANIŠČE NA HOKAIDU					
	BOJAN KRÍZAJ			NEMŠKI KNJIŽEVNIK (HANS)	PRASTARA IGRAČKA	AMERIŠKI FILMSKI IGRALEC
	SKOP. SAMEC GOVEDA					
			GRŠKI BOG VETROV GUSTAV IPAVEC			
	OVAJNI TUMOR. TOLŠČAK					

včeraj, danes, jutri...

- **27. 12. 1822** se je rodil francoski kemik in biolog Louis Pasteur. Utemeljil je bakteriologijo, iznašel cepivo proti steklini. Po njem se imenuje pasterizacija.
- **28. 12. 1800** so v cerkvi svetega Jakoba v Ljubljani izvedli mašo, imenovano Missa in Tempore Belli, s katero se je Joseph Haydn oddolžil za častno članstvo v ljubljanski Filharmonični družbi.
- **28. 12. 1856** se je rodil ameriški predsednik Thomas Woodrow Wilson. Na podlagi njegovih zahtev za pravico narodov do samostojnosti je razpadla Avstro-Ogrska in nastala Država SHS, ki se je kasneje združila s Kraljevino Srbijo.
- **29. 12. 1800** se je rodil ameriški kemik Charles Goodyear. Leta 1939 je iznašel postopek vulkanizacije kavčuka in pridobivanja ebonita.
- **29. 12. 1972** je bila odprta prva slovenska avtocesta na odseku med Vrhniko in Postojno.
- **30. 12. 1849** so bile izdane deželne ustave za Koroško, Kranjsko in Štajersko.
- **30. 12. 1865** se je rodil angleški pisatelj Rudyard Kipling (Knjiga o džungli). Mark Twain se je z njim primerjal takole: "Kipling je nad vse imeniten človek – drugi pa sem jaz. Oba skupaj veva vse: on ve vse, kar je mogoče vedeti, jaz pa vse drugo."
- **30. 12. 1918** je Narodna vlada Slovenije izdala odredbo o osemurnem delovniku v tovarniških podjetjih.
- **30. 12. 1991** so pomladne politične stranke podpisale sporazum o razpustitvi Demosa.
- **31. 12. 314** so za papeža izvolili Silvestra I. Po njem je dobilo ime silvestrovo.
- **31. 12. 1869** se je rodil francoski slikar in grafik Henri Matisse. Ko je nekemu milijonarju poslikal strop jedilnice, so ga vprašali, kaj predstavlja njegova slikarija. Odgovoril je: "Petsto tisoč frankov!"
- **31. 12. 1880** je bilo v mejah današnje avstrijske dežele Koroške uradno naštetih 85.051 Slovencev, to je 85,8 odstotka vseh prebivalcev.
- **Okoli 1. 1. 412 pr. Kr.** se je rodil grški filozof Diogen. Bil je najpomembnejši učenec kiniške šole, ki je popularizirala poseben slog – cinizem. Ko je postal Diogen suženj, je rekel: "Jaz da sem suženj?! Suženj je moj gospodar, ki me mora oblačiti in hraniti!"
- **1. 1. 1873** je začel Slovenski narod izhajati vsak dan kot prvi slovenski dnevnik.
- **2. 1. 1776** je bila v avstrijskih deželah in s tem tudi na Slovenskem odpravljena tortura, mučenje, ki je bila v inkvizicijskem kazenskem postopku pravno dovoljena oblika zaslišanja.
- **2. 1. 1869** je v Gorici začel delovati prvi kmetijski raziskovalni inštitut na Slovenskem – Poskusni zavod za sviloprejo.

pogled nazaj

(od 27. 12. do 3. 1.)

Izumitelj Julij Nardin

V Gorici se je **28. decembra 1877** rodil slovenski fizik in izumitelj Julij Nardin. Bil je inovator, ki je klasično poučevanje zamenjal s poskusi in razpravljanjem o novostih v znanosti in tehniki.

Po izvorni poti je izumil elektronko, zgradil dobro opremljen seizmograf. Bratini in Rusijanu je pomagal pri prvih začetkih našega letalstva, ob tem pa je tudi sam izdelal letalo. V začetku 1. svetovne vojne je razvijal zamisel o dvostopenjskem torpedu na reakcijski pogon in o torpedovki brez posadke.

Že leta 1909 se je začel ukvarjati z reakcijskim pogonom. Leta 1914 se je posvetil izumljanju novega orožja. Poskusil je s torpedom, ki bi, če bi zgrešil ladjo, toliko časa krožil po spirali, dokler ne bi zadel cilja. Ker bi moral biti hitrejši od ladje, si je zanj zamislil raketni pogon. Zamislil sije tudi podmornico brez posadke, ki bi napadala sovražni kove cilje s torpedi in se vrnila v matično pristanišče, upravljana pa bi bila s programom na perforiranem traku. V letih 1910–1920 je studiral razvoj relejev, sprva za žično, potem za brezžično komuniciranje. S tega področja si je pridobil tri avstrijske patente.

Razlike med spoloma

Poslanka Polonca Dobrajc je pred časom duhovito dejala, da razlika med moškim in žensko ni v inteligenci, ampak predvsem v spolnih organih. O razmerjih med spoloma je rada govorila tudi slovita filmska igralka Marlene Dietrich, ki se je rodila **27. decembra 1901** in je slovela po lepih nogah, zamolklem glasu in nasprotovanju nacizmu.

V družbi je dejala: "Priznam, da so ženske večinoma bolj nečimerne kot moški, vedno pa tudi ne. Zdaj na primer vidim med vami nekaj, česar si nobena ženska ne bi dovolila: najboljši med vami ima površno zavezano kravato ..." Okrog igralko je bilo pet moških in vsi hkrati so dvignili roke, da bi si popravili kravato. Po predavanju o ženski in moški inteligenci, ki po vsebini ni bilo v prid žensk, je Marlene Dietrich dejala: "Morda so res moški inteligentnejši od žensk, vendar še nikoli nisem videla ženske, ki bi tekala za neumnim moškim in občudovala samo njegove lepe noge."

Ko se je sprla s prijateljem, je ta zahteval, naj mu vrne dragocen prstan, ki ji ga je poklonil. Marlene mu ga je poslala po pošti in na zavitek zapisala: "Pozor, steklo! Ne premetavajte!" Nekoč je Marlene Dietrich rekla: "Da-

nes je v očeh ljudi uspešen vsak, ki ima več gumbov na telefonskem aparatu kot na hlačah."

TIGR iz Trsta

Na sedežu uredništva časopisa Edinost v Trstu je bil **28. decembra 1924** osnovan prvi zametek ilegalnega odporništvu proti fašističnemu raznarodovanju z imenom TIGR (Trst, Istra, Gorica, Reka). Organizacijo je vodil Josip Gabršček. Delovala je predvsem z zbiranjem vojaških in političnih informacij za potrebe jugoslovanske vojske. Od konca 1925 do srede 1926 je pripadala Orjuni kot avtonomna organizacija Orjunavit (Orjuna v Italiji).

Leta 1926 so ustanovitelji emigrirali v Kraljevino SHS, naslednje leto pa so organizacijo obnovili voditelji razpuščenih društev. Kot nadaljevanje je jeseni 1927, po razpustu vseh slovenskih in hrvaških društev,

nastala tajna organizacija za celotno Julijsko krajino. Ustanovili so jo na sestanku na Nanosu predstavniki Zveze prosvetnih društev in počitniškega AD Adrija iz Gorice (Jelinčič, Rejec), Zveze mladinskih društev v Julijski krajini iz Trsta (Dekleva, Sardoč, Šavli) ter pivških skupin (Vadnjal). TIGR se je bojeval proti raznarodovanju manjšine in se zavzemal za njeno priključitev Jugoslaviji.

Spoštovani bralci,

uredništvo si pridržuje pravico do krajsanja pisem, ki presegajo dolžino 45 vrstic. Pisma bralcev objavljamo v skladu z načelom profesionalne novinarske etike, katere namen je služiti interesom javnosti ne glede na politično, svetovnonazorsko ali kakršno koli drugo prepričanje.

Imamo novo oblast

Zgodilo se je, končno imamo novo oblast, velika pričakovanja so uresničena. Pretrgana je dvanajstletna agonija, pred njo pa šestinsidesetletna tiranija enoumja. Nova oblast bo pred velikimi izzivi. Predvsem bi morala počistiti z vso navlako iz preteklosti. Poleg vseh gospodarskih, socialnih in drugih vprašanj bi morala prekiniti z vso kontinuiteto iz komunistične preteklosti.

Vse, kar spominja na komunizem, nacizem in fašizem, naj izgine iz narodovega spomina. Najprej učbeniki! Vse, kar spominja na vse tri totalitarizme, naj se le simbolično omenja. Vse ulice, trge in druga obeležja, ki spominjajo na zločince in morilce, je treba spremeniti. Po Josipu Brozu Titu, največjem zločincu, ki je dal po končani vojni pobiti več stotisoč ljudi, se še zmeraj imenujejo trgi in ulice. Enako je s slovenskimi zločinci, kot so bili Kardelj, Kidrič in drugi. Glavno mesto Ljubljana ima še vedno spomenike omenjenih ljudi in Spomenik revolucije na najvidnejših mestih. Pred parlamentom je grobnica "herojev", ki ne sodi v mestni park, temveč na pokopališče. Mistificiranje Dražgoš, Frankolovega, pobjo talcev zaradi umora bana Natlačena je zlagana zgodba. Žrtve so bili ničesar krivi talci in vaščani Dražgoš. Vse zaradi revolucije. Slovenci smo bili zaradi komunistične revolucije najbolj grobo izigrani. Naše žrtve so se podeseterile samo zato, ker so si

komunisti prisvojili monopol na upor proti okupatorju. Vsem, ki niso sodelovali pod njihovim diktatom, so zagrozili s smrtjo in to tudi udejanili. Devdeset tisoč žrtev je dal narod, ki ni štel niti milijona in pol prebivalcev. Žalostno je to, da še premnogi uživajo privilegije, ker so bili del morilskega aparata, zato jih mora nova oblast takoj odpraviti. Tudi veliko

partizanov je bilo izigranih. Pahnjani so bili v bratomorno vojno za njihove lastne interese. Isto so doživeli tudi vaški stražarji in domobranci. V najtežjih trenutkih okupacije so bili potisnjeni v obrambo življenj lastnega naroda. Dokler bodo radijski koledarji glorificirali nečastna dejanja pod krinko NOB in glorificirali zločince, kot so bili Tito, Maček, Kardelj in še veliko drugih, nekaj še živečih zločincev, naše ljudstvo ne more postati del demokratične Evrope.

Dolga desetletja so vtepali v otroške glave, kaj so neomadeževani osvoboditelji. Resnica je bila potisnjena v strogo ilegalo. Laž je dobila domovinsko pravico. Žal so se tudi premnogi razumniki prodali za borni kruhek. Toda resnica je končno dobila domovinsko pravico, treba jo je samo objaviti. Privoščimo vsaj najmlajšim, da bodo zaživel brez laži in spoznali resnično narodovo zgodovino.

Alojz Dragoš, Ljubljana

Premiki – drugi del

"Premiki so knjiga (Janeza Janše) o komaj preteklih dogodkih naše sodobnosti, ki je verjetno najbolj zgodovinski čas Slovencev ..." A. Zorn. Slovenski narod je bil pripravljen in je uresničil stoletne sanje – ustvaril je svojo državo. Janeza Janše kot zgodovinske osebnosti tega dejanja ni čaka zaslužena slava, temveč trnova pot, ki je utrjevala državnika,

spodobnega za drugi del Premikov – pravo pot Slovenije v družbo razvitih, demokratičnih držav.

Večina naših državljanov je to resnico dožela in na zadnjih volitvah oddala svoj glas zaupanja v prave roke. Osebnost me veseli, da so postale realnost moje želje, zapisane v medijih še pred volitvami: "Volitve so pred nami, zato omogočimo novi politični garnituri, da pokaže svojo državniško sposobnost ..." Razlog za željo po spremembi vladajoče ekipe ni v brezvzročni nestrpnosti do nje, tudi uspešnih potez je bilo kar nekaj, temveč v neravnovesju pozitivnih dejanj in nakopičenih neutreznosti. Javno sem navedel te nezaželenne učinke: "Slabo delovanje državne uprave, anemična pravna država, korupcija, prikriti oligarhi: šolstvo, znanost, gospodarstvo in druga področja čakajo na izboljšave kot suha zemlja na dež ..."

Tudi drugi del Premikov ne bo lažji od prvega, verjetno bo še bolj subtilen, zato bo za uresničevanje programa vlade potrebna široka podpora. Ozračje za sodelovanje z vlado je že v začetku postalo zelo ugodno, ko so sprejeli etični kodeks za ministre. Kodeks, ki vsebuje etične in moralne norme, obvezuje ministre, da pošteno, javno in učinkovito delujejo. V primeru ministrovega nespoštovanja ustavne prisega, etičnega kodeksa ali nedoseganja pričakovanih delovnih rezultatov bo to zanesljiva pot za njegovo zamenjavo.

Zelo pomemben je tisti del kodeksa, ki ministrom nalaga, da bodo pomagali preprečevati in odkrivati nepravilnosti in nezakonitosti vključno s korupcijo in klientelizmom, ki sta najhujši strup za družbeno telo.

Strinjati se s programom in usmeritvijo nove vlade in jo deklarativno podpirati ni dovolj. Potrebna so tudi konkretna dejanja. Tok-

rat bom s primerom s področja, na katerem delujem vrsto let, skušal biti vsaj malo v pomoč ministru za okolje in prostor pri stanovanjski politiki. V razvitih državah je skrb za obstoječi stanovanjski fond večja, kot je pri nas, zato so na tem področju v povezavi z vsemi drugimi nujni kakovostni ukrepi. Nedavni posegi pri gradbenih posegih v enem od stanovanj v naši večstanovanjski hiši, ki jo že desetletja brez posebnih zapletov skrbno vzdržujemo, so pokazali, da je način pristopa k reševanju te zadeve s strani gradbene inšpekcije vreden presoje. Od inšpektorjev bi pričakovali enakopraven odnos do vseh zainteresiranih, temeljit ogled in pri večjih posegih odločitev, ki je zasnovana na določenih načrtih in meritvah.

V interesu lastnikov stanovanj in lastnika, ki izvaja preureditev stanovanja, je, da odgovorni zadevo končajo z vnovičnim ogledom. Sedaj sta o tej zadevi dani dve strokovni mnenji. Gradbeni strokovnjak upravnika naše hiše je ustavil omenjena gradbena dela z utemeljitvijo: "Z ogledi na kraju samem smo ugotovili, da izvajate gradbena dela, za katera bi potrebovali ustrezno dokumentacijo in dovoljenje. Ker ga ne posedujete, ne morete nadaljevati s pričetimi deli."

In mnenje gradbene inšpekcije: "... ni potrebno pridobiti gradbeno dovoljenje, z deli pa se lahko začne brez pridobitve lokacijske dokumentacije."

Vlado čaka obsežno delo. Navedeni primer je v odnosu na celoto lahko samo obrobna, nepomembna epizoda. Je pa dejstvo, da so tudi veličastni mozaiki sestavljeni iz drobnih koščkov.

Adrian Kotnik, Maribor

Ali Evropo ogroža radikalni islam? (1)

Na naslovni strani Demokracije je bilo 18. novembra postavljeno vprašanje, ki je čedalje aktualnejše. Seveda ne gre le za Evropo, ampak za globalni problem. ZDA so sicer daleč od žarišč radikalnega islama, a najbolj vpletene v to dogajanje. »

» Le najhitreje razvijajoči se velesili Kijajski morda ustrezajo sedanje razmere vročih in hladnih kriznih žarišč. Jedrske in druge grožnje med državami so verjetno obvladljive, a strašne tehnike in tehnologije so čedalje dostopnejše tudi radikalnim skupinam, ne le islamskim. Že pred več kot dvesto leti je veliki Immanuel Kant zapisal, da imamo eno samo kroglo, na kateri živimo. Kljub razvoju znanosti je veselje velika neznanka, zato je toliko pomembneje, da najdemo mir na Zemlji.

Totalitarne ideologije prejšnjega stoletja so poleg številnih grobišč zapustile tudi semena različnih radikalizmov. Tudi če manjšina odloča na račun večine, gre za radikalizem. V administraciji ZDA so Židje tako številni in vplivni, da je težko pričakovati bolj uravnoteženo politiko do Bližnjega vzhoda. Tudi Evropo težijo bremena preteklosti, a za svojo in svetovno varnost ima sedaj veliko priložnost. Petindvajseterica bi opravila zrelostni izpit iz diplomacije, če bi prepričala ZDA in s tem Izrael, da se Palestincem ponovi ponudba iz Camp Davida. Prepričan sem, da bi bil to pomemben prispevek k miru na Bližnjem vzhodu. Židje so v dvajsetem stoletju doživeli pekel, a danes si jemljejo pravico močnejšega in uničujejo Palestince. Prvi korak popuščanja morajo narediti potomci tistih, ki so leta 1948 ustanovili državo Izrael. Ustanovitev palestinske države je sedaj obveznost. Tudi potomci posvečenih vojščakov iz Alamu se bodo lahko prepričali, da se terorizem ne obrestuje. Vsaka družba naj omejuje svoje ekstreme.

Poglejmo primer Nizozemske. Za nekatere je napredna družba, ki praktično tolerira vse skrajnosti. Za

Tag osvobodilne 5, 2230 Lemanj, tel 02/729 02 20, 720 73 24, fax 02/720 73 22
ELEKTRONSKA POŠTA: radio@radio-sg.si, INTERNET STRAN: www.radio-sg.si

tiste, ki zagovarjajo tradicionalne in bolj konservativne vrednote, pa je očitno moteča. Manjšine, takšne in drugačne, to izkoriščajo. Svojo veljavo gradijo na liberalizmu pa tudi slabostih družbe. Morda je to tudi eden od razlogov, da se je zgodila Srebrenica. Krščanstvo in islam sta stoletja živela v spoštovanju različnih vrednot. Sedaj je čas, da se obnovijo dobre tradicije in skrajnosti bodo imele manjše možnosti. Dvatisočletna ustanova je priznala in obžalovala inkvizicijska grozodejstva svojih prednikov. Prišel je čas, da ji EU že v ustavi prizna utemeljene vrednote. Potrebni bodo tudi strožji zakoni, saj skrajni liberalizem ene strani omogoča ekstreme druge strani. Liberalizem s čedalje večjimi ekstremi izgublja primat v naprednem, na drugi strani znova pridobivajo tradicionalne vrednote. Te ne podpirajo enosmernosti v izkoriščanju pravic brez sprejemanja obveznosti.

Ernest Pušnik, Hrušica

Slovenska pot v EU (4)

Zloraba vstopa Slovenije v Evropsko unijo

Pa se po osvetlitvi naše polpretekle zgodovine vrnimo k zgodovinskemu dogodku v letu 2004 – našemu vstopu v Evropsko skupnost.

Številni govorniki iz vrst slovenskih postkomunistov, t. j. iz vrst

LDS, iz vrst takratne vladne kolicije, iz vrst poslancev v državnem zboru ali članov zveze borcev so v svojih govorih ob vstopu Slovenije v ES poudarjali pozitiven pomen vstopa – po pravici!

Vendar ugotavljamo, da so vsi ti govorniki naš pristop v ES zlorabili za vnovično povečevanje NOB v najlepših domoljubnih in demokratičnih barvah kot boj za nacionalno osvoboditev Slovencev izpod nemškega okupatorja. Zato je ta boj – po zatrevanju teh ljudi – "...zgodovinska osnova tako za slovensko osamosvojitve, za ustanovitev Republike Slovenije kakor tudi v logičnem nadaljevanju osnova za slovensko vključitev v ES...". Dejstvo mita o t. i. NOB in še bolj dejstvo zločina komunističnega projekta, ki si je nadal ta lažni naslov, naj utoneta v blišču tega prikaza. K tej utopitvi pa naj bistveno pripomore molk o komunističnih pobojih Slovencev in še bolj molk o cilju teh pobojev. Postkomunistična stran omenja edino povelje poboje, ne črhne pa niti besedice o partizanskih in vosovskih medvojnih pobojih neoboroženih civilistov in slovenskih vojakov v komunističnem ujetništvu med vojno, čeprav so si vsi ti poboji sledili v nekaj mesecih in čeprav je očitno, da je bila vedno na delu ista komunistična roka. Bog pa ne daj, da bi se ta postkomunistična stran izra-

zila o pravih vzrokih vsega tega pobijanja! Velikost tega zločina kriči ne samo po razkritju, temveč tudi po analizi njegovega motiva.

Vsaka normalna družba našega časa, kjer so vsaj do neke mere razvita in upoštevana merila človečnosti, pravičnosti, jasnosti, bi se na ta krik odzvala. Nič od vsega tega pri nas.

Novejši primer kričечеega molka se je zgodil na slovesnosti ob dnevu slovenske državnosti dne 24. junija 2004 v državnem zboru. Tu nas postkomunist in oficialni predstavnik naše države takole pouči (citati): "... Slovenski partizani so pomagali osvoboditi Slovenijo in Evropo, njihova zasluga je nesporna in večna. Povojni poboji pa še naprej begajo naše današnje odnose. Zakaj ne bi priznali, da so bili ti povojni poboji temni madež naše zgodovine? Zakaj sprava med Slovenci po skoraj 60 letih ne bi bila mogoča, če so se spravili že skoraj vsi veliki nasprotniki svetovne vojne."

Vidimo, naš predsednik ne črhne niti besedice o medvojnih pobojih kljub njihovi očitni istobitnosti s povojnimi, kljub očitnosti iste roke, ki jih je zagrešila, kljub očitnosti istega motiva za vse te poboje, kaj šele da bi predsednik države govoril o tem motivu. Kot da so vse te stvari za narodno spravo nepomembne. Razumemo: odziv na krik zločina po njegovem neokrnjenem prikazu in objektivni analizi njegovega motiva bi zrušil mit o "nesporni in večni zaslugi slovenskih partizanov za Slovenijo in Evropo". Tako govorjenje in molk slovenskih postkomunistov ne preseneča, saj smo priče že 14-letnim obupnim poskusom teh ljudi izoblikovati si neko nadomestno identiteto, potem ko je komunizem v svojem zrušenju potegnil za seboj v brezno tudi njihovo dote-

90,9 MHz 97,2 MHz 99,5 MHz 103,7 MHz

RADIO BREŽICE
na 88,9 in 95,9 MHz

danjo komunistično. V špekulaciji, da bo slovenski zgodovinski spomin popolnoma izginil, se postavljajo pred več kot 60 let star plakat z napisom OF-NOB in si kot idejni ali krvni nasledniki Slovencev, katerih velika "domoljubna" dela opeva ta plakat, lastijo podedovane zasluge. Osupljiva je njihova navivnost ali pa moramo to imenovati aroganca, eno ali drugo ali oboje. Resnica jih očitno ne zanima.

Slovensko domobranstvo 1943-1945

Za omenjene govorce je očitno tudi knjiga zgodovinarja dr. Borisa Mlakarja z naslovom Slovensko domobranstvo 1943-1945, ki je izšla v Ljubljani novembra 2003, prazno in upoštevanja nevredno pisarjenje. V resnici pa nam dr. Mlakar na 544 straneh strokovno korektno dokazuje zelo pomembna dejstva o komunističnem atentatu na Slovence in o slovenski obrambi. Brez dvoma dr. Mlakar s tem svojim delom neovrgljivo zanika režimsko zgodovino, kakršno je v enoumju servilnim zgodovinarjem narekoval komunistični zmagovalci. Delo dr. Mlakarja je prispevek odgovornega slovenskega zgodovinarja k poznavanju neokrnjene slovenske resnice, uradnemu priznanju in njenemu vstopu v narodovo zavest.

Navedimo le nekaj ugotovitev iz njegove knjige.

Takoj po okupaciji Slovenije in nekaj mesecev pred ustanovitvijo t. i. Osvobodilne fronte in t. i. NOB je demokratična stran organizirala odporniška gibanja. Ta so se kmalu zatem združila v Slovensko zavezo, ki je leto dni zatem poslala del svojega moštva in oficirjev v legalne vaške straže.

Ob pričakovanju skorajšnjega konca vojne tam proti sredi 1942, pričakovanju, ki ga je vzbudil s svojo evforijo konec leta 1941 sam Josif Stalin, so po ukazu Centralnega komiteja Komunistične partije Slovenije ob pospešenih pripravah za prevzem oblasti (pospešeno ohromitev slovenske družbe) komunistični partizani in ubijalci VOS

v prvih dveh mesecih leta 1942 pobili 400 do 500 neoboroženih civilistov, Slovencev in Slovencev, na domu, na delu, na polju, v uradu.

Partizanska stran je vedela, da mora uničiti domačega nasprotnika boljše organizacije Slovenije in je bila pri tem napadalna, protipartizanska stran pa je v reševanju slovenskih življenj in narodnih vrednot delovala obrambno.

Edini cilj in vzgon partizanskega vodstva je bila stalinistična revolucija, to pa izničuje mit o t. i. NOB, pomeni zgodovinsko upravičenost in nujnost nastanka in delovanja vaških straž in Slovenskega domobranstva skupaj s taktično in funkcionalno kolaboracijo, da bi obvarovali slovenska življenja in imetje ter odvrnili boljše vistično diktaturo, ki bi na Slovenskem nastopila po zlomu okupatorja na svetovnih frontah.

Navedek iz knjige: "... jasno je, da domobranci niso prisegli Hitlerju niti mu niso ničesar obljubili, kljub temu, da sta po vojni Reiner in Rösener trdila nasprotno ..." (brez dvoma pod skrajno tovrstno prisilo s strani njunih zasliševalcev.)

Na več mestih v svojem delu dr. Mlakar v Slovenskem domobranstvu vidi slovensko narodno vojsko. In to od njegovega nastanka jeseni 1943 pa do njegovega poba v komunističnem ujetništvu v prvih mesecih po vojni. Komunisti so torej po vojni pobijali slovenske rojake, vojske v ujetništvu. Dr. Mlakar vidi ta poboj kot zločin, ki v Evropi nima primere.

Ko so Nemci uvideli, da se bliža njihov poraz in angloameriška zasedba slovenskega ozemlja ni bila izključena, so poskušali v slovenski narodni vojski pridobiti svojega zaščitnika ob umiku. Kljub dolgemu in hudemu tajnemu pritisku pa vodstvo slovenske narodne vojske ni popustilo niti za ped (Nemci so s postojnsko pogodbo Reiner - Vilfan s 5. julija 1944 našli svojega zaščitnika v partizanih. Partizanom je ta vloga ustrezala zaradi njihovega končnega cilja ...).

(Se nadaljuje)

Jože Hubad, Horjul

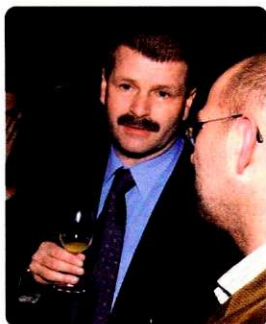
Mediji in informiranje

Množična občila so časopisje, radio, televizija, njihova naloga pa je obveščati bralce, poslušalce in gledalce o dogodkih doma in po svetu. Koliko poročevalcev, morda pa še bolj pripravljavcev poročil je objektivnih oz. nepristranskih? Dolgoletni uporabniki teh informacij, bodisi domačih, bodisi tujih, lahko hitro ugotovimo, kako posamezni mediji posredujejo obvestila, oz. koliko še ostane od izvirnika. V desetletjih enostranskega režima je bila vsaka informacija pred objavo pregledana in primerno prirejena. Tuja literatura je bila dolga leta za "navadne" državljane nedosegljiva, vedno pa pod strogim nadzorom. Na FSNP, fakulteti za sociologijo, politične vede in novinarstvo, so vzgojili čete dobro "izučeni" novinarjev, nekateri so že profesorji, ki so dosledno prakticirali samocenzuro. Izjeme so bile hitro izločene in onemogočene. Kako danes FDV uči in vzgaja? Še kar po starem načelu. Poleg vsakokratne oblasti nosijo odgovornost za to predvsem učitelji-predavatelji, ki so sprejeli tako poniževalno vlogo. Verjetno je večina predavateljev na omenjeni fakulteti zavestno poučevala v duhu takratnega komunističnega režima, saj jim je to zagotavljalo obstoj in napredovanje. Posledice takega poučevanja so vidne še danes in bodo še dolgo, kajti česar se naučiš, se oklepaš kot "pijan plota". Ko danes poslušam prof. Manco Košir, ki sebe s pomočjo drugega "demokrata" (Intervju) prikazuje kot demokratko in napredno novinarko, ki je bila sicer dolga leta predavateljica prav na tej fakulteti, se sprašujem, koliko je tistih, ki jim je pokazala pravo in pošteno poročanje. Še danes raje okoliš, kot da bi se jasno izrazila. Strinjam se z mnenjem dr. Milana Pagona, izrečenega v pogovoru z Vido Kocjan (objavljen je bil v tedniku Demokracija, 16. decembra), da novinarji najraje poročajo o senzacijah, ki jih seveda po svoje prikrojijo. Tako je bilo tudi na posvetovanju, ki ga je organizirala Fakulteta za policijsko-varnostne vede in kamor so bili vabljeni tako novinarji kot poslanci. Od poslancev se je posvetovanja udeležil Zmago Jelinčič. Tam je napadal policijo in govoril o primerih, v katerih nastopa sam bodisi kot osumljenec, bodisi kot kršilec. Večina medijev je poročala tisto, kar je govoril Jelinčič; namesto da bi poročali o celotnem posvetovanju, so poročali le o tem, za kar so menili, da je senzacija. Tako se je dogajalo v preteklosti in se bo še naprej. Lahko bi našli številne žrtve novinarjev, hlatajocih za senzacijami. Dr. Milan Pagon govori o treh vrstah novinarjev. Naivnih, ki ne ugotovijo, da jim nekdo "nastavlja" informacije, neetičnih, ki se odrečejo poklicni integriteti zaradi koristiljublja, pristranskih, ki si izberejo favorita in poročajo ali komentirajo pristransko o dogodku, o katerem bi morali poročati pošteno. Medije ta čas bolj zanima namišljen "zaplet" ob slovesnosti dneva samostojnosti kot grozljiva najdba enega samega dne - 1.400 uporabljenih heroinskih igel v središču Ljubljane. Vprašajmo se, kaj je usodnejše za našo domovino. Po prvih demokratičnih volitvah leta 1990 z zmago Demosa in osamosvojitvi Slovenije leta 1991 zaradi številnih krivov znotraj in okrog Demosa prava demokracija ni mogla zaživeti. Na večini odgovornih mest so ostali stari "strokovnjaki", ki so sproti minirali začete spremembe. Že takrat bi morala (če bi mogla) slovenska oblast storiti to, kar v ZDA in tudi drugih demokracijah stori vsaka nova oblast. S seboj pripelje svojo administracijo, saj mora, če hoče res učinkovito delovati, imeti okrog sebe ljudi, ki jim brezpogojno zaupa. Zaupanje mora biti medsebojno. Samo tako bodo ljudje kos vsem podtikanjem in napadom, s katerimi "sovražnik" čaka v zasedi. Novi vladi zaželimo poguma, vztrajnosti in poštenosti!

Marija Vodišek

Slovo od medijev?

Časopis Dnevnik v zadnjem času doživlja velike spremembe, vsaj kar se tiče piscev kolumn. Poročali smo že o tem, da se je kolumnistom Dnevnika pridružil Marko Crnkovič, že pred časom pa se je poslovil Mile Šetinc. Pred nedavnim se je od Dnevnika poslovil še dr. Miha Kovač, docent na oddelku za bibliotekarstvo na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani. Čeprav je v glavnem zagovarjal stališča, ki so blizu LDS, pa se je z omenjeno stranko občasno znašel tudi v konfliktu. Med drugim naj bi se bil LDS zameril zaradi tega, češ da je pri vprašanju izbrisanih preveč popuščala nasprotni strani. Treba pa je priznati, da je bil kot kolumnist v svojih pogledih zmernejši in korektniji kot nekateri njegovi kolegi. Težko pa je reči, ali se je poslovil zaradi poraza LDS na volitvah in s tem posledično ustoličenja desne vlade – tudi sam namreč meni, da je bila LDS zrela za poraz na volitvah.

Je res nestrpnež?

Ob izvolitvi nove vlade je bilo v javnosti izrečenih nekaj ostrih kritik na račun ministra za delo, družino in socialne zadeve Janeza Drobničiča, češ da je v preteklosti kot poslanec nestrpno nastopal proti manjšinam, kot so homoseksualci, samske ženske itd. Podobnih kritik je bil deležen tudi predsednik državnega zbora France Cukjati. Kljub kritikam pa se zdi, da je mesto ministra za delo, družino in socialne zadeve zasedel pravi človek, saj je bilo predvsem področje družine v zadnjem času precej zanemarjeno. Drobnič bo imel na tem področju veliko dela, prav gotovo pa mu bodo prav prišle politične izkušnje iz preteklih štirih let, ko je bil poslanec NSi, njegovo ime pa se je omenjalo celo med kandidati za ljubljanskega župana. Pred nedavnim je Drobnič predstavil svoj program za štiriletno mandatno obdobje, glede na napovedi pa ni pričakovati, da bi uvažal diskriminatorno politiko do istospolno usmerjenih ljudi.

Zavezan sam sebi

Med slovenskimi še živječimi književniki Drago Jančar prav gotovo zavzema posebno mesto, saj se je s svojo literaturo uveljavil v Evropi in svetu, večkrat je bil za svoja dela tudi nagrajen. Pred nedavnim je pri založbi Mladinska knjiga izšla zbirka njegovih novel z naslovom Človek, ki je pogledal v tolmun. Jančar sicer piše predvsem romane, novele in dramska besedila, poleg tega pa tudi eseje, v katerih se loteva slovenskih in svetovnih družbenopolitičnih problemov in jih postavlja v širši kontekst – na podoben način se tega loteva tudi v kolumnah v Delovi Sobotni prilogi. Nekateri se zdaj sprašujejo, ali zmaga dosedanje opozicije na letošnjih volitvah pomeni konec Jančarjevega kritičnega pisanja o politiki. Toda kolikor poznamo njegovo držo, bi težko pritrdili tej domnevi, saj pisatelj ostaja zavezan predvsem sebi in svoji vesti in bo tako tudi v prihodnje ostal kritičen opazovalec političnega dogajanja v Sloveniji.

Vražje lisičke znova na pohodu?

Čeprav je lani že kazalo, da je slovensko smučanje v zatonu, so se slovenski smučarji minulo sredo, 22. decembra, znova prebudili. Še posebej to velja za naša dekleta, natančneje Tino Maze, ki je na veleslalomu v St. Moritzu dosegla drugo zmago v karieri.

Premagala je celo tako nevarno tekmico, kot je Anja Paerson, ki je bila v prejšnji sezoni v tehničnih disciplinah tako rekoč nepremagljiva, tokrat pa je morala priznati premoč simpatične 21-letne Korošice iz Črne na Koroškem. Slednja je svojo prvo zmago dosegla pred dvema letoma na uvodni veleslalomski tekmi v Söldnu, ko si je prvo mesto delila še z dvema smučarkama. Nato je še nekajkrat stala na zmagovalnem odru, doživljala pa je tudi boleče padce. V zadnjem času se vse bolj uveljavlja tudi v superveleslalomu, saj je dan pred svojo zmago dosegla šesto mesto na superveleslalomu na istem prizorišču. Vsekakor so njeni izidi dobra popotnica za svetovno prvenstvo, ki bo januarja in februarja v Bormiu. Seveda pa ne štejejo le rezultati, ampak tudi njena osebnost – Tina Maze je zagotovo v svetovnem merilu ena najbolj simpatičnih smučark.

**RADIO
ZELENI VAL**

93.1 & 97.0 Mhz

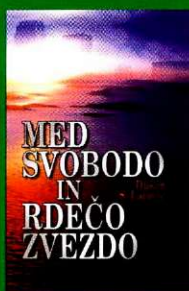
ALPE ADRIA "ZELENI VAL" d.o.o., Spodnja Slivnica 16, 1290 Grosuplje

DECEMBER JE MESEC DARIL,

ZATO VAM NAŠA ZALOŽBA PONUJA
POSEBNE PREDNOVOLETNE UGODNOSTI
ZA NAKUP NAŠIH KNJIG:

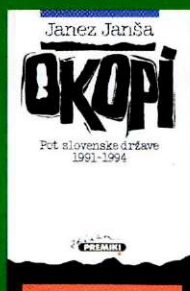
prej ~~6.700 SIT~~
zdaj **6.000 SIT**

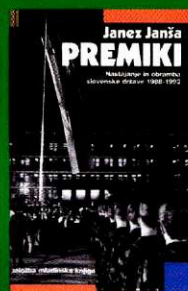
prej ~~6.200 SIT~~
zdaj **5.500 SIT**

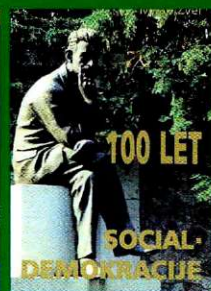
prej ~~5.000 SIT~~
zdaj **4.300 SIT**

prej ~~2.200 SIT~~
zdaj **2.000 SIT**

prej ~~2.200 SIT~~
zdaj **2.000 SIT**

prej ~~2.200 SIT~~
zdaj **2.000 SIT**

prej ~~2.200 SIT~~
zdaj **2.000 SIT**

Ob nakupu vsaj treh knjig vam damo dodaten 10-odstotni popust na navedene cene, za nakup celotne zbirke pa kar 25-odstotnega.

Izpolnjeno naročilnico lahko pošljete na naslov:

Nova Obzorja, d. o. o., Komenskega 11, 1000 Ljubljana, knjige lahko naročite po tel.: 01/434 54 63 ali na e-naslov: obzorja.narocnine@siol.net.

Lahko se tudi osebno oglasite v tajništvu založbe na Komenskega 11 v Ljubljani.

S to naročilnico po povzetju nepreklicno naročam označene knjige.

Naročilnica

Naročilo označite z x

- ☐ **Albert Svetina:** OD OSVOBODILNEGA BOJA DO BANDITIZMA
- ☐ **Dušan Lajovic:** MED SVOBODO IN RDEČO ZVEZDO
- ☐ **Jože Pučnik:** IZ ARHIVOV SLOVENSKE POLITIČNE POLICIJE
- ☐ **Janez Janša:** OKOPI
- ☐ **Janez Janša:** PREMIKI
- ☐ **Milan Zver:** 100 LET SOCIALDEMOKRACIJE
- ☐ **Tone Kuntner:** MATI SLOVENIJA

Cena **6.000 SIT**

Cena **5.500 SIT**

Cena **4.300 SIT**

Cena **2.000 SIT**

Cena **2.000 SIT**

Cena **2.000 SIT**

Cena **2.000 SIT**

ime in priimek: _____

datum: _____

ulica: _____

kraj, poštna št.: _____

podpis naročnika: _____

V cene je všteti DDV, ni pa všteta poštnina!

Imam svoj Life.

The advertisement features a large, clear plastic bottle of Life Za water. The label is green and white, with 'Life' in a red script font and 'Za' in a large white font. Below it, it says 'Z OKUSOM JABOLKA' (with apple flavor). A red banner on the label reads 'MAGNEZIUM IN VITAMINI' (magnesium and vitamins). The bottle is positioned in the foreground, slightly to the left. In the background, a family of four is playing in a snowy landscape. A woman with long blonde hair is in the foreground, looking down at the snow. Behind her, a man and two children are playing. The scene is set in a snowy field with evergreen trees in the background. The overall mood is fresh and active.

Pivovarna Union d.d., Pivovarniška ulica 2, Ljubljana

Life |a|f|l ano življenje - izdelek Za |i|fe iz Pivovarne Union

Imam svoj Life.

The advertisement features a large, clear plastic bottle of Life Za water on the left. The label is green and white, with 'Life' in a red script font and 'Za' in a large white font. Below it, it says 'Z OKUSOM JABOLKA' (with apple flavor). A red banner at the bottom of the label reads 'MAGNEZIUM IN VITAMINI' (magnesium and vitamins). The background is a vibrant, slightly blurred photograph of a family—a man, a woman, and a child—playing in a snowy field. The man is in the foreground, wearing a white jacket and dark pants, with his arms outstretched. The woman and child are behind him, also playing in the snow. The overall mood is joyful and active, suggesting that the product is part of a healthy, active lifestyle.

Pivovarna Union d.d., Pivovarniška ulica 2, Ljubljana

Life |a|f|l ano življenje - izdelek Za |i|fe iz Pivovarne Union